

AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASI
FOLKLOR İNSTİTUTU

HÜSEYN İSMAYİLOV

GÖYÇƏ AŞIQLARI
VƏ
EL ŞAİRLƏRİ

(III cild)

BAKI – 2011

AMEA Folklor İnstitutu
Elmi Şurasının qərarı ilə çap olunur.

REDAKTOR: **Əziz ƏLƏKBƏRLİ,**
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

RƏYÇİLƏR: **Nizami CƏFƏROV,**
AMEA-nın müxbir üzvü,
filologiya elmləri doktoru, professor;
Qara NAMAZOV,
filologiya elmləri doktoru, professor

Hüseyn İsmayılov. Göyçə aşığı və el şairləri, III cild,
Bakı, “Nurlan” nəşriyyatı, 2011, səh.

Kitabda Göyçə aşığı muhiti Aşığı Ələsgər ocağının (XIX-XX yüzillər) görkəmli nümayəndələrinin (Alməmməd, Şair Məhəmməd, Bəşir, Şair Əbdüləzim, Aşığı Qurban, Aşığı Nəcəf, Növrəs İman, İsmixan Məmmədov və b.) ədəbi irsi toplanmışdır.

4603000000
İ ----- Qrifli nəşr
N-098-2011

© Folklor İnstitutu, 2011

ALMƏMMƏD

Alməmməd Aşıq Ələsgərin atasıdır. O, 1790-cı ildə Göyçənin Ağkilsə kəndində dünyaya gəlib. Alməmmədin dövrümüzə qədər cəmi üç şeiri gəlib çatmışdır. Bu şeirlərdən ikisi qoşma (“İnsan”, “Şirin-şirin”), biri (“Görmədim”) isə divanıdır. Elə bu əldə olunan şeirlərdən də hiss olunur ki, Alməmməd qaynar təbə malik bir el şairi imiş. Çünki əlimizə gəlib çatan şeirin hər biri klassik aşıq şeirimizin ən kamil nümunəsi sayıla bilər.

Müəllifin birinci qoşması (“İnsan”) daha çox ustadnaməni xatırladır, şeir başdan-başa didaktik ruhda verilmişdir. Alməmməd göstərir ki, insan qafil dolanmamalı, qəlbini təmiz saxlamaqdan ötrü orada şeytana yer verməməli, tutduğu işi öncədən bilməlidir. Çünki gərək elə iş tutsun ki, kimisə şad eləsin. Şair yazır:

Axırı fikr eylə, qafil dolanma,
Qəlbini şeytandan yad elə, insan!
Elə iş tut, aqibətdə utanma,
Bacar könül yıxma, şad elə, insan.

Bəli, müəllif könül yıxmağı insana xas olmayan əlamət kimi xüsusi qeyd edir. Müəllif şeirin ikinci bəndində daha irəli gedərək dünyanın heç kimə qalmadığını “Bu dünya dediyin fanidi, fani” şəklində verməklə adamlara dünyaya aqlın gözü ilə baxmağı tövsiyə edir. Çünki Nuh peyğəmbərdən, İsgəndər kimi xaqandan heç nə qalmamışdır, dünya onları “puç eləmişdir”. Onları puç eyləyən bad (külək) təbii ki, hər kəsi məhv eləyəcəkdir, çünki təbiətin bir pozulmaz qanunu var: dünyaya göz açan hər bir insan bir gün dünyadan getməlidir. Alməmməd möhürbənddə bu fikri “Bəni-adəm dediyin vətənsiz quşdu” şəklində göstərməklə

daha da qabartmışdır. Müəllif əslində insana layiq olan sifətləri həyata keçirməyi – yaxşılıq eləməyi, adamlara əl tutmağı əsas iş hesab edir. Çünki “səxasız dövlətin axırı puçdu”.

Müəllifin ikinci şeiri (“Şirin-şirin”) məhəbbət ruhunda yazılan qoşmalardan olub olduqca canlı və şirin dillə verilmişdir. El şairi yarını “qəmər tayı”, “ləbləri püstə” kimi epitetlərlə göstərərək onun həsrətindən xəstə olduğunu özünəməxsus boyalarla belə təsvir edir:

Bir qəmər tayısan, ləbləri püstə,
Həsrətin çəkməkdən olmuşam xəstə.
Bir ləhzə başımı al dizin üstə,
Can verim yolunda yar, şirin-şirin.

Alməmmədin üçüncü şeiri (“Görmədim”) daha çox birinci qoşma (“İnsan”) ilə səsləşir. “Görmədim” divanisi də didaktik ruhda yazılmışdır. Bu şeir dünyaya, onun faniyyətinə ünvanlansa da, əslində insanlara “gör-götür” anlamında xatırlamalardan ibarətdir. El şairi deyir:

Dünya, sənin gərdeşində,
Başa varan görmədim.
Qərq oldu aləm qəhrinə,
Can qurtaran görmədim.
Bilmirəm ki, səbəb nədir
Şadı qəmgin eyelədim,
Abadını viran qoydun,
Artdı haran, görmədim.

Burada şair “Bilmirəm ki, səbəb nədir şadı qəmgin eyelədim” deməklə əslində bildiyi, anladığı bir hikməti “şad”, “qəmgin” sözlərini yan-yana işlətməklə vermiş, “olum-

ölüm” cütlüyünün həmişə mövcudluğunu adamların diqqətinə çatdırmışdır. Burada “şad”, “yaşayan insan”, “qəmgin”, “yaşayan insanın ölümünün yetişməsi” anlamında işlənmişdir. Var olanın bir gün yox olacağını daha da qabarıq vermək üçün “abadın”, “viran” olduğunu da göstərərək şeirin təsir gücünü daha da qüvvətləndirmişdir. Burada Alməmməd “Kəsilməz mürdə, karvanı, Qəflə işlər, köç gedər”, “Yetmiş iki millət ki, var. Əli səndən boş gedər” deməklə dünyadan şikayət etsə də, əslində bu, zahirdə belədir. Şair bununla dünyanın heç kəsə qalmadığını qeyd etməklə insanlara yaxşı işlər görməyi, dünyada yaxşı ad qoymağı məsləhət görür, çünki müəllifin dediyi kimi, o dünyaya “malu-dövlət”, “pul aparmaq” müşkül işdir. Müəllif möhürbənddə deyir:

Alməmmədəm, bu dünyada
Bir nişanam qalmadı;
Getdi əldən qohum-qardaş,
Ata-anam qalmadı.
Süleyman tutdu dünyanı,
Dedi: mənəm! – qalmadı,
Bir kəs ilə heç düz ola
Sənin aran görmədim.

Alməmməd burada da dünyaya gələnin bir gün köçdüyünü bir də xatırladır. O, Süleyman peyğəmbərin də dünyada qalmadığını verməklə bir daha heç kəsin dünyada baqi (əbədi) olmadığını yada salır, insanları ağılla, düşüncə ilə yaxşı işlər görməyə səsləyir.

Alməmmədin Aşiq Ələsgər ocağının təşəkkülündə və inkişafında, eləcə də Göyçə aşiq mühitində özünəməxsus yeri və xidməti vardır.

QOŞMALAR

İNSAN

Axırı fikr eylə, qafil dolanma,
Qəlbini şeytandan yad elə, insan!
Elə iş tut, aqibətdə utanma,
Bacar könül yıxma, şad elə, insan.

Bu dünya dediyin fanıdı, fanı;
Əvvəl Nuh gəlmişdi, qalmayıb, hanı!
Puç eylədi İsgəndər tək xaqanı,
Bizə də əsəcək bad elə, insan!

Alməmməd dünyada hələ bihuşdu,
Bənadəm dediyin vətənsiz quşdu.
Səxasız dövlətin axırı puçdu,
Ye malın, dahanda dad elə, insan!

ŞİRİN-ŞİRİN

Varıb dost kuyinə mehman gəlmişəm,
Süzülür sinəmdən tər şirin-şirin.
Bu yerlərin əcəb seyrəngahı var,
Gətirir bağçalar bar şirin-şirin.

Bir qəmər tayısan, ləbləri püstə,
Həsretin çəkməkdən olmuşam xəstə.
Bir ləhzə başımı al dizin üstə,
Can verim yolunda, yar, şirin-şirin.

Alməmmədəm, sana qurban olum, yar!
İzin versən, qol boynuna salım, yar!

Gəlmişəm, bağına bağban olum, yar!
Budağından dərim nar şirin-şirin.

DİVANI

GÖRMƏDİM

Dünya sənin gərdisinlə
Başa varan görmədim.
Qərq oldu aləm qəhrinə,
Can qurtaran görmədim.
Bilmirəm ki, səbəb nədi,
Şadı qəmgin eylədin,
Abadını viran qoydun,
Artdı haran, görmədim

Kəsilməz mürdə, karvanı,
Qəflə işlər, köç gedər,
Nə imranlar nakam qoydun,
Didəsindən yaş gedər.
Yetmiş iki millət ki, var
Əli səndən boş gedər,
Yanısınca malü-dövlət,
Pul aparan görmədim!

Alməmməddəm, bu dünyada
Bir nişanam qalmadı;
Getdi əldən qohum-qardaş,
Ata-anam qalmadı.
Süleyman tutdu dünyanı,
Dedi:mənəm! – qalmadı,
Bir kəs ilə heç düz ola
Sənin aran görmədim!

ŞAIR MƏHƏMMƏD

Məhəmməd 1857-ci ildə Göyçənin Ağkilsə kəndində dünyaya gəlib, Aşıq Ələsgərin kiçik qardaşıdır. Şair Məhəmməd yazı-pozu bilməsə də, hazırcavab bir el şairi kimi el-oba arasında tanınmışdır. Şair Məhəmməd 1937-ci ildə vəfat etmişdir.

Şair Məhəmmədin də şeirləri vaxtında toplanıb yazıya alınmadığından onun dövrümüzdə qədər on üç şeiri gəlib çatmışdır. Bunlardan ikisi (“Birdi”, “Sənin”) gəraylı, yeddisi (“Ay qız”, “Ayıbdı”, “Bu qız, bu qız”, “Deyər sana”, “Yetişməz”, “Mən”, “Olan canım”) qoşma, üçü (“Göyçənin”, “Fələk”, “Fələk”, “Fələk”) müxəmməs, biri (“Fələklə deyişmə”) deyişmədir.

El şairinin gəraylılarından “Birdi” adlı şeiri didaktik bir ruhda yazılmış, şeirdə dünyada vəfalı dostun az olduğu, az-çoxun bir olduğu qeyd edilməklə, insana vacib olanın can sağlığından başqa bir şey olmadığı göstərilir. Müəllif insanın güzəranın da xoş keçməsinə xüsusi qeyd edir, çünki dolanışq yaxşı olsa, “qış da birdi, yaz da birdi”.

Şair Məhəmmədin “Sənin” adlı gəraylısı birinci gəraylıdan (“Birdi”) xeyli fərqlidir. Bu şeirdə dağlar, onun cah-calalı təsvir edilir. Beş bəndlik bu şeirdə “Gözəl dağlar” ilin bütün fəsillərində necə olur, bu mənzərəli yerin yazı, yayı, payızı, qışı əlvan boyalarla verilir. Təbii ki, təsvir hər fəslə işlənməklə bərabər, etnoqrafik cizgilə özündə əks etdirir:

Yaz olanda, gözəl dağlar,
Car olur sellərin dağlar.
Dönəndə payız fəslinə,
Qayıdır ellərin dağlar.

Bu bənddə birinci və ikinci misralarda dağların yazın gəlişi ilə sellərinin car olması verilirsə də, üçüncü və dördüncü misrada payız fəslində ellərin dağlardan arana qayıtması – el köçü təsvir olunur. Diqqətlə fikir versək, əslində hər iki təsvir həmahəngdir, ustad sənətkar fəhmi ilə yaradılmışdır. Hər ikisində hərəkət (sellərin car olması, ellərin qayıtması) canlı verilib. Dağların başındakı, döşündəki qarların əriməsi selləri coşdurmuş, payızın gəlişi ilə elləri yerindən-dağlardan oynatmışdır. Bununla belə, birinci təsvirdə xoş ovqat hiss olunsada, ikinci də daha çox həsrət, bəlkə bir az da miskil gizlənmişdir. Müəllif bunu aşağıdakı misralarda aydınca göstərir:

Payız dərdin “həddən aşır
Salanda güllərin sənin”.

Şair Məhəmməd dağlarda qış fəslini daha maraqlı, yaddaqalan cizgi və boyalarla, geniş təsvir etməklə bərabər “boyu şahbazların”, “bir-birinə naz edənlərin” görünmədiyini, sonaların, qazların göllərdə üzmədiyindən söz açır, qışın gəlişi ilə dağların cah-cəlalının dağıldığını, yolların bağlandığını göstərir.

O deyir:

Gələndə qışın sərəsər,
Görəni eylər dəngəsər.
Boran gədikləri kəsər,
Bağlanar yolların sənin.

Şair Məhəmmədin “Ay qız”, “Deyər sana”, “Mən” kimi şeirlərində məhəbbət motivi daha çox adamın diqqətini çəkir. Bunlardan “Ay qız” oynaqlığına, təbiiliyinə görə daha

çox seçilir. Müəllif burada özünün “Sənan kimi əldə Quran nara-oda yeridiyini” belə təsvir edir:

Bahar olcaq bağlar bara yeridi,
Xəstə könlüm inizara yeridi,
Sənan Quran aldı, nara yeridi,
Mən ondan betərəm sanasan, ay qız!

El şairin digər qoşması (“Deyər sana”) da xoş bir ovqat üstündə yazılmış, burada “qəddi alışan, qucağı gülşən”, “cəmi gözəlliyi”, “nişanbənişan” bir gözəl təsvir olunur. Müəllifin etiraf etdiyi kimi, o, “cəmi aşığı eşqə salmışdır”. Şair Məhəmməd bu gözəli “gözəlliyini aydan, gündən alan” epiteti ilə verərək əlinə saz alanların eşqə mübtəla olduqlarını deyir:

Bir bəri gəl görüm kimə talıbsan?
Gözəlliyi aydan, gündən alıbsan.
Cəmi aşığı eşqə salıbsan,
Götürüb əlinə saz, deyər sana.

Şair Məhəmmədin müxəmməslərində fələkdən, zəmanədən, yaşayışdan şikayət özünü göstərsə də, bu şeirlərində ictimai-siyasi motiv daha qabarıq işlənmişdir. Daha doğrusu, tanınmış el sənətkarı şahid olduğu ağır illəri, qıtlığı, faciə və müsibətləri yanıqlı bir dillə təsvir edir, ötən xoş günləri həsrətlə yad edir. Bu şeirlərdən “Göyçənin” müxəmməsi xüsusilə maraqlıdır. Bu şeiri şərti olaraq iki yerə bölmək olar: erməni vəhşətinin hakim olduğu daşnak hökumətinin diktaturası, ondan sonrakı dövr, Sovet hakimiyyətinin qurulması. Birinci hissədə müəllif Göyçənin iqbalının döndüyünü, Çarxı-qəzanın qədərindən onun talan olduğunu, qaçanların dağda qırıldığını,

dalda qalanların da əsir olduğunu yana-yana sadalayır. O, qürbət eldə ah çəkməkdən bağırının qana döndüyünü belə göstərir:

Ah çəkməkdən qürbət eldə,
Qara bağırım qana dönüb.
Çarx dolanıb, iqbal qaçıb,
Baxt yatıb, zamana dönüb.
Görün qəzanın qədərini,
Tülkülər aslana dönüb.
Cacıq yeyib, çaşır satan,
Hərəsi bir xana dönüb.
Həcv eləyib deyir bizə:
“Bəddi amalı Göyçənin”.

Müəllifin “Fələk” adlı hər iki müxəmməsi bir-biri ilə səsleşsə də, amma bu şeirlərdən biri qıtlıq, bahalıq və onun adamların başına gətirdiyi fəlakətlər təsvir olunursa, o birində fələyin onun başına açdığı oyunlar düzlu-məzəli dillə qeyd edilmişdir. İndi birinci şeirə diqqət yetirək:

Dürüst fəhm elə, gör məni
Salıbsan nə hala, fələk!
Qarışdırıbsan başımı
Olmaz qilu-qola, fələk!
İki əlim olub, bir başım,
Düşmüşəm mahala, fələk!
Əlimə zurna veribsən,
Qaldım çala-çala, fələk!

Müəllif bu başına gələnlərin naşükürlükdən dolayı baş verdiyini, daha doğrusu, əməlinin azdığını deyir, kərdiyarı

bəyənmədiyini diqqətə çatdırır. Elə buna görə də ayranla pencər bala dönmüşdür. Şair Məhəmməd bahalıq və qıtlığın gətirdiyi dərd-səri belə qeyd edir:

Ağ lavaşı bəyənməyən
İndi hamı ayran içir,
Ah çəkib, boyun bükür,
Güzəranı belə keçir,
Ac qalır, əcəl gəlir,
Fanidən üqbaya köçür;
Gora kəfənsiz qoyulur,
Buyurur risala, fələk!

Bəli, müəllif “üzü qara almış” bahalığın nələr elədiyini özünəməxsus ustalıqla verərək bu hadisəni maraqlı lövhələrlə göstərmiş, son anda tanrının mərhəmətinə sığınmış, bunu belə qeyd etmişdir:

Getdi əldən var, güzəran,
Məhəmmədəm, qaldım naçar.
İyidin varı olmasa
Enişə, yoxuşa qaçar.
Çağırram şahı-mərdanı,
Əlbət, bir xeyir qapı açar,
Sidqinən sığınmışam
Müşgülü-həllala, fələk.

Şair Məhəmmədin ədəbi irsindən az nümunələr qalsa da, elə bu şeirlər də onun tanınmış el şairi olduğunu təsdiq edir, onun Göyçə aşiq mühitində özünəməxsus yeri, məqamı olduğunu göstərir.

GƏRAYLILAR

SALDIN

Qulun olam, vəfalı yar,
Məni gözdən nədən saldın?
Dərdə dərman bilməz idin,
Məni gözdən nədən saldın?

Bağında gün bəyaz olmaz,
Olsa da yar rəngi solmaz.
Hərcayının andı olmaz,
Məni gözdən nədən saldın?

Ağ üzündə xaldan ötrü,
Ləbindəki baldan ötrü,
Şirin, şəkər dildən ötrü,
Məni gözdən nədən saldın?

Məhəmməd der, dərdim çoxdu,
Sinəmə vurduğun oxdu,
Səndən qeyri yarım yoxdu,
Məni gözdən nədən saldın?

BİRDİ

Vəfalı dost tək-tək olar,
İnsanlarda yüzdə birdi.
Sən arzula can sağlığı,
Çox da birdi, az da birdi.

Kəklik ötər qış keçəndə,
Ovçu yanar boş keçəndə.

Güzəranın xoş keçəndə,
Qış da birdi, yaz da birdi.

Məhəmmədəm, düşdüm xəstə,
Canım qurban yaxşı dostu.
Eşqin olsa, sinən üstə
Tar da birdi, saz da birdi.

SƏNİN

Yaz olanda, gözəl dağlar,
Car olur sellərin sənin.
Dönəndə payız fəslinə,
Qayıdır ellərin sənin.

Yayda çiçəyin qaynaşır,
Üstündə bulud oynaşır,
Payız dərddin nədən aşır,
Solanda güllərin sənin.

Hanı o boyu şahbazlar,
Bir-birinə edər nazlar.
Üzüsmür sonalar, qazlar,
Donubdu göllərin sənin.

Gələndə qışın sərəsər,
Görəni eylər dəngəsər.
Boran gədikləri kəsər,
Bağlanar yolların sənin.

Başında qurdlar ulaşır,
Məhəmmədin ağılı çaşır.
Sümükləri sızıldaşır,
Əsəndə yellərin sənin.

QOŞMALAR

YIRĞALANMASIN

Ağaclar bar verər fəsli-çəməndə,
Söyüdlər boy çəkib loğalanmasın.
Alar caynağına, parçalar atar,
Tülkü aslan üstə darğalanmasın.

Bəzi adamın ağı başda səy olu,
Sənəti hərcayı söyləməy olu.
Dərə xəlvət olsa, tülkü bəy olu,
Şeşəldib quyruğun yorğalanmasın.

Tərən ilən qarğa çıxsa şikara,
Caynağın boş görər üzünü qara.
Cığıldar sağsağan, neylər şonqara,
Tərən qovğasında yırğalanmasın.

Ləli-göhərini açanda xiridar,
Qurud satan deyər məndə də çox var.
Baxıb öz-özünə çox biixtiyar,
Açanda xuranun qır qalanmasın.

Ey Məhəmməd, meyil vermə harama,
Naşı təbib, neştər vurma yarama.
Mancanağa yaxşı sarın, barama,
Sapın yaxşı çıxsın, sırğalanmasın.

AY QIZ

Pünhan qulluğuna namə göndərdim,
Oxuyub mətləbim qanasan, ay qız!
Mən yazığı saldın eşq ataşına,
Səni də od tutub yanasan, ay qız!

Bahar olcaq bağlar bara yeridi,
Xəstə könlüm intizara yeridi,
Sənan Quran aldı, nara yeridi,
Mən ondan betərəm sanasan, ay qız!

Məhəmmədin canı yolunda qurban,
Dərdini çəkməkdən olub bağı qan.
Tamaşan tovuzdu, qırımın tərlən,
Göllərdə çalxanan sonasan, ay qız!

AYIBDI

İstəmədim həcv, hədyan danışam,
Dedim el eşidər, kənddən ayıbdı.
Yazlığa danışıb, darı verənlər
Əl götürsün belə fənddən, ayıbdı.

Dedim ki, naxoşam, darı yemirəm,
Arpa, dareqanı mən istəmirəm.
Dostluqdan keçmirəm, hədyan demirəm,
Aralıqda məzəmmətdən ayıbdı.

Yalanmasın yeməyinən doymayan,
Ac qalar kasaya bir şey qoymayan.
Adam deyil məni adam saymayan,
Demədimi Məhəmməddən ayıbdı.

AY SƏNƏM, SƏNƏM

Sübh-şəm dərdindən yahu çəkərəm,
Öluncə deyərəm: ay Sənəm, Sənəm!
Gözlərimdən qanlı yaşlar tökərəm,
Kirpiyi ox, qaşı yay Sənəm, Sənəm!

Bağbanıyam, gəl bağçaya, bar apar,
Gəzək, seyr eləyək bağı barabar.¹
Yoxdu yer üzündə sana barabar,²
Ərşdə mələklərə tay Sənəm, Sənəm!

Buxağın büllurdu, yanağın lala,
Vəsfın təzəlikcə düşüb mahala.
Məhəmmədi döndəribdən abdala,
Eləyibdən ömrün zay, Sənəm, Sənəm!

BU QIZ, BU QIZ

Buraxsanız, məni çəkəcək dara,
Əlamən əlindən, bax bu qız, bu qız!
Qonumu-qonşunu gətirib zara,
Cümləsi deyirlər: ax bu qız, bu qız!

Bilin, unutmaram bu haqqı-sayı,
Ölkənin murdarı, pisi, qolayı.
Götürüb əlinə bir çatma tayı,
Gör necə durubdu şax bu qız, bu qız.

Məhəmmədəm, sizə eylərəm minnət,
Qoymayın qanıma tökə bu cəllad!

- 1. Barabar (bərabər) - birlikdə
2. Barabar (bərabər) – tay

Çıxsanız aradan, versəniz fürsət,
Doğrayacaq məni ax bu qız, bu qız.

DEYƏR SANA

Ay qəddi alışan, qoynu gülüşan,
Görənlər açılmış yaz deyər sana.
Cəmdi gözəlliyin nişanbanışan,
Şairlər tərifi az deyər sana.

Gəl görüm, gəl görüm kimə talıbsan?
Gözəlliyi aydan, gündən alıbsan,
Cəmi aşıqləri eşqə salıbsan,
Götürüb əlinə saz, deyər sana.

Söylə görüm, söylə hansı ellisən?
Mina gərdənlisən, incə bellisən.
Tovuz bəzəklisən, durna tellisən,
Məhəmməd də quba qaz deyər sənə.

YETİŞMƏZ

Çoxlu aşılığın həvəsindədi,
Çala bilməz, əli saza yetişməz.
Qışın tədarükün yayda görməyən
Bivədə qurtarar, yazda yetişməz.

Qurdculam deyirlər cəngi tulalar,
Qurd görəndə qorxusundan ulalar.
Toyuq qığa çəkər, quyruq bulalar,
Bəhs edər, addımı qaza yetişməz.

Cik-cik edər, pərvazlanar sərçələr,
Yada düşməz alıcılar, nərçələr.
Qırğı vurur, qaynağında parçalar,
Həddən aşmayana qəza yetişməz.

MƏN

Aran çox istidi, yaylaq sərindi,
Bilmirəm qalmayım, yoxsa qalım mən.
Könül bir gözələ aşiq olubdu,
Bilmirəm almayım, yoxsa alım mən.

Çox ziba gözəldi, gözəllər xası,
Əyninə geyibdi əlvən libası,
Görünür gözümə eşqin dəryası,
Bilmirəm dalmayım, yoxsa dalım mən.

Məhəmmədəm, aqlım başdan azalıb,
Zimistan zəmhərin əldə yaz alıb.
Dəli könül altmışında saz alıb,
Bilmirəm çalmayım, yoxsa çalım mən.

OLAN CANIM

Ay ağalar, nə bəlalı qul oldum,
El içində haqqı-say olan canım.
Qədirbilməzlərin qədrini bildim,
Axırda əməyi zay olan canım.

Bağbanıydım bağa bardan ötəri,
Bülbül idim gülüzardan ötəri.
Bivəfa, biilqar yardan ötəri
Divanə Məcnuna tay olan canım.

Məhəmmədəm, bir murada yetmədim,
Baş götürüb qılı-qaldan itmədim.
Özüm öz oxumu bircə atmadım,
Özgələr oxuna yay olan canım.

QALIM MƏN

Aran çox istidi, yaylaq sərindi,
Bilmirəm qalmayım, yoxsa qalım mən?
Könül bir gözələ aşiq olubdu,
Bilmirəm almayım, yoxsa alım mən?

Çox ziba gözəldi, gözəllər xanı,
Əyninə geyibdi əlvən libası.
Görünür gözümə eşqin dəryası,
Bilmirəm dalmayım, yoxsa dalım mən?

Məhəmmədəm, aqlım başdan azalıb,
Zimistan qəhrini əldə yaz alıb.
Axmaq könlüm yaş altmışda saz alıb,
Bilmirəm çalmayım, yoxsa çalım mən?

EYLƏYİM

Yəqin vərəmlərəm, tıqqı gətirrəm,
Açmayam bir sirri nəhan eyləyim.
Cin başımı sıxır, şeytan ayağım,
Bunları rüsvayi-cəhan eyləyim.

Allaşıb dünyada xaba datanlar,
Namusu qeyrətini atanlar.
Halal dövlətinə haram qatanlar,
Mən sizə nə üzrü bəhan eyləyim?

Axırda Məhəmməd bu sirri açdı,
Görən gözüm yoxdur, hamıdan qaçı.
Bir şəxsin ki, əsli ola Qazağı,
Hardan ki, mən onu şahan eyləyim.

BAXIN

Başına döndüyüm, ali məhkəmə,
Tədqiqatnan mənim işimə baxın.
Haqsızlar haqqımı əlimdən alıb,
Çox çətinlik gəlib başıma baxın.

Qıçım invaliddi, bədənim xəstə,
Şura hökumətinə düşmüşəm bəstə.
Əcəl yastığında, özüm can üstə;
Səksəndən üç əysik yaşıma baxın.

Yazıq Məhəmmədəm, düşgün, ixtiyar,
Eşitsin yoldaşlar, olsun xəbər dar;
İnanmaqdan ötrü bir şahidim var,
Qalmayıb ağızımda dişimə baxın.

BU DAĞLAR MƏNİM

Yayda yaylağımdı, qışda ovlağım.
Yazda seyrangahım bu dağlar mənim.
Köçürüb elləri payız ayları,
Gözüm görüb, kölüm budu ağlar mənim.

Bir yaqut yanaqlım, yasəmən xallım,
Dahani kövsərlim, ləbləri ballım,
İlə ilqar verib Leyli misallım,
Onçu məskənimdi bu dağlar mənim.

Kamil ovçu itirəndə maralı.
Kəsilər aramı, səbri, qərarı.
Məhəmmədəm, düşdüm eldən aralı.
Çəkildi sənəmə bu dağlar mənim.

GEDİM MƏN

İltimasım budur, qohum-qardaşım,
İzin verin, Çələbyana gedim mən.
Əgər ki, bu yolda kəsilsə başım,
Qorxu yoxdur, qıyım cana, gedim mən.

O bir quba qazdı, mən şahişonqar,
Çallam qaynağıma, elərəm şikar.
Çəkərlər əlimdən aman, əl-hazar,
O meydana çox mərdana gedim mən.

Məhəmmədi siz qoymayın intizar,
Şövqi-bəndəm, gərək eyləyəm güzar.
Bilirsiniz, şairlikdə əlim var,
Cavab verim İreyhana, gedim mən.

GÖRDÜM

Gedirdim, güzarım düşdü bu dağa,
Ovçu bərəsində maralı gördüm.
Yatıb inildəyir, durur boylanır,
Bir neçə yerindən yaralı gördüm.

Zalim ovçu onu alıb nişana,
Dəyib yaman güllə, bələyib qana,
Çox incidir, dönür o yana-bu yana,
Kəsilibdi səbri, qərarı gördüm.

Təbib olsam, yaraların bağlaram,
Sinəm üstün düyünlərəm, dağlaram.
Məhəmmədəm, o səbəbdən ağılaram,
Ananı baladan aralı gördüm.

GÖRƏNDƏ

Genə yada düşdü fəsli-nobahar,
Zimistanda boran-qarı görəndə.
Dağlarda açılan güllər, lalalar,
Xəzan oldu bu ruzgarı görəndə.

Gözüm görüb, könlüm tutubdu yası,
Al yerinə geyir qara libası.
Köçübdü yaylaqdan gözəllər xası,
Əbrü baran müşərrarı görəndə.

Köçüb gedər ellər, boş qalıb dağlar,
Məhəmməd görəndə ah çəkib ağlar.
Çəkər xədəngini kamana bağlar,
Kamil ovçu maralları görəndə.

EYLƏDİ

Min üç yüz on yeddinci sənədə
İlahi bir belə əmir eylədi.
Çüt yerə batmadı, kotan əkmədi.
Qurutdu yer-yurdu, dəmir eylədi.

Boz ay Boz dananın boğazı şişdi,
Küt ilə, hörrəylə bir az ötüşdü.
Ayağı sürüşdü, köndələn düşdü,
Bu işləri məni kömür eylədi.

Gələn-gedən Məhəmmədə toxunu,
Biz görmüşük bunun azın, çoxunu.
İtlər sümüyünü, qarğa poxunu
Dağıtdı, gəmiəgəmir eylədi.

DÜŞSÜN

Hər kim bu naməni təxirə salsa,
Görüm onun işi təxirə düşsün!
Qalayçı gəlməsin şenliklərinə,
Uşaqları tamam paxıra düşsün!

Siçanlar yığılsın, pişiyin yıxsın,
Uşağı ağlaşsın, qol-qıçın sıxsın,
Toyuğu sürüşsün, omması çıxsın,
Danası köndələn axıra düşsün!

Məmmədə gülənin gəlsin başına,
Mığmığalar vursun gözü qaşına.
Müsəlman dotsları ayrıan aşına.
Erməni dostları çıxıra düşsün!

QILIŞDILAR

Yetişmişəm cana, gəldim amana,
Sizin əlinizdən dad, qılışdılar!
Bu tərənəməyinən, deyim mərdana,
Alarsınız böyük ad, qılışdılar!

Karvançını incidirlər, soyurlar,
Üç şahı almaqnan bəyəm doyurlar?!
Biləsiniz, bizə hörmət qoyurlar
Qohum, dost həmi də yad, qılışdılar!

Axtaraq, bu işin sonunu görək,
Əlinizdən ərzə haraya verək?!
Göyçədə yemişik duzunun çörək,
Dərədə də şornan çad, qılışdılar!

Uymayın qəflətə, xaba yatmayın
Dünyanın malına dostu satmayın.
Tavaqqam var, sözü çox uzatmayın,
Qaçar aramızdan dad, qılışdılar!

Məhəmmədi incidənlər öyünər,
Müxənnət börkünü başa geyinər.
Məni görən iki yolla söyünər,
Qurtaranda olar şad, qılışdılar!

OLA

Şuranın qanunu bir doğru yoldur,
İş başında olan gərək düz ola.
Qohumnan qırağa bir fərq qoymaya,
Qohuma iki əlli, yada yüz ola.

Sən korpətivçisən, mən kasıb kəndçi,
Səmədi göndərim sana minnətçi.
Qorxuram ki, gələ çox məzəmmətçi,
Aramızda uzun-gödək söz ola.

Bilmirsən, ərz edim, olgınan halı:
Dünyada qalacaq dünyanın malı.
İstəmə ki, Məhəmmədnən Möhbəli
Bir meşokdan ötrü üzbəüz ola.

VERƏM

Dostum məndən bir əmanət istəyib,
Ümidvaram, yaxın zamana verəm.
İxtiyarım ola, qüdrətim çata,
Yaxşının dərđini yamana verəm.

Divan olsam, nainsafam, çox nəsəm,
İsbat olan cinayətə tək bəsəm.
Qanmazın ömründən qayçıynan kəsəm,
Götürəm aşkara, qanana verəm.

Məhəmmədəm, halal etdim qanımlı,
Eşqə düşən mənim kimi yanımı?
Əzrayıla saxladığım canımı,
İnsafdımı, indi canana verəm?!

YAZARAM

Cumlə Qarovullar¹, cəm əlinizdən
Müseyyib qardaşa nama yazaram.
Qoymaram aranı çox uzanmağa,
Ya səhərə, ya axşama yazaram.

Qarovul oğlanlar, a yaxşı canlar,
Arif olan mətləb qanar, iş anlar.
Məni az incidin, ay müsəlmanlar,
Vallah, sizə çox şahnama² yazaram.

1. Kəlbəcər rayonunda yer adıdır.

2. Şahnıma – həzb, məsxərə

İki boyunduruq, bir də bir yaba,
Tövcükar çağırın, vursan hesaba.
Salsanız araya qalmağal, dava,
Bir material İrvahama yazaram.

Qamışlı, Qılışdı, Nədirxanlılar,
Güneypəyə, Sarıdaş – adlı-sanlılar,
Alçalı, Göydərə¹, kömüryanlılar,
İşinizi sərəncama yazaram.

Qaraşı seçmişəm, yaxşıdı kişi,
İrəftar eyləyir, düz gedir işi.
Salsanız araya qovğa, təşvişi,
Bir ərzə də Urustama yazaram.

Əmrah da çox çəkir qıraq-bucağın,
Yazır camaatın odun, ocağın.
Eşitsin, öyrənsin sözümün sağın,
Götürərəm dəftəri-xama yazaram.

Əmrah ki bizinən dədə dostudu,
Böyük gedib, qalan gədə dostudu.
Deyəsən, mən ilə vədə dostudu,
Bu dostluğu imtahana yazaram.

Qurban bəyi görən hamı xoşladı,
Kamalı sərində, ağı başdadı,
Neçə fağır-füqəranı boşladı,
O kişi yetişsin kama, yazaram.

1. Qamışlı, Qılışlı, Nədirxanlı, Güneypəyə, Sarıdaş, Alçalı, Göylərə kənd adlarıdır.

Dəftərxanaları gətirrəm zara,
Çağırarlar sizi, çəkərlər dara.
Məhəmmədi çox saymayın füqəra,
Gerdə qalannızı dama yazaram.

YEDDİDİ

Məğrurluq eyləyib, ustadam deyən,
O hansı ağacdı, tağı yeddidi?
O ağacda bir quş yuva salıbdı,
Çarpaz sinəsinin dağı yeddidi.

Bir hikmət görmüşəm, xəyalım çaşıb,
Huş başımdan gedib, dilim dolaşıb,
Şahın qulluğunda bir qul əyləşib,
Bədən birdi, əl-ayağı yeddidi.

Bir ali məclisdə var yeddi sağı,
Dolanır, dövr edir, yox əl-ayağı.
Nə piltəsi vardır, nə də ki, yağı,
Şölə çəkən şux çırağı yeddidi.

Onun gərdişində bir azca ləng var,
Aləmə ayandı, görünür aşkar.
Bir kasa içində on beş irəng var,
Qarası yeddidi, ağı yeddidi?

Məhəmməd, sözlərin de, müttəsildi,
Nə oldu, dəhnədən suyu kəsildi?
İl uzununu ona bahar fəsildi,
O hansı bağbandı, bağı yeddidi?

YETİŞMƏZ

Çoxu aşıqlığın həvəsindədi,
Çala bilməz, əli saza yetişməz.
Qışın tədarükün yayda görməsən,
Bivədə qurtarar, yaza yetişməz.

Qurdçulam, - deyərlər cəngi tulalar.
Qurd görəndə, qorxusundan ulalar.
Toyuq qığa çəkər, quyruq bulalar,
Bəhs edər, addımı qaza yetişməz.

Cik-cik edər, pərvəzlanar sərçələr,
Yada düşməz alıcılar, nərçələr,
Qırğı vurur, qaynağında parçalar,
Həddin aşmayana qəza yetişməz.

ZEYNALIN*

Yarışaqda bir igid gəlib ərsəyə,
Yoxdur bərabəri, tayı Zeynalın.
Qarşısına çıxan görünmür hələ,
Qüdrətdən verilib payı Zeynalın.

Mərcan Qamışlıda atdığı güllə,
Gilas budağından saldı bir gilə.
Yazdım tərifini, yayılsın elə,
Qoy ucalsın haqq-sayı Zeynalın.

* Zeynal - Aşiq Ələsgərin qayını Kərbəlayı Zeynaldır. Şeir indiyə qədərki kitablarda səhvən Aşiq Alının yaradaıcılığı kimi təqdim olunmuşdur.

Aynalıxı xub yarışır boyuna,
Qoymaz ovu nəzərindən yayına.
Arzum budur, gələm oğul toyuna,
Şən dolansın yazı, yayı Zeynalın.

Kamil Səyyad oldu, sərrast kamandar,
Murovun sərində elədi şikar.
Seyrangahı oldu qocaman dağlar,
Oylağıdı Meydançayı Zeynalın.

Məhəmməd salacaq hər yerdə bəhsin,
Yayacaq aləmə sədasın, səsin.
Bəlaya tuş olub, zaval görməsin,
Yaxşı gəlsin ili, ayı Zeynalın!

TƏCNİSLƏR

AYAĞA, AYAĞA

Dağlar sinəsində lələ seyr edər,
Səri səcdə qılar ayağa, ayağa.
Darda qalanların dadına yetər,
Sidqilən çağırsa: «Ay ağa, ağa!».

Yazarlar kağızın «sin» arasına,
Nanı gətirərlər sini arasına.
Cəsəd cansız gedər sin arasına,
Nəkreyin qaldırar ayağa. Ayağa.

Məhəmməd, eşq atın yayın təhrində,
Naqqaşlar yay çəkər yayın təhrində.

Dağlar al geyinər yayın təhrində,
Qışın çilləsində a yağa-yağa.

AY «SİN»Ə, «SİN»Ə

İbtidai «əlif»dən dərsim aldım,
Oxudum, yetişdim ay «sin»ə, «sin»ə.
Siratın sualın yadıma saldım,
Nə deyim gedəndə aysinə, sinə?!

Ovçular əllərinə mar alı,
Zənbur fəmə şaqayıqdan mar alı.
Kamil ovçu, yəqin, görüb maralı,
Gedir bərəsinə ay sinə-sinə.

Məhəmmədəm, sənə ərzim budu, ağa,
Yuyar qəssal. Qəddim bükər budu ağa.
Məcnun könlüm məskənsalib bu dağa,
Müştaqdı Leylinin aysinəsinə.

DİVANİLƏR

FƏLƏK

Dürüst fəhm elə, gör məni,
Salıbsan nə hala, fələk!
Qarışdırıbsan başımı,
Olmaz qilü-qala, fələk!
İki əlim olub, bir başım,
Düşmüşəm mahala, fələk!
Əlimə zurna veribsən,
Qaldım çala-çala, fələk!

Yaş yaşayıb boy çəkəli,
Dolu görmüşdük anbarı.
Deyirdik nəyə lazımdı
Arpaynan dareqan, darı.
O qədər azdı əməlimiz,
Bəyənmədik kərdirarı.
İndi ayrınanan pencər
Dönüb bizə bəla, fələk!

Ağ lavaşı bəyənməyən
İndi hamı ayrıan içir.
Ah çəkir, boyun bükür,
Güzəranı belə keçir.
Ac qalır, əcəl gəlir,
Fəndən üqbaya köçür;
Gora kəfənsiz qoyulur,
Buyurur risala, fələk!

Gicirtganınan unnuca
Yaxşı saxladı adamı.
Əgər ki, onlar olmasa,
Məxluqat batardı hamı.
Şükür, allah, kərəminə!
Görmədim ata-anamı.
Çox oğlanlar atasına
Çöndəribdi dal, a fələk!

Ac qarınlar doyurdu.
Laladibi, nəzikbədən
Onlar böyük ad elədi.
Çox könüllər şad elədi.
Deyim, əvəlik, dübərxdən

Mahala imdad elədi.
Şahpencəri yaddan çıxıb,
Heç gəlmir xəyala, fələk!

Gözümüz yollarda qalıb,
Karvan ha vaxt yük gətirir.
Kimin baxtı dolu,
Kimininki pük gətirir.
Bənadəm cəngəl yeməkdən
Heyvan kimi tük gətirir:
Hamısı löyündən çıxıb,
Dönüb arıq mala, fələk!

İngilisdən gələn şalon
Göyçəni qoydu virana.
Öləni öldü, qaçanı
Dağlarda düşdü borana.
Ac qaldı uşaq, ağlaşdı.
Hamı yön tutduq arana:
Çiyimizə xurcun verdin,
Döndərdin hammala, fələk!

Üzü qara olmuş bahalıq
Neçə nahaq qan elədi,
Mollalar dəftərə yazdı,
Aşıqlar dastan elədi.
Göyərdi gözəl qırxbuğum,
Mahal güzəran elədi.
Görənlərə qəhqəhə çəkdi,
Güldü bu əhvəla, fələk!

Getdi əldən var, güzəran,
Məhəmmədəm, qaldım naçar.
İyidin varı olmasa,
Enişə, yoxuşa qaçar.
Çağırram şahi-mərdanı,
Əlbət, bir xeyir qapı açar,
Sidqinən sığınmışam
Müşgüli-həlalla, fələk!

FƏLƏK

Mən sana neyləmişdim,
Qurdun mana al, a fələk!
Ağlımı aldın başımdan,
Möhtacam kamala, fələk!
Sübh-şam sızıldaram,
Çəkərəm çox nala, fələk!
Dərd-qəminən ətrafıma
Qurdun hasar-qala, fələk!

Dost dedin, inandırdın
Mənim kimi ağılı kəmə.
Qoltuğuma qarpız verdin,
Axırında gətdin dəmə.
Cəmi dərdlərdən ziyada
Bir dağ çəkibsən sinəmə.
Sənin qəhrindən ağarıb,
Xəddim olub çal, a fələk!

Dostluğun heç başa varmır,
Sən necə yaman balasan!?
Hər kəsə qəzəbləndin,

Az qaldın oda salasan.
Tökülsün şalvar-sertoyun,
Mənim tək üryan qalasan!
Sözlərim xətrinə dəysə,
Qapından qovala, fələk!

Nə qədər dostluq elədim,
A bivəfa, inanmadın.
Zülm, sitəm işlərindən
Əl götürüb usanmadın.
Aldın dövləti, külfəti,
Ondansa da utanmadın.
Özümü düşgün elədin,
Qoydun daldan-dala, fələk!

Belə işindən ülkmüşəm,
Onçu səndən yan çəkirəm.
Ölmürəm, dirilmirəm.
Zülümünən can çəkirəm.
Qoymuşuq pəncə-pəncəyə,
Sən çəkirsən, mən çəkirəm.
Bir gün camaat yığılar
Bizim qalmağala, fələk!

Biçarə Məhəmmədin
Başına gətdin nə xata.
İki danası var idi,
Müştəri olmadı sata.
Birini payız öldürdün,
Birin yazda saldın ota.
Xayın qarnın heç doymasın,
Ha çalış-çavala, fələk!

BİRƏ

Qanlıda* qonaq qalanda,
Canıma sataşdı birə;
Bədənimə elə yandırdı,
Deyəsən ataşdı birə;
Günümü ah-vay elədi,
Gözümü qan-yaşdı birə;
Əl atdım, birni tutam,
Bacarmadım, qaşdı birə.

Axşamdan dəstə-dəstə
Gəlib, yatağa doldular;
Daraşdılar göynəyimə,
Başdan-ayağa doldular;
Kimi şalvara, sertoya,
Kimi papağa doldular;
Sayın, hesabın bilmədim,
Gördüm, həddən aşdı birə.

Bu yan- o yana dönməkdən
Daha məndə can qalmadı;
Əynimdə tuman-köynək,
Üstümdə yorğan qalmadı;
Sordular göy zəli tək,
Bədənimdə qan qalmadı;
Həmi sağdan, həmi soldan
Zənbur kimi sancdı birə.

Durdum, çırağı yandırdım,
Hərə bir yana qaçdılar;

* Qanlı – Göyçədə kənd adıdır.

Axtardım, tapammadım,
Dalda, pünhana qaçdılar;
Kimi yastığa, döşəyə,
Kimi yorğana qaçdılar;
Burnu biz, qarnı xaşal,
O neyvət, pis başdı¹ birə.

Qoymadılar bir söykənəm,
Durdum ayağa qaçmağa;
Dörd tərəf qonşulara,
Sola, ya sağa qaçmağa;
Tüstülüdən² pünhan keçib,
Qızılbulağa³ qaçmağa;
Tökülüb yolu kəsdilər,
Gör, nə tufan açdı birə.

Gördüm ki, bacarmıram,
Açıldım, aşkara dedim;
Hay saldım Qanlıya gecə,
İstəyən dostlara dedim;
«Qoymayın, birələr məni
Çəkəcəkdi dara» dedim;
Gələndə harayçılar,
Yolda qabaqlaşdı birə.

Yazıq Məhəmməd deyər,
Birə məndə qoymadı can;
Sübhədək cəng elədim,

1. Başdı – başlı.

2. Tüstülü – Göyçədə kənd adıdır.

3. Qızılbulaq – Göyçədə kənd adıdır.

Əllərindən çəkdim aman;
Eşitdi, gəldi haraya
Qızılbulanlı Qəhrəman;
Yetişəndə, acıqlandı,
Dedi: nə savaşı, birə?!

YAHYOĞLU*

Eşitmişəm, hədyan yazıb
Bizim mahala Yahyoğlu.
Altmışında zurna tapıb,
İstəyir çala Yahyoğlu.
Gözünü tikib harama,
Baxmır halala Yahyaoğlu.
Qızların odun şəlsin
Götürür dala Yahyaoğlu!

Şair Nağı, bəyənmədin
Bizim bu kürsü-təndiri;
Odun şələsi çəkməkdən
Çiyini kəsib kəndiri.
Dədən Yahya çox yeyibdi,
Murdarlamayan pendiri;
.....
Altını qala, Yahyaoğlu!

Səhər vaxtı xörəyindi
Pencər-kəngər, kortur, çaşır,
Qıjı, çiriş, cincilim,

1. Şeir – Şair Nağının «Göyçəli» rədifli həcvinin müqabilində deyilmişdir. Bu barədə «Aşıq Ələsgərlə Şair Nağı» dastan-rəvayətində ətraflı söhbət açılmışdır.

Sündürük həddindən aşır.
İçirsən darı hörrəsi,
Saqqalın, bığın bulaşır;
Görən deyir: «Ağzını sil,
Batıbdı yala, Yahyaoğlu!».

Mən deyirəm bu sözləri
Çünki sən düşəsən başa:
Yeyirsən darı cadını,
Qursağında dönür daşa.
.....
.....
.....
....., Yahyoğlu!

.....
Bu oldu bədələ-bədəl.
Göçəliylə bəhsə girdin,
Çox çəkərsən çəngü cədəl.
Gizlənmə tülkü kimi,
Çənbərək meydanına gəl!
Şairliyin isbat olsun,
Düşsün mahala, Yahyoğlu.

Sözümdə rəkik tutma,
Həm çobanam, həm naşıyam;
Müxənnətə xvan olmaram,
Mərd yolunun peşkaşıyam.
Öz adım Məhəmməddi,
Ələsgərin qardaşıyam,
Nə sözün var, əsirgəmə,
Göndər dal-dala, Yahyoğlu!

MÜXƏMMƏSLƏR

GÖYÇƏNİN

Hər mahalda dastan olub,
Söylənir halı Göyçənin.
Qəhr elədi çarxı-fələk,
Döndü iqbalı Göyçənin.
Dağıldı ağır sürüsü,
Talandı malı Göyçənin.
Pozuldu qurğu-büsatı,
Şəni, cəlalı Göyçənin.
Suyu saf, havası xoş,
Cənnət misalı Göyçənin.

Çarxı-qəzanın qədəri
Göyçəni eylədi talan.
Qaçan dağlarda qırıldı,
Əsir oldu dalda qalan.
Aman allah! Nə gün çəkdi
Qürbət eldə qaçqın olan.
Nə qədər doğru danışdıq,
Dedilər: “Söyləmə yalan.
Biz ki bilirdik, əzəldən
Azdı kamalı Göyçənin”.

Ah çəkməkdən qürbət eldə
Qara bağrım qana dönüb.
Çarx dolanıb, iqbal qaçıb,
Baxt yatıb, zamana dönüb.
Görün qəzanın qədərini,
Tülkülər aslana dönüb.

Həcv eləyib deyir bizə:
“Bəddi amalı Göyçənin”.

Göyçənin şəhəridi
Basarkeçərinən Kəvər.
Neçə iyidlər var idi
Biri-birindən mötəbər.
Dava düşdü, el qırıldı,
Olduq vətəndən dərbədər.
Dedilər alver kəsilib,
Gələn, gedən gətirdi xəbər.
Heç yandan xırıd gəlmədi,
Bağlandı yolu Göyçənin.

Göyçəni abad elədi,
Yaşasın Şura hökməti!
Ayağının sayəsində
Göyçə tapdı bərəkəti.
Hər şəhərə tel vurdular,
Gəldi güclü inayəti.
Həftədə bir payladılar,
Yaxşı saxladı milləti.
Qaldırıldı ortalıqdan
Dərdü, məlalı Göyçənin.

Məhəmmədəm, duaçıyam:
Şura ölkəsi yaşasın!
Artsın şanı, şöhrəti,
Ucalsın səsi, yaşasın!
Hər mahala səddi düşüb,
Söylənir bəhsi, yaşasın!
Qəniminə qan ağladır,

Alır qisası, yaşasın!
Halal olsun yoldaşlara
Əmliyi, balı Göyçənin!

ARTIQDIR

Bir gözəl gördüm bu gün,
Canlarda candan artıqdı;
Qaməti sərv ağacı.
Zülfü reyhandan artıqdı;
Qabağı ayna kimi,
Qaşı kamandan artıqdı;
Dodağı qaymaq təhər,
Dahanı şandan artıqdı;
Gözləri dan ulduzu,
Şöləsi şamdan artıqdı.

Qoşulub üç gözələ,
Bağları seyran eləyir;
Birisi sağında gedir,
Söhbəti hər yan eləyir;
Birisi solunda durub,
Canını qurban eləyir;
Dalınca bir özgəsi
Əmrinə fərman eləyir;
Özü rəiyyət balası.
Hökmü sultandan artıqdı.

Şah kimi divan qurdurub,
Gözəllərə cərmə kəsər;
Yanaqlar lalə kimi,
Çöhrəsində tellər əsər;

Durna tək sıgallanıb,
Ürəyimi dardan asar;
Ağlımı başdan alıb.
Ciyərimədağlar basar;
Buxaqda fihil kimi
Zalı mərcandan artıqdı.

Çevrilib, dörd yanına,
Deyərsən ki. Tər lan baxır;
Çalmasını əyri çalıb,
Telləri altından çıxır;
Zülfünü şənə çəkib,
Gözlərinə sürmə yaxır;
Qoynu cənnət bacıdı,
Müşk ilə ənbər qoxur;
Buyu xoş bənövşədən,
Ətri süsəndən artıqdı.

Yeridikcə ikram edir
Zərli corab gül başmağa;
Hər tərəf yaxapulu,
Adət edib oynaşmağa;
Ləbləri məzələnib,
Daldalanıb zər yaşmağa;
Mələklər həya elər
Üzbəsurət danışmağa;
Görmədim bərabərin,
Deyəm ki, bundan artıqdı.

Tovuz kimi sıgallanıb,
Zər-ziba əlbət geyinib;
Hər zaman bəzəkli gəzir,

Eyləyib adət, geyinib;
Gümüş kəmər incə belə
Qurşanıb, rahat geyinib;
Qənövüzdən dizliyi var,
İpəkdən xələt geyinib;
Tərifi düşüb ellərə,
Şuru cahandan artıqdı.

Gül üzə ayna tutub,
Qələm qaşığı əymələdi;
Tellərinə şənə çəkib,
Gözlərini sürmələdi;
Açmışdı ağ sinəsini,
Məni görüb düymələdi;
İstədim, irəli gedim.
Yoldaşları hər bələdi;
Dedilər: «Yaraşmazsan,
Bu xanım səndən artıqdı».

Çəkəndə dəstəsini,
Yeriyəndə xanasına,
Zülf dəyir topuğuna
Oxşar göllər göllər sonasına;
Qızıl üzük xub yaraşır
Ağ əllərin xinasına:
Məhəmməd «afərin!» söyləyər
Bu gözəlin anasına;
Doğubdu insan deyən,
Huri-qılmandan artıqdı.

BETƏR

Bir gözəl gördüm bu gün,
Yusifi-Kənandan betər;
Gül yanaq, ayna qabaq,
Huriyü qılmandan betər;
Göz görüb gül camalın,
Bağrım olub qandan betər;
Dərdlərə dərman edər
Həkimi-loğmandan betər;
Yandırır eşqi məni
Atəşi-suzandan betər.

Ay gözəl, mürvət elə.
Eşq oduna yandı Kərəm;
Səhrada Məcnun kimi,
Leyli deyib, ah çəkərəm;
Şirinin Fərhadı tək
Sahibi-səngi-güsərəm;
Şeyx Sənan şövqdən
Söylədi: billah, kafərəm;
Həsretindən olmuşam
Mən Şeyx Sənandan betər.

Hüsnün ərşin zinəti,
Qaşın hilala vermərəm;
Süleyman həşəmətin
Şənü cəlala vermərəm;
Ləblərin şəhdi-şəkər.
Ləzzətdə bala vermərəm;
Telinin bir muyunu
Küllü mahala vermərəm;

Ay qabağın şöləsi
Mehri-dirəxşandan betər.

Görmədim mən bir belə
Gözəllər şahı, müxtəsər;
Bir görüb, ayrı düşən
Çox çəkər ahı, müxtəsər;
Camalı xəcil eylər,
Şəms ilə mahı, müxtəsər;
Bilmirəm, mən xəstənin
Nədir günahı, müxtəsər;
Başımdan aşan dərdim
Eyləyir tüğyandan betər.

Məhəmməd, bir fəhm elə,
Gözəllər sərdarıdı bu;
Hüsndə Züleyxa tək,
Firiştə kirdarıdı bu;
Yer üzündə varımı tayı,
Görən, kimin yaradı bu?
Dahanı gül qönçəsi,
Dişləri mirvarıdı bu;
Ləblərin ləzzəti var
Kövsəri-Rizvandan betər.

MƏRSİYYƏ

Gəldi şuri-aşura, islam olan qan ağlasın.
Eyləsin ahü fəqan, didəsi gıryan ağlasın.

Hüseynin gül bədəni doğrandı aşura günü,
Qumlar üstə qaməti üryandı aşura günü,

Kərblada təşnləb qurbandı aşura günü,
Yada salsın şialər, ciyəri şan-şan ağlasın.

Gəldi şuri-aşura, islam olan qan ağlasın,
Eyləsin ahü fəqan, didəsi giryan ağlasın.

Ağlayın, yada salın qolsuz ələmdar Abbası,
Qasımın toy yerinə yasın tutubdur anası.
Meydanda var bir bədən, yeksər çoxdur yarası,
Cümlə «vay, Hüseyin» deyib, hər qəlbi yanan ağlasın.

Gəldi şuri-aşura, islam olan qan ağlasın,
Eyləsin ahü fəqan, didəsi giryan ağlasın.

Çün hüseyinin başını Şümr kəsib, alıb ələ,
Lərzəyə gəldi sərbəsər, asmana düşdü vəlvələ,
Şahi-təşnə Əsgəri oxladı məlun hərmələ,
«Su» deyib gəldi şura, təşnə verib can ağlasın.

Gəldi şuri-aşura, islam olan qan ağlasın,
Eyləsin ahü fəqan, didəsi giryan ağlasın.

Şövqü var baş kəsməyə o Şümr ləin kafərin,
Qasımı nakam qoydu, doğrandı cismi Əkbərin.
Birini sağ qoymadı yetmiş iki dilavərin,
Nalə qılsın cümləsi, zəmin-asiman ağlasın,

Gəldi şuri-aşura, islam olan qan ağlasın
Eyləsin ahü fəqan, didəsi giryan ağlasın.

Ağlayın, yada salın Hüseyinin qətligahıdı,
Şafeyi-məhşur odu, iki cahanın şahıdı,

Dünyanı yeksər tutan Məhəmmədin günahıdı,
Həşrdə, bəlkə, edə dərdinə dərman, ağlasın,

Gəldi şuri-aşura, islam olan qan ağlasın
Eyləsin ahü fəqan, didəsi giryən ağlasın.

QƏZƏL*

Gəzdirim zari-dil, xəstə, gördüm bir yaxşı ruhanı.
Salam verdim, əleyk aldı, dedi: xoş gəldin, mehmanı!

Çəkdi zəhmət, tutdu dəstim, soruşdu halü əhvalım,
Gördü qəlbim pərişandı, dedi: şükr eylə sübhanı.

Xəbər verdi şəriətdən, təriqətdən, mərifətdən,
Xoş bəlağət, şirin ləhcə, qumru tək açdı zəbanı.

Dedi ki, haqq o dünyadı, qoymayıb bircə peyğəmbər,
İsgəndəri, Süleymanı, Hatəmi - sahib-sufkanı.

Hanı haru ki, yığmışdı o qədər malü ənvalı?
Köçüb boş getdi dünyadan, axır fanı eylədi fanı.

Bu bir bazari-Yusifdi, mətahın bir kələf olsa,
Çıxart bazara mətahın, yox onun eybi, nöqsan.

Qadir Allah, özün saxla pənahında bu oğlanı –
Məşəd molla Saleh adlı qazını – Hacızadəni!

Duaçındı ruzi məhşur, mərhəmət qıl Məhəmmədə,
Xilas eylə əzabından, dəhrdə çoxdur üsyanı!

* Qəzəl «Aşiq Ələsgər»in 1963-cü il nəşrində Ələsgərin adına getmişdir.

DEYİŞMƏLƏR

FƏLƏKLƏ DEYİŞMƏ

Məhəmməd

Əymə qamətimi, bükmə qəddimi,
Eyləməynən qoca, allahı sevərsən!
Bol elə ruzumu, ver qismətimi,
Qoymağınan ac, allahı sevərsən!

Fələk

Aparma zəhləmi, tökmə beynimi,
Eləməynən gic, allahı sevərsən!
Əlin ağrımayıb, zəhmət çəkməyib,
Görməyib iş-güc, allahı sevərsən!

Məhəmməd

Çoxların özünə sən dost eylədin,
İçirtdin şərbəti, sərməst eylədin,
Axırda ömrünə çox qəsd eylədin,
Olma belə bic, allahı sevirəsən!

Fələk

Yəqin bil ki, zəhləm gedibdi səndən,
Gəlmə yaxınıma, gəz dolan gəndən.
Neçə pəhləvanlar gəlibdi, məndən
Almayıbdı bac, allahı sevərsən!

Məhəmməd

Məhəmmədəm, doğru sözü mən deyəm.
Yoxsulluq əlindən çox şərməndəyəm.
Haqqın irahında dürüst bəndəyəm,
Baxma mana kəc allahı sevərsən!

Fələk

Dilin öyrənibdi həcv-hədyana,
Deyib-danışdığın bütün əfsana.
Bəsdi sana iki, ya üçcə dana,
Olmayacan hac, allahı seversən!

REYHAN XANIMLA DEYİŞMƏ*

I

Reyhan xanım

De bismillah, əcəm oğlu,
Gəlirsən, meydana gəl.
Heç kimsədən yoxdu bakım,
Dürmüşəm mərdana, gəl.
Bir əlimdə tiği-bürəran¹,
Bir əlimdə zəhri-cam;
İçirrəm əcəl şərbətin,
Boyaram al qana, gəl.

Məhəmməd

Bir o qədər laf eləmə,
Danışma əfsana, gəl.
Sözlərini bənzəderəm
Həcv ilə hədyana, gəl.
Mən görürəm, sən görübsən
Toğlu-çəpiş davası;
Hünərin var, bu meydanda
Cavab ver aslana, gəl.

* Şairlərin hər iki tərəfini Məhəmməd özü demişdir.
1. Tiği-bürəran – iti qılınç.

Reyhan xanım

Ağam mana badə verib,
Nuşəndərnüuş içmişəm;
Olmuşam adam sərrafı,
Yaxşı-yaman seçmişəm;
Harda aşığı, şair görsəm,
Bəndə salıb keçmişəm;
Kəndinə gümanın varsa,
Gizlənmə pünhana, gəl.

Məhəmməd

Təbim coşdu, həddən aşdı,
Mən də girdim meydana;
Var əlimdə üryan qılınc,
Gərək çalam düşmana.
Bağladacam qollarını,
Saldıracam zindana;
Əhvalına aləm yansın,
Səs düşsün hər yana, gəl.

Reyhan xanım

Nə ki, şair-şüəra var
Eşidiblər avazım;
Meydanıma gələn yoxdu,
Gərəkdi namə yazım.
Həm camalda, həm kamalda
Yoxdu mənim əvəzim;
Cəsaretin varsa əgər.
Meydani-Reyhana gəl!

Məhəmməd

Məhəmmədəm, sən çağırıdın,
Mən də gəldim cəngəha;

Var mətahım dürrü gövhər,
Ləlü mərcañ çox baha.
Qəni düşman qarşısında
Oluram bir əjdaha;
Nəfəs salıb bağrın yarram,
Göndərrəm şan-şana, gəl!

II

Reyhən xanım

Əcəb düşdü mənim cəngi-şirimə,
Əcəl səni bu meydana gətirib.
Ya iqbalañ yatıb, ya baxtın dönüm,
Boyamağa əlvən qana gətirib.

Məhəmməd

Küsmürəm baxtımdan, nə iqbalımdan,
Sərraf olub, gövhərkana gətirib.
Laçın kimi dövr eləyib havada,
Şikar üçün Çələbyana gətirib.

Reyhən xanım

Sağlıqdan ümidin sən kəs, biçarə,
Bir dərdə düşübsən, tapılmaz çara;
Yandırırım ataşa, çəkdirrəm dara,
Ya saldırırım bərk zindana gətirib.

Məhəmməd

El hərbelərdən qorxmaram daha,
Olsa sənin kimi neçə müddəha.
Taleyim nəhəngdir, təbim əjdaha,
Yetirməyə səni cana gətirib.

Reyhan xanım

Elə vəsiyyətin varkən məcəlin,
Sonra bir tərəfə yetişməz əlin.
Reyhan xanım söylər, gəlib əcəlin,
Heabla gününü sana gətirib.

Məhəmməd

Mana hər bə gəlmə, şuxi-dərdmənd,
Ağzı şəkəristan, dil-dodağı qənd.
Axırda döndərər, bil ki, Məhəmməd
Baharını zimistana, gətirib.

III

Reyhan xanım

Gəl sana söyləyim, Şair Məhəmməd,
Gəzər ikən gördüm bir əjdahanı.
Hər nəyi görəndə çəkir kamına,
Zəbanı, dəndanı. Yoxdur dəhanı.

Məhəmməd

Al cavabın verim, İreyhan xanım,
Mən də axtarırdım o əjdahanı.
Gəzirdi cahanı sərgərdan canım,
Gəldi güzarıma dəllək dükanı.

Reyhan xanım

Gah göydən endirir, gah çəkir yerdən.
Heyvandan, insandan cəmi bəşərdən.
Hərdən bir uruhu çıxanda sərdən,
Uçur balü pərsiz, gəzir cahanı.

Məhəmməd

Tutanda fiəni, qırxanda başı,
Bir əldə ülgücü, bir əldə başı.
Qayırib ustası, çəkib nəqqaşı,
Dəllək dükanında varaq aynanı.

Reyhan xanım

İreyhanam, baxdım hər nizamına,
Hərdən gedib pünhan olur damına,
Görsə əjdahanı çəkir kamına,
Görən varmı belə sirri-nihani?

Məhəmməd

Xaliqi-ləmyəzəl bir pərvərdigar
Özü eləməsin həmdəm gülə xar!
Yazıq Məhəmmədəm, intizarım var,
Arzulardım görəm mən İreyhanı.

BƏŞİR

Bəşir Aşıq Ələsgərin böyük oğludur. O, 1867-ci ildə Göyçənin Ağkilsə kəndində dünyaya gəlib. O, el-oba arasında əla nişançı, mərd, cəsur bir şəxs kimi tanınsa da, saz çalıb oxumağı bacarır, şeirlər qoşurdu. Bəşirin düzüb-qoşduqları vaxtında toplanıb yazıya alınmadığından onun şeirlərindən ancaq bir neçəsi mühafizə olunmuşdur. Bəşirin əldə olunan şeirləri cəmi dörd qoşmadan (“Kimi”, “Səhər ertə”, “Mən”, “Qadan alım”) ibarətdir. Müəllif “Kimi” adlı qoşmasında yazır:

Səyyad olan bu dağları dolanar,
Ovu bərəsində bulana kimi.
Laçın qıya çəkər görsə şikarı,
Tab etməz havada alana kimi.

Şair bu şeirdə hər şeyin bir nizam-mizan üstündə qurulduğunu göstərir. Bahar olanda bağbanın barı, vəfalıların düz ilqarı, kişi olanın namus-arı gözləməsi təbiidir. Çünki baharın gəlişi bağbana bağda barın yetişməyinə xeyli vaxt qaldığını göstərsə də, onun əməyinin boşuna getməcəyini bildirir. Əlbəttə, ikinci bəndin son misrasındakı fikir də dəqiq verilmişdir. Kişinin, mərdin xain çıxması ağla batan iş deyil. Müəllif bu şeirin möhürbəndində özünün qəmli durumunu, çaqalların şir, tülkülərin aslan olduğunu deyir. O yazır:

Bəşirəm heç zaman çıxmıram yasdən,
Çaqallar şir olub, tülkülər-aslan,
Özgələr sözüylə incimə dostdan,
Eşidib dilindən bilənə kimi.

Bəşir başqa bir şeirində (“Səhər ertə”) “Kor Söyün yeznəsinin hörmətin”dən söz açır, “tələsik qonağa” səhər ertə necə qulluq etməyi belə təsvir edir:

Olsa bizim kimi tələsik qonaq,
Tez ver naharını, olsun üzün ağ.
Bir az pendir ilə bir az kərə yağ,
Qənddən istəkana sal səhər ertə.

Müəllifin “Mən” adlı qoşmasında onun ərzi-halı öz əksini tapmışdır. O yazır:

Şövq əhliyəm əldə yoxdu fürsətim,
İstəkli dostlardan aralıyam mən.
Qəhərli aslanam qəm libasında,
Serqayub sözündən yaralıyam mən.

Zənnimizcə, müəllifin “qəhərli aslanam qəm libasında” deyimi ilə özünün pis vəziyyətdə olduğunu bildirməklə bərabər, igid, mərd adamların başının qalda olduğunu işarə edir. Bəşir şeirin sonrakı bəndində keçmiş günü yada salanda fələyin işinin ona yer elədiyini, “virana qalmış gərdişi” dilə gətirir. Şair özünün başına gələnin dost ucundan olduğunu belə təsvir edir:

Az qanan insana pis söz kar etməz,
Namərdə yalvarma, dadına yetməz.
Mərdlər dost yolundan kənara getməz,
Dost ucundan başı bəlalıyam mən.

Bu şeirdən də görüldüyü kimi, mərd, cəsur, qorxu nə olduğunu bilməyən, bəylərə, ağalara baş əyməyən məğrur

Bəşir haqsızlıqlara dözə bilmir. Buna görə də onun başı həmişə bəla çəkir, dostdan, qohumdan uzaq düşür. Özü dediyi kimi “hara əl atsa da işi düzəlmir, çünki əzəldən iqbalı qaralı”dır. Buna görə də müəllif bu qoşmanın möhürbəndində kədərli-qəmli notları daha tünd boyalarla vermiş, bülbül kimi gülünə həsrət qaldığını göstərir.

Mən Bəşirəm, yalan gəlməz dilimə,
Bülbül kimi həsrət qaldım gülümə.
Baxtımın kitabı keçə əlimə,
Oxuyub adımlı qaralıyam mən.

Bəşirin digər qoşması (“Qadan alım”) şeirdə təsvir edildiyi kimi maraqlı bir əhvalatla bağlıdır. Müəllifin qeyd etdiyindən bəlli olur ki, “on dörd maldan dördü qalıb”. O həm də qaranlıq gecədə işin çətinliyini belə qeyd edir:

Çətindir gədikdən, dağdan aşmağı,
Ola bu saqqalın əba-başmağı.
Qurbanın yerışı, malın qaçmağı,
Eyləyibdi məni mat, qadan alım.

Bəşirin ədəbi irsindən çox az nümunə qalsa da, elə bu şeirlər də onun təbli bir el şairi olduğunu təsdiq edir.

QOŞMALAR

KİMİ

Səyyad olan bu dağları dolanar,
Ovu bərəsində bulana kimi.
Laçın qıya çəkər görsə şikarı,
Tab etməz havada alana kimi.

Bahar olar bağban barı gözləyər,
Vəfalılar düz ilqarı gözləyər.
Kişi olan namus, arı gözləyər,
Dosta xain çıxmaz ölənə kimi.

Bəşirəm, heç zaman çıxmıram yasdən,
Çaqallar şir olub, tülkülər - aslan.
Özgələr sözüynən incimə dostdən,
Eşidib dilindən bilənə kimi.

SƏHƏR ERTƏ

Axşamdan nə yesən, xub keçər gedər,
Qonağın qeydinə qal səhər ertə.
Qonaqlar qanandı, güzəran edər,
Olsa qaymaq ilə bal səhər ertə.

Olsa bizim kimi tələsik qonaq,
Tez ver naharını, olsun üzün ağ.
Bir az pendir ilə bir az kərə yağ,
Qənddən istəkana sal səhər ertə.

Bəşirəm, doymaram mən ləzzətindən,
Kor Söyün yeznənin bu hörmətindən.

Düyü pilovundan, çolpa ətindən
Gətirginən dalbadal səhər ertə.

MƏN

Şövq əhliyəm, əldə yoxdu fürsətim,
İstəkli dostlardan aralıyam mən.
Qəhrli aslanam qəm libasında,
Seyraqub sözündən yaralıyam mən.

Düşəndə yadıma günün keçmişi,
Mənə yer eləyir fələyin işi.
Görüm viran qalsın belə gərdişi,
Bir soruşan yoxdu, haralıyam mən.

Az qanan insana pis söz kar etməz,
Namərdə yalvarma, dadına yetməz.
Mərdlər dost yolundan kənara getməz,
Dost ucundan başı bəlalıyam mən.

Alçaq dağlar başda qarı saxlamaz,
Mərd iyidlər miras varı saxlamaz.
Laçın qaynağında sarı saxlamaz,
Tərhan ovlağından aralıyam mən.

Cavanlıq vaxtından üzüm gülmədi,
Qohum-qardaş, dost yanıma gəlmədi.
Ha yana əl atdım, iş düzəlmədi,
Əzəldən iqbali qaralıyam mən.

Mən Bəşirəm, yalan gəlməz dilimə,
Bülbül kimi həsrət qaldım gülümə.

Baxtımın kitabı keçə əlimə,
Oxuyub adımı qaralıyam mən.

QADAN ALIM

Əziz baradərim, gəl otur rahat,
“Baxtın yatdı, sən də yat”, qadan alım.
Gecə qaranlıqda olar nədamət,
Cəhd elə, mənzilə çat, qadan alım.

Çətindi gədikdən, dağdan aşmağı,
Ola bu saqqalın əba-başmağı.
Qurbanın yerışı, malın qaçmağı
Eləyibdi məni mat, qadan alım.

Bəşirəm, hər yana göndərrəm çapar,
Harda olsa, onu axtarar, tapar.
On dörd maldan dördü qalıb, yığ apar,
Tez qayıt, Gəncədə sat, qadan alım.

AŞIQ QURBAN

Aşıq Qurban Aşıq Ələsgərin qardaşı Məşədi Salehin böyük oğludur. O həm də Aşıq Ələsgərin sevimli şagirdi, kürəkəni idi. Aşıq Qurban el-oba arasında hörmət-izzət qazanan aşıqlardandı. O, 1915-ci ildə gənc yaşlarında vəfat etmiş, Ağkilsə qəbristanlığında dəfn edilmişdir.

Aşıq Qurban təbli, yaradıcı aşıq olsa da, onun şeirlərinin çoxu itib-batmış, ancaq bir hissəsi mühafizə edilmişdir. Bu el sənətkarının dövrümüzə qədər dörd şeiri (üç qoşma, bir müxəmməs) gəlib çatmışdır. Aşıq «Yetirsin» adlı qoşmasında qeyd edir ki, aşıq məşuqundan dönməməlidir, verdiyi vədə əməl etməlidir. O, da buna sadıqdır, sadəcə qasid olmadığından ərzi-halını namə ilə nazlı yara yetirə bilmir. Aşıq Qurban iman içində ilqar saxladığını yazır:

İlqar saxlamışam iman içində,
Ümid bəsləmişəm güman içində.
Gövhər qalib dərya, ümman içində,
Qəvvas gərək bir kənara yetirsin.

Çox güman ki, müəllif «gövhər qalib dərya, ümman içində» deməklə sevgilisinin, məşuğun darda qaldığına işarə edir. Buna görə o Aşıq Qurbanın digər qoşması («Getməsən olmaz») yazılmışdır.

O deyir:

Ata, vallah, bu dərd məni yandırar,
Verdiyim ilqara getməsən olmaz.
Seyraqublar gedər yaman qandırar,
Ollam üzü qara, getməsən olmaz.

Aşıq öz dediyi kimi «verdiyini ilqara» getməlidir, çünki yara «seyraqublar gedər yaman qandırar». Elə buna görə də o, Mansur kimi Hələbdə dara çəkilsə də yar yanı-

na getməyə israr edərək yazır:

Huri, qılman olmaz yarın təhrində,
Mən yanırım qəm odunun qəhrində.
Əgər Mansır kimi Hələb şəhrində,
Çəksələr də dara, getməsəm olmaz.

Aşıq Qurbanın üçüncü şeiri təcnisdir («Ay ana düşər»). Bu təcnisdə əsas cinas və köməkçi cinas fiqurları adamın diqqətini cəlb edir. Burada əsas cinas fiqurları «ay ana», «əyana», «a yana», «ayə, nə» köməkçi fiqurlar «nə zərə», «nəzərə», «nəzərə», «ha al əli», «ha ləli», «ha ləli» kimi cinaslardan ibarətdir. Gördüyümüz kimi, istər əsas, istərsə də köməkçi cinas fiqurları orijinal olduğuna görə şerin bədii təsir gücü qüvvətlidir. Həm də bu təcnis Aşıq Qurbanın kamil sənətkar olduğunu təsdiq edir.

Aşığın müxəmməsi («Yaraşır») Səməd ağanın oğlu Qiyasbəyov Həsənbəyə xitabən yazılmışdır. Aşıq Qurban Həsənbəyi səxavətli mərd olduğuna görə öyür, ona «qurşasın kəmərinə ol şahi-mərdan» deyər dua edir. O, Həsənbəyi «alıcı tərən», «səxavətdə Hatəm», «hökmü Süleyman», «Sultan» adlandırır. Aşıq Qurban Həsənbəyin atası Səməd ağanın «çox qan bağlayan», «çoxunu dardan qurtarıb ehsan eləyən» olduğunu qeyd edərək ona «Cənnəti-Rizvan» yaraşdığını deyir.

Müəllif Həsənbəyi «samvarı qaynayan», «erkək kəsib şülən çəkən», «padşahyana təmkinli» kimi təsvir edir, üstəlik qəhrəmanın ata-babasını da yaxşı tanıdığını unutmur, onu «cəmi bəylərin bəyi», «mərd iyid» adlandırır.

Cəmi bəylərin bəyidi,
Yüz yaşasın Həsən ağa!
Aşıq gördüyünü deyər,

Dilinə yoxdu qabağa.
Bir belə mərd iyidin,
Yolunda sərim sadağa.
Kəlməsinə onluq verir,
Aşığı gəlir damağa.
Qulluğumda söhbət açır,
Eləyir dövran, yaraşır.

Aşıq Qurbanın ədəbi irsindən çox az şeir qalsa da, elə bu şeirlər də onun tanınmış el sənətkarı olmasını, Göyçə aşıq mühitində özünəməxsus yeri olduğunu təsdiqləyir.

QOŞMALAR

YETİRSİN

Aşıq gərək məşuqundan dönməsin,
Vədə versə, düz ilqara yetirsin.
Qasid yoxdu, mən bir namə göndərim,
Ərzi-halım nazlı yara yetirsin.

İlqar saxlamışam iman içində,
Ümid bəsləmişəm güman içində,
Gövhər qalıb dərya, ümman içində,
Qəvvas gərək bir kənara yetirsin.

Yazıq Qurban sirrin əyan eyləsin,
İstəkli dostuna bəyan eyləsin.
Dost gərək dostuna dərman eyləsin,
Nə ki, zülm əliynən yara yetirsin?!

GETMƏSƏM OLMAZ

Ata, vallah, bu dərd məni yandırar,
Verdiyim ilqara getməsəm olmaz.
Seyraqublar gedər yaman qandırar,
Ollam üzü qara, getməsəm olmaz.

Huri, qılman olmaz yarın təhrində,
Mən yanırım qəm odunun qəhrində.
Əgər Mansır kimi Hələb şəhrində
Çəksələr də dara, getməsəm olmaz.

Mən Qurbanam, öz canımdan doymuşam,
Xəncər alıb, bağırim başın oymuşam.
Öz dilimnən doğru ilqar qoymuşam,
Həsret, intizara getməsəm olmaz.

KÖÇ VƏDƏSİNDƏ

Qədir Allah, izin vermə dumana,
Bürüyər dağları köç vədəsində.
Çiskin yağış al qumaşı isladır,
İnciyər gözəllər köç vədəsində.

Yurdumnan pozulur Qazaq elləri,
Sığala çəkifsən, ay qız, telləri.
Sıxma, gümüş kəmər, nazik belləri,
İnciyər gözəllər köç vədəsində.

Qaz kimi sallanıb düzülüb yola,
Oları görənin dərdi varmola?
Açılıb kəlağeyin, boynuna dola,
İtirmə hayıfdı, köç vədəsində.

Sinəsi qar, gözləri piyala,
Qurbanı salıbsan yüz min xəyala.
Dodağı qaymaqdır, dil bənzər bala,
Bal da şirin olar köç vədəsində.

TƏCNİS

AY ANA DÜŞƏR

Qürbət eldə baş yastığa gələndə,
Qəribin yadına ay ana düşər.
Əcəl yetirəndə, vaxt təng olanda,
Ona haqq rızası əyana düşər.

Könül sim axtarar, nə zərə gələr.
Pərdəli gəzməyən nəzərə gələr.
Elə ki, Əzrayıl nəzərə gələr,
Boşalar qolların, a yana düşər.

Mən xəstəyəm, gəl əlinə ha al əli,
Sərraf gözüm xub tanıyır ha ləli.
Yazıq Qurban, ha sızılta, ha ləli,
Görək ki, əlinə, ayə, nə düşər!?

MÜXƏMMƏS

YARAŞIR

Qiyasbəyov Həsənbəyə
Bir yaxşı dastan yaraşır.
Qurşasın kəmərinə
Ol şahi-mərdan, yaraşır.
Şəninə şikar alan

Alicı tər lan yaraşır
Səxavətdə Hatəm kimi,
Hökmü Süleyman yaraşır.
Layiqdi bu oğlana,
Qafqaza sultan yaraşır.

Atası Səməd ağanı
Eşidib hər yan, bilirəm.
Kəlməsinin qiyməti yox,
Bağlayıb çox qan, bilirəm.
Ona ehtiyacılığı var
Göyçə, İrəvan, bilirəm
Çoxunu dardan qurtarıb,
Eyləyib ehsan, bilirəm.
Peyğəmbər bərat eyləsin
Cənnəti-Rizvan, yaraşır.

Qaynayır samovarı,
Yanında ağır yığnağı:
Gümüş qab, xas istəkanı
Dəstində gəzdirir saqı.
Erkək kəsir, şülən çəkir,
Qoburnat, sərdar qonağı.
Təmkinə padişahyana,
Müxtəsəri, sözün sağı.
Günbəgündən artıq olsun
Bu qurqu, dövran yaraşır.

Ata-babadan tanıram,
Kişinin əsli, zatı var.
Çiynində süzən tufəng,
Altında köhlən atı var.

Padişahdan talğası,
İlahidən bəratı var.
Qırantlar mərmər daşında,
Behişt kimi büsatı var.
Mehman otağa layiqdi,
Otağa mehman yaraşır.

Cəmi bəylərin bəyidi,
Yüz yaşasın Həsən ağa!
Aşiq gördüyünü deyər,
Dilinə yoxdu qadağa.
Bir belə mərd iyidin
Yolunda sərim sadağa.
Kəlməsinə onluq verir,
Aşığı gəlir damağa.
Qulluğunda söhbət açır,
Eləyir dövrən, yaraşır.

Yetiyəm xəsyətinə
Yaxşısı halı, söylərəm.
Dürrü gövhər kəlməsi var,
Ləldən bahalı, söylərəm
Zəfəranlı ağ plovu,
Əmliyi, balı, söylərəm
Hər yerdə bəhsin salıb,
Gəzib mahalı, söylərəm.
Vəsfini dastan eləyib
Bu yazıq Qurban, yaraşır.

ŞAIR ƏBDÜLƏZİM

Şair Əbdüləzim Aşiq Ələsgərin ortancıl oğludur. O, 1873-cü ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində dünyaya

gəlib. O, dülgər, bacarıqlı rəncbər olsa da, Aşıq Ələsgər ocağının təbli şairi kimi el-oba arasında hörmət qazanmışdır.

Şair Əbdüləzim 1943-cü ildə vəfat etmiş, Ağkilsə qəbristanlığında dəfn edilmişdir.

Şair Əbdüləzimin də şeirləri vaxtında toplanıb yazıya alınmadığından çoxu itib-batmış, onun ədəbi irsindən bir neçə şeir (dörd qoşma, iki cıqalı təcni, üç divani) dövrümüzdə qədər gəlib çatmışdır. Şairin qoşmalarından “Çəkə bilməz” qoşması deyiminə, sadəliyinə, ləngərli misralarının çoxluğuna görə, ən nəhayət ürfani sözlərin (“dərd”, “qəm”, “şahlar şahı”, “dərdi-möhnət”, “qəm evi” və b.) bolluğuna görə onun iç dünyasını özündə əks etdirir. Müəllif haqlı olaraq qeyd edir ki, bu dərd ona ilahidən verilib. O yazır:

Yad olubdu qohum, qardaş el mana,
Yaxın ikən uzaq düşüb yol mana.
İlahim veribdi dərdi bol mana,
Yükləsəm, bir qatar fil çəkə bilməz.

Şair möhürbənddə qəm evinin dustağı olduğunu, çəkdiyi “dərdi-möhnəti” qeyd etməklə bərabər, bunun heç kəsin çəkə bilməyəcəyini nəzərə çatdırır (çünki bu, ona ilahidən verilmişdir).

Şairin “Keçdi” və “Mən oldum” qoşmaları bir-birinə çox oxşayır. Şeirlərin hər ikisində müəllifin qəmli durumu, ərzi-halı öz əksini tapmışdır. Şair Əbdüləzim “çərxi-fələyə” belə şikayətlənir:

Mən sana neylədim, söyləsən, bilək,
Açırsan başıma gündə min kələk.
Sübut eylə görüm, ay çərxi-fələk,
Denən, xoş günümün burası keçdi.

Əbdüləzim nəyə baxıb öyünsün,
Məhşərədək qəmdən libas bürünsün.
Daha yadlar desin, gülsün, sevensin,
Bizim deyib-gülmək sırası keçdi.

Bəhs etdiyimiz ikinci qoşmada (“Mən oldum”) şair qəm əlindən cavan ömrünün talandığını, elə buna görə də xəstə canının dərдинin daha da artdığını – həm pərvanə, həm səməndər olduğunu yazır:

Mənim üçün daha şadlıq yalandı,
Qəm əlindən cavan ömrüm talandı.
Xəstə canım ataşlara qalandı,
Həm pərvana, həm səməndər mən oldum.

Müəllif bu bənddə “atəşlərə” sözünü “ataşlara”, “pərvanə” sözünü “pərvana” kimi verməklə (“ə” hərfini “a” hərfi ilə əvəz etməklə) şerin axıcılığını təmin etmişdir. Qoşmanın möhürbəndi adamın diqqətini daha çox çəkir, çünki müəllif adi sözlərlə qeyri-adi bir lövhə yaratmışdır: göz yaşları sel olan Əbdüləzim dərd əlindən çöllərə düşmüşdür.

Məcnun dərd əlindən düşdü çöllərə,
Həm Məcnun, həm qələndər mən oldum.

Şair Əbdüləzimin təcnisləri (“Sədrinə sərdi”, “Qala, sən qala”) cığalı olmaqla bərabər dodaqdəyməz kimi diqqəti çəkir. Bu şeirlər şairin poetik imkanlarının genişliyindən və sənətkar qüdrətinin az olmadığından xəbər verir. “Sədrinə sərdi” təcnisinin cığalarındakı köməkçi cinas fiqurları (“sərinə”, “səri nə”, “sərinə”, “az ayə”, “az ayə”, “azayə”, “nə kəsdən”, “nə kəsdən”, “nakəsdən”) şerin poetik gücünü, bədiiliyini artırmışdır.

Şair Əbdüləzimin “mənim” adlı divanisi divani - qıfilbənd olsa da, şeirin birinci bəndində bütün müqəddəsləri (şahi-mərdan, şahi-Xorasan, on iki imam) köməyə çağırır, deyir ki, oxunan “yüz on dörd surə ayeyi Quranın, eləcə də “Nəcəf” “Məkkə” onundur:

Əvvəlinci imamımdı,
Ol şahi-mərdan mənim.
Oxunan yüz on dörd surə,
Ayeyi-Quran mənim.
Nəcəf mənim, Məkkə mənim,
On bir övladıynan bərhəq
On iki imam mənim.
Cəmi müşkül işlərimi
Sən eylə asan mənim!

Şairin “Şirin” adlı divani-qıfilbəndi Alməmmədin “Görmədim” divanisi ilə səsləşir:

Bu dünya o dünyadı ki,
Dolu gələn boş gedər.
Əcəl gələr, ağrı yetər,
Ağıl çaşar, huş gedər.

Şair Əbdüləzimin ədəbi irsindən əldə olunan şeirlər sayca az olsa da, əldə olunan bu poetik nümunələr onun Aşıq Ələsgər ocağının görkəmli nümayəndələrindən olduğunu, təsdiq edir, həm də Göyçə aşıq mühitində onun yerini, məqamını aşkarlayır.

QOŞMALAR

KEÇDİ

Nagah badi-siyah əsdi üstümə,
Qaraldı könlümün çırası keçdi.
Çərxi-fələk bir ox atdı sinəmə,
Sağalmaz məşhər yaraslı, keçdi.

Gecələr sübhədək yatmıram yerdə,
Fəğanım ucalır pərdəbəpərdə.
Yazıq canım düşüb bir belə dərdə,
Bulunmaz dərmanı, çarası keçdi.

Üstümüzə qəm binası qoyuldu,
Təzələndi köhnə yaram, soyuldu.
Ürəyim dəlindi, bağrım oyuldu,
Xəyalımla işin harası keçdi.

Mən sana neylədim, söyləsən, bilək,
Açırsan başıma gündə yüz kələk.
Sübut eylə görüm, ay çarxi-fələk,
Denən, xoş gününün burası keçdi.

Əbdüləzim nəyə baxsın öyünsün,
Məşhərədək qara libas geyinsin.
Daha yadlar desin, gülsün, sevinsin,
Bizim deyib-gülmək sırası keçdi.

GÖSTƏRİR

Üsuli-din beş kəlmə, əvvəli tohid,
Dəlilində bir allahı göstərir.
İkinci, əddi, yəni ədalət,
Ədl adil padişahı göstərir.

Üçüncü, nübüvvət haqdı peyğəmbər,
Adəmdən xatəmə verilir xəbər.
Yazılıb ayələr, olub mötəbər,
Quran bizə doğru rahı göstərir.

Dördüncü, bərhaqdı on iki imam,
Zahirdi, yəqindi, bilmirəm tamam.
Aqibət dərdimə eyləyən əncam
Məhəmmədi din pənahı göstərir.

Beşinci, miyyətədi - ölmək, dirilmək,
Bizlərə vacibdi bunları bilmək,
Əməlin əlində məhşərə gəlmək,
Həm savabı, həm günahı göstərir.

Əvvəl, sövmü səlat vacibdi bizə,
Bərhaqdı xaliqim, görünməz gözə.
Orucsuz, namazsız təharət sizə
Məhşər günü narullahı göstərir.

Əbdüləzim, çəksən nə qədər zillət,
Çaşmasın xəyalın, eyləmə küdrət.
Bu zari-fənada nə qədər möhnət,
Hər nə görsən, bir ilahi göstərir.

MƏN OLDUM

Ol müdami, göz dustağı, günahkar,
İl xəstəsi, zari müztər mən oldum.
Qohum-qardaşın, dostun yanında,
Üzü qara ruzi-məhşər mən oldum.

Mənim üçün daha şadlıq yalandı,
Qəm əlindən cavan ömrüm talandı,
Xəstə canım ataşlara qalandı,
Həm pərvana, həm səməndər mən oldum.

Ha yana baxanda gözüm öyünməz,
Könül qəmdən qeyri libas geyinməz,
Əli bayramında kafər sevinməz,
Sevinmədim, əsil kafər mən oldum.

Bu dünyada şad olmayan, gülməyən,
Sağalmaz azara düşən, ölməyən,
Dindirəndə özün, sözün bilməyən,
Huşu çaşqın, ağıl sərsər mən oldum.

Əbdüləzim dastan olub dillərə,
Axdı eynim yaşı döndü sellərə.
Məcnun dərd əlindən düşdü çöllərə,
Həmi Məcnun, həm qələndər mən oldum.

BİZƏ

Çalışın dostlarla verin əl-ələ,
Açılıb nə gözəl növbahar bizə.
Nikolay vaxtında, keçmiş zamanda,
Olmuşdu bu gen dünya necə dar bizə.

Daşnaq, musavatçı, bəy ilə xanlar,
İnsan əti yeyib bu qan soranlar.
Döyərdi qamçıyla, tökərdi qanlar,
Zülüm eyləyərdi zülümkar bizə.

Qazanardıq mülkədarlar yeyərdi,
Həm qarıdan, həm bacadan söyərdi.
Aparardı, işdədərdi, döyərdi,
Yediyimiz olmuşdu zəhrimar bizə.

İndi əkir, çöldə döyür kombayın,
Qoy baxsın, kor olsun kaptalist xayın.
Azaldıb zəhməti, çoxaldıb payın,
Traktorlar olub mədədkar bizə.

Əbdüləzim hüquq almış, ayılmış,
Cərgəyə qarışib insan sayılmış.
İşıqlı günlər üzümüzə yayılmış,
Açılmış nə gözəl, xoş bahar bizə.

ÇƏKƏ BİLMƏZ

İstəyirəm gedim diyarbadiyar,
Könül vətənindən əl çəkə bilməz.
Gərək bülbül çəkə gülün qəhrini,
Bülbülün qəhrini gül çəkə bilməz.

Yad olubdu, qohum, qardaş, el mana,
Yaxın ikən uzaq düşüb dil mana,
İlahi veribdi dərdi bol mana,
Yükləsəm bir qatar fil çəkə bilməz.

Gün xoş keçər, əgər dövlət-var olsa,
Zərrəcə nəzəri-kərəmkar olsa,
Şahlar şahı bir kişiyyə yar olsa,
Yıxılsa ayağın el çəkə bilməz.

Əbdüləzim fəryadı-qəm dustağı,
Çəkilib sinəmə hicranın dağı,
Bu dərdi möhnəti, belə fərağı,
Mən çəkirəm, heç kəs bil, çəkə bilməz.

OLDUM

Ol müdami göz dustağı, günahkar,
İl xəstəsi, zari müztər mən oldum.
Qohum-qardaşın, dostun yanında,
Üzüqara ruzi-məhşər mən oldum.

Hayana baxanda gözüüm öyünməz,
Könlüm ayrı libas geyinməz,
Bu gözəl bayramda kafər sevinməz,
Sevişmədim əsl kafər mən oldum.

Əbdüləzim dastan olub dillərə,
Axrı eynim yaşı döndü sellərə.
Məcnun dərd əlindən düşdü çöllərə,
Həmi Məcnun, həm qələndər mən oldum.

TƏCNİSLƏR

SƏDRİNƏ SƏDRİ (dodaqdəyməz)

Səhər-səhər canan seyrə çıxanda,
Dərdi lalə, nərgiz, sədrinə sərdi
Aşiq deyər, sərinə,
Canan əldə səri nə?
Qış aranda can saxla,
Yayda çıxart sərinə.
Çən çəkildi, çıxdı dağlar sərinə,
Sərin-sərin yellər sədrinə əsərdi.

Xəstə dildə zikr eyləyər az ayə,
Çaşqın gəzsən, aqlın gedər a zayə.
Aşiq deyər, az ayə,
İlqar eylər az ayə.
Əcəl gələr, can gedər,
Canan gələr azayə.
Dərd yağılar, ağrı gələr azayə,
Gələn dərd əlindən sədrinə əsərdi.

Əbdüləzim, çək dəstini, nə kəs dən,
Dil cahanda incik deyil nə kəsdən?
Aşiq deyər, nə kəsdən,
Dan yellərinə kəs dən.
İndiyədək kişiydin,
Daha indi nakəsdən.
Saqın gəzsə hərcayıdan nakəsdən,
Sədəqə iyidin sədri, nə sərdi.

QALA, SƏN QALA (dodaqdəyməz)

Niyə şərik çıxdın şeytan şərinə,
Nahaqdan qarışdın qala, sən qala.
Eşq ataşın saldın aşiq sədrinə,
Səngisə, ətəklə, qala, sən qala.

Dindirirsən deyir: – yaxşı, – canana,
Həsətik cahanda yaxşıca nana.
Gedə yetişəsən yaxşı canana,
Əylənə yanında qalasan, qala.

Əbdüləzim keçdi qeyrət, az ardan,
Dil həsrətdi, canan gələ a Zardan.
Hicranın qəhrindən, dərddən, azardan
Çəkdin cəsədinə qala, sən qala.

DİVANİLƏR

BEŞ (qıfılənd)

O nədi ki, bu dünyada
Bədəni bir, başı beş?
Hər başında dörd gözü var,
Hər gözündə qaşı beş.
O bədənin cəm gözündə
İyirmidi kirpiyi,
Ağlayanda qətrələnir
Hər kirpiynin yaşı beş.
Həm yeyilir, həm yeyilmir,

Həm şirindi, həm acı.
Cümlə aləm gözün dikib,
Olub onun möhtacı.
Dağı dəlir, daşı yarır,
Alır ondan xəracı.
Simü zərdən cəsədini
Çəkibdi nəqqaşı beş.

O bədənin hesabınan
Canda düz damarı var.
Hər tərəfə yolu işlər,
Çox açıq bazarı var.
Hər kim ilə ülfət qılsa,
Ona xeyir-karı var;
Mən istərəm, qoy sinəmə
Dəysin onun daşı beş.

Nə ölüdü, nə diridi,
Nə əti var, nə qanı.
Bəni-insan caməsində
Gedər gəzər hər yanı.
Əbdüləzim deyər, hər kəs
Tapsa bu müəmmarı,
Çox dərindən fikrə düşər,
Eyləyər təlaşı beş.

ŞİRİN **(qıfilbənd)**

Bu dünyada o nədi ki,
Dövlətdən, maldan şirin.
Zəhməti zəhərdən acı

Ləzəti baldan şirin
Hansı bağıdı, nə ağacdı,
İki cür meyvəsi var
Kalı dəymişindən şirin,
Dəymişi kaldan şirin?

Bu dünya o dünyadı ki,
Dolu gələn boş gedər
Əcəl gələr, ağrı yetər,
Ağıl çaşar, huş gedər,
Yaranandan ölənədək
İnsanata xoş gedər.
Dalı qabağından şirin,
Qabağı daldan şirin.

Əbdüləzim, deməynən ki,
Dünya sana qalacaq.
Canı verən borc veribdi,
Axır bir gün alacaq.
Soyacaqlar libasını,
Gül irəngin solalacaq.
Beş arşın ağ olar sana
Yaşıldan, aldan şirin.

MÜXƏMMƏS

MƏNİM (qıfılənd)

Əvvəlinci imamımdı
Ol şahi-mərdan mənim.
Oxunan yüz on dörd surə,

Ayeyi-Quran mənim.
Nəcəf mənim, Məkkə mənim,
Şahi-Xorasan mənim.
On bir övladıynan bərhəq
On iki imam mənim.
Cəmi müşgül işlərimi
Sən eylə asan mənim!

Otuz üçnən dörd məqamı
Bağlayıbdı, yol gəlir.
Altı iki on ikiynən
Onu yəqin bil, gəlir.
İyirmi dörd səkkizinən
Gör necə müşgül gəlir.
Yeddi iyirmi dördünən
Bizə şirindil gəlir.
On iki qırx səkkizinən
Cəm olub tamam mənim.

İyirmi dörd on beşinən,
Altısı can üstədi.
Üç beşinən səkkiz tamam
Durubdu san üstədi.
Dörd üçünən altı biri
Bəlli bəyan üstədi.
Yeddi əlli ilən gəzir,
Hesabı on üstədi.
Yüz iyirmi iki üçnən
Qurquyu quran mənim.

Dörd padişah, üç qulamı,
Hər qulamın dörd əli.

Doxsan iki ilən gəzir,
Nədi onun əngəli?
Altısında səkkiz ayaq.
Altı yeddiynən gəli.
Əbdüləzim bu hesabdan
Baş tapmır, olub dəli.
Axşı bilər dərdlərimi
Oxuyub qanan mənim.

AŞIQ TALIB

Aşiq Talib Aşiq Ələsgərin kiçik oğludur. O, 1877-ci ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olmuşdur.

O, aşıqlıq sənətini uşaqlıqdan atasının yanında öyrənmiş, yaz və yay aylarında əkinçiliklə məşğul olsa da, payız və qış aylarında el şənliklərində uğurla aşıqlıq etmişdir.

Gözəl yaddaşa malik olan Aşiq Talib, demək olar ki, bütün dastanları əzbər bilmiş, özü də aşiq şeirinin müxtəlif janrlarında gözəl şeirlər söyləmişdir. Əlimizdə olan şeirləri onun gözəl şairlik istedadına malik olduğunu sübut edir. Aşiq sənəti sahəsində ən böyük xidməti isə atası Aşiq Ələsgərin şeirlərinin toplanıb, xalqımızın söz xəzinəsinə daxil edilməsidir. Bu işdə onun güclü hafizəsi böyük rol oynamışdır.

Aşiq Talib 1979-cu il may ayının 21-də 102 yaşında vəfat etmişdir. Məzarı Ağkilsə kəndində, atası Aşiq Ələsgərin məzarının yanındadır.

GƏRAYLI

DOLANIR

Kimi kam alıb dünyadan,
Kimi intizar dolanır.
Kimi yeyir, içir, gəzir,
Kimi sərəkəndar dolanır.

Kimi gəzir çox hörmətdi,
Kiminin başı töhmətdi.
Kiminin dahaını qənddi,
Kimi dilizar dolanır.

Kimi olub baxtı qara,
Kimi çıxıbdı kənara.
Kimi cumub dəryalara,
Kimi də dağlar dolanır.

Kiminin lal olub dili,
Kiminin ötür bülbülü.
Kiminin solubdu gülü,
Kimi bağça-bar dolanır.

Kimi Talıb kimi yandı,
Kimi mətləb aldı, qandı.
Kimi dünyanı dolandı,
Kimi də lal-kar dolandı.¹

1 A.Talib bu şeiri 1918-ci ildə deyib.

QOŞMALAR

OLDU

Qarğıcaq kəndində söhbət eylədim,
Yığıldı camaat, məclis cəm oldu.
Bir yan aktiv oldu, bir yan kolxozçu,
Kef verdik, onlara yaxşı dəm oldu.

Verdilər fərmanı quruldu büsat,
Söylərəm hər yerdə, aləm qalar mat.
Üçü on şahı verdi, beşi bir manat,
Qalanı sərkerdan sərəncam oldu.

Havamız çilə oldu, yerimiz buzluq,
Danışmadım, dedim olar duzsuzluq.
Vermədi bir manat, itdi otuzluq,
Qızardı məclisdə könlü qəm oldu.

Bulacaq bəlasın yolundan azan,
Olmadı Talıba həmsöhbət insan.
Qalandı ocağı, asıldı qazan,
Yemədik, onlara dərd-vərəm oldu.

QƏRİB

Bir nanəcib mənə bir söz atıb ver,
Yandırır canımı bil, inan, Qərib.
Şükür hala gəlib vaxtı çatıbdır,
İndi açığayıq biz meydan, Qərib.

Cəm olsun Qazağın söz qananları,
Ədalətlə baxsın hökmranları.

Alsın qələm ələ növcavanları,
Yazsınlar qoy olsun bir dastan, Qərib.

Götürsün sazını telli Məhəmməd,
Qohumlu, qardaşlı elli Məhəmməd.
Fitnəli, fəsadlı, felli Məhəmməd,
Verməsin Talıba o iman, Qərib.

BİZƏ

Şükür təbiblərin var qüvvəsinə,
Verib qüdrətindən dolu sər bizə.
Həyana gedəndə hörmət eyləyir,
Bütün hər obalar, hər ellər bizə.

Ələsgərdən qalan yadigar bizik,
Zirk olan dillində girdigar bizik.
Kövhər bazarında girdigar bizik,
Qeybdən verilib bir əsər bizə.

Hər ot öz kökündə bitirər sünbül,
Qızılgül yerində bitər qızılgül.
Öz adım Talıbdır, onu yaxın bil.
Aşılıq öyrədir Ələsgər bizə.

GÖRÜŞDÜK

Arzusun çəkdim insanların,
Ölmədik, yaşadığımız barı görüşdük.
Qəlbi doğru olan vicdanlarınnan,
Vəyğa döyül, aşkarı görüşdük.

Qazax bir mahaldır, yüksəkdir adı,
Torpaq yetiribdir Vaqif, Vidadi.
Tarix boyu Səməd Vurğun ustadı,
Osman yazır kitabları, görüşdük.

Şəmşirli Aşıq Söyün böyük ustaddı,
Dolanıb hər yanı gəzibdir addı.
Müəmmalı sözü var qiyamatdı,
Talib odur söz xridarı görmüşük.

DİVANI

BAXIN

A yoldaşlar mən bu sözü,
Deyirəm aşkara baxın.
Kirovabad sallahları,
Dönüb canavara baxın.
Çoxları əli qoynunda,
Qalıbdı avara baxın.
Bizim qanunda bu varmı?
Açın kitablara baxın.

Mən gəzmişəm hər mahalı,
Belə büsat görməmişəm.
Birisi ciyərdən kəsir,
Biri qat-qat görməmişəm.
Biri kəsir bağarsağı,
Qalırım mat, görməmişəm.
Saticı da, alığı da,
Gəlibdir zinhara baxın.

Ordan gəlmişik bazara,
İndi qəssəfdən danışaq.
Çıxardır çöllüləri,
Dindən, lissəfdən danışax.
Açır alır, yüngül satır,
Eyləyir nərdən danışaq.
Verməsə mümkün deyil,
O çöllü, biçərə baxın.

Əlaman sənin əlindən,
Qara, uzun qəssab Usuf.
Çöllüləri çəkdin yedin,
Yoxdu səndə məssəb, Usuf.
Nə qədər minnət eylədim,
Eyləmə məndən nəf Usuf.
Bir qoyundan üç kilo ət,
Götürdü dübarə baxın.

Talıb, de Əfəndiyevi,
Söyünlə qəssab Aslanı.
Düzgün alver, düzgün verir,
Müştəriyə yanır canı,
O ki qəssab Məmməd Kərim.
Kəsir gizlədir maçanı,
Çəkilməmiş quyruq çatır.
Siz belə bazara baxın.

AŞIQ NƏCƏF

Aşıq Nəcəf Aşıq Ələsgərin qardaşı Xəlilin oğludur.

Nəcəf 1900-cu ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olmuşdur. O, 16 yaşında ikən atası dünyasını dəyişmiş, ailənin böyük övladı olduğu üçün ailənin bütün ağırlığı onun üzərinə düşmüş və Nəcəf erkən yaşlarından bir çox çətinliklərə sinə gərmək məcburiyyətində qalmışdır.

Nəcəf mollaxanada təhsil almış, gənc yaşlarından saza-sözə böyük maraq göstərmiş, Aşıq Ələsgərdən aşıq sənətinin incəliklərini öyrənmişdir.

Böyük Vətən müharibəsi illərində ordu sıralarında qulluq etmiş, qayıtdıqdan sonra iki il Ağkilsə kənd kolxozuna sədrlik etmişdir.

1925-ci ildən aşıqlıq sənətinə başlayan Aşıq Nəcəf ömrünün sonuna qədər bu sənətdən ayrılmamışdır. O, həm də aşıq sənətinin bilicilərindən idi. Şair Məhəmmədin və Növrəs İmanın yaradıcılığını isə, demək olar ki, əzbər bilirdi.

Aşıq sənətinin müxtəlif şəkillərində çoxlu kamil şeirləri günümüzdə qədər gəlib çıxmışdır.

Aşıq Nəcəf 1968-ci ildə vəfat etmişdir.

GƏRAYLILAR

BAXTIM

Gör, başıma nələr gətirdi,
Üzü dönmüş qara baxtım?!
Qoydu bir kamana, atdı,
Məni bu diyara baxtım.

Oyan, bu qəflətə uyma,
Bağrımın başını oyma,
El içində zəlil qoyma,
Eylə dərdə çara, baxtım!

Olar aşıqların səhvi,
Odur ki, pozular kefi.
Bu gündə Aşiq Nəcəfi
Qoyma sən avara, baxtım!

BİLMİRƏM

Ala gözlü, nazlı dilbər,
Mən sənsiz gözə bilmirəm.
Olmuşam dəli-dəngəsər,
Cəbrinə dözə bilmirəm.

Səndən ayrı ağlım çadır,
Dərdü qəmim həddən aşır.
Boyuna tərif yaraşır,
Bacarıb yaza bilmirəm.

Məcnunam Leyli seyrində,
Qalmışam yarın qəhrində.
Nəcəfəm, qəmin bəhrində
Çalxınıb üzə bilmirəm.

BİR GÜN

Aldanma qurğu-büsata,
Eyləyərsən hazar bir gün.
Çox güvənmə köhlən ata,
Yıxar, səni əzər bir gün.

Çatırıbsan xoş muraza,
Bir bu qədər gəlmə naza.
Yəqin bil ki, qəhri-qəza
Tapar səni, gəzər, bir gün.

Gəl, eşit Nəcəfin sözün,
Yaxşı tanı haqqın özün.
İnanıram, açar gözün,
Bizə nəzər salar bir gün.

BOYLANA-BOYLANA

Bir alagöz kirpiyini
Qaxır boylana-boylana.
Cəh-cəh vurur bülbül kimi,
Oxur boylana-boylana.

Sürməni çəkəndə qaşa,
Olur əcəb bir tamaşa.

Ömrüm şüşəsini daşa
Çaxır boylana-boylana.

Xoş gəlir mənə baxışı,
Necə ki, bir yaz yağışı.
Əlində əlvan naxışı
Toxur boylana-boylana.

Günəşi, Ayı andırır,
Məni candan usandırır.
Billəm, çoxunu yandırır,
Yaxır boylana-boylana.

Kəsir Nəcəfin qərarın,
Alır əldən ixtiyarın.
Bulaq kimi narın-narın
Axır boylana-boylana.

BU DÜNYADA-BU DÜNYADA

Sirrini verməynən yada,
Bu dünyada, bu dünyada.
Axır, ömrün gedər bada,
Bu dünyada, bu dünyada.

Belə yazıb yazı yazan,
Günahkardı yoldan azan.
Təmiz dolan, hörmət qazan
Bu dünyada, bu dünyada.

Hər deyilən sözə baxma,
Hiylə qurub, evlər yıxma,

Yoldaşına xain çıxma
Bu dünyada, bu dünyada.

Mənəm, – deyib, lovğa gəzmə,
Heç kimsəyə quyu qazma,
Şeytan olub, ara pozma
Bu dünyada, bu dünyada.

Tapsa səni qafıl qada,
Bir kimsə yetişməz dada.
Nəcəf, sığın minbir ada
Bu dünyada, bu dünyada.

DAĞLAR

Mürvət elə, insafa gəl,
Yol ver sənnən aşım, dağlar!
Çox çəkmişəm cövrü cəfa,
Qovğalıdı başım, dağlar!

Girvə, gədiklərin qardı,
Mən çəkdiyim ahü zardı.
Gözü yolda, intizardı,
Gözləyir yoldaşım, dağlar!

Güzarım düşübdü sənnən,
Üzünü döndərmə mənnən.
Xeyli müddətdi, vətənnən
Atalıbdı daşım, dağlar!

Harda qalıb vəfalı yar,
Gülərzüzlü nazlı niyar?

Neysan kimi olubdu car,
Axar gözdən yaşım, dağlar!

Qəza kəməndini atıb,
Hər yandan Nəcəfi tutub.
İqbal dönüb, baxtım yatıb,
Düz gətirmir işim dağlar!

DAĞLAR

Budu, gəldi bahar fəsli,
Yaşa səni, yaşa, dağlar.
Açıldı lalan, nərgizin,
Oldun bir tamaşa, dağlar.

Həzin-həzin əsir yellər,
Sinəndə yaylayır ellər.
Car olur köysündən sellər,
Təbim gəlir coşa, dağlar.

Nəcəfəm, budur xəyalım,
Ömrüm boyu sənədə qalım.
Bir qocalıq, bir də ölüm
Olmayardı, kaş, a dağlar!

DAĞLAR

Vaxt yetişdi, qışın keçdi,
Budur gəldi yazın, dağlar.
Yada düşdü, bağrım deşdi,
Genə səlbinazin, dağlar.

Sərində buludlar oynar,
Sədrində çiçəkyin qaynar.
Ülkər ovçusundan yayınar,
Uçar quba qazın, dağlar.

Ellər gələr səndə qalar,
Xoş havadan ilham alar.
Qayalara səba salar,
Mələr körpə quzun, dağlar.

Kəklərlərin qaqqıldaşar,
Körpələrin ağı çaşar.
Köksün üstə xub yaraşar,
Gəlinin-qızın, dağlar.

Şəqaiq, lalə təzə tər,
Açılar köksünü bəzər.
Aşiq Nəcəf iylər, gəzər,
Bənövşə, nərgizin, dağlar.

DEMƏDİMMİ

Ay qız, sənin o qaşların
Canım alar, demədimmi!?
Mən yazığı ala gözün
Dərdə salar, demədimmi!?

Zülf ağarar, bel bükülər,
Ah-nalan ərşə çəkilər,
Rəng saralar, diş tökülər,
Baxan gülər, demədimmi!?

Gözəl, sənin köynəyin tər,
Vədə keçər, vaxtın ötər,
Nəcəf kimi baxtın yatar,
Nələr, nələr demədimmi!?

DOLANIR

Dindirməyin, dərdim çoxdu,
Dünya mana dar dolanır.
İtgin olub tülək tərən,
Ovlağında sar dolanır.

Kimi dünyadan kam alıb,
Kimi də vaxtsiz qocalıb.
Kimi məlul-müşgül qalıb,
Dərdi səd həzar dolanır.

Kiminin var şən bazarı,
Kiminin çoxdu azarı,
Kimi gəzir dəryaları,
Kimi də dağlar dolanır.

Kiminin xoş keçir ili,
Kiminin açılıb gülü.
Kiminin ölüb bülbülü,
Qönçəsini xar dolanır.

Kimi həsrət qalıb yara,
Kimi olub baxtı qara,
Kimi Nəcəf tək avara
Olubdu, qəm xar dolanır.

DÖNÜB

Sinəm üstün alıb yara,
Halım pərişana dönüb.
Gümanım yoxdu qurtara,
Dərdim bidərmana dönüb.

Canda var sönməz ataşım,
Mən nə deyim, nə danışım.
Üz döndərib dost-tanışım,
Ovsunsuz ilana dönüb.

Nə izim var, nə irəddim,
Danışmağa yoxdu həddim.
Nəcəf deyər, cavan qəddim,
Əyilib, kamana dönüb.

DÖNÜB

Ay Həşim, dünyanın işi
Bax gör, nə yamana dönüb.
Hanı əvvəlki gərdişi,
Deyəsən, zamana dönüb.

Saxsağanlar olub darğa,
Tısbağalar açıb yorğa.
Kəklik alır ala qarğa,
Yapalaq tər lana dönüb.

Nakəslər azıb, qudurub,
Nəcəfə yüz tənə vurub.
Qara milçək qandan sorub,
Qızıb, kərgədana dönüb.

DÜŞDÜ

İlahidən belə gəldi,
Yönüm bu diyara düşdü.
Duman gəldi, yolum aldı,
Yağış, boran, qara düşdü.

Mən nə deyim bu rüzgara,
Sinəm oldu hazar para.
Gül meylini verdi xara,
Bülbül ahü zara düşdü.

Könlüm qaldı bir gözəldə,
Mina gərdən, işgə beldə.
Nəcəf deyər, qürbət eldə
Könlüm quşu tora düşdü.

DÜŞDÜ

Fələk məndən nəzər əydi,
Yönüm qürbət elə düşdü.
Oxum atdım, daşa dəydi,
İşim çox müşgülə düşdü.

Mənim baxtım qara gəldi,
Hər yandan əlim üzüldü.
Nə şad oldum, üzüm güldü,
Dərdim dildən-dilə düşdü.

Harda qaldı gözəl çağlar?!
Köysümə çəkildi dağlar.
Qəlbim yanar, gözüm ağlar,
Nəcəfinki belə düşdü.

DÜŞƏRSƏN

Özünü çox qoçaq bilmə,
Keçər kəməndə düşərsən.
Alçağa düşənə gülmə,
Olar ki, sən də düşərsən.

Yoxlar, yükünü bilərlər,
Səni ələkdən ələrlər.
Əl çalar, bərkdən gülərlər,
Elə bir kəndə düşərsən.

Ağlını çıxarma sərdən,
Sən Nəcəfə çəkmə gərdən.
Fitnə-fəldən, şər işlərdən,
Gəl, dolan gəndə, düşərsən.

DÜŞMÜŞƏM

Ay ağalar, ay qazılar,
Görün, nə hala düşmüşəm!
Eynim yaşı olubdu car,
Tufana, selə düşmüşəm!

Müştaqam bir şirindilə,
Bənövşə, süsən, sünbülə.
Bülbül şöhd eyləyər gülə,
Bülbüləm, gülə düşmüşəm.

Olum gözünün qurbanı,
Elə dərdimə dərmanı.
Nəcəfəm, gəzib hər yanı,
Mən sizin elə düşmüşəm!

EYLƏDİ

Bir gözələ irsat oldum,
Oğrun baxdı, göz eylədi.
Ləbindən busə istədim,
İşvə, qəmzə, naz eylədi.

Mina boylu, qəmər üzlü,
Tuti dilli, şirin sözlü,
Qara qaşlı, ala gözlü
Bir dərdimi yüz eylədi.

Dərdqanandı, əhli-dildi,
Nəcəfin halını bildi.
Astadan danışıb-güldü,
Zimistanı yaz eylədi.

ƏLİNDƏN

Şeyird gərək dərsin ala,
Çıxa bir ustad əlindən.
Dərs almayan aciz qalar,
Gəlməz heç bir zad əlindən.

Vəfası yox dövlət-varın,
Çox yeyənlər olub harın.
Yola getməz qanmazların
Dad əlindən, dad əlindən!

Aşıq Nəcəf ölçüb, biçib,
Yaxşını yamandan seçib.
Çox kişilər evdən qaçıb
Bədəsil arvad əlindən.

GÜLƏ-GÜLƏ

Dedim: qız, nədir adətin?
Bahar vaxtı, gülə-gülə.
Dedi: hər an deyib-gülmək,
Oynamaqdı, gülə-gülə.

Dedim: ay qız, qaşın yaydı,
Dedi: hüsnüm günə taydı.
Dedim: həsrətəm bir aydı,
Dedi: haqdı, gülə-gülə.

Dedim: sürmə çəkmə qaşa,
Dedi: məndə olub peşə.
Dedim: ayı böl on beşə,
Dedi: çoxdu, gülə-gülə.

Dedim: sənə qəlbim yandı,
Dedi: mənə də əyandı.
Dedim: kirpiyin peykandı,
Dedi: oxdu, gülə-gülə.

Dedim: bəs, dərman olarmı?
Dedi: qoynumdakı narmı?
Dedim: Nəcəfə də varmı?
Dedi: yoxdu, gülə-gülə.

KİMİ

Niyə məndən dönüb üzün,
Dolanırsan kənar kimi.
Qaş altından şəla gözün
Şölə salır fənar kimi.

Bəyənmişəm əsli-soyun,
Gözəllikdə yoxdu tayın.
Zinət verib naqqaş, boyun
Çəkibdi minalar kimi.

Çox çəkdim yolunda cəfa,
Bircə gəlmədin insafa.
Elə baxırsan Nəcəfə,
Analıq analar kimi.

KÖNLÜM

Gah açılır bir gül kimi,
Bənzər bahar, yaza könlüm.
Gah oxuyar bülbül kimi,
Gələr xoş avaza könlüm.

Gah alçalar, gah ucalar,
Gah gənc olar, gah qocalar.
Gah tərənək tək qanad çalar,
Gah dönər şahbaza könlüm.

Gah olur eşqə aşına,
Gah qərq olur göz yaşına.
Gah çıxır dağlar başına,
Gah da enir düzə könlüm.

Gah qartal tək göydə süzür,
Gah səyyah tək ellər gəzir,
Gah girir dərində üzür,
Gah da çıxır üzə könlüm.

Gah Nəcəf tək ağı çaşır,
Gah gözələ tərif qoşur.
Gah köhnəlir, əldən düşür,
Gah da olur təzə könlüm.

KÜBRA

A bimürvət, həsrətindən
Yetişmişəm cana, Kübra!
Saldın eşqin ataşına,
Qaldım yana-yana, Kübra!

Ala gözlərini gördüm,
Tüğyan etdi köhnə dərdim.
Yolunda canımı verdim,
Baxmadın qurbana, Kübra!

Nəcəfəm, halım biləsən,
Bircə danışib-güləsən,
Gözümün yaşın siləsən,
Gələrəm imana, Kübra!

MƏN

Həqiqətdən dərş almışam,
Şəriətdən halıyam mən.
Mərfət elminə dalmışam,
Təriqətdən doluyam mən.

Mərd iyiddən yan olmaram,
Namərdə mehman olmaram.
Anlamaza xan olmaram,
Anlayanın quluyam mən.

Səyyadıyam bu mahalın,
Öyrənmişəm hər bir halın.
Nəcəf deyər, şəhdi-balın
Süzülmüş zülalıyam mən.

MƏN DƏ

Çarxı-fələk qəhr elədi,
Düşdüm bu diyara mən də.
Bir çox binəvalar kimi
Çəklirəm dara mən də.

Dərdü vərəm, qəm di yüküm,
Tale verib, gərək çəkim.
Əlac eylə, sənsən həkim,
Var sağalmaz yara məndə.

Mən Nəcəfəm sana qurban,
Qalmayıbdı canımda can.
Bir bimürvət yar ucundan
Alışırım nara mən də.

MƏNİM

Dindirməyin, ay hazarat,
Bəlalıdı sərim mənim.
Puç olubdu dür mətahım,
Yoxdu xiridarım mənim.

Şövkətü şanı buraxdım,
Heyf, keçdi cavan vaxtım.
Sar olubdu tər lan baxtım,
Bağlanıb şikarım mənim.

Qalmışam qürbət diyarda,
Sərim sadağadı mərdə.
Düşmüşəm sağalmaz dərdə,
Qürtarmaz azarım mənim.

Cavan ömrüm çatdı başa,
Qərq olmuşam qanlı yaşa.
Çarxı-fələk, qıl tamaşa,
Bir gör ahü zarım mənim.

Nəcəfəm, fani dünyada,
Dərdim olubdu ziyada.
Bu günümdə yetiş dada,
Şahi-mədədkarım mənim!

MƏNNƏN

Mənim meylim sənnən dönməz,
Sənin dönüb üzün mənnən.
İllərinən yanar, sönməz,
Heç qaralmaz gözün mənnən.

Ay vəfasız, bietibar,
Niyə dolanırsan kənar?
Əvvəlindən əhdü ilqar
Eyləyibsən özün mənnən.

Gözəllikdə tayın hanı,
Axtarasan bu dünyanı?
Nəcəf deyər, alır canı
Hər baxanda gözün mənnən.

OLDU

Xəstə düşdüm qürbət eldə,
Gözü yolda qalan oldu.
Baş yastıqda, yanım yerdə,
Nə gedən, nə gələn oldu.

Dərd əlindən çıxır canım,
Yoxdu dostum, tanıyanım.
Olmadı bircə həyanım,
Nə bir dərdim bilən oldu.

Qüssə, kədər aldı məni,
Gör, nə hala saldı məni!
Nəcəf deyər, çaldı məni,
Yorğan-döşək ilan oldu.

OLMASA

Heç kimsəyə ağız açma,
Diləyin tutan olmasa.
Hədən söhbət nəyə gərək,
Mətləbin bitən olmasa.

Özüm bilirəm işimi,
Yaxşı sevirəm peşəmi.
Çağır Şahi-Qəşəmşəmi,
Dadına yetən olmasa.

Görün Nəcəfin qəsdini,
Əcəl alıbdı üstünü.
Dünya düzələr, dostunu
Nəfsinə satan olmasa.

SALLANIB, NAZ İLƏ GƏLƏN

Sallanıb, naz ilə gələn,
Yarəb, kimin balasıdı!?
Hər baxışı canlar alan
Gözlərini alasıdı.

Hər kim camalını görsə,
Dönər dindən, olar tərşə.
Meylin kəsib, üz döndərsə,
Ümid yoxdu, öləsidi.

Gözəlliyi kərəm kanı
Bol veribdi, olub qəni.
Nəcəf deyər, zülfü məni
Şahmar olub çalasıdı.

SƏNİ

Mənəm, – deyib, lovğalanma,
Qoy, gələsən xoşa səni.
Əgər ləyaqətin olsa,
Çəkəcəklər başa səni.

Yalan deyib, inandıran,
Yarı yardım usandıran,
Dostdan dostu bəd qandıran,
Haqq döndərsin daşa səni!

Nəcəf ayrılarmı eldən!?
Haqq tərəfdarıdı dildən.
Mətləb verən, iş düzəldən,
Yaşa səni, yaşa səni!

TELLƏRİN

Bürüyüb ayna qabağı,
Tökülüb qaşa tellərin.
Cəsədimdən can almağı
Eyləyib peşə tellərin.

Xudam nurundan bitirib,
Gül ətri ondan götürüb.
Artırıb, necə yetirib
Bir dərdim beşə tellərin.

Eyləyibdi nahaq qanı,
Canında qalmayıb canı.
Yazıq Nəcəf binəvanı
Salıbdı işə tellərin.

ÜSTÜNƏ

Sevdiyim çıxıb seyrana,
Al geyinib ağ üstünə.
Tellərinə çəkib şana,
Töküb ay qabaq üstünə.

Sən mana qoca deyirsən,
Elə bil, qəddim əyirsən.
Sinəmə düyün qoyursan,
Dağ çəkirsən dağ üstünə.

Açılmır könlüm qubarı,
Artıb canımın azarı.
Bir Nəcəfi dindir barı,
Al dodaq-dodaq üstünə.

ÜSTÜNNƏN

Sevdiyim çıxıb seyrana,
Al geyinib ağ üstünnən.
Tellərinə çəkib şana,
Töküb ay qabaq üstünnən.

Qaşdarın təhri hilaldı,
Ağlımı başımdan aldı.
Dodaqların şəhri-baldı,
Süzülmüş qaymaq üstünnən.

Gülgəz kalağay sallama,
Xub yaraşır ağ əndama.
Var qoynunda tər şamama,
Üzülməmiş tağ üstünnən.

Budur sözümün aşkarı,
Ol Nəcəflə dərdə yarı.
Bircə kəlmə danış barı,
Ağ dodaq dodaq üstünnən.

YALVARA-YALVARA

Bülbüllər dolanar bağı
Gülə yalvara-yalvara.
Məcnun gözəldi bulağı
İlə yalvara-yalvara.

Kimsə yoxdu, kəsə yanıq,
Dostum, nə də tanıyanım.
Qürbət eldə çıxır canım
Belə, yalvara-yalvara.

Olanda gözümdən iraq,
Nəcəfi öldürür fəraq.
Zülf içində gəzir daraq,
Telə yalvara-yalvara.

YAR GƏLMİR

Dost bağında güllər açdı,
Novbahar oldu, yar gəlmir.
Gəldi neçə fəsil keçdi,
Dağlar qar oldu, yar gəlmir.

Ürəyim onda qalıbdı,
Həsreti canım alıbdı,
Gözüm kökü saralıbdı,
Ömür yarı oldu, yar gəlmir.

Pirlər piri, yetiş dada!
Dəstindən içmişəm bada.
Nəcəf yardan düşdü cüda,
Günü zar oldu, yar gəlmir.

YOXDU

Xəstə düşdüm qürbət eldə,
Sorub dərdim bilən yoxdu.
Baş yastıqda, gözüm yolda,
Bir yanıma gələn yoxdu.

Əl üzmüşəm bu dünyadan,
Səbəbini bilməm nədən.
Bir bölük obadan, eldən
Məni yada salan yoxdu.

Kəmtaleyəm əzəl başdan,
Seçilmişəm taydan, tuşdan.
Nəcəfəm, qohum-qardaşdan
İncimişəm, yalan yoxdu.

QOŞMALAR

AĞLAMA

Asanlıqla müşgül işlər düzələr,
Ala gözlü nazlı yarım, ağlama!
Xəstələr sağalar, gedənlər gələr,
Canda qalmaz dərd-azarım, ağlama!

Axır, yaman günün ömrü az olar,
Açılar könüllər, sərəfraz olar,
Dolanar zimistan, güllü yaz olar,
Qabaqdadı novbaharım, ağlama!

Ağlayanda, din-imanım alırsan,
Tökürsən, bədəndən qanım alırsan,
Nəcəfəm, cəsəddən canım alırsan,
Tuti dilli işvəkarım, ağlama!

AĞLAMA

Başına döndüyüm, alagöz xanım,
Döndərib bağrımı qana, ağlama!
Ağlayırsan, qalmır dinim, imanım,
Yetirirsən məni cana, ağlama!

Bu dünya fanidi, yoxdu vəfası,
Ona gələnlərin qalıbdı hansı!?
Görürəm, könlünün var təmənnası,
Sən çıraqsan, mən pərvana, ağlama!

Bu xəstə Nəcəfdən soruşsan əgər,
Sözün doğrusunu aşikar deyər.
Yemişin yaxşısını çaqqallar yeyər,
Belə gəlib bu zamana, ağlama!

AĞLARAM

Ay ağalar, bir dilbərin əlindən
Ah eləyib, leyli-nəhar ağlaram.
Şirin ağzım bu rüzgarın əlindən
Necə olub görün, zəhər, ağlaram.

Bircə şad oluram fani dünyada,
Cavan ömrüm gedir gör, necə bada.
O gül camalını salanda yada,
Nəzər yetir, gör, nə təhər ağlaram.

Od tutub alışdı bağrımın başı,
Nə yaman bəlaymış eşqin ataşı.
Nəcəfəm, qürumur gözümün yaşı,
Olmuşam Məcnunan betər, ağlaram.

AĞRI DAĞI

Xilqətin kərəmi gələndə cuşa,
Xəlv eləyib səni bir, Ağrı dağı!
Baxdıqca köysünə, çoxdu tamaşa,
Daş-torpağın gövhər, dürr, Ağrı dağı!

Bir yanın dərindi, bir yanın dayaz,
Bir yanın qış keçir, bir yanındı yaz.
Bir yanın İrandı, bir yanın Araz,
Axır bir yanında Kür, Ağrı dağı!

Neçə pəhləvanlar gəlibdi səndən,
Bac ala bilməyib, keçibdi yandan.
Göycə elli, bizim Novrəs İmandan
Nəcəfə bir xəbər ver, Ağrı dağı!

AXTARIRAM

Ovsunçuyam, ovsun sallam dağlara,
Gəzirəm, tutmağa mar axtarıram.
Xəstə könlüm meylin salıb bağlara,
Yetkin alma, heyva, nar axtarıram.

Bir arif gəzirəm, dərdimi bilə,
Dindirə qəlbimi, gətirə dilə.
Sanmayın, havayı düşmüşəm çölə,
Əlbət, bir mətləbim var, axtarıram.

Şikəstə Nəcəfəm, söyləyim barı,
Uçubdu könlümün bürcü, hasarı.
Fələk bol veribdi dərdi, azarı,
Dünya mana olub tar, axtarıram.

AXŞAM ÇAĞI

Bir sona sallanıb, qarşımdan ötdü,
Durarkən doqqazda bir axşam çağı.
Süzdürdü gözünü, qaşın oynatdı,
Oldu dünya mana dar axşam çağı.

Arif gərək eyham ilə söz qana,
Araya, axtara, düz mətləb ana.
Gönəş kimi işıq salır cahana,
Çıxanda bazara hər axşam çağı.

Öldürür Nəcəfi işvəsi, nazı,
Yetib mətləbinə arzu-murazı.
Açıldı niqabı, göründü üzü,
Saçıldı ələmə nur axşam çağı.

A QARDAŞ

Bir adamın əsli, zətı olmaya,
Hər nə ki iş desən, tutar, a qardaş!
Yaxşı nəslı, soy zavotu olmaya,
Dar gündə adamı satar, a qardaş!

Dost dostun yolunda qoyar canını,
Öldürsələr, halal elər qanını,
Nə zaman darıxsın, kəsər yanını,
Qanını qanına qatar, a qardaş!

Yalançı yaltaqdan, gəl dolan kənar,
Çünkü o yaltaqlar tək özünü sanar.
Nəcəf deyər, yəqin bir zaman gələr,
Hər kəs öz haqqına çatar, a qardaş!

ALDI, GETDİ

Ay hazarat, bu dərd məni öldürər,
Tərən şikarını sar aldı, getdi.
Bülbül özün oda salar yandırar,
Qönçəsin əlindən xar aldı, getdi.

Eşidib bilirsiz Şeyxi Sənanı,
Məcnun Leyli deyib, gəzdi hər yanı,
Fərhad Şirin üçün çapdı qayanı,
Kərəm Əsli deyib nar aldı, getdi.

Nəcəf deyər, sirr verməyin hər yada,
Qəm əlindən üzüm gülməz dünyada.
Günü-gündən dərdim oldu ziyada,
Yandı yazıq canım, qaraldı, getdi.

APARDI

Neyləyim bu dərdə mən başı daşlı,
Bir tərsa bir gözəl xanım apardı.
Dərd düğyan eylədi, həddini aşdı,
Tökdü bədənimdən qanım apardı.

Bir yol qıya baxdı, elədi candan,
Dirilik yolunu gözləmə məndən.
Ağıl başdan çıxdı, ruh da bədəndən,
Aldı əldən din-imanım apardı.

Biçarə Nəcəfəm, bu qoca vaxtı,
Artdı məhəbbətim, sel kimi axdı.
Gözlərini süzdü, kirpiyin çaxdı,
Çıxardı cəsəddən canım apardı.

ARVADIN ƏLİNNƏN

Qalmışam sərgərdan, aciz, avara,
Necə eləyim mən arvadın əlinnən?!
Nə qədər düşünnəm, tapmıram çara
Qurtarmağa can arvadın əlinnən.

Əfsana sözləri eyləyib peşə,
Ötür sübhə qədər, dönür bayquşa.
Qayıdıb gələndə ev dağılmışa,
Cannan ollam san, arvadın əlinnən.

Pozulub könlümün qurqu-nizamı,
Kəsilib, ağzımın qalmayıb tamı.
Təkcə mən deyiləm, qonşular hamı
Ağlayırlar qan arvadın əlinnən.

Xoşbəxt o kəsdi ki, kəsib iqbali,
Arvadı yaxşıdı, yaxşıdı halı.
Bəylər qohum, Oruc, Xıdır, Fərzalı
Heç görmürlər gün arvadın əlinnən.

Nə haqqı düşünür, nə də hesabı,
Kəsilib, Nəcəfin qalmayıb tabı.
Dəli şeytan deyir, tap al bir yabı,
Qaç bir yana min arvadın əlinnən.

AŞIQ OLMUŞAM **(qoşayarpaq)**

Bir vəfalı yara, zülfü şahmara,
Dü çeşmi xunxara aşiq olmuşam.
Olsam da sədpərə, gəldim qərara:
Çəksələr də dara, aşiq olmuşam.

Qalmışam avara, mən baxtı qara,
Könlüm olub yara, gəlmişəm zara.
Rəhm et intizara, getmə kənara,
Qız, qoynunda nara aşiq olmuşam.

Təbibimsən ara, elə bir çara,
Gəzdim vara-vara sizin diyara.
Gözləri xumara, sən tək dildara,
Nəcəfəm, aşkara aşiq olmuşam.

AY BİMÜRVƏT, MƏLUL DURMA, SƏN ALLAH

Ay bimürvət, məlul durma, sən allah,
Sən dərd əhlisənsə, mən də yarıyam.
Hicrandan cəsədim əriyib, billah,
Dərd ilə möhnətin xiridarıyam.

Kəməndi boynuma keçirdi qədər,
Elədi vətəndən məni dərbədən.
Mahalın Göyçədi, əmim – Ələsgər,
Novrəstə İmanın yadigarıyam.

Biçarə Nəcəfi öldürər firqət,
Kəsilib üstümdə yoxdu mərhəmət.
Şəla gözlərinə eləmə həsrət,
Bu qara gərdişin günahkarıyam.

AY HƏKİM

Qəza üz döndərib, vətəndən atıb,
Salıb məni bu diyara, ay həkim!
Xəstəlik yapışıb, yaxamdan tutub,
Gətiribdi məni zara, ay həkim!

Elimdən, obamdan yox gəlib-gedən,
Üz döndərib məndən, bilmirəm nədən?
Sızıldayır yaram, dayanmır bədən,
Sən elə dərdimə çara, ay həkim!

Qədəm saxla, bir qulaq as sözümə,
Sərgərdan qalmışam özüm özümə.
Nəcəf deyər, yuxu getmir gözümə,
Qüssə çəkir məni dara, ay həkim!

AY QARAQAŞ, ƏYİL, ÖPÜM QAŞINDAN

Ay qaraqaş, əyil, öpüm qaşından,
And verirəm, qardaşının canına.
Anlayıram sənin kəc baxışından,
Susayıbsan sən aşığın qanına.

Qoruq yoxdu aşıqların dilinə,
Yetişmədim gözlərinin felinə.
Gövhər düşüb naşı, nadan əlinə,
Anlayıb qiymətin, yetməz kanına.

Nəcəfəm, dərdimi deyərəm aşkar,
Qızılgülün ətrafına alıb xar.
Bu çarxın əlindən şikayətim var,
Qalsın qiyamətə – haqq divanına.

AYƏ, BİR MƏNƏM

Kəsilməyən səsi, illər xəstəsi
Yenə varmı, yarəb, ayə, bir mənəm!?
Dağılan binası, yurdu, yuvası,
Yenə varmı, yarəb, ayə, bir mənəm!?

Fələyin mən ilə nədir davası,
Şikəstə könlümün açılmır pası.
Yad olan özündən eli, obası,
Yenə varmı, yarəb, ayə, bir mənəm!?

Biçarə Nəcəfin axır nəfəsi,
Kim can deyər, kimlər yanını kəsi?
Qürbət eldə heç olmayan bir kəsi
Yenə varmı, yarəb, ayə, bir mənəm!?

AY, QƏLƏM, DƏRDİMİ

Əvvəl mənim qəm dəftəri başına
Xoş xəttinən yaz, ay qələm, dərdimi.
Oxuyub ariflər, olsun aşına,
Heç görməsin göz, ay qələm, dərdimi.

Qəm-qüssə ayrılmaz mən bağı daşdan,
Könül dərddən doymur, gözlərim yaşdan.
Dostdan, müsahibdən, qohum-qardaşdan
Bilən yoxdu düz, ay qələm, dərdimi.

Mahalım Göyçədən, Nəcəfdi adım,
Ələsgər, İmandı mənim ustadım.
Yüksəlibdi ərşə ahım, fəryadım,
Bilirsiniz, siz, ay qələm, dərdimi.

AYRILMIR

Çarx altında xalq neyləyir, bilmirəm,
Mənim sinəm dərdü qəmdən ayrılmaz.
Ha deyirəm, danışırım, gülürəm,
Neyləyirəm, dərd sinəmdən ayrılmaz.

Duman-çisgin keçir baharım-yazım,
Az qallam, yanalıb yolumu azım.
Açılmaz ürəyim, heç gülmür üzüm,
Qan-yaş tökür, çeşmim nəmdən ayrılmaz.

Nəcəfəm, ömrümü keçirdim hədə,
 Xeyir işim dönüb, tamam olub şər.
 Nə qədər qaçıram, qəzavü qədər
 Mənim kimi baxtıkəmdən ayrılmır.

AYRISIYAM

Dindirməyin yenə qanlar ağılaram,
 Vətən didərgini, el ayrısıyam.
 Sinəm üstün düyünlərəm, dağlaram,
 Qəribəm, bir şirin dil ayrısıyam.

Məcnunam, gəşt elər, dağı dolannam,
 Pərvanəyəm, şöy cırığı dolannam,
 Şövq elərəm gülə, bağı dolannam,
 Bülbüləm, bağçada gül ayrısıyam.

Könül arzulayır, qohum-qardaşı,
 Yandırır canımı hicran ataşı.
 Sübh şəm qurumaz gözümün yaşı,
 Nəcəfəm, bir siyah tel ayrısıyam.

BACI

Üz tut bir xudaya, o kirdigara,
 Eşit, mənim ərzi-halım qan, bacı!
 Danış əhvalımı o nazlı yara,
 Elə bu dərdimi sən əyan, bacı!

Müddətdi, düşmüşəm mən bu diyara,
 Dolandım dünyanı, gəzdim avara.
 Kimsədən dərdimə olmadı çara,
 Qalsın qiyamətə bu divan, bacı!

Nəcəfəm, sığınmam qolsuz Abbasa,
Bayqu tək səhrada gələrəm səsə.
Ağlaram öluncə, bataram yasa,
Gətirməsən mənə bir nişan, bacı!

BAĞIŞLA MƏNİ

Xaliqi-ləmyəzəl əvvəl, ibtida
Xəlq olunan cana bağışla məni.
Cəbrayıl dəmbədəm gətirən nida
Rəsuli-sübhana bağışla məni.

Ruzi-əzəldən qalü-bələdə
Aləmi-zərridə, ərşi-ələda,
Götürüb ələmi eyləyən vədə,
O əhdi-peymanə bağışla məni.

Cənabi Zeynəbin çəkdiyi aha,
Qəribi-bimara, o bipeənaha,
Xari-muğilana, şami-iraha,
Çəkilən karvana bağışla məni.

Ədlü ədalətlə qadiri-qəffar,
Aləmin sərvəri, şahi-mədədkar,
Məhəmməd dinini eyləyən aşkar,
Ol şahi-mərdana bağışla məni.

Cənabi Qasimə, Əli Əkbərə,
İsti qumlar üstə qalan peykərə,
Hüseyni-şəhidə, cismi bisərə,
Şahi-şəhidana bağışla məni.

Yetməyən dünyada təmənnasına,
Qasımın sovrulan toy hənasına,
Sarmaşıb ayrılan öz anasına,
Əkbəri-cavana bağışla məni.

Bir ismin qadirdi, bir ismin qəhhar,
Məndə günah çoxdu, səndə şəfa var.
Nəcəf deyər, üzü qara, günahkar
Aparma divana, bağışla məni.

BAĞLIYAM

Verdiyim vədədən qaça bilmərəm,
Əhd-peyman, düz ilqara bağlıyam.
Sirim seyraquba aç bilmərəm,
Namusa, qeyrətə, ara bağlıyam.

Artırıb, həddindən aşan deyiləm,
Qaynaram, coşaram, daşan deyiləm,
Özgə bir xəyala düşən deyiləm,
Doğru-dürüst etibara bağlıyam.

Mahalım Göyçədi, soruşsan əgər,
Aləmə bəllidi, dillərdə əzbər,
Ustadım İmandı, əmim Ələsgər,
Adım Nəcəf, mən bunlara bağlıyam.

BAXTINDAN

Sən də mənim kimi, gəlibsən zara,
Gileylisən, ey füqəra, baxtından.
İşin düz olanda, deyib-gülürsən,
Küsürsən, düşəndə dara baxtından.

Əzəldən qurulub, belədi həyat,
Gərəkdi, insanda olsun dəyanat
Edirsən bu qədər niyə şikayət,
Yatmış iqbalından, qara baxtıdan?!

Əl çək şikayətdən, elə haşa sən,
Nəcəfin sözlərin başa düşəsən.
Əncam eyləyəsən çətin işə sən,
Tez-tez ummayasan çara baxtıdan.

BARI

Ağlama, ağlama, bağrım qan oldu,
Tökmə gözlərindən qanlı yaş barı.
Gözüm gördü, halım pərişan oldu,
Gedirsən, bir qayıt halallaş barı.

Qamətin gözümdən olanda kənar,
Könlüm bərbad olur, qəlbim tar-mar,
Od tutub bədənim alışar, yanar,
Götür ocağımdan bir ataş barı.

Nəcəfəm, olmuşam qələndər kimi,
Axır eynim yaşı bəhri-bər kimi,
Yanıram oduna səməndər kimi,
Bu qədər olmaynan qəlbi daş barı.

BAZARINDA

Layiq deyil, dostum, özünü öymək,
Kamilsən, kalansan fənd bazarında.
İnsafa yararmı, əvəz eyləmək
Gətirib qartofu ət bazarında.

Çıxma özündən, ağır görüb yığnağı,
Özünə gül, mənə eyləmə lağı.
Götürüb bir bizi, minib ulağı,
Ayıbdı, gəzdirmə at bazarında.

Nəcəf deyər, itiləyib dişləri,
Axtarırsan sökmək üçün leşləri.
Məndən sənə çətin olar müştəri,
Apar mətahını sat bazarında.

BELƏSİNƏ

Yaradan yaradıb, salıb cahana,
Verib qüdrətindən pay beləsinə.
“Qənd əzilib dilə, dişə, dahana“,
Olmaz yer üzündə tay beləsinə.

Tutasan dəstindən, çıxasan dağa,
Ehtiyac olmaya yağa, qaymağa.
Meh vurub başından şəh yağa-yağa,
Yaşayasan üç ay yay beləsinə.

Çox gözəl görmüşəm hərə bir sayaq,
Birisi qarşımdan addadı bayaq,
Deyər Aşiq Nəcəf, layaqdı, layaq,
Can qurban edəsən ay beləsinə.

BƏNÖVŞƏ

Qəzanın qədəri tərsə dolandı,
Saldı məni bu diyara, Bənövşə!
Xəzan düşdü, ömrüm bağı talandı,
Qönçə qismət oldu xara, Bənövşə!

Ləblərin şəhdindən içmişəm bada,
Dərdim olub günü-gündən ziyada.
Dərdliyəm, yanına gəlmişəm dada,
Mənzil-mənzil, vara-vara, Bənövşə!

Sana gözəlliyi bol verib tarı,
Alıbsan canımı, qalmayıb yara.
Sevərsən xudanı, bir kirdigarı,
Pünhan gəzmə, çıx aşkara, Bənövşə!

Camalın mat eylər bayram ayını,
Haqq götürsün ortalıqdan xayanı!
Görəndə qaşların gönlüm evini
Döndəribdi tarimara, Bənövşə!

Bu viran könlümü eylərsən abad,
Göstərsən camalın, mən olaram şad.
Biçarə Nəcəfə olar ziyarət,
Baxarsansa mən bimara, Bənövşə!

BƏSDİMİ

A bimürvət, dərdin mənim canımı
İncəldib, az qalıb üzə, bəsdimi.
Alıbsan əlimdən din-imanını,
Salıbsan səhraya, düzə, bəsdimi.

İrəhm eyləmədin çeşmim yaşına,
Bayqu tək çıxartdın dağlar başına,
Yandırıb canımı qəm ataşına,
Döndəribsən bağrım gözə, bəsdimi.

Dindirmirsən, imran dildən olmuşam,
Əyibsən qamətim, beldən olmuşam.
Vətəndən, ulusdan, eldən olmuşam,
Nəcəfə bu qədər cəza bəsdimi.

BƏS HANI

Bəhmən çox əfsanə ağrıdır başın,
Sözlərinin xiridası bəs hanı?
Bir evdə yaşayan iki yoldaşın
Bir-biriylə irəftarı bəs hanı?

Sevməyin dünyanın şövkətin, şanın,
Anlayın, düşünün, ayılın, qanın.
Dünən əmr eyləyib, fərman verənin
Bu gün əldə ixtiyarı bəs hanı?

Qır satanlar indi düşüb irəli,
Yaquta, yamənə yoxdur müştəri.
Nəcəfəm, satıram ləlü gövhəri,
Göstər mənə, ləl bazarı bəs hanı?

BƏZƏNİBDİ

“Görürsənmi oğrun baxan gözəli“,
Geyinib yaşılı, al bəzənibdi.
Bir qıya baxışı alır canımı,
Bağlayıb başına şal, bəzənibdi.

Gözəl yaradıbdı kərəmin kanı,
Cənnət mələyidi, göyün qılmanı.
Düzüb yaxalığa inci, mərcanı,
Bəlx vurur hər yana ləl, bəzənibdi.

Belə gözəl olmaz heç yerdə, yəqin,
Görən kəsdə qalmaz nə iman, nə din.
Gönlü mail olub Aşıq Nəcəfəin,
Çox da ki, saqqalı çal bəzənibdi.

BİLƏSƏN

Bu çarxı fələyin, kəc irəftarın
Var sinəmdə nə dağları, biləsən.
Zimistana dönüb ömrün baharı,
Mən çəkirəm boran-qarı, biləsən.

Bu dünya fanidi, yoxdu vəfası,
Ona gələnlərin qalıbdı hansı?!
Uçubdu könlümün yurdu, yuvası,
Nə yeri var, nə hasarı, biləsən.

Qəza qəhri məndən bircə üzülmür,
Davasız dərdim var, təbiblər bilmir.
Heç aynım açılmır, bir üzüm gülmür,
Var canımın çox azarı, biləsən.

Görən varmı vəfasını fələyin,
Tapıların, yüz axtarın, ələyin.
Loğman gəlsə, bilə bilməz kələyin,
Nə behi var, nə bazarı, biləsən.

Kim bilibdi bunun fəndi-fəlini,
Car eləyib üzdən çeşim selini.
Əyibdi Nəcəfin qəddi-dalını,
Alıbdı əlindən ixtiyarı, biləsən.

BİR DƏ GÜL

Zalım fələk nələr gəldi başıma,
Məndə olan bu damağa bir də gül.
Sənin o gülüşün gəldi xoşuma,
Solsun sana can sadağa, bir də gül.

İqbal üz döndərib, talehim yatıb,
Baxt məni özündən kənara atıb.
Xədd ağarıb, diş tökülüb, göz batıb,
Ağaran saqqala, bığa bir də gül.

Çox şirin gəlirsən özün-özünə,
Halın bilən qədəm qoymaz izinə,
Ayna götür, diqqət elə üzünə,
Sonra qoy Nəcəfi lağa, bir də gül.

BİR GÜN

Dəli könül, çox havalı gəzirsən,
Hələ qaynayırsan, dolarsan bir gün.
Qəvvas kimi dəryalarda üzürsən,
Axır, qərq olarsan, qalarsan bir gün.

Uyma hərcayıya, sirr vermə yada,
Artırıb həddindən, olma ziyada.
Beşcə gün qonaqsan fanı dünyada,
Gül tək saralarsan, solarsan bir gün.

Aldanma dünyaya, bil, ölüm haqdı,
Vədəsi bilinməz, sorma nə vaxtdı.
Cəsədin insandı, zatın torpaqdı,
Torpaqsan, torpaq da olarsan bir gün.

Günün keçər, ağlın başdan kəmləni,
Qamətin əyilər, qəddin xəmləni.
Qulaqların batar, çeşmin nəmləni,
Keçən günü yada salarsan bir gün.

Vaxt dolanar, şən həyatın puç olar,
Uzaq yaxın olar, iki üç gün olar,
Əl əldən üzülər, köçhaköç olar,
Əlini dizinə çalarsan bir gün.

Qafil olma, Nəcəf, xaliqdən küsmə,
Necə durubsan dur, hər yana əsmə.
Bərk tut tutduğunu, ümidin kəsmə,
Xudadan mətləbin alarsan bir gün.

BİR YANIMDA

Eşqə mübtəlayam, dərdə giriftar,
Möhnət bir yanımda, qəm bir yanımda.
Hicrindən xəstəyəm, ay çeşmi-xumar,
Cəllad bir yanımda, can bir yanımda.

Mən sənə aşiqəm misali-bülbül,
Ləblərin qönçədi, yanaqların gül.
Gəl əyləş yanımda, olaq dilbədil,
Qandır bir yanımda, qan bir yanımda.

Durum qulluğunda, necə ki bir qul,
Hər nə fərmanın var, eyləyim qəbul.
Şərikləş Nəcəflə, dərdə ortağ ol,
Alış bir yanımda, yan bir yanımda.

BİZİM DAĞLARIN

Üç ay qış dolanıb, gələndə bahar,
Xoş keçir havası bizim dağların.
Xəstəyə can verən bulaqları var,
Dərdlərin davası bizim dağların.

Tarixdən nişanı var qayasında,
Əylənməz yapalaq, sarı qayasına.
Axtarsan, taparsan hər qayasında
Var laçın yuvası, bizim dağların.

Əzəl ibtidadan budu adəti,
Pozulmaz ilqarı, var səadəti,
Qəribə, qonağa çoxdu hörməti,
Belədi qaydası bizim dağların.

Səfalı çağları üç ay yayıdı,
Elə sanarsan ki, cənnət tayıdı;
Gələr, mehman olar, yaylar, qayıdı
Gözəllərin xası, bizim dağların.

Nərgiz, bənövşəsi boynunu əyib,
Açılıb lələlər, göysün bəzəyib.
Nəcəf, səndən əvvəl tərifi deyib
Ustadlar ustası, bizim dağların.

BİZİM KİŞİ

Əzəliyə yaxşı görürdü məni,
Olmamışdı gözün kor, bizim kişi!
El içində rusvay eylərəm səni,
Olarsan aləmdə xar, bizim kişi!

Bilməmişdən sən bir sözün öyünü,
Oxun atıb, gizlədirsən yayını.
Dedim, yemə uşaqların payını,
Doldurma canıma qor, bizim kişi!

Yeyir, içir, qulaq asır canına,
Dalayır uşağı, qoymur yanına.
Ağsaqqal vaxtında din-imanına
Gör necə eləyir zor bizim kişi!

Bir adam görəndə, xəyalı çaşır,
İtirir özünü, həddini aşır,
Ağzına ki hər nə gəlir, danışır,
Gözləyir nə namus, ar bizim kişi!

Beynin qızıb, deyən, yenə coşubsan,
Öz-özünə qaynayıbsan, daşıbsan.
Qocalıbsan, huşun gedib, çaşıbsan,
Yağıbdı ağlına qar, bizim kişi!

BU DAĞI MƏNƏ

Dad sənin əlindən, a qanlı fələk,
Geydirdin al yerinə budu ağa mənə.
Gətirdin başıma min cürə kələk,
Verdin şərbət deyir, budu, ağı mənə.

Düşmüşəm cafaya, zülmü sitəmə,
Yaş yerinə qan dolubdu didəmə.
Düyün qoydun çalın çarpaz sinəmə,
Sən çəkdin üstündən bu dağı mənə.

Həs-rət qoydun ulusma, elimə,
Mən nə deyim sənin kimi zalıma?!
Nəcəf deyər, qaldırıbsan dalıma,
Deyirsən, sən gəzdir bu dağı, mənə.

BU DÜNYA

Oynama, qardaşım, çıxma özündən,
Udmaq olmaz, qara xaldı bu dünya.
Lenta kimi gələr keçər gözündən,
Ona nisbət bir misaldı bu dünya.

De görüm qalıbmı heç buna gələn?!
Olubmu başacan şad olub gülən?!
Günü-gündən artıb öldürən, ölən,
Əvvəlindən qilü-qaldı bu dünya.

Nəcəf deyər, çox şeylərə misaldı,
Həm ahaldı, həm cahaldı, həm çaldı,
Həm yetgindi, həm ötgündü, həm kaldı,
Həm zəhərdir, həmi baldı bu dünya.

ÇAĞIDI

Könlüm istəklisi yadıma düşdü,
Huş dağılıb, ağlım çaşan çağıdı.
Ruhum pərvaz edib, bədəndən uçdu,
O qarlı dağları aşan çağıdı.

Salanda yadıma nazlı həmdəmi,
Ataş alıb, dörd yandırır sinəmi.
Hərdənbir üz verir könlümün qəmi,
Qaynayıb həddini aşan çağıdı.

Yadıma salanda yar gəzən yeri,
Yandırır canımı eşqin əsəri.
Biçarə Nəcəfin işləmir səri,
Yenə yar yadına düşən çağıldı.

ÇAĞINDA

Bəndədən bəndəyə nə imdad olar,
Qəza kəməndini atan çağında?!
Dostlar üz döndərər, qohum yad olar
Taleyi bəd gəlib, yatan çağında.

Arif olan sözlərimi haqlasın,
Sərraf seçsin, qiymət versin, yoxlasın,
Moltanı gəldi ki, "allah saxlasın",
Şirin ixtilatın tutan çağında.

Nəcəf deyər, heç bilmirəm haradan
Dostu dosta rast gətirdi yaradan,
Mərdimazar gəldi çıxdı aradan,
Mətləbim düzəlib bitən çağında.

ÇATMADIM

Tərən kimi qanad çaldım havada,
Gəşt elədim, bir diyara çatmadım.
Bulmadım izini eldə, obada,
Taleyim gətirdi qara, çatmadım.

Mənə yalan satdı nainsaf yağı,
Elə bil, sönbüdü könlüm çıraqı.
Dolandım hər yanı, saldım sorağı,
Gətdi məni ahü zara, çatmadım.

Bimürvət canıma salıbdı ataş,
Anlayıb fikrini, tapmadım baş.
Nəcəfəm, nə qədər eylədim təlaş,
Xoş gün görüb, bir rəftara çatmadım.

DAĞI MƏNDƏDİ **(qoşayarpaq)**

Bir qələm qaşlının, xoş baxışlının,
Bir ala gözlünün dağı məndədi.
Bir qarğı saçlının, inci dişlinin,
Bir şirin sözlünün dağı məndədi.

Bir siyah tellinin, fitnə-felinin,
Bir tuti dillinin, ləbi balının,
Bir incə bellinin, nazik əllinin,
Bir işvə-nazlının dağı məndədi.

Bir belə düxtarın, buxaqı qarın,
Bir boyu ər-ərin, sədri mərmərin,
Bir şahı-ənvərin, şəmsü qəmərin,
Bir xoş avazlının dağı məndədi.

Bir qıya baxanın, bəyaz yaxanın,
Bir kirpik çaxanın, evlər yıxanın,
Bir qızıl taxanın, seyrə çıxanın,
Bir Günəş üzünün dağı məndədi.

Bir Nəcəf hallının, qilü-qallının,
Bir üzü xallının, çox kamallının,
Bir tirmə şallının, yaşıl-allının,
Bir bahar-yazlının dağı məndədi.

DAĞITSIN

Gizlətmə camalın, ay çeşmi-xumar,
Qoy sərimdən bu sevdanı dağıtsın.
Kərəm qıl, aşiqə eylə bir nəzər,
Minbir dərdi, min bəlanı dağıtsın.

Həsretəm, görməyə siyah telini,
Nazik əllərini, işgə belini,
Üz sürtüm üzünə, əmim dilini,
Sövdanı, sərfəni, qanı dağıtsın.

O cəllad qaşların tökür qanı, mı,
Alıbsan əlimdən din-imanımı.
Nəcəfəm, yolunda qoydum canımı,
Xoşdu mənə, canın canı dağıtsın.

DAĞLAR

İndi acı rüzgar kəsib yolların,
Ey bizim alçaqlı-ucalı dağlar!
Yığardın üstünə ağır elləri,
Olardın bəzircan, xocalı, dağlar!

Qəzanın qədəri pozub növrağın,
Görünmür köysündə gözəl yığnağın.
Keçibdi işrətli, səfalı çağın,
İndi səni görən qocalı, dağlar!

Seyr edib sinəndə silkinmir sona,
Yüz min təbə düşə, girə min dona.
Nəcəf dərd əlindən yetirdi cana,
Gətirdi göz önünə əcəli, dağlar!

DAĞLARIN

Mən olub arançı, yanıram günə,
Yaz görüm, necədi halı dağların?
Qırıldı mal-qoyun, boş qaldı binə,
Necə keçdi, bəs, əhvalı dağların?

Dağların havası vuranda hərdən,
Huş dağılır, ağlım lap gedir sərdən.
Söyütlü çayından, həm Kəlbəcərdən
Açıqdı Göyçəyə yolu dağların?

Gəl, indi buraxaq hər zarafatı,
Vətən xəyalımdan heç çıxmaz qəti.
Deyər Aşıq Nəcəf, verər ləzzəti,
Kərəsi, qaymağı, balı dağların.

DANIŞDIN

Gözüm gördü, könlüm qəmdən şad oldu,
Dindirdin sən məni, məzə daşındın.
Xəstə canım xeyli qəmdən yad oldu,
Mərhəmət eyləyib bizə, danışdın.

Min il keçsə, könlüm səndən yad olmaz,
Səndən ayrı düşən gülməz, şad olmaz.
Virandı xəyalım, heç abad olmaz,
Yıxıb sən döndərdin düzə, danışdın.

Xudam səni xəlq eləyib bir dənə,
Ləblərin gövhərdir, dişi dürdənə.
Nəcəfin nöqsanın mərdü mərdana
Qorxmaz, utanmazca üzə danışdın.

DEYƏRLƏR

Əzəldən görməyən bu cah-calalı,
İndi görür, bu nə haldı deyərlər.
Varlılara "bəli", yoxsula "dəli",
Atalardan bir misaldı, deyərlər.

Doymaz bu dünyadan varlının gözü,
Yeyər, içər, geyər, sallanar, gözi.
Tapıb geyinirsə qədəyi, bezi,
"Yoxsul bunu hardan aldı" – deyərlər.

Nəcəfəm, bu sirrə qalmışam heyran,
Tamam bu işləri fələkdir quran.
Yoxsul yağ gətirə, varlı da ayran,
Varlı ayranına "baldı" deyərlər.

DEYİLƏM

Eşq əhli aşiqəm, şəmşiri-dəstəm,
Qaynaram, dolaram, daşan deyiləm.
Düşgünəm, çaşqınam, ancaq sərbəstəm
Yanıb yolumu çaşan deyiləm.

Məğrurluq etmərəm eldə, obada,
Artırıb həddindən olmam ziyada.
Həddini aşanı tutacaq qada,
Mən ki öz həddim aşan deyiləm.

Hər yetənə dərdi-dilim açmaram,
Haqqı danıb, həqiqətdən keçmərəm.
Nəcəf deyər, dediyimdən qaçmaram,
Qeyri bir xəyala düşən deyiləm.

DEYİLSƏN

Bilmirsənmi, niyə küsmüşəm səndən,
Verdiyən ilqarda duran deyilsən.
Sənə "can" deyənən keçib yanından,
Əl verib, halını soran deyilsən.

Həsərətən çəkəni yandırıp yaxan,
Haqqı danan, həqiqəti buraxan,
Kimiyyə göz yumub, kimiyyə baxan,
Hamını bir gözdə görən deyilsən.

Söyləyərlər nəəcibin nəyini ?!
Heç üzə vurmayıb inciməyini.
Nəcəf deyər, abad könlüm öyünü
Dağıdıb talarsan, quran deyilsən.

DEYİM

Bir neçə möcüzat ağam şənindən
Meracın yolunda yatdığıın deyim.
Kəsib qabağını qərran donunda,
Üzüyü nişana gətdiyən deyim.

Dərs aldı Cəbrayıl, yanmadı pəri,
Günü günortadan qayıtdı geri.
Neçə min il doğulmazdan irəli,
Ağ devin bəndini çatdığıın deyim.

Çaldı Zülfüqarı, böldü Əntəri
Tamaşaya gəttdi o mələkləri,
Mübarək dəstiylə dəri-Xeybəri
Götürüb kənara atdığıın deyim.

İbrahimxəlili saxladı narda,
Yunisi mahidə, İsanı darda,
Kəfərlər içində şəhri-Bərbərdə
Özün qul adına satdığın deyim.

Nəcəfəm, gözlərim eyləyərmə xab,
Yazaram vəsfini, olar bir kitab.
Ərəb libasında, üzündə niqab,
Özü öz tabutun götdüyün deyim.

DEYİM MƏN

Sidq ilə sığınıb Şahi-mərdana,
Üz tutmuşam hər bir yana, deyim mən.
Kamandar kamanın çəkib kamana,
Olub sinəm, bil, nişana, deyim mən.

Qəzanın qədəri alıb dilimi,
Olubdu cəlladım tanrı zalımı.
Soruş bir dərdimi, bil əhvalımı,
Alım sazı, yana-yana deyim mən.

Bilin, bu dünyanın belədi işi,
Bəlalı sərimin dağılıb huşu.
Qəzanın qədəri, çarxın gərdişi
Yetiribdi məni cana, deyim mən.

O günəş camalı düşəndə yada,
Coşur, dərdim olur həddən ziyada.
Mənim tək özünü yandırılmaz oda,
Nə səməndər, nə pərvana, deyim mən.

Pərvanə şöhd edər şəm çırağına,
Sübhü şəm dolanar solu sağına.
Nəcəfəm, düşmüşəm yar sorağına,
Nə dəliyəm, nə divana, deyim mən.

DEYİR

Kiminin dünyada xoş keçir günü,
Aləmdə əlayam bil, mənəm, deyir.
Kiminin cahanı doldurub ünü,
Sahibi-naləyəm, gülmənəm, – deyir.

Kimi oğlun itirib, kimi qardaşın,
Kimi yar gözləyib, axıdır yaşın.
Kimi çətinlikdən itirib başın,
Kimi də arxada bir mənəm, – deyir.

Kimi aşnasından yaddı dünyada,
Kimi gün keçirir, daddı dünyada.
Kimi işrətdədi, şaddı dünyada,
Kimi də ağlayır, kirmənəm, – deyir.

Kiminin bir azca ucalıb başı,
Kiminin yad olub qohum-qardaşı.
Kiminin elindən atılıb daşı,
Kimi də vətənə gəlmənəm, – deyir.

Kimi gün keçirir dür-sədəf kimi,
Kiminin möhnəti durub səf kimi.
Kimi də biçarə bu Nəcəf kimi
Həsretəm, yar üzü görmənəm, – deyir.

DƏLLƏYİN

Dəllək dükanına güzarım düşdü,
Çox irəvac var bazarı dəlləyin.
Gördüyü işlərə gözüm sataşdı,
Artdı məndə çox azarı dəlləyin.

Fitəni salmamış muzdunu alır,
Dişini qıcayır, ülgücü çalır.
Müştəridən nalə ərşə ucalır,
Bax, belədi irəftarı dəlləyin.

Arağı gətirir, məclisi qürur,
Doldurur bakalı, dalbadal vurur,
İçib sərxoş olur, azıb qudurur,
Belə keçir ruzigarı dəlləyin.

Nəcəf deyər, çətin olar çarası,
Qurtarmağa üz-başının yarası.
Hər nə ki var, cibindəki parası
Yarı nəzir olsun, yarı dəlləyin.

DƏRDİMİ

A beymürvət, a beyinsaf, a zalım,
Eyləyibsən, bil, ziyada dərdimi.
Olubdu hicrindən xəstə xəyalım,
Aça bilməm qeyri yada dərdimi.

Bir tüccaram, yüküm möhnətdi, qəmdi,
Həsərətindən qan-yaş tökən didəmdi,
Dərd-vərəm dəftəri sinəmdə cəmdi,
Kimsə bilməz bu dünyada dərdimi.

Nəcəfin taleyi olubdu qara,
Yüz min təbib gələ, bulunmaz çara.
Zəlilü-sərgərdan, aciz, avara
Gəzdirirəm pay-piyada dərdimi.

DƏYMƏMİŞ

Əndəlib xəyalım bağdan gül istər,
Əğyar iyləməmiş, xara dəyməmiş.
Bağban cəfa çəkər, bağını bəslər,
Heç vurmaz əlini bara dəyməmiş.

Yol göstərən yoxdu mən ağılkəmə,
Hayana dolansam, qərq ollam qəmə.
Çarxı-fələk bir ox atdı sinəmə,
Bağrım oldu para-para dəyməmiş.

Aşiq Nəcəf, kömək umma heç kəsdən,
Şahların şahını köməyə səslən.
Biqeyrət qohumdan, binamus dostdan
Astaca aralan, ara dəyməmiş.

DOLAŞDIM

Qasid, gedər olsan bizim diyara,
Söylə mən əvəzdən yara: dolaşdım.
Fələyin əlindən gəlmişəm zara,
Saldı məni bir azara, dolaşdım.

Gör necə işini işlədi gərdiş,
Qoymadı yerimdə oturmağa dinc.
Sərimdən qəzanın biri getməmiş,
Bir də tapdı o dübara, dolaşdım.

Fələyin felini bilə bilmədim,
Qəlbini əlimə ala bilmədim.
Verdiyim ilqara gələ bilmədim,
Kəsildi hər yandan çara, dolaşdım.

Çətin qaçmaq olar, bilin, qəzadan,
Qurtarmadım nə cəfadan, cəzadan.
Köhnə yaram qövr eylədi təzədən,
Var məndə sağalmaz yara, dolaşdım.

Salanda yadıma keçən zamanı,
Qanana dərdimi açan zamanı,
Nəcəf qanadlanıb, uçan zamanı,
Yandı balü pərim, nara, dolaşdım.

DOLAŞMIŞAM

Əziz bəradərim, götür qələmi,
İstəkli dostlara yaz, dolaşmışam.
Gecələr yatmıram səhərə kimi,
Yetirin halıma göz, dolaşmışam.

Çətindi, nakəsin ürəyin qanmaq,
Bihudadı, bivəfaya inanmaq.
Eldən daldalamaq, axı, nə danmaq,
Gizlində deyil ki, düz, dolaşmışam.

Nəcəfəm, sinəmdə nəqş olub adı,
Darda qalanların odu imdadı;
Bir özüylə on bir dənə övladı
Yetişsin dadıma tez, dolaşmışam.

DOYUNCA

Bihuda dolanma fani dünyada,
Sığingınan minbir ada doyunca.
Əfsanə ömrünü verməynən bada,
Bel bağlama qeyri yada doyunca.

Fələk qurğusuna yalan deyərəm,
Çəkərəm əlindən aman, deyərəm,
Ölənəcən Novrəs İman deyərəm,
Salaram cahana sadə doyunca.

Nəcəfin iqbalı tərsə dolandı,
Deməynən ki, dedikləri yalandı.
Dünya malı bu dünyada qalandı,
Gül olmaynan bu dünyada doyunca.

DÖNÜBDÜ

Qazanın qəhrində qərq olan canım,
Baxt yatıb, iqbalım yana dönübdü.
Dərdü qəmlə dövrələnib hər yanıma,
Dünya mənə bir zindana dönübdü.

Dağılıb idrakım, qalmayıb huşum,
Tutqundu bədənim, işləmir başım.
Tərgidib əmoğlu, gedib yoldaşım,
O səbəbdən bağrım qana dönübdü.

Şikəstə Nəcəfəm, ərzi-halım var,
Bağlanıb gədiklər, yol vermir dağlar.
Dilim nərə çəkər, gözüm qan ağlar,
Könlüm evi bir virana dönübdü.

DÜNYADA

Vəzifə bir atdı, hər minən çapar,
Zatı nəcib olan bilər dünyada.
Atalar sözüdür: "Axtaran tapar,
Azan bəlasını bular" dünyada.

Övlada vəfa yox, ömrə etibar,
Tabe olub nəfsə, vermə ixtiyar.
Simü zər toplayıb, vurasan anbar,
Əli boş gedərsən, qalar dünyada.

Alçaqda oturub, ucadan vurma,
Şərə fitva verib, hiylə də qurma.
Nəcəf, həddini bil, çox lovğa durma,
Lovğalıq insanı salar dünyada.

DÜNYANIN

Gəl, sənə söyləyim, ay əziz qardaş
Var canımda çox azarı dünyanın.
Bu qəmli könlümü yandırır ataş,
Yaxşı keçmir ruzigarı dünyanın.

Bilmirəm, qarayıb, ya qocalıbdı,
Sədaqət gödəlib, lap azalıbdı.
İnsanları tamam satqın olubdu,
Qalmayıbdı etibarı dünyanın.

Ay Nəcəf, Qaytaran, Qəhrəman hanı?!
Neylədi hatəmi - sahib – sufranı?!
Puç elədi İsgəndər tək xaqanı
Yandırır cismimi narı dünyanın.

DÜŞDÜM

Qoydu kamanına, qəm məni atdı,
Ana torpağımdan uzağa düşdüm.
Dünyanın cifəsi məni aldatdı,
İlişib kəməndə, duzağa düşdüm.

Susuz qaldım deryalarda, dərində,
Oda yandım qışda dağlar sərində.
Aran torpağında, muğan çölündə
Yayın istisində sazağa düşdüm.

Heç olubmu baya yetən kələknən?!
Tapıların ələməklə ələknən?
Nəcəf deyər, bu bimürvət fələknən
Pirani çağında mazağa düşdüm.

DÜŞƏRMİ

Bir adam ki haqla ilqar eyləyə,
Onun meyli qeyri yana düşərmimi?
Sidq ilə könüldən dilək diləyə,
Qəlbi dönüb, kəc gümana düşərmimi?

Atılmışam, qəm oduna düşmüşəm,
Doğru yolda başü candan keçmişəm.
Nagah yerdən bir ataşa düşmüşəm,
Nə səməndər, nə pərvana düşərmimi?

Eşqin firqətindən olmuşam cünun,
Nə gəldi başına yazıq Yaqubun?
Leyli həsrətiylə dolandı Məcnun,
Nəcəf kimi biyabana düşərmimi?

DÜŞMÜŞƏM

Baxtım üz döndərib, iqbal yatıbdı,
Köhlən getmir, daldan-dala düşmüşəm.
Düşmən ayaq alıb, dost uzaqlaşıb,
Yamanca qovğaya, qala düşmüşəm.

Həsretin canıma salıb qəm, gözəl!
Alıb sağ-solumu dərd, vərəm, gözəl!
Mənim əlif qəddim olub xəmə, gözəl!
Nəzər eylə, gör nə hala düşmüşəm.

Öluncə meylimi kəsmərəm səndən,
Səbəb nədi, üzün dönübdü məndən?
Namə göndərmirsən gəlib-gedəndən,
Nəcəf deyər, yüz xəyala düşmüşəm.

DÜŞMÜŞƏM

Müddətdi, vətəndən olmuşam cüda,
Çarx dolanıb, bu diyara düşmüşəm.
Sübh şəm, dəmbədəm eylərəm nida,
Yatmıram sübhəcən, nara düşmüşəm.

Ayrılmışam ulusumdan, elimdən,
Alagöz, qəmərüz, nazik əlimdən,
Qulacqol, işgəbel, siyah telimdən,
Müntəzirəm, mən kənara düşmüşəm.

Əndəlib qan ağlar xarın əlindən,
Pərvana sızıldar narın əlindən.
Mən Nəcəfəm, bir dilbərin əlindən,
Qurtara bilmirəm, tora düşmüşəm.

DÜŞMÜŞƏM

Fələk qəhr eyləyib mən bağıqana,
Yazıb taleyimə qara, düşmüşəm.
Qoyub xədənginə, alıb nişana,
Atıb məni, bu diyara düşmüşəm.

Ah çəkib ağlaram, üz verəndə qəm,
Qəriblik incidir məni dəmbədəm.
Keçmiş yadıma salanda hərdəm,
Bağrım olur para-para, düşmüşəm.

Olmuşam səhrayı-qələndər kimi,
Car olur göz yaşım nəhrlər kimi.
Bıcarə Nəcəfəm, səməndər kimi
Alışır bədənim, nara düşmüşəm.

ELƏDİ

Fələyin əlindən şikayətim var,
Qurutdu bədənim, qandan elədi.
Söyləyəm dərdimi, hekayətim var,
Xəstə saldı cismim, candan elədi.

Yetən olmaz mən fəqirin dadına,
Qürbət eldə kim salacaq yadına.
Saldı məni bir zalımın oduna,
Sanasan ki, yol-ərkandan elədi.

Məcnun Leyli deyib dağları gəzdi,
Əndəlib gül üçün bağları gəzdi.
Yazıq Nəcəf solu, sağları gəzdi,
Uzaq saldı din-imandan elədi.

ELƏYİBDİ

Baxtın tənəzzülü, yığvalın xabı
Tər lan xəyalımı sar eləyibdi.
Xəstə canım buna gətirməz tabı,
Gen dünyanı mənə dar eləyibdi.

Sən bilirsən, mən deməyim hədərdi,
Anlamazlar nə qəm çəkər, nə dərdi.
Nə qurğudu, nə qismətdi, qədərdi,
Qönçəyə həmdəmi xar eləyibdi.

Artıbdı Nəcəfin dərdi, möhnəti,
Axtarır, çarası tapılmır qəti.
Düşmənin töhməti, dost məzəmməti
Lap üzüb ömrümü, yarı eləyibdi.

EYLƏR

Haqqın dərgahında olan dualar,
Həmişə bəndəni ümidvar eylər.
Zərrəcə nəzəri olsa, kirdigar,
Görərsən, insanı baxtıyar eylər.

Bir şəxsin binadan kəc olsa zatı,
Meyli haqqa sarı dolanmaz qəti.
Bəsləyər qəlbində kin-küdurəti,
Bərkidər dörd yanın, bürcü bar eylər.

Məclislərdə tez özünü bildirər,
Əysik dinər, xalqı üstünə güldürər,
Şər-böhtan axtarar, fitnə qaldırar,
Göstərər özünü, aşikar eylər.

Özü özünə düşmən edər yetəni,
Satın gəzər, pulla alar xatanı.
Bədövlad oğlunun dərdi atanı
Vədəsiz qocaldar, ixtiyar eylər.

Aşiq Nəcəf sözün aşkara deyər,
Nə danar, daldalar, nə əsirgəyər.
O gördüyü işi mən görsəm əgər,
El yığılar, məni səngisar eylər.

EYLƏRƏM

Oxudum məktubun, nuri-didarım,
Taparam, dərdinə dərman eylərəm.
Küllü bu cahana var ixtiyarım,
Yığaram aləmi, fərman eylərəm.

Leyli-nəhar qəm yükünü götürürəm,
Nə məqsədin olsa, yernə yetirürəm.
Hər kəsi istəsən, alar gətirürəm,
Özümü yarına sərvan eylərəm.

Biçarə Nəcəfin sözün götürsən,
Seyraqubu göz önündən itirsən,
Adın deyib, sən aşkara gətirsən,
Canımı yolunda qurban eylərəm.

EYLƏYİBSƏN

Dad eylərəm, fələk, sənin əlindən,
Gen dünyanı mana dar eyləyibsən.
Əndəlibi ayrı salıb gülündən,
Qönçəyə həmdəmi xar eyləyibsən.

Dərd əlindən ağlım gedibdi başdan,
Cüda oldum eldən, qohum-qardaşdan,
Can qəmdən ayrılmaz, didəm qan yaşdan
Göz yaşım üzümdən car eyləyibsən.

Nəcəf əməlini düşübdü başa,
Könlüm şüşəsini çalıbsan daşa.
Müxtəsər, nə deyim tutduğun işə,
Qananı qanmaza yar eyləyibsən.

ƏMİ

Atam yadigarı, ey taca-sərim,
Qulluğuna bircə ərzim var, əmi!
Nitqimin guyası, dildə əzbərim,
Görünür gözümə bir bazar, əmi!

Bir nazənin mənə yazıbdı nama,
Salıbdı cismimi möhnətə, qəmə.
Axirətdə səni yetəsən kama,
Gəl özünü ver mənə ixtiyar, əmi!

Qaşları cəlladdı, kirpiyi almaz,
Görüb ayrı düşən ölər, sağ qalmaz.
Bıcarə Nəcəfəm, getməsəm olmaz,
İndi yol gözləyir intizar, əmi!

ƏMİM OĞLU

Qəbul et sözümü, eşit ərzimi,
Qayıt bu sövdədən, gəl, əmim oğlu!
Yolunda payəndaz qoyum üzümü,
Eyləyim sinəmi yol, əmim oğlu!

Eşit sözlərimi, ərzi-halım bil,
Səni əskik istəmərəm müttəsil,
Çəkərəm qəhrini, yəqin, ilbəl,
Olaram yanında qul, əmim oğlu!

Bu kəlmən çox əsər eylədi mana,
Nəcəfəm, qoymaram dana, axşama.
Hər kimi istəsən, alaram sana,
Az məni möhnətə sal, əmim oğlu!

ƏMİM OĞLU

Aşkara könlünün mətləbin açdın,
Eyləmədin hərgiz ar, əmim oğlu!
Oturub dilbədil, deyib danışdın,
Nədi dərdin hər nə var, əmim oğlu!

Eşqin səməndini minib çaparam,
Yayınaram, xədəng – oxdan saparam.
Axtararam, bir yaxşısın taparam,
Olmayıb gen dünya dar, əmim oğlu!

Qəbul etsən, bircə ərzi var sənə,
Bir tərlansan, layiq deyil sar sənə.
Nəcəf deyər dərdin, bil, aşkar sənə.
Uymaz bülbül ilə xar, əmim oğlu!

ƏMOĞLU

Qəzanın qədəri, çarxın gərdişi
Gətiribdi məni zara, əmoğlu!
Nütfədən, loxmadan gəc olan kişi
Çalışar vurmağa ara, əmoğlu!

Aldanıb dünyaya, xaba yatırlar,
Namusu, qeyrəti, arı atırlar,
Dünya cifəsinə dostu satırlar,
Mən nə deyim, bəs, bunlara, əmoğlu!

Biçarə Nəcəfin işləmir səri,
Nə qədər düşünür irəli-geri.
Qardaş qardaşının, düşəndə yeri,
Eləmir dərdinə çara, əmoğlu!

ƏZİZİM

Aldanma, a dostum, yoxdu vəfası,
Bu dünya fanıdı, fanı, əzizim.
Bunu gələnlərin qalıbdı hansı,
Göstər bircəsini, hanı, əzizim.

Gündən xərac alan İsgəndər hanı?
Neylədi hatəmi – sahib – sufranı?!
Endirib taxtından Nuşirəvanı,
Yola salıb Süleymanı, əzizim.

Bilinmir tarixi nə vaxtdan qalıb,
Nə artıb, əysilib, nə də qocalıb.
Nə qədər insanı bu yola salıb,
Bilinmir hesabı, sanı, əzizim.

Sən bunun sirrini bilməzsən hələ,
Əvvəlindən gəlib-gedibdi belə.
Boş qoyub yurdunu, salıbdı yola,
Minlərinən nocavanı, əzizim.

Şikəstə Nəcəfəm, danışmam lafı,
Doğrudu sözlərim, yoxdu xilafı.
Anlayan kəslərə kafıdı, kafı,
Bil, nədi sözüümün canı, əzizim.

FƏRİDƏ

Maşallah, nə zinət verib naqqaşı,
Çəkib tellərinə qara, Fəridə!
Dəstələ, qoy yerə dəyməsin ucu,
Al şana dəstinə, dara, Fəridə!

Əhval sordum, sən gəlibsən haradan,
İstəmərəm, heç gedəsən buradan.
Xoş saatda xəlq eyləyib yaradan,
Salıb səni bu diyara, Fəridə!

Mənə xəbər verdi mahalım Şuşa,
Açılıb köysündə nərgiz, bənövşə.
Nəcəfəm, nə deyim çarxı-gərdişə,
Qönçəni yazıbdı xara, Fəridə!

FİLANKƏS

Dolandım dünyanı, gəzdim sərasər,
Sənin kimi gözəl hanı, filankəs!?
Tək yaradıb səni kərəmin kanı,
Gözəllər sultanı, xanı, filankəs!

Yoxdu sənin kimi məhəublər xası,
Geyibsən əyninə əlvən libası.
Aldanma dünyaya, yoxdu vəfası,
Bu dünya fanıdı, fanı, filankəs!

Qornu Qarabağda sən bir dənəsən,
Züleyxadan qalmış bir nişanasan.
Nəcəf deyər, bir nə ola, qanasan
Sərimdəki bu sevdanı, filankəs!

FİLANKƏS

Xudam səni öz nurundan yaradıb,
Gözü göy, qaşları qara filankəs!
Sənin dərdir mənə çöllərə salıb,
İnsaf eylə, mənə ara, filankəs!

Hər yetənə şeri-qəzəl yazmanam,
Bədəni bir, yaraları yüz mənəm.
Ölənədək əlim səndən üzümənəm,
Yüz yerdən çəkələr dara, filankəs!

Baxan doymaz qaşlarından, gözündən,
Qaymaq dodağından, narın üzündən,
İnciyibsən çuğul, şeytan sözündən,
Kəsibsən Nəcəfdən ara, filankəs!

GEDİBDİ

Kamil bir səyyadam, gəlmir şikarım,
Uçub əldən, bir tərhanım gedibdi.
İşləmir mətahım, yoxdu xirdarım,
Sərrafım, gövhəri-kanım gedibdi.

Arif olan, huş ver mənim sözümə,
Məttəl qalmışam özüm özümə;
Dərd əlindən yuxu gəlmir gözümə,
Quruyub, bədəndən qanım gedibdi.

Haqq kalamı zəbanında car olan,
Sübhü şəm dilində kirdigar olan,
Mərifət elmindən dolu bar olan,
İman kimi novcavanım gedibdi.

Tənə sözdü ürəyimi yandıran,
Dərdə salan, işdən tez usandıran.
Həqiqətdən xalqa mətləb qandıran,
Şirin löhcə, xoş zəbanım gedibdi.

Məcnun tək səhraya, düzə yetirən,
Mətləbə çatmayan, gözə yetirən,
Nəcəfəm, dərdimi yüzə yetirən,
Sərdarım, sultanım, xanım gedibdi.

GEDİRƏM

Bu çarxı-gərmişdə qəm-küdurəti
Qədarindən artıq yeyib, gedirəm.
Dünyanın vəfası yox imiş qəti,
Bilmərrə əlimi yuyub, gedirəm.

Bir zaman gənc oldum, qəflətdə yatdım,
Aldandım dünyaya, üqbanı atdım,
Nəfəsə tabe olub, haqqı unuttum,
Şeytanın felinə uyub, gedirəm.

Bu fələkdə cövrü cəfa var imiş,
Can alan cəlladdı, zülümkar imiş.
Axır son şərbəti zəhrimar imiş,
Anlayıb, işini duyub, gedirəm.

Gecə-gündüz didələrim ağlayıb,
Dərdü qəm sinəmi çarpaz dağlayıb.
Yazıb ərzi-halım, dəftər bağlayıb,
Dastanım dillərə yayıb, gedirəm.

Nəcəf deyər, gedib ömrüm, qət olub,
Dərdü qəm sinəmdə qatbaqat olub.
Əl üzüb fanidən, irəşot olub,
Bərbəbir günümü sayıb, gedirəm.

GEDƏRSƏN

Ustadın sözünü düşünsən dərin,
Haqqı, həqiqəti tutar, gedərsən.
Bilməzsən qiymətin ləlin, gövhərin,
Anlamaz, yanından ötər, gedərsən.

Cavanlıq dəmində qeyri haldasan,
Görmürsən qabağı, hələ daldasan.
Başa varmayınca bu xəyaldasan,
Axırda zay olub, batar, gedərsən.

Bilmədim, kökündə var imiş bəylik,
Başqası sanma sən, biz elə bəyik.
Yapışıb, yaxandan tutubdu səylik,
Çətin, mətləbinə çatar, gedərsən.

Kişi gərək ağı yığa sərinə,
Danışmaya söz gəlməmiş yerinə.
Dalmagınan dəryalara, dərinə,
Hayıfsan qərq olub, batar, gedərsən.

Dağyanus ucaldı, həddini aşdı,
Dandı həqiqəti, xəyalı çaşdı.
Axırda vəziri əlindən qaçdı,
Elə bil, sən ondan betər, gedərsən.

Ələsgər nəsili deyirlər bizə,
Qorxub çəkinmədən deyərəm üzə.
İndicə bir gəliş gələcəm sizə,
Sazını məclisdə atar, gedərsən.

Əbəs daşıyırsan aşıqlar adı,
Cinası, təcisi bilmərsən nədi.
Nəcəf deyər, ayılmazsan əbədi,
İllər boyu belə yatar, gedərsən.

GETDİ

Sürahi gərdənli, bir qəmər üzlü
Ağlamı başımdan aldı da getdi.
Oynatdı qaşların, gözünü süzdü,
Ataşı canıma saldı da getdi.

Ovladım, tərlandı şikar almadı,
Dövr edib havada qanad çalmadı,
İlqar verdi, vədəsinə gəlmədi,
Gözlərim yollarda qaldı da getdi.

İşləmədi dürr mətahım, tunc oldu,
Elə bil ki, gündüz mənə gecə oldu.
Soruşsalar: yazıq Nəcəf necoldu?
Söylə: bir dəryaya daldı da getdi.

GETDİ

Naqafil bir gözəl çıxdı qarşıma,
Çəngəlin sinəmə çaldı da getdi.
Sanasan, dünyanı yıxdı başıma,
Can evi tarimar oldu da, getdi.

Qüdrətdən çəkilib qara qaşları,
Vurdu ürəyimə yara qaşları.
Çəkir hər görəni dara qaşları,
Gözlərim gözündə qaldı da, getdi.

Deyərlər, savabdı baxmaq gözələ,
Bu gözəl dünyaya gəlməyib hələ.
Biçarə Nəcəfi saldı əngələ,
Canını cəsəddən aldı da, getdi.

GƏL

Aldanma, vəfası yoxdu dağların,
Cəhd eylə, yolları qar almamış gəl.
Nərgiz, bənövşəli, güllü bağların
Tökülüb yarpağı saralmamış gəl.

Çəkir həsrətini obalar, ellər,
Gözləyir yolunu türfə gözəllər.
Pozulub bağçalar, dərilib güllər,
Qönçənin üstünü xar almamış gəl.

Yolların cəfası olsa nə qədər,
İnciyib, ay Nəcəf, olma mükəddər.
Sevərsən allahı, qəm qüssə, kədər
Bərkiyib sinəmdə yer almamış gəl.

GƏLDİ, GETDİ

A bimürvət, həsrətini çəkməkdən,
Hayıf, cavan ömrüm zay gəldi, getdi.
Leyli-nəhar yollarını gözlədim,
Günüm il, dəqiqəm ay gəldi, getdi.

Qəzanın qədəri, çarxın gərdişi
Gətirdi başıma hər olmaz işi.
Neysan tək car oldu gözümün yaşı,
Axdı üzüm üstədən çay, gəldi, getdi.

Nə bəlaya düşdüm mən başı daşlı,
Dərd tüğyan eylədi, həddindən aşdı.
Nəcəfəm, əlimdən tərlənim uçdu,
Elədi qəddimi yay, gəldi, getdi.

GƏLƏNDƏ MƏCLİSƏ BİR MƏLƏKZADA (qıfılənd)

Gələndə məclisə bir mələkzadə,
Cəmi məclis heyran qalır işinə.
Görənlər həvəskar olar ziyadə,
Padişahlar layiq bilər qoşuna.

Gündüzü yox, şöhrətidi gecəsi,
Ziyadədi, heç sayılmaz bacısı.
Gedər bəzirganı, gələr xocası,
Keçər candan, hey dolanar sərinə.

Xilqəti qüdrətdən, əməli-insandı,
Şamdan-şama hər bir evdə mehmandı.

Nəcəf deyər, nə cismdi, nə candı,
Hər kim görsə, gələr onun xoşuna.

GƏLİBDİ

Bu gün bir gözəlin seyrinə vardım,
Tək yaranıb, bu cahana gəlibdi.
Yer üzündə ona bərabər olmaz,
Gözəlliyə yox bəhana, gəlibdi.

Qəribəm, qüdrətdə yoxdu həyanım,
Nə dost-qohumum var, nə tanıyanım.
Həyatdan əl üzən bu xəstə canım
Görüb camalını, cana gəlibdi.

Kimsə yox qürbətdə məni anmağa,
Yarayarmı daldalayıb danmağa,
Nəcəf kimi yar oduna yanmağa
Nə səməndər, nə pərvana gəlibdi.

GƏLİBDİ

Bilmirəm, talehim gətirmir nədən,
Üz döndərib, baxtım qara gəlibdi.
Könül tab gətirmir, inciyir bədən,
Dərd əlindən canım zara gəlibdi.

Mən niyə düşürəm başa, bilmirəm,
Ürəklər dönübümü daşa, bilmirəm.
Həyat ilə ayaqlaşa bilmirəm,
Əyyam mənə çox bikara gəlibdi.

Götürdüm xədəngim, çıxdım şikara,
Ova rast gəlmədim, getdimsə hara.
Deyər Aşıq Nəcəf, oldum avara,
Əzəldən qismətim para gəlibdi.

GƏLMƏDİ

Ay ağalar, bir tərlanı uçurdum,
Dövr etdi havada, getdi, gəlmədi.
Qafil oldum, o şikarı keçirdim,
Atmadım, bərədən ötdü, gəlmədi.

Mən bilmək istədim halın, gəlmədi,
Tutdu bu dünyanın malın, gəlmədi,
Müntəzir gözlədim yolun, gəlmədi.
Mənə köklü yalan satdı, gəlmədi.

Dolandım dalınca, gəzdim izinnən,
İncik oldu çuğul, kəzzab sözünnən,
Biçarə Nəcəfi saldı gözünnən,
Baxtı üz döndərdi, yatdı, gəlmədi.

GƏLMƏDİ

Ay həzrət, bu dərd məni alıbdı,
Dərdimin dərmanı niyə gəlmədi?
Nə müddətədi gözüm yolda qalıbdı,
Gözəllər sultanı niyə gəlmədi.

Layiq deyil mən dərmansız qalmağa,
Şahmar olub zülfün məni çalmağa.
Əzrayıl donunda canım almağa,
Qətlimin fərmanı niyə gəlmədi.

Sərgərdan Nəcəfəm, hər yanı gəzim,
Açılıb xəyalım, güllərin üzüm?
Girəndə məclisə axtarır gözüm,
Sevdiciyim hanı, niyə gəlmədi?

GƏLMİŞƏM

Ələstü bürəbbüküm qalü-bələdan
"Bəli" deyib, bu sevdaya gəlmişəm.
Dərsimi almışam Əliyyəladan,
Bel bağlayıb Mürtəzaya, gəlmişəm.

Doxsan min kəlmə ki dilimdə cardı,
Zikrimdə həmişə qəni səttardı.
Mənim mədədkarım pərvərdigardı,
Sığınmışam ol xudaya, gəlmişəm.

Veribdi muradım şahların şahı,
Küllü-kainatın odur pənahı.
Nəcəfəm, dünyada çəkmərəm ahı,
İnanmışam Mustafaya, gəlmişəm.

GƏRƏKDİ

Hər yetən gədaya insan demərəm,
İnsanın bər əsli, zatı gərəkdİ.
Dost ilə dost ola ölənə kimi,
Düşməyə poladdan qatı gərəkdİ.

Gələndə məclisə, bilə yerini,
Düşünə danışa irəli-gerini,
Sürməyə irəli öz hünərini,
Ağlı, huşu, mərifəti gərəkdİ.

Aşiq Nəcəf tamam eləyib sözün,
Həmişə özündə saxlaya gözün,
Bilə qiymətini əyrinin, düzün,
Bol kamalı, fərasəti gərəkdi.

GƏZİR

Sarsağın sərinə sərəsər külək,
Deyəsən, dəyibdi, dəngəsər gəzir.
Çətindi, nakəsi insan eyləmək,
Bihuda dolanır, o hədər gəzir.

Yekə gəlir öz özünün gözünə,
Danışanda sərhəd qoymur sözünə,
Axtarır xatanı, düşüb izinə,
Çalışır tapmağa dərdi-sər gəzir.

Tanıram nəslini əsil kökünü,
Yoxlamışam, mən bilirəm yükünü.
Qaynaq çalıb, dağıdaram tükünü,
Elərəm dünyanı ona dar, gəzir.

Anlamır, – danışır, xeyir-şərini,
Yada salmır irəlini, gerini.
Bərk gələndə, tez gizlədir sərini,
Daldaya düşəndə pürhünər gəzir.

Bilirəm, dalıbdı bu nə sövdadı,
Heyf ki, daşıyır sənətkar adı.
Deyər Aşiq Nəcəf, düzüb qanadı,
Yenidən uçmağa balü pər gəzir.

GƏZMƏ

Başına döndüyüm, ay çeşmi-xumar,
Ovsuncu deyilsən, mar alı gəzmə.
Cavansan, qəddinə geyin yaşıl-al,
İllər ilə belə qaralı gəzmə.

Əllərin qoynunda müntəzir durur,
Ah-fəğan eyləyib, boynunu burub,
Müjgan oxlarını sinəmə vurub,
İnsaf elə, məndən aralı gəzmə.

Çəkərsən şənəni o zülfi-mara,
Aldanıb dünyaya, olma avara.
Yanıb qəm oduna, ay baxtı qara,
Sən də Nəcəf kimi yaralı gəzmə.

GÖRƏNDƏ

Huş başımdan getdi, xəyalım çaşdı,
Boy-büsatın, qəddi-dalın görəndə.
Dərd tüğyan elədi, həddini aşdı,
Mah camalın, xətti-xalın görəndə.

Əfsana ömrümü vermişəm bada,
Bihuda dolannam fanı dünyada,
Günü-gündən dərdim olur ziyada,
Şəhla gözün, qaşi-hilalın görəndə.

Canlar alır gözlərinin qarası,
Heç sağalmaz kirpiyinin yarası.
Nəcəfəm, dərdimin olar çarası,
Ləblərinin şəhdi-balın görəndə.

GÖRÜNÜR

Demədimmi, a bimürvət, incimə,
Aramızda uzaq yollar görünür.
Xəyalımdan çıxmır günəş camalın,
Qaymaq dodağında ballar görünür.

Gözüm önündədi mehriban çağın,
Yenə şölələnir lala yanağın,
Mərmər sinən, billur kimi buxağın,
Zənəxdanda qoşa xallar görünür.

Nəcəfəm, dərdimi istərəm böləm,
Bir pünhan otaqda danışam, güləm.
Bağında oxuyan şeyda bülbüləm,
Yanağında qızılgüllər görünür.

GÖRÜNÜR

Demədimmi, a bimürvət, incimə,
Dostlar arasında yollar görünür.
Mirvari dişlərin, qaymaq dodağın,
Dahanında təzə ballar görünür.

Könülün könülə olar həvəsi,
Bülbül ötər bağda, sevməz qəfəsi.
Quba qaz zürvəsi, yaşılbaş dəsi,
Sonalar seyr edən göllər görünür.

Min naz-qəmzə ilə keçdin qarşımdan,
Onda qalxdı Kərəm eşqi başımdan.
İki şeşpər baş veribdi döşündən,
Bağrımın başında millər görünür.

GÖZƏL QIZ

“Xudam səni nə xoş gündə yaradıb“,
Çəkib qaşların qara, gözəl qız!
Yer üzündə sənə bərabər olmaz,
Axtar, bu dünyanı, ara, gözəl qız!

Sallanıb naz ilə, çəkəndə gərdən,
Görənin ağlını alırsan sərdən.
Görüm, haqq saxlasın səni nəzərdən,
Düşməyəsen baxtafara, gözəl qız!

Yoxdu sənin kimi bir boyu bəstə,
Yanağın almadı, ləblərin püstə.
Nəcəfəm, dərdindən olmuşam xəstə,
Edəsən dərdimə çara, gözəl qız!

GÖZLƏRİM

Yenə xədəngini qoyub kamana,
Elər səni bir nişana gözlərim.
Axırda əlindən gəlib amana,
Salar səni biyabana gözlərim.

Bir tər lanam, bürc üstündə durmuşam,
Zülflərimdən üzə pərdə qurmuşam.
Neçə aşıqları bəndə vurmuşam,
Axırda sataşar sana gözlərim.

Adım Sumayadı, əgər tanısan,
Mənim gözlərimin sən qurbanısan.
Od vuraram, alışısan yanısan,
Qoyar səni yana-yana gözlərim.

GÖZLƏYƏR

Adam var, aləmdə dolanar əla,
Geyinər yaşılı, alı gözləyər.
Adam var, çatışmaz huşu, kamalı,
Axtarar qovğanı, qalı gözləyər.

Adam var ki, salam vermə; kənar gəz,
Adam var ki, minbir adama əvəz.
Adam var ki, evin gözləyə bilməz,
Adam var ki, bir mahalı gözləyər.

Adam var, ay Nəcəf, başın sadağa,
Adam var ki, qoymayasan yığnağa,
Adam var, hər zaman baxar qabağa,
Adam var həmişə dalı gözləyər.

GÖZÜNNƏN

Əlin vurma, yaram kaldı, qanıyar,
Cərrahsan, yaxşı bax, tanı gözünnən.
Dönməz könül aralıqdan tanıyar,
Dost görərsə mehribanı gözünnən.

Köklü bir qayanı yel yıxa bilməz,
Tərpədib yerindən, bil, yıxa bilməz.
Yığılsa bir mahal, el yıxa bilməz,
Haqq salmasa bir insanı gözünnən.

Su gələn arxınan gələr, bir də axar,
Tənə söz insanı andırır, yaxar.
Deyər Aşiq Nəcəf, bizə də baxar,
Lütf eyləsə kərəmkanı gözünnən.

GÜLCAMAL

“Kəşt elədim, bu dünyanı dolandım“,
Sənin kimi gözəl hanı, Gülcamal!
Odlanıb dərdindən, alışıb yandım,
Qoydum mən yolunda canı, Gülcamal!

Alıb gözəlliyi, olubsan qəni,
Niyə nəzəridən salıbsan məni?
İlahim nurundan xəlq edib səni,
Gözəllər sultanı, xanı Gülcamal!

Yüz yaşa dünyada səni, qocalma,
Könlümün gülüsən, saralıb solma.
Kərəmli sultanım, nəzərdən salma
Nəcəf kimi binəvanı, Gülcamal!

GÜLƏ-GÜLƏ

Dünya bivəfadı, heç kəsə qalmaz,
Geyin, göz qəddinə al gülə-gülə.
Məlul könlüm cavanlaşar, qocalmaz,
Verəsən əlimə əl gülə-gülə.

Düşəndə yadıma gülgöz yanağın,
Var sinəm üstündə dağ üstədən dağın.
Sən allah, sallama qaşın, qabağın,
Alırsan, canımı al gülə-gülə.

Məcnunam, gəzərəm Leyli dağında,
Gözəllər dəstəsi solu sağında.
Canı cəsədindən çıxan çağında,
Nəcəfin üstünə gəl gülə-gülə.

GÖYÜŞ

Məktubla halımı ərz edim sənə,
Əvvəlcə, salamım alasan, Göyüş!
Ayrılıq çox yaman kar edib mənə,
Dostun harayına gələsən, Göyüş!

Mən qərib cavanam, bu, bir qürbət el,
Əziz qardaşımsan, onu yəqin bil.
Bir ləhzə əyləşib mənlə dilbədil,
Soruşub, dərdimi biləsən, Göyüş!

Nəcəfəm, dünyada dolandım əbəs,
Dost bildim üzümə güldüsə hər kəs.
Uçur ruh bədəndən, boş qalır qəfəs,
Bəlkə, gətirəsən ələ sən, Göyüş!

HƏRCAYIYLA HƏMRAH OLDUM DÜNYADA

Hərcayıyla həmrah oldum dünyada,
Axtardım əxlaqın külli-varını.
Verdiyim əməyim tez getdi zaya,
Mən görmədim onun etibarını.

Bivəfa yolunda çox çəkdim cəfa,
Nakəsdə dünyada görmədim vəfa.
Şövq edib, onunla sürmədim səfa,
Sevmədim əyyamın ruzigarını.

Ayıldım qəflətdən, birdən oyandım,
Bir rəng ilə hər nişana boyandım.
Nəcəfəm, alışdım, odlara yandım,
Tapmadım gövhərin xiridarını.

İNCİMƏYNƏN

Qulluğuna üçcə kəlmə sözüm var,
Eşit, ərz eyləyim, al, inciməynən.
Artırıbsan, dərdim olub bir anbar,
Bir ləhzə qayğıma qal, inciməynən.

Məcnunam, şövqündən dolannam dağı,
Günəş camalındı könlüm ovlağı.
Qoy alım ağzıma qaymaq dodağı,
Əmim ləblərindən bal inciməynən.

Tifilkən yanırım mən ataşına,
Sürmə tək yıxıllam gözü qaşına.
Nəcəf deyər, ay qız, dönüm başına,
Dolayım boynuna qol, inciməynən.

İNDƏN BELƏ (Qoşayarpaq)

Oxudun əhvalı, sən oldun halı,
Götür, cavabını yaz indən belə.
Azca dolan xalı, sal qilü-qalı,
Belə nəzakətlə göz indən belə.

Ovçusan, maralı qoyma yaralı,
Can candan aralı, yanar, qaralı.
İrəngim saralı, gəzmə aralı,
İxtiyar səndədi, qız, indən belə.

Dolandırır bahar qadiri-qəhhar,
Sərf edirsən gövhər, mənəm xiridar.

Nəcəf deyər aşkar, ay çeşmi-xumar,
Üzürsən canımı, üz indən belə.

İNTİZARI

Həsretin çəkməkdən ayı, ilinən,
Xəstəyəm, olmuşam nar intizarı.
Şeyda bülbül aşna olsa gülünən,
Qızılgül çəkərmə xar intizarı?

Cavan canım qürbət eldə çürüdü,
Hücum çəkdi, möhnət məni bürüdü,
Eynim yaşı sel-sel oldu, yeridi,
Yoxdu mənim kimi yar intizarı.

Səməndər aşiqdi narı görməyə,
Tərlan gəzir bir şikarı görməyə.
Həsret çəkir o dildarı görməyə,
Biçarə Nəcəfin var intizarı.

İTİRMƏZ

Yaxşı adam alar, pünhanda saxlar,
Dost verdiyi amanatın itirməz.
Yaxşı iyid hər vaxt düşməni yoxlar,
Sayıq olar, ehtiyatın itirməz.

Əvvəl, ibtidadan belədi qərar,
Əkənlər becərər, becərən dərər.
Zatında olan dırnağında göstərər,
Kökünü dəyişib, zatın itirməz.

Atalardan qalma bir misal da var,
Ləl düşər, nə qədər torpaqda qalar,
Ələ keçən günü qiymətin alar,
Min il keçsə, öz qiymətin itirməz.

Hakimsən, adil ol, ədalətə bax,
Haqdan, həqiqətdən dolanma uzaq.
Zikr edər dilində hər axşam-sabah,
Aşıq Nəcəf bu adətin itirməz.

KAĞIZ

Yazıb göndərirəm yar məqamına,
Sən eylə dərdimi hekayət, kağız!
Bir od düşüb mən fağırın canına,
Alışır bədənim bəndbəbənd, kağız!

Mən nə deyim bu fələyin işinə,
Yenə tor qurubdu könlüm quşuna.
Yetən kimi, sən dur, dolan başına,
Elə mən əvəzdən ziyarət, kağız!

Bu od qaldı, bil, Nəcəfin canında,
Açmaram sirrimi nədan yanında.
Ruzi-əl-məhşərdə, haqq divanında,
Elərəm ağama şikayət, kağız!

KAĞIZ

Səni yollayıram bizim mahala,
“Söylə mən əvəzdən ərzi-hal, kağız!”
Kür tale, gör, məni saldı nə günə,
Gətirdi başıma qilü-qal, kağız!

Hicranü möhnətdən açmışam bazar,
Gəlmir alan, satam, yoxdur xiridar.
İstəyən dost, qohum, qardaş hər nə var
Soruş əhvalını, xəbər al, kağız!

Dolannam dünyanı dərqli, davasız,
Sərgərdan bir quşam, mənəm yuvasız.
Neylərəm işrəti elsiz, obasız,
Yapışmaz Nəcəfə bu mahal, kağız!

KƏNARINDA

Dedim, könül, namərdlərdən kənar gəz,
Kəşt eylə həmişə mərd kənarında.
Müxənnət soruşub dərđini bilməz,
Yüz də dolansan dörd kənarında.

Gövhər sözüm məclislərdə oxuna,
Arif qana, nəsyət ola çoxuna.
İqbal üz döndərib, gəlmir yaxına,
Çəkilib durubdu sərt kənarında.

Bivəfa üzündən çox çəkdi bəla,
Hər zaman dilimdən kəsilməz nala.
Yığılıbdı qat-qat, olubdu qala
Şikəstə Nəcəfin dərđ kənarında.

KİMDİ (qıfılbənd)

Altmışda saz alıb, aşığam deyən,
Aşıqlıq elminin bənası kimdi?

Ucaldıb özünü, gəndini öyən,
Aşıqlar ustası, anası kimdi?

Məskən salan insanların canında,
Yol eyləyən bədənində, qanında,
Ruzi - əl – məhşərdə, haqq divanında
Alışıb odlara, yanası kimdi?

Sən gəl, Nəcəf ilə girməynən bəhsə,
Gəl gətir mətahın görüm nə isə.
Hansı tayfadandı, de görüm Musa?
Atası İmrandı, anası kimdi?

KİMİ

Ay beymürvət, mən ha səndən ötəri,
Olmuşam bir dəli-divanə kimi.
Səbəb nədi, məndən kənar gəzirsən?
Baxırsan daldadan biganə kimi.

Yanağın göyçəkdi, ətirli bir gül,
Ləblərin ləzzətdə innabıdı, bil.
Axır dəhanından abi-səlsəbil,
Düzülüb dişlərin dürdanə kimi.

Biçarə Nəcəfi batırdın qəmə,
Dağ üstündən dağ çəkibsən sinəmə.
Necə ki, pərvanə dolanır şəmə,
Dolannam başına pərvanə kimi.

KÜLLİ-KAİNATI DOLANDIRAN VAR

Küllü-kainatı dolandıran var,
Heç kəs bu dünyada özün öyməsin.
Türbətül eynində elər tarimar,
Tanrı heç kimsədən nəzər əyməsin.

Fələyin qəhrindən gəlmişəm dilə,
Pənah gətirmişəm bu qürbət elə.
Bir kəminə qulam, düşmüşəm çölə,
Yaralı qəlbimə kimsə dəyməsin.

İl mən üçün bəd dolandı ilindən,
Dad eylərəm bu dövrənin əlindən.
Heç kəs ayrı düşüb ulus, elindən,
Nəcəf kimi qəm libası geyməsin.

QADASIN ALDIĞIM

İqbal üz döndərib, talehim yandı,
Baxtım olub kür, qadasın aldığım.
Könül gözlərinə çox mehribandı,
Kimə açım sirr, qadasın aldığım.

Canlar alır qaşlarının qarası,
Heç sağalmaz kirpiyinin yarası.
Ləblərində var dərdimin çarası,
Mürvət elə, ver, qadasın aldığım.

Görən əhsən deyir o qəddi-dala,
Pünhan dolan, bədnəzərdən daldala.
Həsretin Nəcəfi salıb nə hala!?
Bir yaxşı bax, gör, qadasın aldığım.

QALMADI

Ay bimürvət, yollarına baxmaqdan
Gözümün qarası, ağı qalmadı.
Şirin canım ataşına yaxmaqdan,
Əridi, ürəyimin yağı qalmadı.

Nə zaman ki, sataşanda didəmə,
Sızıldaram, el yığılar sədama.
Bu qədər dağ çəkməz adam adama,
Sinəmə çəkməmiş dağı qalmadı.

Mən nə deyim səni kimi xanıma,
Cəllad olub, susayıbdı qanıma.
Biçarə Nəcəfəm, yazıq canıma
Vurulmamış bir nasağı qalmadı.

QALMADI

Bilirsənmi, fələk mənim sinəmə
Çəkmədiyi bircə dağı qalmadı.
Ha yana dolandım, qərq oldum qəmə,
Əridi, ürəyimin yağı qalmadı.

Gətirib bağçamız, bar olan çağı,
Bad əsdi, saraldı, soldu yarpağı.
Şikəstə könlümün qolu, budağı
Töküldü, bir dənə sağı qalmadı.

Ah-fəğan etməkdən dilim üzüldü,
Bağçadan vədəsiz gülüm üzüldü.
Qohumdan, qardaşdan əlim üzüldü,
Mən çəkməmiş bir fərağı qalmadı.

Olmuşam səyyadı mən bu dağların,
Dolandım hər tərəf, solü sağların.
Cəfa çəkib, becərdiyim bağların
Sındı, bircə qol-budağı qalmadı.

Əbəs yerdən sənə mən bel bağladım,
Sinəm üstün düyünlədim, dağladım.
Nəcəf deyər, gecə-gündüz ağladım,
Gözümün qarası, ağı qalmadı.

QALMAYIB

Gəşt eyləyib, bu dünyanı gəzmişəm,
Gedib cavan ömrüm, yarı qalmayıb.
Dünya işlərindən əlim üzmüşəm,
Kəsilib, canımın karı qalmayıb.

Əfsana gəzmişəm, ömrüm bad olub,
Könlüm qan ağlayıb, haçan şad olub?!
İqbal yatıb, qohum-qardaş yad olub,
Dostların da etibarı qalmayıb.

Sən Nəcəfə yalan satma, ayıbdı,
Xəstə canım dərd əlindən zəifdi.
Çarxı-fələk cavan qəddim əyibdi,
Mən çəkməmişəm bir azarı qalmayıb.

QARABAĞLI

Qəbul et sözümü, eşit ərzimi,
Qulluğuna ərzim var, qarabağlı!
Zimistana döndərib sən yazımı,
Olub mana boran, qar, qarabağlı!

Ləblərin ləzzətdə tənə edər qəndə,
Sənin məhəbbətin mənim sinəmdə.
O siyah zülflərin dönüb kəməndə,
Olub mana düzax, dar, qarabağlı!

Aşıqə bu qədər eyləmə cəfa,
Aldanmayan lafa, çuğul kəzzafa.
Rəhmə gəl, Nəcəfə sən eylə şəfa,
Lütf elə qoynundan nar, qarabağlı!

QARDAŞ

Nənəciblə ülfət qılma, kənar gəz,
Əysik işlərinə güləndi, qardaş!
"Yüz il keçsə, qohum səndən yad olmaz",
Dar gündə dadına güləndi, qardaş!

Dünya bir gözəldi, adam aldadar,
Çox da bel bağlama, gəl dolan kənar.
Toplayıb varını, vurasan anbar,
Axırda dünyada qalandı, qardaş!

Yaralı qəlbimi yandırır ataş,
Dözürəm hər dərddə, mənəm bağı daş.
Baldızdan bacı olmaz, qayından qardaş,
Desələr inanma, yalandı, qardaş!

Nə lazım, mətləbi bunca uzatmaq,
Çətindi fələyin işinə çatmaq.
Qohum unudub, qardaşı atmaq,
Ha vaxt bu, tarixdə olandı, qardaş!

Küskün oldu, sınıq könlün almadın,
Şikəstə Nəcəfi yada salmadın.
Dar günündə bir yanına gəlmədin,
Aylar keçdi, illər dolandı, qardaş!

QARDAŞIM

Ahü zar eyləyib qəmli dilinən,
Vurma sinəm üstə yara, qardaşım.
Çalışıb yolunda ayü ilinən,
Elərəm dərdinə çara, qardaşım.

Əndəlib aşnadı bahar – yazınan,
Oynayar lalaynan, gül nərgizinən,
İnsafa gəl, yenə tənə sözüənən
Yandırma qəlbimi nara, qardaşım.

Nəcəf deyər, mən qayğına qalaram,
Dağdaram bu dünyanı talaram.
Sənin üçün bir nişana alaram,
Qayıdaram mən dübara, qardaşım.

QAYITDI

Bir tər lan tavarı qalxdı havaya,
Şığadı, ovlağa gəldi, qayıtdı.
Dayanıb bərədə dura bilmədi,
Bilmədim, məqsədi nəydi, qayıtdı.

Uçdu, bərəsində dura bilmədi,
O səbəbdən mənim üzüm gülmədi.
Qayıtmadı, ovlağına gəlmədi,
Gözümü yollarda qoydu, qayıtdı.

O sərv qaməti dəydi didəmə,
Sallanışı məni batırdı qəmə,
Kəc baxışı qəddim döndərdi xəmə,
Əlif ikən qəddim əydi, qayıtdı.

Dolanaram, bula bilməm çaramı,
Seyraqublar qəfil kəsdi aramı.
Naşı təbib neştələdi yaramı,
Dərman eləmədi, soydu, qayıtdı.

Atdım xədəngimi, vura bilmədim,
Ovlağına torum qura bilmədim.
Nəcəfəm, dayanıb dura bilmədim,
Bağrımın başını oydu, qayıtdı.

QƏRİBLİK

Ay ağalar, gəlin sizə söyləyim,
Eyləyib ömrümü yarı qəriblik.
Sinəm dəftərinin şərhin eyləyim,
Salıbdı cismimə narı qəriblik.

Yad ölkələr cavan qəddim bükübdü,
Yazıq canım nə bəlalər çəkibdi.
Sanasan ki, xörəyimə tökübdü,
Zəhri, zəhri, zəhirmarı qəriblik.

Gen dünyanı mana eyləyibdi dar,
Qananın quluyam, bilin, aşıkar.
Od tutar bədənim, alışar, yanar,
Düşsə yada gecə yarı qəriblik.

Fələk nəzərini döndərib məndən,
Eləyib elimdən, əziz vətəndən.
Sübhü şəm ah çəkib, sıxılıram mən,
Yada salır dar məzarı qəriblik.

Yasdığa gələndə qəribin başı,
Bulunmaz yanında qohum-qardaşı.
Bir ləhzə qurumaz gözünün yaşı,
Sızıldadar zarı-zarı qəriblik.

Nəcəfin könlünün açılmaz pası,
Qaralar geyinər, gözləyər yası.
Çağırar dadına qolsuz Abbasi,
Zikr eləyər girdigarı, qəriblik.

QINAR SƏNİ

Eşitmişəm, təzə eşqə düşübsən,
Əl çək bu sevdadan, el qınar səni.
Qədd əyilib, xətt ağarıb, gün keçib,
Olubdu saqqalın çal, qınar səni.

Bir arvad, iki qız, dörd oğlun var,
Altı nəvən səndən ötrü biqərar.
Aləmdə özünü gəl eyləmə xar,
Yaxşı deyil belə hal, qınar səni.

Gəl eşit Nəcəfi, sözlərini qan,
Sən bir düşgün qoca, o bir nocavan.
Axırda usanıb olarsan peşman,
Ürək tənə qılar, dil qınar səni.

QIZ

A bimürvət, sən olmasan, kim olar,
Bu xəstə könlümün vəfadarı, qız?!
Vədə versən, illərinən gözlərəm,
Pozmaram nə əhdi, nə ilqarı, qız!

Kişi olan dostu yada satımı?
Namusunu, qeyrətini atımı?
Amanat, amanat, amanatımı
Yaxşı saxla qoynundakı narı, qız!

Qurudub bədəni qandan eləmə,
Məcnun tək şövkətdən, şandan eləmə.
Biçarə Nəcəfi candan eləmə,
Hərdən, birdən ara, axtar, barı, qız!

QIZIM, SANA BU NƏSİHƏTİ DEYİRƏM

Qızım, sana bu nəsihəti deyirəm,
Çalış, oxşayasan əziz anana.
Hər işi görgünən öz vədəsində,
Axşamkı işini qoymaynan dana.

Bir yana gedəndə, qırağa baxma,
Sərhəd qoy sözünə, özündən çıxma,
Namusu, qeyrəti, arı buraxma,
Nəsyət olsun, əgər baxsan atana.

Nalayıq yerlərə heç gedib-gəlmə,
Hərcayı danışıb, hərcayı gülmə,
Hər sözü gəndinə sən layiq bilmə,
Eşidənlər əhsən desinlər sana.

Cəllad kimi tərپən, görəndə işi,
Qızım, evdarlığın budu gərđişi.
Çal, toxu gəbəyə hər rəng n axışı,
Görən heyran qalsın əlvən hanana.

Nəcəf deyər, hər bir yanı gəzərəm,
Qoçaqlara şer, qəzəl yazaram.
Yedirdərəm, geydirərəm, bəzərəm,
Sənin hər zəhmətin xoş gəlir mana.

QIZLAR

Yenə xədəngini çəkib kamana,
Alıbdı sinəmi nişana qızlar.
Çin-çin dəstələyib, tökübdü yana,
Çəkib tellərinə a şana qızlar.

Tovuz kimi bəzək verib özünə,
Utanıram, deyə bilməm üzünə.
Qüdrət sürməsinə çəkib gözüne,
Bilmirəm, yıxıbdı qaşa nə qızlar?

Yazıq Məcnun müştəq oldu Leyliyə,
Dolandı səhranı yar deyə-deyə.
Deyər Aşiq Nəcəf, baxmırlar niyə
Dərdindən ataşa düşənə qızlar?

QIZLARIN

Günü-gündən çiçəklənir, açılır,
Xoş gəlib baharı-yazı qızların.
Şahmar zülfü ay qabağı saçılır,
Hərdənbir görünür üzü qızların.

Xəyalım açıldı, axtar, ara sən,
Həs-rət çək-din, məni saldın nara sən.
Bağlama belini bu qızlara sən,
Düz çıxar ilqara azı qızların.

Görəndə üzündə zər nişanını,
Apardı ağlını, din-imanını.
Qılın-sız, tufəng-siz alır canını,
Öldürür Nəcəfi nazı qızların.

QOCALDIM

Heyf, getdi əldən cavanlıq dəmi,
Dolandı dövrənim, keçdi, qocaldım.
Əydi qamətimi çarxın sitəmi,
Tayımdan, tuşumdan seçdi, qocaldım.

Keçəndə qarşımdan gözəllər xası,
Qaynadı sərimdə eşqin sevdası.
Şikəstə könlümün bu təmənnası
Yaralı qəlbimi deşdi, qocaldım.

Gəzdim, gün keçirdim dağda, aranda,
Çiskində, dumanda, qarda, boranda.
Yalancı, yaltağı gözüm görəndə,
Dərdü qəm həddindən aşdı, qocaldım.

İncik oldum mən ilimdən, ayımdan,
Küsgün oldum qismətimdən, payımdan.
Ömür binasından, can sarayımdan
Hər gündə bir kərpic düşdü, qocaldım.

QOYMADI

Fələk məni bağça-bağdan elədi,
Becərdim, meyvəsin dərim, qoymadı.
Qəfil xoryad əli dəydi, taladı,
Qalmağa bir dənə barım qoymadı.

Bimuzdluq bağbana zülümdü, zülüm,
Bir insafa gəlmir bimürvət zalım.
Töküldü dəyməmiş, qalmadı kalım,
Nə alma, nə heyva, narım qoymadı.

Bağ becərdim, bağım başa gələndə,
Açılıb güllərim, xoşa gələndə,
Yazıq Aşiq Nəcəf coşa gələndə,
Aldı əldən ixtiyarım, qoymadı.

QOYUB FƏLƏK

Dünya bivəfadi, gələn əylənməz,
Arası kəsilməz köç qoyub fələk.
Bilirəm, mən ilə qəlbi düzəlməz,
Sübutsuz boynuma suç qoyub fələk.

Kimini ucaldıb, cah-cəlal verib,
Yüksəlib göylərə, pərü bal verib.
Doldurub başına huş-kamal verib,
Mənim də aqlımı çaş qoyub fələk.

Biçarə Nəcəfin artıb sitəmi,
Günbəgün ucalır, azalmır qəmi.
Xalxa işrət verib, mənim sinəmi
Hicran oxlarına tuş qoyub fələk.

QURBANI

Sallana-sallana gəl bizim bağa,
Qədəm götür, gələn yolun qurbanı.
Olmuşam dərdindən dəli, divana,
Mina boyun, qəddi-dalın qurbanı.

Tutular maildi xoş avazına,
Görüb ayrı düşən dözməz nazına.
Könül müştəq olub ala gözünə,
Məh camalın, xəttü xalın qurbanı.

Yazıram dərdimi, düşəsən başa,
Yadıma salanda, qərq ollam yaşa.
Həsretin Nəcəfi salıb ataşa,
Nazik əlin, şümşad qolun qurbanı.

QURTARASAN

Namərdə, nakəsə etibar yoxdu,
Vaxtında yanından qaç, qurtarasan.
Müxənnətlik edər qovğa günündə,
Çətindi, salamat baş qurtarasan.

Səxasız qohumdan, ürəyi daşdan,
Söyləyən qonşudan, zəvzək yoldaşdan,
Tökülməmiş zəhlən, olmamış başdan,
Bir istəsə, verib beş, qurtarasan.

Bir adamda bu nişanlar var ola:
Diş seyrək, gözü göy, rəngi sarı ola,
Müxtəsəri, hərif bədnazar ola,
Salam ver, yanından keç, qurtarasan.

Çox giley-güzarı, pinti arvaddan,
Küllüklü məhlədən, küləkli kənddən,
Qatırdan, şütürdən, ulaqdan, atdan,
Yüklə barxananı köç, qurtarasan.

Dərin dəryalara dalan, ay Nəcəf!
Hər vaxt qəm sazını çalan, ay Nəcəf!
Qəzanın qəhrində qalan, ay Nəcəf!
Olacaqmı bir gün heç, qurtarasan?!

LAZIMDI

Dərd tüğyan edəndə, könül sirrini,
İstəkli bir dostu açmaq lazımdı.
Bunu bizdən əqdəm atalar deyib:
Qonşu pis olanda, köçmək lazımdı.

Getmə nənəcibin xeyir-şərinə,
Aldanma sərvətə, simü zərinə.
Mərdin zəhərini şərbət yerinə,
Doldurub, dalbadal içmək lazımdı.

Keçmiş yadıma salanda hərdən,
Nələr gəlib keçib bəlali sərdən!
Nalayıq məclisdən, qanmazlıq yerdən
Götürüb başını qaçmaq lazımdı.

Keçirdim ömrümü, mən vurdum başa,
Heç yerdə belə toy görmədim, haşa.
Belə bir məclisə, belə yoldaşa
Tərif deyib, dastan açmaq lazımdı.

Deyər Aşıq Nəcəf mərdü mərdana,
Arif gərək işarətlə söz qana.
Çoxunun rəftarı xoş gələr sana,
Yaxşını yamandan seçmək lazımdı.

LƏNƏT

Tabe olub nəfəsə, uyub şeytana,
Dostunu nəfsinə satana lənət.
Aldanıb şöhrətə, şövkətü şana,
Namusu, qeyrəti atana lənət.

Ataların sözü qiymətli zərdi,
İnsan müvəqqəti, gəldi-gedərdi.
Unudub dostunu, tərgidib mərdi,
Namərd kölgəsində yatana lənət.

Nəcəf deyər, budu sözümlün düzü,
Öluncə gülməsin paxılın üzü.
Bir mərd ola bilməz namərdin yüzü,
Nakəsin yolunu tutana lənət.

MEHRALI

Həmi incimişəm, həmi küsmüşəm,
Sən niyə gəlmədin bizə, Mehralı!
İndi ölkənizə qədəm basmışam,
Mən də gəlməyəcəm sizə, Mehralı!

Huş başımdan getdi, oldum sərsəri,
Könül tələb eylər sən taci-səri.
Eşqdən dolanıb bəhr ilə bəri,
İndi də düşmüşəm düzə, Mehralı!

Biləsən dərdimin budu əvvəli,
Hərcayı sözünə demərəm "bəli".
Biçarə Nəcəfəm, olmuşam dəli,
Üz veribdi qəhri-qəza, Mehralı!

MEHRALI

Fəhmü diqqət ilə sən eylə nəzər,
Söyləyim dərdimi əzəl, Mehralı!
Yandırır canımı fəraqü möhnət,
Lazım deyil şeri-qəzəl, Mehralı!

Qəribəm, qürbətdə yox qohum-qardaş,
O səbəbdən məni yandırır ataş.
Tanrı tərəzisinə sən də tulla daş,
Allahın yoluna düzəl, Mehralı!

Gətirəsən qərib könlün ələ sən,
Soruşasan, dərdi-dilin biləsən.
Sən Nəcəfin sınıq könlün alasan,
Dolanar başına, gözəl Mehralı!

MƏNƏM

Dərd əlindən bu dünyanın üzündə
Xəstə düşən, dərdi bidərman mənəm.
Məcnun kimi qalan Leyli çölündə,
Səhrayi-qələndər, sərgərdan mənəm.

Keçibdi cəsədim çətin çəngələ,
Bir kimsəm yoxdu ki, dadıma gələ.
Qəmdən yük tutmuşam, möhnətdən şələ,
Sübhi-şəm əhvalı pərişan mənəm.

Nəcəf deyər, dərdim nə ziyad oldu,
Qohum-qardaş tamam məndən yad oldu.
Bədənim alışdı, cismim od oldu,
Ah-fəğan eyləyən bağı qan mənəm.

MƏNƏM

Əvvəl, ibtidadan, qalü-bələdan,
Dad həzər eyləyən sübhü şəm mənəm.
Açılmaz ürəyim ahü nalədən,
Tökən qanlı yaşı dəmbədəm mənəm.

Dağılıb idrakım, qalmayıb huşum,
Sərgərdan qalmışam, işləmir başım.
Unudub dostlarım, qohum-qardaşım,
Məcnun tək məskəni biyaban mənəm.

Olarını Nəcəfi heç yada salan?
Kəsilibdi yollar, yox gedib-gələm.
İllər intizarı, müntəzir qalan
Bu qürbət ölkədə bağı qan mənəm.

MƏNİ

A bimürvət, a bivəfa, a zalım,
Nə olar, bir yada salanda məni!
Gördüm məhəbbətin nə olduğunu
Zülfün şahmar olub çalanda məni!

Eşqin səməndini minib çapasan,
Bəna olub, sınıq könül yapasan.
Arayasan, axtarasan, tapasan,
Gül kimi irəngin solanda məni!

Qəbul et Nəcəfin bu iltimasın,
Könül sevib sən tək gözəllər xasın.
Allah göstərməsin, insan görməsin,
Dərdindən Məcnun tək olanda məni!

MƏNİ

Ay ağalar, gəlin sizə söyləyim,
Çulğayıb hər yandan dərdü qəm məni.
Sinəm dəftərinin şərhin eyləyim,
Öldürər bu möhnət sübhi-şəm məni.

Qürbətdə hər kimdən eylədim dilək,
Kor tale başıma gətirdi kələk,
Bəd başladı mənə bu çarxı-fələk,
Eylədi günbəgün baxtı kəm məni.

Biçarə Nəcəfi candan eyləyər,
Sənan kimi yol-ərkandan eyləyər,
Qurudar bədənin, qandan eyləyər,
Axır zay eyləyər bu sitəm məni.

MƏNİ

İqbal üz döndərib, taleyim yatıb,
Bir ləhzədə tapır neçə hal məni.
Yapışıb qocalıq yaxamdan tutub,
Bəyənmir nə cahal, nə ahal məni.

Cavan idim, oğlan idim əzəldən,
Doymaz idim nəzənindən, gözəldən.
Daha qocalmışam, düşmüşəm əldən,
Biurvat eyləyib bu saqqal məni.

Dünyanın vəfası yoxumuş qəti,
Çox imiş cəfası, dərdi, möhnəti.
Dostun məzəmməti, düşmən töhməti
Qəddim əyib, eyləyibdi "dal" məni.

İstəmirəm, heç bir işə qarışım,
Az qalırım ataşımdan alışım.
Hakim yoxdu, dərdim deyim, danışım,
Dinmək olmur, vaxt eyləyib lal məni.

Nəcəfi sevdiyi yarı bəyənmir,
Kəsilibdi etibarı, bəyənmir.
Qız-gəlin heç baxmır, qarı bəyənmir,
Yandırır odlara bu əhval məni.

MƏNİ

Müddətdi, elimdən olmuşam kənar,
Nəfs aldadıb, eyləyibdi çaş məni.
Od tutar bədənim, alışar yanar,
Tapıbdı nahaqdan bir ataş məni.

Söylərəm salamım düşgün anama,
Bu fanı dünyada yetmədim kama.
Əgər ki mən sizə yazmasam nama,
Onda sanarsınız bağı daş məni.

Nəcəfəm, yadigar yazıram bunu,
Bayqu tək səhraya salmışam ünü.
Vətən ayrısıyam, el didərgini,
Yada salmır qohum, nə qardaş məni.

MƏNİ

Xəliqiləmyəzəl, qadiri-qəffar,
Yazmayıb dəftərə varağa məni.
Özündən özünə şikayətim var,
Piltə tək yandırıb çırağa məni.

Şikəstə gəzirəm xalq arasında,
Təəccübəm bunun mən burasında:
Qoşmayıbdı duram el sırasında,
Çıxarıb kənara, qırağa məni.

Tarixi misaldır, atalar deyib:
"Allah qarğayanı peyğəmbər döyüb".
Yaradan nəzərin Nəcəfdən əyib,
Salıbdı gözündən irəğa məni.

MƏNİ

Səyyahi-sərgərdan, aciz, avara,
Əzəldən eyləyib kirdigar məni.
Bu xəstə canımı salıbdı nara,
Yandırır qəmlərə aşikar məni.

Səyyadıyam, ov gəzirəm atmağa,
Cəhd edirəm, çalışıram çatmağa.
Dəhr içində möhnət alıb-satmağa
Əzəldən eyləyib xiridar məni.

Nəcəfəm, yadıma salanda səni,
Yaş tökür gözlərim, qurumur nəmi.
Aləmi xəlq edən kərəmin kanı,
Yaradıbdı dosta vəfadar məni.

MƏN GEDİM

Gecə-gündüz budu fikrim, xəyalım,
Baş götürüm, o diyara mən gedim.
Aləmi yandırır mənim əhvalım,
Sübhü şəm çəkilləm dara, mən gedim.

Rəhm etmədi mənim kimi misginə,
Fələk qəhr eylədi, qoydu pis günə.
Dağlar damənində boran, çisginə,
Düşsəm də borana, qara, mən gedim.

Nəcəfəm, rüyada yarı görmüşəm,
Bağçasından qızılgüllər dərmüşəm.
Öz dilimnən əhdi-ilqar vermişəm,
Xilaf yoxdu o ilqara, mən gedim.

MƏNİM TƏK

Tifil ikən vətənindən atılan,
Varmı düşən bu diyara mənim tək.
Ayrı düşən yardan, eldən, obadan,
Heç olarmı baxtı qara mənim tək.

Bircə bax sinəmin var ataşına,
Dərdü vərəm, hicran, nar-ataşına!
Olarımı alısan yar ataşına
Gecə-gündüz yanan nara mənim tək?!

Əndəlib qan ağlar xarın ucundan,
Pərvanə od alar narın ucundan.
Biçarə Nəcəfəm, yarın ucundan
Mansır da çəkilməz dara mənim tək.

MƏNİM OLSUN

Nitqimin guyası, didəmin nuru,
Sirr sözüm yanında car mənim olsun.
Bu sevdadan əgər qayıtsam geri,
Gen dünya başıma dar mənim olsun.

Əvvəldən meylimi salmışam saza,
Yaradan günaha yazmaya-yaza.
İstəmirəm çoxu, qanəyəm aza,
Demirəm çox dövlət-var mənim olsun.

Həmişə sevərəm kamil ustadı,
Deyirəm, yaltağı görməyim adı.
Dolubdu başıma əcəb sevdadı,
Könlümə münasib yar mənim olsun.

Çarx dolanıb tamam gələrsə tərsə,
İncimə, nadanlar hər nə deyərsə.
Kifayətədi mənə nə qədər varsa,
Özümdəki qeyrət, ar mənim olsun.

Dövlətdi dünyada üzün ağılığı,
Gətirər insana damaq çağlığı.
Nəcəfəm, istərəm bir can sağlığı,
İstəmərəm qeyri-kar mənim olsun.

MƏNİM ÜÇÜN

Əvvəlindən bir nadana tuş oldum,
Elədi dünyanı dar mənim üçün.
Nə əlacın tapdım, nə dava buldum,
Olmadı bir zərrə kar mənim üçün.

Bir hakim tapmadım, deməyə dərdim,
İlişdim, ha yana üzüm döndərdim.
Cəfa çəkdim, mən bir bağı becərdim,
O da gətirmədi bar mənim üçün.

Nəcəf deyər, ürcah oldum yamana,
Əyilibdi qəddim, dönüb kamana.
İstəyirəm düşəm qeyri gümana,
Gətirir çox böyük ar mənim üçün.

MƏNİM ÜÇÜN

Dərd əlindən dolanıram dünyanı,
Birdi qohum, qardaş, yad mənim üçün.
Sübhü şəm, dəmbədəm alışar yanı,
Hazırdı canımda od mənim üçün.

Dünyanın işini qana bilmişəm,
Dostların oduna yana bilmişəm,
Qız-gəlini bağı, ana bilmişəm,
Bəsdı belə təmiz ad mənim üçün.

Ahü naləm asimana çəkildi,
Cavan ikən əlif qəddim büküldü,
Xəzan oldu ömrüm barı töküldü,
Nəcəfəm, tünd əsdi bad mənim üçün.

MƏNİM ÜÇÜN

Əziz bəradərim, nuri-didarım,
Vətən olmaz qürbət el mənim üçün.
Əsər badi-xəzan, tökülər barım,
Açılmaz qönçələr, gül mənim üçün.

Daha uzaq düşüb ara, yetirməz,
Bulunmaz dərdimə çara, yetirməz,
Həsret əlim nazlı yara yetirməz,
Bağlanıb gədiklər, yol mənim üçün.

Nəcəfəm, sübhü şəm eylərəm nida,
Zikrimdi həmişə həbib-i-xuda.
Sızıldar cahana salaram səda,
Veribdi möhnəti bol mənim üçün.

MƏŞƏQQƏT, SOYUQDAN, QAR HAVASINDAN

Məşəqqət, soyuqdan, qar havasından,
Qohum bildik, qədəm götürdük sizə.
Dağılmış əyyamın dar havasından,
Mənim bir dərdimi yetirdin yüzə.

Qapınız bağlıdı, hava soyuqdu,
Nakəsin, namərdin vəfası yoxdu.
Tənə söz insana xəncərdir, oxdu,
Əcəli sən satın gəzdirdin bizə.

Gəlmişdim söyləyək, dərdimiz açaq,
Dostu qapınızdan eyləməz qaçaq.
Sən vurdun Nəcəfə zəhərli bıçaq,
Axır sözün əvvəl söylədin üzə.

MİSALDI

Adam var, günbəgün üfrülər, şişər,
Düşünməz, anlamaz, mala misaldı.
Adam var, sözünü tez başa düşər,
Ətirli qönçəyə, gülə misaldı.

Adam var, anlamaz, danışar sözün,
Adam var, məclisdə aparmır özün,
Adam var, özgəyə dikibdi gözün,
Yığıb topladığı külə misaldı.

Adam var, həyatdan olmayıb halı,
Adam var, gözləmir qabağı, dalı.
Adam var, özünə gəzir zavalı,
Elə bil, fitnəyə, felə misaldı.

Adam var, havayı qəsd edir cana,
Adam var, şox salır bütün hər yana,
Adam var, dünyada gəzir əfsana,
Ətirsiz, meyvəsiz kola misaldı.

Adam var, Nəcəf tək artıb fəryadı,
Adam var, günbəgün ucalır adı.
Adam var, kamalda dərin dəryadı,
Adam var, palçıqlı gölə misaldı.

MÜNƏVVƏR

Xudam səni xoş saatda yaradıb,
Xoş gəlibsən bu cahana, Münəvvər!
Yer üzündə sənə bərabər olmaz,
Gözəlliynə yox bahana, Münəvvər!

Səni xəlq eyləyib cabbari-cəlil,
Özü öz nurundan, onu yəqin bil.
Ləbinin şirəsi Abi-səlsəbil,
Mürdə əmsə, gələr cana, Münəvvər!

Nəcəfəm, dolandım hər vilayəti,
Sənin kimi gözəl görmədim, qəti.
Ləli-ləblərinin yoxdu qiyməti,
Qənd əzilib dil-dahana, Münəvvər!

MÜRĞİ-RUHUM GETMƏZ SƏNDƏN İRAĞA

Mürği-ruhum getməz səndən irəğa,
Bilmirəm ki, sirri harasındadı?
Yayınma gözümdən, yanaram oda,
Gözüm gözlərinin qarasındadı.

Gözəlin hər yanda adı, sanı var,
Unutmaq olarmı, haqq divanı var,
Gözəlliyin gözəl bir nişanı var,
Sənin qaşlarının arasındadır.

Əbəs deyil qəm bəhrinə dalmağım,
Gözlərəm dilindən cavab almağım.
Şikəstə Nəcəfəm, şəfa bulmağım,
Sənin dərmanının çarasındadı.

NƏDƏNDİ

Bir eynim açılib, heç üzüm gülmür,
Şad olmur ürəyim adı, nədəndi?!
Qəza qəhri məndən hərgiz üzülmür,
Güldürür üstümə yadı, nədəndi?

Bu fələyin qəhri, çarxın gərdişi,
Gətirir başıma olmazın işi.
Müddətdi, məhbusdu könlümün quşu,
Heç açılmır qol-qanadı, nədəndi?

Günü-gündən artır möhnətü qəmim,
Aşıbdı başımdan zülmü sitəmim.
Nəcəfəm, əlimdə zəhr olub cəmim,
Kəsilib ağzımın dadı, nədəndi?

NƏDƏN KÜSÜBSƏN?

Çox çəm-xəm eləyib, yan-baş atırsan,
Əziz mehribanım, nədən küsübsən?
İnciyibsən, yoxsa nazmı satırsan?
De görüm, ay xanım, nədən küsübsən?

Aşıqların olar hər macərəsi,
Üzə vurularmı üzün qarası.
Həyatım şərki, dərdim çarəsi,
Həkimim, loğmanım, nədən küsübsən?

Nitqə gəl, zəban aç, sən dərdini de,
Anlayıb mətləbin, mən bilim nədi.
Nəcəfin ürəyi dönməz əbədi,
Ey ruhi-rəvanım, nədən küsübsən?

NƏ MƏNASI VAR

Cəhd eylə, yaxandan tutmasın qəza,
Tutdu, darıxmağın nə mənası var.
Əfsanə özünü toxuyub gözə,
Yandırılıb yaxmağın nə mənası var.

Kamil ovçu gərək bərədə dura,
Çəkə xədəngini kamana, qura.
Ov gəlib bərədən keçəndən sonra,
Durub yanılmağın nə mənası var.

Nakəsi ucaldıb, qaldırsan dağa,
Durmaz, öz özünü salar alçağa.
Xeyir-şərə yaramayan barmağa
Brilyant taxmağın nə mənası var.

Malını ye, dahanında dad elə,
Hörmət qazan, hər bir yanda ad elə.
Çalış yıxma, məlul könül şad elə,
Şad könül yıxmağın nə mənası var.

Nəcəf, sən gəzdiyin tapılmaz, hanı,
Ayır düşməmindən dostunu, tanı.
Uçurub əlindən tülək tərhanı,
Dalınca baxmağın nə mənası var.

NƏ PİS OLARMIŞ

Gədədən bəyliyə ucalmış insan
Alçağa düşəndə, nə pis olarmış.
Gözü görməyəndə ayaq altını,
Qəfil sürüşəndə, nə pis olarmış.

Yazı yazan belə yazıb yazanda,
Tez yıxılar insan yoldan azanda.
Başqasına dərin quyu qazanda,
Özü dolaşanda, nə pis olarmış.

Sərgərdan qalmışam mən bu hesabda,
Yazılmayıb, görməmişəm kitabda.
Nə ipdə durarmış, nə də ki sapda,
Ağsaqqal çaşanda, nə pis olarmış.

Günbəgün kiçilər qocanın boyu,
Əyilər qaməti, ağarar muyu.
Ağzına tökülər burnunun suyu,
Gözü bulaşanda, nə pis olarmış.

Nəcəf deyər, mən gəlmişəm amana,
Görməyə nə göstərməsin zamana.
Tufan qopur, toz qarışır dumana,
Dəryalar coşanda, nə pis olarmış.

NİYƏ GƏLMƏDİ

Ay həzarat, bu dərd məni alıbdı,
Dərdimin dərmanı niyə gəlmədi?
Nə müddətdi, gözüm yolda qalıbdı,
Gözəllər sultanı niyə gəlmədi?

İnsaf deyil, mən bidərman qalmağa,
Şahmar olub zülfü məni çalmağa.
Əzrayıl donunda canım almağa
Qətlimin fərmanı niyə gəlmədi?

Nəcəfəm, istərəm hər yanı gəzim,
Axı, onsuz mənim gülərmi üzüm?!
Girəndə məclisə, axtarır gözüm,
Sevdiyim hanı, niyə gəlmədi?

OĞUL

Pirani çağında rəhm eylə bizə,
Eyləmə dünyanı mana dar oğul!
Artırıb, dərdimi yetirdin yüzə,
Olubdu möhnətim bir anbar, oğul!

Ağalar ağası sana yar olsun,
Hayana dolansan, xoşbazar olsun,
Sübhü şəm dilində girdigar olsun,
Mədədkarın olsun Şahsuvar, oğul!

Məhəmməd çağırar qadiri-qəhhar,
Aləmin sərver, şahi-mədədkar.
Gedirsən, get, oğul, nə mətləbin var,
Yetişsin dadına kirdigar, oğul!

OLA BİLMƏZ

Bir adamın əsli, zətı olmaya,
Ad alıb, aləmdə ər ola bilməz.
Saxəvəti, sədaqəti olmaya,
Yoxsula, məzluma yar ola bilməz.

Zərrab zinət verib, bəzəyə səngi,
Yaqutun, yəməninin olarmı dəngi.
Çıxırdar safını, seçər məhəngi,
Qara daş qiymətdə zər ola bilməz.

Mənim könlüm gözüm hər zaman toxdu,
Dinləsən sözümü, deyərsən haqdı:
İndi şer deyən, yazan da çoxdu,
Heç birisi Ələsgər ola bilməz.

Sözünə fikir ver sən Ələsgərin,
Vəzndə sadədi, qiymətdə dərin.
Kamil sərraf bilər qədrini zərin,
Hər yetəndən xiridar ola bilməz.

Deyər Aşıq Nəcəf, eşidən bilir,
Kəlməsindən ləlü gövhər süzülür.
Sözün bir yarpağı yüz mənə verir,
Heç şairdə bu hünər ola bilməz.

OLANDADI

Əli də, Bəhmən də hədər danışır,
Dolanmaq işləri düz olandadı.
Əyri ucalanda tezcə də düşür,
Ucalıq tamahı az olandadı.

Əl çək bu dünyadan, sən eylə haşa,
Kim sürüb dövranı, çıxıbdı başa?!
Gənci-zər toplasan, axır tamaşa
Xələtin beş arşın bez olandadı.

Nəcəf də sağına, soluna baxır,
Gözləyir vədəni, yaman darıxır.
Mürdənin karvanı sel kimi axır,
Təqsir el malında gözü olandadı.

OLAN MƏNƏM

Qovğaya düşübdü bəlalı başım,
Qohumdan, qardaşdan yad olan mənəm.
Sübhü şəm, dəmbədəm car olur yaşım,
Solan, gül yanağı ada olan mənəm.

Günbəgün pis keçir mənim əhvalım,
Bəlalıdı sərim, kəsilmir qalım.
Üz döndərib tale, yatıb iqbalım,
Baxtı öz quluna bəd olan mənəm.

Nakəsin yolunda çox çəkdim cəfa,
Axır, məni satdı çuğul kəzzafa.
Üzə gülənlərdə yox imiş vəfa,
Nəcəfəm, əməyi bad olan mənəm.

OLAN VAXTI

Qafil olma, sal ölümü yadına,
Gün xoş keçib, işin düz olan vaxtı.
Yəqin bil ki, yetən olmaz dadına,
Əzrayılla üzbəüz olan vaxtı.

Simü zər toplama kəsib bədəndən,
Kəsb etmə özünə gəlib-gedəndən.
İki cəllad gəlib, soruşar səndən,
Dövlətin beş arşın bez olan vaxtı.

Sərraf seçə, sözlərimi yoxlaya,
Arif olan qiymət verib haqlaya.
Xaliq özü axır gündən saxlaya,
Yer qızıb, hər tərəf göz olan vaxtı.

Qiymətin bilməyən haqq irahının
Çəkəkək cəfasın öz günahının.
Qəm yemə, ay Nəcəf, şahlar şahının
Zərrəcə üstündə gözü olan vaxtı.

OLARMI

Söyləyəm dərdimi, olasan halı,
Bircə ləhzə cəllad aman olarmı?
Gəc gələn taleyi, dənən iqbalı,
Mənim kimi dərdi yaman olarmı?!

Mən olmuşam çarxı-fələk dustağı,
Sinəmə hicranın çəkilib dağı.
Yaqutu yanağı, qaymaq dodağı
Bir də görməyimə güman olarmı?

Nəcəfəm, sübhü şəm eylərəm dilək,
Görəm didarını, ey nazlı mələk,
Əyləşək göz-gözə, danışaq, gülək,
Görəsən, belə bir zaman olarmı?

OLAR ONDA

“Bir şagird ki, ustadına kəm baxa“,
Nan tapmaz, öluncə ac olar onda.
Haqqı dana, həqiqəti buraxa,
Nütfədən, loğmadan gəc olar onda.

Dərs almaya, hürufatı bilməyə,
Cinası, hecanı qəti bilməyə,
Ayırıb "sin" ilə "sat"ı bilməyə,
Arif məclisində necə olar onda?!

Nəcəf deyər, xub oxuyar, xub çalar,
Öz-özünə fəxr eyləyib ucalar.
Bir sual verəndə məəttəl qalar,
İtirər aqlını, gic olar onda.

OLDU, GETDİ

Qürbət eldə cavan ömrüm çürüdü,
Sanasan, bir günüm ay oldu, getdi.
Eynim yaşa sel-sel oldu, yeridi,
Axdı üzüm üstdən, çay oldu, getdi.

Əvvəlindən mən bilmədim halını,
Çox çəkdim cəfasın, qilü-qalını.
Gözləməkdən bivəfanın yolunu,
Əyildi qamətim, yay oldu, getdi.

Şikəstə Nəcəfəm, belədi qəsdim,
Əl üzüm hər yandan, ümidi kəsdim.
Qohumlar yad oldu, gəlmədi dostum,
Keçdi cavan ömrüm zay, oldu, getdi.

OLMASIN

Sənətkar sayılır el xidmətkeşi,
Sənətkarda gərək yalan olmasın.
Yerinə yetirsin gördüyü işi,
İşində kəm-kəsir qalan olmasın.

Yarasın, yaratsın, düzəltsin, qurusun,
Nə azsın yolundan, nə də qudursun.
Layıqlı otursun, layıqlı dursun,
Hərcayı danışıb-gülən olmasın.

Danışdıq, barışdıq şövqü həvəsdi,
Gəl, işin dalını uzatma, bəsdı.
Aşıq Nəcəf deyər, göndərsin çustu,
Mən Ələsgər, o da filin olmasın.

OLMAYAN

Kişilənər, keçər başda oturur,
Kişilər yanında yeri olmayan.
Silahlanar, qılınc, qalxan götürər,
Tülkü qədər bir hünəri olmayan.

Sözlərim bəzini incidər bir az,
Əsil kişilərin qəlbinə dəyməz.
Görərsən ki, kişiləri bəyənməz,
Kişilikdən heç xəbəri olmayan.

Aşiq Nəcəf, daha bəs oldu, yetər,
Bir dərdə düşmüşəm, hər dərddən betər:
Görərsən dostunu nəfsinə satar
Namusu, qeyrəti, arı olmayan.

OLMAZ

Gözəllərdə hər cür əlamət olar,
Hər gözəlin yanağında xal olmaz.
Deyirlər ki, gözəl görmək savabdı,
İnşallah, görüşdə qilü-qal olmaz.

Tanrı kərəm qıldı, görüşdük yenə,
Eşit, bircə kəlmə ərzim var sənə:
Ləbindən bir busə lütf eylə mənə,
Hər gözəlin dodağında bal olmaz.

Yazıq Nəcəf gəşt eyləyib hər yanı,
Görməyibdi sənin kimi bir canı.
Başdan-başa axtarasan dünyanı,
Heç kəs gözəllikdə Gülcəmal olmaz.

OLMAZ

Dost dostun yolunda sərindən keçər,
Yaxşı dostdan dostu xəyanət olmaz.
Dar gündə dayanmaz, dalından qaçar,
Namərddə, nakəsdə dəyanət olmaz.

Bir misal deyirlər, düşəsən başa,
Yaxşısı, dost olsa qardaş qardaşa.
Pulu, var-dövləti başından aşa,
Xəsisdən yoxsula ianət olmaz.

Nəcəfin sözlərin saxla yadigar,
Hər yetən gədəyə etmə etibar.
Doğruya yaxın ol, əyridən kənar,
Doğrunun işində cinayət olmaz.

OLMUŞAM MƏN

Haqq yanında üzü qara, günahkar,
Gədələr ağzında söz olmuşam mən.
Qohumdan, qardaşdan düşmüşəm kənar,
Xainəm, dəyməli göz olmuşam mən.

Becərdim bir bağça, çox çəkdim cəfa,
Dərmədim barını, sürmədim səfa.
Bu çarxı-gərmişdə çox imiş vəfa,
Əzəldən qisməti az olmuşam mən.

Dılqır gədələr də toxanır hərdən,
Tənə söz Nəcəfə pisdi zəhərdən.
Xaliqi-ləmyəzəl salıb nəzərdən,
Ayaqlar altında toz olmuşam mən.

OLSUN

Dolansın zimistan, qoy, gəlsin bahar,
Havalar yumşalsın, xoş rüzgar olsun.
Şahlar şahı üstümüzə olsun yar,
Göyərsin çəmənlər, mürğizar olsun.

Güzəran xoş olsun, qoy, ildən-ilə,
Bülbüllər bağçada sarıssın gülə.
Yazdığım dastanım yayılsın elə,
Söylənsin, dillərdə yadigar olsun.

Allah üstümüzə bir nəzər salsın,
Günü-gündən şanü şövkət ucalsın.
Gedən gəlsin, çətin işlər düzəlsin,
İstəyən şad, istəməyən kor olsun.

Şahların şahından eylərəm dilək:
İşrətlə yaşayaq, şad olub külək.
Heç kəsin işini əyməsin fələk,
Üstündə nəzəri-girdigar olsun.

Aləmin sərvəri, mərdin mövlası,
Düldülün sahibi, Qənbər ağası,
Biçarə Nəcəfin var iltiması:
Qoyma tərlan ovlağında sar olsun!

OLSUN

Alsın məktubumu Alıynan Şirin,
Saxlasın yanında, yadigar olsun.
Oxusun, düşünsün dərinədən dərin,
Özü öz işindən xəbərdar olsun.

Mənim hörmətim var, gedəndə hara,
Vədə xilaf çıxdın, ay üzü qara.
Niyə yalan satdın, qoydun avara,
Səni qoyan kişi gorbagor olsun.

Bir adam ki, namus, qeyrət ata,
Nəcəf deyər, onu tapacaq xata.
Hər kəs ki dostunu nəfsinə sata,
Gözləri kor, qulaqları kar olsun!

OLSUN

Bizim bağda seyr eləyən gözəllər,
Həmişə seyriniz buralar olsun.
Müddətdi olmuşam hicran xəstəsi,
Bəlkə, bu dərdimə çaralar olsun.

Nəşq olub sinəmdə eşqin sevdası,
Viranə könlümün açılmır pası.
Geyin əyninizə əlvən libası,
Üstü zər bəzəkli xaralar olsun.

Mən qurbanam nazlı yarın boynuna,
Qənzə satdı, məni saldı oyuna.
Əli yetirməsə dostun kuyına,
Nəcəfin mənzili haralar olsun!?

OLSUN

İstəkli qardaşım, aldım naməni,
Açılsın ürəyin, biqubar olsun.
Haqq götürsün ortalıqdan yamanı,
Ölənədək işi ahü zar olsun.

İslamın kağızı gəldi yetişdi,
Car oldu dilimdə, hər yana düşdü.
Gəlmək mümkün deyil, havalar qışdı,
Dolansın ruzigar, qoy, bahar olsun.

Nəcəfin naməsi sizə yetişsin,
Yaradan qanadın üstünə açsın.
Dərdü möhnət səndən uzağa düşsün,
Üstündə həmişə kirdigar olsun!

OLSUN SİZƏ

Dırnaq arasında, a Xoruzlular,
Mən tərəfdən salamlar olsun sizə.
Məni çox incidir, yazmasam olmaz,
Əməliniz aşikar olsun sizə.

Yazıram, tarixdə qalsın adınız,
Sizə əhsən desin qohum-yadınız.
Təsbehi əlimdən oğurladınız,
Gəzmək bu dünyada ar olsun sizə.

Ariflər sözümdən mətləb biləcək,
Anlamazlar hədyan sayıb güləcək.
Nəcəf deyər, hələ dalı gələcək,
Bu kəlmələr xəbərdar olsun sizə.

OLU

“Hər yetən gözələ gözəl demərəm,”
Əsil gözəllərdə qeyri hal olu.
Dindirəndə, düz danışar zəbanı,
Dili şəkər, dodaqları bal olu.

Sində ola on dörd-on beş yaşında,
Eyb olmaya kirpiyində, qaşında.
Bəslədiyi tər şamama döşündə
Nə yetgin, nə ötgün, nə də kal olu.

“Arif ola, eyham ilə söz qana,
Qurban ola ona olan qurbana.
Könül verə bilsə belə bir cana,
Biçarə Nəcəf də xoşiqbal olu.

PƏRİ

Barilham qüdrətindən çəkibdi,
Qaşların təhrini hilala, Pəri!
Fəraqi-möhnətin qəddim bükübdü,
Alırsan canımı, gəl al, a Pəri!

Nə gözəldi qaşlarının qarası,
Bəlx verir camalın bir ay parası.
Dərnlərə dərmandı ləbin şirəsi,
Süzülmüş əsəldən zülal, a Pəri!

Nəcəfəm, dözmərəm mən fəraqına,
Ruhum pərvanədi solü sağına.
Ləli ləblərinə, gül yanağına
Nə bənövşə bənzər, nə lala, Pəri!

SALAMAT QAL

Ayrılıq vaxtıdır, gəl, halallaşaq,
Ala gözlü, nazlı yar, salamat qal.
Kərəm qıl, bir ləhzə deyək, danışaq,
Salma ürəyimə nar, salamat qal.

Həsərətindən saralaram, solaram,
Qaynayaram, dərya kimi dolaram.
Xudam versə, qayıdaram gələrəm,
Çəkməginən intizar, salamat qal.

Soruş, sən Nəcəfin dərdi-dilin bil,
Gəl əyləş yanımda, danış dilbədil.
Mənəm bir əndəlib, sən bir qızılgül,
Qoyma gül üstünə xar, salamat qal.

SALIBDI

Ərz eləyim, eşit, əziz bəradər,
Fələk məni bu diyara salıbdı.
Qohumdan, qardaşdan yoxdu bir xəbər,
Od tutur bədənim, nara salıbdı.

Namərdin yolunda çəkdim zəhməti,
Zərrəcə vəfasın görmədim qəti.
Düşmənin tənəsi, dost məzəmməti
Qəmli ürəyimdə yara salıbdı.

Nakəsin yanından ötə bilmirəm,
Fələyin sirtinə yetə bilmirəm.
Nəcəfəm, gecələr yata bilmirəm,
Məni elə bir azara salıbdı.

SALLANA-SALLANA ÇIXDI XANADAN

Sallana-sallana çıxdı xanadan,
Görəsən, bu kimin bəxtəvəridi?
Öz nurundan xəlvə eyləyib yaradan,
Ərşdə mələklərin bərabəridi.

Pərvanələr şöhd eyləyər çırağa,
Könül tab gətirməz belə fərağa.
Mürği-ruhum getməz bundan irəğa,
Canım bu canının giriftarıdı.

Dərya tək çalxannam, axa bilmirəm,
Göz açıb, qırağa baxa bilmirəm.
Nəcəfəm, çalışıb çıxma bilmərəm,
Dörd yanımla fələyin bürcü barıdı.

SALLANA-SALLANA ÇIXDI XANADAN

Sallana-sallana çıxdı xanadan,
Görəsən, bu kimin bəxtəvəridi?
Gözəlliyi cəm veribdi yaradan,
Hüsndə Yusifin bərabəridi.

Al yanağın şoxu düşüb buxağa,
Belə bir gözələ sərım sadağa.
Ağız süddü, bal bələnib dodağa,
Sanasan, dişləri ləl-milvarıdı.

Qaşları qaradı, gözləri ala,
Qəsd edir, Nəcəfin canına ala.
Ləblərin şirəsi tənə edər bala,
Məmələri İsvahanın narıdı.

SEVDİYİM

O sərxoş duruşun, o sallanışın,
Genə çəkir məni dara, sevdiyim!
Sərvinaz gəzişin, qıya baxışın
Yandırır canımı nara, sevdiyim!

Dodağın qönçədi, qoynun gülüstan,
Xəstəyə dərmandı qoynunda pistan.
Həsretin eyləyib yazım zimistan,
Qərq olmuşam mən tufana, sevdiyim!

Qohum-qardaş gözü yolda qalıbdı,
Eşqin məni qürbət elə salıbdı.
Dərdli canım dərman üçün gəlibdi,
Elə sən Nəcəfə çara, sevdiyim!

SEVDİYİM

Xudam səni xoş saatda yaradıb,
Xoş gəlibsən bu cahana, sevdiyim!
Yer üzündə sənə bərabər olmaz.
Gözəlliynə yox bəhanə, sevdiyim!

Ləblərin qönçədi, yanaqların gül,
Camalın şövqündən olmuşam bülbül.
Nitqə gəl, bir ləhzə söylə, danış, gül,
Qoyma məni yana-yana, sevdiyim!

Camalın günəşdi, qaşların qəmər,
Vəsfini dillərdə eylərəm əzbər.
Qul olaram qulluğunda müqərrər,
Üz tutmaram başqa yana, sevdiyim!

Leylinin ucundan nə çəkdi Məcnun,
Quşlar yuva saldı başında onun.
Mən sənin ucundan olmuşam cünun,
Dönübdü ürəyim qana, sevdiyim!

Əsli də Kərəmə verdi ilqarı,
Kərəmin özünün olmadı karı.
Sevərsən xudanı, pərvərdigarı,
Ver Nəcəfə bir nişana, sevdiyim!

SEVDİYİM

Əvvəl, ibtidadan, qalü bəladan
Qəbul etdim bu sevdanı, sevdiyim!
Neçə kimsənələr belə sevdadan,
Puç etdi dəhrdə canı, sevdiyim!

Gördünmü Kərəmi, o binəvanı,
Əslinin ucundan yandırdı canı,
Tərk etdi məscidi, tutdu kilsanı,
Viran qoydu xanimanı, sevdiyim!

Sənan sevdi bir tərşanın qızını,
Doyunca görmədi onun üzünü.
Nəcəfəm, söylərəm sözün düzünü,
Tökərəm yolunda qanı, sevdiyim!

SEVDİYİM

Sərxoş durub nə qiyğacı baxırsan,
Alırsan cəsəddən canı, sevdiyim.
Müjganların sinən üstə çaxıbsan,
Tökürsən bədəndən qanı, sevdiyim.

Səni xəlq eliyib kərəmin xanı,
Göyün mələyisən, ərşin qılmanı,
Dolandım dünyanı, gəzdin hər yanı,
Sənin kimi gözəl hanı, sevdiyim!

Baxan heyran qalar qəddi halına,
Qonça həsəd eylər mah camalına.
Ağıl, mərfətinə, huş-kamalına,
Qurbanı Nəcəfin canı, sevdiyim!

SƏN ALLAH, SEVGİLİM, GƏL, GÖRÜM SƏNİ

Sən allah, sevgilim, gəl, görüm səni,
Dərdü qəm sinəmdə yer alammamış.
Hicran ataşına yandırma məni,
İntizar canımı nar alammamış.

Məcnunun Leyli deyib dolandı dağı,
Əridi, qəlbimin qalması yağı.
Yaxşı bar gətirib ömrümün bağı,
Gəl yetir, dərilib uralanmamış.

Heç bilmirəm, bu fələyin qəsdı nə?
Canım tab gətirmir zərbi-dəstinə.
Bıcarə Nəcəfəm, dərdim üstünə
Təzədən dərd qoydu, çaralanmamış.

SƏN MƏNİ

A bimürvət, tərki-vətən elədin,
Əcəb saldın bu diyara sən məni.
İlqar verdin, inandırdın, əylədin,
Niyə qoydun, bəs, avara sən məni?!

Vurubsan sinəmə sağalmaz yara,
Ha yana dolannam, tapmıram çara.
Qərq etdin dəryaya, atdın odlara,
Çıxarmadan bir kənara sən məni.

Yandırır canımı eşqin əsəri,
Olmuşam dərdindən dəli, sərsəri.
Deyər Aşiq Nəcəf, sözmüxtəsəri,
Gətiribsən ahü zara sən məni.

SƏN NƏ DEYİRSƏN

Sərgərdan qalmışam mən bu gərdişə,
Bu gec irəftara sən nə deyirsən?
Gecə-gündüz düşünürəm həmişə,
Tapa bilməm çara, sən nə deyirsən?

Ariflər yanında bir meydan açın,
Nalayıq məclisdən baş alın, qaçın.
Qızılquş – yapalaq, qarğalar – laçın,
Tərlan dönüb sara, sən nə deyirsən?

Qanan yox, söyləyəm bu macəranı,
Gəzirəm, tapmıram dağı, aranı.
Müxtəsər, əzizim, mən füqəranı
Gətiribdi zara, sən nə deyirsən?

Sözüm nəsihətdi, arif yanında,
Qanan məclisində haqq divanında.
Qardaş qardaşının dar zamanında
Çəkilir kənara, sən nə deyirsən?

Fələyin felini düşmədim başa,
Tifilkən taleyim toxunub daşa.
Biçarə Nəcəfi salıb ataşa,
Yandırır aşkara, sən nə deyirsən?

SƏN OLMADINMI

Görmədim vəfanı əzəl binadan,
Mənə zərbə çalan sən olmadınmi?!
İlqar verib, al eləyib aldadan,
Bu çöllərə salan sən olmadınmi?!

Aldanıb, yadların sözünə baxan,
Haqqı danan, həqiqəti buraxan,
Verdiyi vədinə xəyanət çıxan,
Söz-söhbəti yalan sən olmadınmı?!

Biçarə Nəcəfəm, danışmam yalan,
Ömrümün şəhrinə salıbsan talan.
Vəfalı dostunun tərkinə qılan,
Yadları dost bilən sən olmadınmı?!

SƏNSƏN

Yeri, göyü, ərşi, kürsü, insanı
Yoxdan xəlq eləyən, ilahi, sənsən.
Dərd kitabla rövşən edən hər yanı,
Göstərən aləmə irahı sənsən.

Bir ismin Cabbardı, bir ismin Cəlil,
Qurani bizlərə göndərdin dəlil.
Mərdə mədədkar ol, sən qoyma zəlil,
Cəmi zəllillərin pənahı sənsən.

Zatı nəcib olan heç olmaz asi,
Nə qədər canında varsa nəfəsi.
Biçarə Nəcəfin çoxdu naləsi,
Eşidən naləni, min ahı sənsən.

SƏNSİZ

A bimürvət, məni dərdə salıbsan,
Ürəyim olubdu yaralı sənsiz.
Yazıq canı cəsədimdən alıbsan,
Heyva tək irəngim saralı sənsiz.

həsrrətin çəkməkdən olmuşam candan,
Camalın göyçəkdi güli-reyhandan.
Səbəb nədi, pünhan gəzirsən məndən?
İnsaf et, dözmürəm, aralı sənsiz.

Biçarə Nəcəfin müşgüldü işi,
Bəlkə, kömək ola yaradan kişi.
Sübhü şəm ah çəkir, dağılıb huşu,
Kəsilibdi səbri qərarı sənsiz.

SƏMAYƏ

Dünya maralısan, ölkə ceyranı,
Tək gəlibsən bu cahana, Səmayə!
Könül tab gətirməz səndən aralı,
Gözəlliyə yox bəhanə, Səmayə!

Bilmirəm, fələkdə bu necə işdi,
Nə qurğu-dövrəndi, bu nə gərdişdi.
Dəydi müjganların, sinəmi deşdi,
Qərq eylədi məni qana, Səmayə!

Camalını görən hərgiz unutmaz
Səndən ayrı düşən sübhəcən yatmaz.
Aşiq Nəcəf deyər, qəlbimdən getməz
Sən vurduğun bu nişana, Səmayə!

SUMAYA

Dolandım dünyanı, gəzdim cahanı,
Sənin kimi gözəl hanı, Sumaya?!
Axtardım hər yanı, görmədim hanı
Sənin kimi bir cahanı, Sumaya!

Hüsnün mat eyləyər şəmsü qəməri,
Mələklər şahısan, gözəl sərvəri.
Vallah, billah, səni görəndən bəri,
Unutmuşam din-imanı, Sumaya!

Qaşların qaradı, gözlərin ala,
Ləblərin qönçədi, yanağın lala.
Vəsfın təzəliklə düşüb mahala,
Doldurubdu bu dünyanı, Sumaya!

Sallanıb naz ilə çıxanda dərdən,
Görənin ağlını alırsan sərdən.
Kəsmə iltifatın, salma nəzərdən,
Nəcəf kimi binəvanı, Sumaya!

ŞAGİRD GƏRƏK EL İÇİNDƏ AD ALA

Şagird gərək el içində ad ala,
Namusunan, qeyrətindən, arınan.
Etibar göstərə, eldə ucala,
Əhdi-peymanınan, düz ilqarınan.

Aşıqlıq elminin bilə hər yerin,
Təcnisi, təxmisi düşünə dərin,
Axtara, sözlərin seçə gövhərin,
Toplaya başına bir anbarınan.

Bir kamil ustaddan dərşini ala,
Cəhd edib, yetişə huşa, kamala.
Deyər Aşıq Nəcəf, bu münval ola,
Gərək ayaqlaşa ruzigarınan.

ŞORCADA

Ay həzarat, aqlım başdan alıbdı,
Bir gözəl görmüşəm Yuxarı Şorcada.
Mən fağır olmaz dərdə alıbdı,
Eləyib ömrümü yarı Şorcada.

Görəndə camalın, oxşatdım gülə,
Oxudum, şövqündən döndüm bülbülə.
Sübhü şəm ah çəkib, gəlirəm dilə,
Olubdu irəngim sarı Şorcada.

Başına dolanım, ay çeşmi-xumar,
Getmə göz önündən, dolanma kənar,
Od tutar bədənim, alışar yanar,
Salıbsan canıma narı Şorcada.

Olmaz sənin kimi sinəsi mərmər,
Qul olaydım qulluğunda müqərrər.
Yer üzündə yoxdu sana bərabər,
Təkcə yaradıbdı tarı Şorcada.

Gözüm gördü, könül sevdi boyunu,
Adı Sumayadı, bilməm soyunu.
Haqq götürsün ortalıqdan xayını,
Gətirdi Nəcəfə arı Şorcada.

TAPILMAZ

Bay olmayan bircə fani dünyada,
Mənim kimi baxtı qara tapılmaz.
Dərdim olub günü-gündən ziyada,
Bulunmaz dərmanı, çara tapılmaz.

Bu çarxın gərdişi dolanır tərsə,
Sökülür məscidlər, dağılır kilsə.
Əgər bir qədər də belə gedərsə,
Yön çevirən kirdigara tapılmaz.

Qalmayıb dünyada haqdan utanan,
Axirət gününü yadına salan.
Yüz min təbib gələ, dərini qanan,
Cəfa çəkmə, ay biçərə, tapılmaz.

Nəcəfəm, başımdan açılmır bəla,
Dövranın əlindən çəkirəm nala,
Axı, yön çevirim hansı mahala,
Könlüm olub həzar-para, tapılmaz.

TAPILMIR

Səyyahü səyyadam, səhra gəzirəm,
Tərlan axtarıram, sar da tapılmır.
Qərq olmuşam, qəm bəhrində üzürəm,
Əl atmağa bir tutar da tapılmır.

Övladsız insanlar barsız diraxdı,
Çəmənsiz səhradı, ovsuz ovlaqdı.
Olmuşam səhrayı, gəzirəm baxtı,
Bilmirəm, yatıbdı harda, tapılmır.

Nəcəfəm, bağ saldım, hasilə yetdi,
Çox çəkdim cəfasın, zəhmətim itdi,
Dərmədim meyvəsin, mənə çirgitdi,
Yeməyə bir dənə nar da tapılmır.

TAPŞIRRAM SƏNİ

Gəl, verim duanı, əziz bəradər,
Əvvəl, kirdigara tapşırram səni.
Düldülün sahibi, Qənbər ağası,
Heydari-Kərrara tapşırram səni.

Cənabi Zeynəbin tutduğu yasa,
Səkinə qəddində qara libasa,
Kərbəla səqqası rəşid Abbasa –
Qolsuz ələmdara tapşırram səni.

Külli-kainatın mehrü mahına,
İslam sərdarına, din pənahına,
Ümmü Leylanın dildə ahına,
Çəkdiyi ah-zara tapşırram səni.

Çox müqəddəs pənci-ali-əbaya,
Rəsuli-xudaya, ol Mustafaya.
Xaki-xorasanda qərib Rzaya,
Əziz imamlara tapşırram səni.

Nəcəfəm, sığınmam Əliyyi-ələya,
İmami-həsənə, ol müctbaya,
Əliyyi-əkbərə, ol şəhidayə,
Hüseyni-bimara tapşırram səni.

TƏRSA DAĞI VAR

Tərsa, güzar etdim tərsa seyrinə,
Tər geyib qəddinə tərsə ağı var.
Tərsa, düçar oldum, tərsa qəhrinə,
Tərsanın sinəmdə tərsa dağı var.

Tərsə göy çeşmin tərsə qəm üstə,
Tərsə kəs başımı tərsənəm üstə.
Tərsədə dolanır Tərsə nəm üstə,
Tər alıb tərsinə tərsə dağı var.

Tər əndamdı, tər köynək dikdi tərsinə,
Tər istər ki, tər köksünə tər sinə.
Tərsə Nəcəf, nə gəzirsən tərsinə,
Tərsənin gəzməyə Tərsa dağı var.

TOXUNMA

Həvəskar aşiqsan, sən saz çalırsan,
Çox mahir deyilsən, sözə toxunma.
Qərq olarsan, deryalarda qalarsan,
Gəzmə dərinlərdə, üzə toxunma.

Hər deyilən sözə inanma, baxma,
Hər bulanıq suya atılma, axma.
Çox da məğrurlanıb, özündən çıxma,
Gələrsən nəzərə, gözə, toxunma.

Yarışmayan gücün yetməyən səngə,
Hər yetən aşıqla girməynən cəngə.
Axırda əlimdən düşərsən ləngə,
Kimə sataşsan da, bizə toxunma.

Unudub haqq yolun dolaşma, çaşma,
Ucaldıb özünü, həddini aşma.
Çətinə düşəndə, daldaya qaçma,
Nəcəf yanar oddu, gözə toxunma.

UCUNDAN

Cəhd edir, çalışır min həvəs ilə,
Bağban zəhmət çəkir barın ucundan.
Şama könül verib ruzi-əzəldən,
Pərvanələr yanır narın ucundan.

Leyli deyə gəzdi dağları Məcnun,
Quşlar yuva saldı başında onun.
Oddan köynək geydi, alovdan donun,
Başı nələr çəkdi yarın ucundan!

Kərəmi, Fərhadı salıram yada,
Onlar kam almadı fani dünyada.
Bıçarə Nəcəfəm, yanıram oda
Şirin kimi bir dildarın ucundan.

VAR

Müddətdi, çalışıb, çəkibsən cəfa,
Söylə görüm, yaradan nə xəbərin var?
İlqarı yada sal, gəl bir insafa,
Can üzülür, belə dərdi-sərim var.

Bir qərib mehmanam sənin elində,
Tamam söylə hər nə varsa dilində.
Nə müddətdi, gözüm qalıb yolunda,
Heç demirsən ağlar, intizarım var.

Nəcəfəm, yaxamdan yapışıb qada,
Bayqu tək səhraya salaram səda.
Üz tutub qapına, gəlmişəm dada,
Sübhü şəm dilimdə ahü zarım var.

VAR

Müddətdi, çalışdım, çox cəfa çəkdim,
Yenicə açılmış bir bazarım var.
Şamama bəsləyib, bağ becərmişəm,
Ətirli güllərim, təzə barım var.

Danışdım, mən onla oldum dilbədil,
Eşit, ərz eyləyim, əhvalını bil.
Belə cavab verdi: gözləsin bir il,
Bağlamışam onla bir ilqarım var.

Axır, sən bacını yetirdin cana,
Çalışdım yolunda mərdü mərdana.
Yazdı göz yaşaynan, verdi nişana,
Söylədi: sübhü şəm ahü zarım var.

VAR

Məndən salam olsun, Həşim qardaşım,
Huş yetirsən, sənə ərzi-halım var.
Bir ləhzə qovğadan açılmır başım,
Məni dərdə salan qilü-qalım var.

Əzəl gündən mənə olubdu sitəm,
Yerişir üstümə min cürə dərd-qəm.
Hicranda ürəyim bağlayıb vərəm,
Göz dəyməsin, yaxşı gəlhagəlim var.

Yolunda sadağa Nəcəfin başı,
Müddətdi, vətəndən atılıb daşı.
Könül arzulayır qohum-qardaşı,
Qürbət eldə ayrılıq var, ölüm var.

VAR (qıfılbənd)

O necə dəryadı, aləmdə əla,
İki ada, onun beş bulağı var?
Sübhü şəm, dəmbədəm eyləyər nala,
Sinəsinin iki çarpaz dağı var?

O dəryanın yox yer dəndi binası,
Ona inanmayan olarlar asi.
Çəkibdi naqqaşı, qurub ustası,
Qüdrətdən yapılmış bir otağı var.

O otağın dörd yüz qırx dörd kərpici,
Kərpicin bir-birən adalayıb ucu.
Dörd pəhlivanın artıbdı gücü,
Üç yüz altmış altı onun tağı var.

Bir bənası şamü səhər çalışır,
Bir şagirdi bəzən işə qarışır,
İki şamı leyli-nəhar alışıır,
Nədəndi şöləsi, necə yağı var?

Birisi arıfdı, hər işdən halı,
Birisi dinşəmir haram-halalı.
Nəcəf bu dünyada istəmƏz malı,
Küllü-kainatın bir dayağı var.

VAR

Adam var ki, el içində sayılır,
Adamlar yanından ötənlər də var.

Adam var ki, çətinlikdə ayılır,
Namusu, qeyrəti atanlar da var.

Adam var ki, əsli nədi, özü nə!
Adam var ki, özün saymır özünə.
Adam var ki, zəhmət verir özünə,
Adamlar yerini tutanlar da var.

Adam var ki, gözəl keçir həyatı,
Adam var ki, abır bilməz, həya atı,
Adam var ki, yuxudadı həyatı,
Çalışıb mətləbə yetənlər də var.

Adam var, düşünmür dərin, dayazı,
Adam var, keçirir dərində yazı,
Adam var, dərini dərində yazı,
Hələ qəflətdədi, yatanlar da var.

Nəcəf deyər, eynim yaşı a damı,
Qətrə-qətrə üzüm üstən a damı.
Adam var ki, qul adına adamı
Aparıb, bazarda satanlar da var.

VAR

Aldanma, qardaşım, demə ki, yoxdu,
Yaxşını, yamanı yazanlar da var.
Qail ol miyata, yəqin bil, haqdı,
Nəkreyin, qıl körpü, qazanlar da var.

Yeni kişi olan eldə, obada,
Yerdə durmaz, gərmiş eylər havada,

Özünü tək sanar fani dünyada,
Beləcə yolundan azanlar da var.

Düşünməyən işin qabaq-dalını,
Soruşmayan məzlumların halını,
Bağlayıb gözünü, yeyib malını,
Geyinib, sallanıb, gəzənlər da var.

Düzüb bu dünyanın hər cəfasına,
Çatmayan mətləbə, təmənnasına,
Dalıb dərd əlindən qəm dəryasına,
Çalxanıb, silkinib, üzənlər də var.

Hamı gün-güzəran, canı sağ istər,
Alın açıq istər, üzün ağ istər.
Yaxşı dövrən sürən yaşamaq istər,
Nəcəf tək həyatdan bezənlər da var.

VƏDƏSİNDƏ

Könül, dost kuyinə eylə bir güzər,
Ol özüylə dilbədil vədəsində.
Fəhm diqqət ilə sən eylə nəzər,
Xəbər al, dərdini bil vədəsində.

Gərək kişi qala el qayğısına,
Qalmagınan dövlət-mal qayğısına.
Həsretin çəkənin qal qayğısına,
Solmamış, irəngin gül vədəsində.

Fələyin əlindən eylərəm həzər,
Artırdı, dərdimi eylədi həzar.

Sonalar çalxanar, ördəklər üzər,
Axan göz yaşımmın sel vədəsində.

Gizlində deyil ki, deyirəm aşkar,
Kəsilib, canımda qalmayıbdı kar.
Bu dərdü möhnətdən canımı qurtar,
Verginən əlimə əl vədəsində.

Bir əlimdə kağız, birində qələm,
Taqət yox yazmağa, mən xəstə halam.
Nəcəfəm, bu dərddən çətin sağalam,
Ölməmiş, üstümə gəl vədəsində.

VƏDƏSİNDƏ

Hər deyilən sözə inanma, baxma,
Özün öz işini qur vədəsində.
Aldanıb, ovunu əldən buraxma,
Var ikən əlində sur vədəsində.

Baxıb öz-özünə həddini aşma,
Çıxma haqq yolundan, çaşma, dolaşma.
Verdiyən vədənin dalından qaçma,
Qoyduğun ilqarda dur, vədəsində.

Qorx sən o gündən ki, iqbalın yata,
O zaman yaxandan tutacaq xata.
Hələ ki minibsən bir köhlən ata,
Dayanma, mənzilə sür vədəsində.

Sən olasan səni yaradan tarı,
Üzübsən ömrümü, qalmayıb yarı.

Sevərsən allahı, üfürmə barı,
Sinəm atəşini gur vədəsində.

Mən də oğlan idim özüm əzəldən,
Tərlan şikarını alardım əldən,
Nəcəf deyər, daha düşmüşəm əldən,
İşlərini möhkəm qur vədəsində.

YADIMA DÜŞDÜ

Ay ağalar, eynim yaşı sel oldu,
Səfalı yaylaqlar yadıma düşdü.
Axdı, axdı, zənəxdanda göl oldu,
Gəzdiyim ovlaqlar yadıma düşdü.

Bir zaman var idi, bəxtiyar idim,
Şirin ləhcə idim, xoşgöftar idim,
Məclislərdə çalıb-çağırar idim,
O ağır yığnaqlar yadıma düşdü.

Dolanıb zimistan, gələndə yazlar,
Gələrdi yaylağa gəlinlər, qızlar.
Çiçəkli yamaclar, çəmənli düzlər,
O sərin bulaqlar yadıma düşdü.

Yazın bir ayında xoş ruzigarda,
Nəzər yetirərdim, durub kənarda.
Kəkliklər oxurdu sərt qayalarda,
O sübh sabahlar yadıma düşdü.

Gözəl gün keçirdim cavan çağımda,
Nazənin gözəllər solu sağımda.

Papiros damağında, çay qabağında,
Nəcəfəm, o çağlar yadıma düşdü.

YAXŞIDI

Ay həzarat, gəlin sizə söyləyim,
Yüz yalandan bircə gerçək yaxşıdı.
Sinəm dəftərinin şərhin eyləyim,
Daha biz buradan köçək yaxşıdı.

Bircə bax fələyin bu gərdeşinə,
Qarışmayan müxənnətin işinə.
Çox kişilər papaq qoyur başına,
Boş papaqdan dolu neçək yaxşıdı.

İllər ilə bu od qalır canımda,
Dağılıbdı şövkətim də, şanım da.
Nəcəf deyər, billah, mənim yanımda,
Bivəfa güllərdən çiçək yaxşıdı.

YANINCA

Başına döndüyüm, ay karvan başı,
Məni də qoş bu karvana yanınca.
Qulun olum qulluğunda müqərrər,
Getsən, gedim sən ha yana yanınca.

Çin-çindi gərdəndə qara tellərin,
Vurubdu köysümə yara tellərin.
Al şənə dəstinə, dara tellərin,
Gəzdirim dəstimdə şana yanınca.

Görünür sinəndə ləlü gövhərin,
Mənəm xiridarı, yoxdu xəbərin.
Zərrəcə üstümdə olsa nəzərin,
Dolanaram yana-yana yanınca.

Sənsən yer üzünün huri-qılmanı,
O ərşi-əlanın mahü tabanı.
Hər qıya baxışın eyləyir qanı,
Salma məni nahaq qana yanınca.

Haçnadək qəm oduna qalanım,
Qoy çapılım, yar ucundan talanım.
Nəcəf deyər, ətrafında dolanım,
Sən bir şamsan, mən pərvana yanınca.

YARASI VAR

Dindirməyin, dərdim çoxdu, ağlaram,
Bu qəmli könlümdə el yarası var.
Sinəm üstün düyünlərəm, dağlaram,
Tapılmır dərmanı, il yarası var.

Şeyda bülbül gileylidi xarından,
Çətindi, qurtarmaz qəm bazarından.
Aləm yatmaz onun ahü zarından,
Görürəm, köysündə gül yarası var.

Nazlı yardan uzaq düşüb arası,
Qalmayıb gözünün ağı, qarası.
Yüz min təbib gəlsə, olmaz çarası,
Binəva Nəcəfdə dil yarası var.

YARAŞIR

Yaşasın bağbanı, genişdi bağı,
Bağ bağbana, bağban bağa yaraşır.
İşləyib hər yana qolu, budağı,
Budaq qola, qol budağa yaraşır.

Səs salır hər yana bağın bülbülü,
Şirindi ləhcəsi, şirindi dili.
Gözəldi yarpağı, gözəldi gülü,
Yarpaq gülə, gül yarpağa yaraşır.

Düşübdü aləmə bu bağın səsi,
Görənlərin gəlir şövkü, həvəsi.
Dadlıdı dahanda tağın meyvəsi,
Tağ meyvəyə, meyvə tağa yaraşır.

Baxdıqca bağbanın bağı gözəldi,
Silinib qarası, ağı gözəldi.
Səfalı, işrətli çağı gözəldi,
Çağ işrətə, işrət çağa yaraşır.

Nəcəf deyər, heç solmasın bu bağı,
Yayılib, hər yana çatıb sorağı.
Həmdəm eyləyibdi arannan dağı,
Dağ arana, aran dağa yaraşır.

YARAŞMAZ

Gəndini ucaldıb, həddindən aşmaq,
Layiq deyil, bu bazara yaraşmaz.
Dilindən çıxanın dalından qaçmaq
Adam olan, düz ilqara yaraşmaz.

Ötüb-keçənləri sən gətir yada,
Yüksəlib aləmə salsan da səda,
Qəbahətədi xain çıxmaq ustada,
Namusa, qeyrətə, ara yaraşmaz.

Yaxşı iyid gözlər öz əsil-zatın,
Günbəgün ucaldar adın isbatın.
Kamil sərraf bilər ləlin qiymətin,
Naşı olmaq xiridara yaraşmaz.

Məna axtar sən Nəcəfin sözündə,
Həya görək hər adamın üzündə.
Hamının yeri var elin gözündə,
Özün öymək sənətkara yaraşmaz.

YATIB

Bu gün bir şəhərə güzarım düşdü,
Gördüm ki, orada çox insan yatıb.
Bəzi dünən, bu gün dalıb yuxuya,
Çoxları, bilinmir, nə zaman yatıb.

Ora haqq məqamdı, işləmir yalan,
Nə adamtutan var, nə rüşvət alan.
Millət arasına çaxnaşma salan,
Olubdu işindən peşiman, yatıb.

Nə gözəl qurubdu qurğunu quran,
Düzəlib yoluna azan, quduran.
Nə quyu qazan var, nə ara vuran,
Orda ədalət var, haqq-divan yatıb.

Yoldaşdı orada şah ilə gəday,
Nə zərrin taxt var, nə büllur saray,
Hamı bir-birinə olubdular tay,
Düzülüb yan-yana, mehriban yatıb.

Yoxdu kəsb eyləmək, orada işləmək,
Nə yeyib-içmək var, nə pul xərcləmək.
Biri o birindən istəmir kömək,
Hamı bir sifətdə, bir nişan yatıb.

Düzəlib yoluna mənəm deyənlər,
Özündən gücsüzü döyüb-söyənlər.
Tirmə qurşayanlar, ətlaz geyənlər
Yaş torpaq içində lüt, üryan yatıb.

Dindirdim, dinmədi, mən İsgəndəri,
Gördüm, heç özündən yoxdu xəbəri.
Nə tacı-taxtı var, nə simü zəri,
Bir qədər aralı Süleyman yatıb.

Nəcəfəm axtardım, tapdım Loğmanı,
O da bu şəhərin olub mehmanı.
Nə hikməti vardı, nə də dərmanı,
Gördüm ki, özü də bidərman yatıb.

YAVAŞ-YAVAŞ (qoşayarpaq)

Dolandı zimistan, gəldi tabıstan,
Azalır dağlardan qar yavaş-yavaş.
Becərilir bostan, misli-gülüstan,
Gətirir bağçalar bar yavaş-yavaş.

Bir qaməti "əlif" bağrımı dəlib,
Məclisimə gəlib, işlər düzəlib.
Deyəsən, ay hərif, yeni göyərilib,
Baş verir qoynundan nar yavaş-yavaş.

Nəcəf deyər, balam ucalıb nalam,
Aşkar bilir aləm, mən xəstəhalam.
Dahanıma alam, bəlkə, sağalam,
Əməm ləblərindən, yar, yavaş-yavaş.

YAVAŞ-YAVAŞ

Dolandı zimistan, gəldi novbahar,
Azaldı dağlardan qar yavaş-yavaş.
Qalxıbdı havaya qara buludlar,
Eləyir neysanı car yavaş-yavaş.

Günüm keçib, cavan ömrüm bad olub,
Üzüm gülüb, haçan könlüm şad olub?!
Dostlar üz döndərilib, qohum yad olub,
Gödəlib qapıdan var yavaş-yavaş.

Qəza dolandırıb, qədər yetirib,
Nəcəfin dərini həddən ötürüb.
İndi baş qaldırıb, ayaq götürüb
Tərmanın üstünə sar yavaş-yavaş.

YAZIRAM (qoşayarpaq)

Əvvəl, ərzi-halım, a pürkamalım,
Götürüb qələmi, sizə yazıram.

Dağılıb kamalım, fikrü xəyalım,
Vurma nöqsanımı üzə, yazıram.

Götür sazını çal, salma qilü-qal,
Danış, bir nitqə gəl, cavabını al.
Yaxşı deyil bu hal, a şairmisal,
Qorxuram, gələsən gözə, yazıram.

Qəsd eləyib cana, girmə meydana,
Dolanıb hər yana, olma pərvana.
Eləmə divana, mərdü mərdana
Yandırma Nəcəfi gözə, yazıram.

YETİR

Zəlilə bir qulam, səslərəm səni,
Dardayam, dadıma, kirdigar, yetir.
Lütf eylə, nəzərdən salma sən məni,
Əlindədi hər bir ixtiyar, yetir.

Xaliqi-ləmyəzəl, bir ismi qəhhar,
Sənin hökmündədi, ins-cin nə var.
El içində üzü qara, günahkar,
Olubdu gen dünya mana dar, yetir.

Davasız dərdim var, təbiblər bilmir,
Qəza-qəhri məndən bircə üzülmür.
Bir eynim açılıb heç üzüm gülmür,
Alıbdı könlümü qəm-qubar, yetir.

Bu fani dünyanın vəfası yoxdu,
Tənə söz insana güllədi, oxdu.

Qəmim həddən aşıb, möhnətim çoxdu,
Olubdu canımda bir anbar, yetir.

Qərq olmuşam, çalxanıram ümməndə,
Çalışmaqdan taqət qalmayıb cəndə.
Şikəstə Nəcəfə belə zamanda,
Sən özün, sahibi-zülfüqar, yetir.

YETİRDİM

Qəza kəməndinə mən oldum düçar,
Dərd əlindən yenə cana yetirdim.
Hicranü möhnətdən bağlamışam bar,
Yox xiridar, nə bir yana yetirdim.

Yandım eşq oduna misli-pərvana,
Biçarəyəm, oldum dəli-divana,
Dolandım bihudə, gəzdim əfsana,
Məcnun kimi biyabana yetirdim.

Təqdiri-qəzadan belə iş oldu,
Artdı, azarımın biri beş oldu.
Yazıq Nəcəf bir bəlaya tuş oldu,
Nə təbib var, nə dərmana yetirdim.

YETİRRƏM

Əziz bəradərim, mahi-ənvərim,
Çalışaram, səni yara yetirrəm.
Könlüm istəklisi, ey taci-sərim,
Araram, dərдинə çara yetirrəm.

Bir canan ki, dərddən xəbərdar ola,
Nə eyləyər mənə yüz əğyar ola.
Ümüdvaram, şihimərdan yar ola,
Sığınamam kirdigara, yetirrəm.

Alışmışam, eşq oduna yanmışam,
Bezmişəm canımdan, mən usanmışam.
Nəcəf deyər, qiymətini qanmışam,
Gövhərini xiridara yetirrəm.

YETİRSİN

Əvvəl, ərz eyləyim salam-dualar,
Biz tərəfdən o diyara yetirsin.
Könlüm istəklisi, ellər, obalar,
Xudam sizi xoş bazara yetirsin.

Mətahım dürrdü, yox alan, satam,
Hərcayı çağlayır məni hər yetən.
Xaliqu-ləmyəzəl özü qəflətən
Səbəb salsın, xiridara yetirsin.

Aşiq nəcəf sözün söylər hesabı,
Kəsilib, canımın qalmayıb tabı.
Olar haqq yanında böyük savabı,
Hər kimsə ki məni yara yetirsin.

YETİRSİN

Yeri, göyü, ərşi, kürsü yaradan
Səbəb salsın, yarı yara yetirsin.
Könlüm yasdən çıxsın, qəlbim qaradan,
Çox uzaq çəkməsin ara, yetirsin.

Şərə düşsün şər işləri qayranı,
Heç sürməsin başa qədər dövranı.
Ara vurub, yarı-yardan ayıranı
Cəhənnəm oduna, nara yetirsin.

Nəcəfəm, nitq açıb, gəlmişəm dilə:
Xaliqi-ləmyəzəl, sən özün elə,
"Bülbül gülə yaz, gülü bülbülə",
Layiq deyil, qönçə xara yetirsin.

YETİŞDİM

Etibar görmədim fani dünyada,
Qəhrini çəkməkdən cana yetişdim.
Günü-gündən dərdim oldu ziyada,
Yön çevirib, hansı yana yetişdim.

Bağban oldum, mən bir bağı becərdim,
Nə gülün iylədim, nə meyvə dərdim.
Nə mətləbə çatdım, nə bir gün gördüm,
Nə kam alıb, bir məkana yetişdim.

Şikəstə Nəcəfəm, bəlalı mərdəm,
Xirdari-möhnətəm, tüccari-dərdəm,
Səyyahi-səyyadam, çöllərdə gərdəm,
Məcnun oldum, biyabana yetişdim.

YETMƏDİ

Fələk məni tərki-vətən eylədi,
Həsret əlim nazlı yara yetmədi.
Xəstə düşüb, qərbət eldə yatıram,
Tapılmır dərdimə çara, yetmədi.

Bu fani dünyadan almadım səmər,
Canım eşq oduna yandı sərasər.
Bivəfa dilbərdən olmadı xəbər,
Namə gəlib mən bimara yetmədi.

Biçarə Nəcəfin artıb firqəti,
Günbəgün çoxalır dərdi, möhnəti.
Yaxşıynan yamanın birdi qiyməti,
Sərraf gəlib bu bazara yetmədi.

YOXUMUŞ

Yenicə ayılıb, düşmüşəm başa,
Bu dünyanın beh-bazarı yoxumuş.
Əl çəkib evladdan, elədim haşa,
İnsan üçün xeyir-karı yoxumuş.

Dolandım dünyanı – bəhr ilə bəri,
Unutdum özümü, itirdim səri.
Topladım sinəmə ləlü gövhəri,
Nə bilim ki, xiridarı yoxumuş.

Müddətdi, düşmüşəm mən bu təlaşa,
Yol göstərən yoxdu mən bağı daşa.
Qafil olub, könül verdim qardaşa,
Qardaşın da etibarı yoxumuş.

Ümidimi yaradandan kəsmərəm,
Xalq içində dəli mənəm, pis mənəm.
İncimirəm, heç bir kəsdən küsmürəm,
Taleyimin şeş, caharı yoxumuş.

Haqq taladan bir payı var hərənin,
Ağlı kəmdi məni kəri görənin.
Nəcəf deyər, xalqa qismət verənin,
Əlbət, meyli bizə sarı yoxumuş.

YOL KƏNARINDA

Bu gün bir nazənin uğradı mana,
Oldum ona mail yol kənarında.
Dedim, qalım qulluğunda qul olum,
O olmadı qail yol kənarında.

Bir ox dəydi mana o qələm qaşdan,
Qəlbi dəmirdənmiş, ürəyi daşdan.
Olanca ağlımı apardı başdan,
Mən olmuşam zail yol kənarında.

Nəcəfəm, dərdimi ərz edir sənə,
“Tərsa üzün görsə, tez gələr dinə“.
İnci, mərcan düzdürübdü köysünə,
Qızıldan həmayıl yol kənarında.

YOLUNDA

Unudub qohumu, aşnanı, yadı,
Tərk etmişəm xanimanı yolunda.
Çoxları hüsnünə mail olubdu,
Mənim kimi aşiq hanı yolunda?!

Mürği-ruhum qərar tutmur yuvada,
Leyli-nəhar gərmiş eylər havada.
Bir yer qalmayıbdı fani dünyada,
Dolanmışam hər bir yanı yolunda.

Xoş sədan guşuma gələndə hərdən,
Huş dağılar, ağıl çıxardı sərdən.
Nəcəfəm, qorxmuram mən bu səfərdən,
Şövq ilə qoymuşam canı yolunda.

ZÜLFÜN

Gözəl, səndə bir nişana görmüşəm;
Qüdrətdən götürüb qaranı zülfün.
Mən özüm ki, eşqin divanəsiyəm,
İmandan çıxardır görəni zülfün.

Gördüm camalını, gəldim həvəsə,
Ucundan abdalam, əlimdə əsa.
Amandı, gəl məni batırma yasa,
Eyləsin dərdimə çaranı zülfün.

Nə durubsan sən Nəcəfin qəsdinə,
BiHuş olsa, kim yapışar dəstinə?
Hərdən-hərdən mən yazığın üstünə
Havadan yağdırır boranı zülfün.

MÜSTƏZAD QOŞMA

Cəhd eləmək cana şeydi dünyada,
Dolanasan, günün keçə bir babat.
Simü zər toplama həddən ziyada,
Kişiyə lazımdı bir qamçı, bir at,
Bir də sədaqət.

Bir qətrə mənidən döndərib qana,
İki yüz otuzda gətirib cana.

Verilibdi əvvəl hər bir insana,
Ağıl, huş, kamal, bir də mərifət,
Yəni xoş adət.

Həqiqət aləmdə heç olmaz zəlil,
Nəzilər, üzülməz, onu yəqin bil.
Quranı bizlərə göndərib dəlil,
Haqdan Məhəmmədə olubdu barat,
Eylə itaət.

Halallıqla tap özünə bir peşə,
Hədyan deyib, qarışmayan hər işə.
Şər işdən saqınıb dolan həmişə,
Sakit əyləş, dur yerində fərağat,
Səri salamat.

Dərin düşün, danışanda söz danış,
Əyriyə əyri de, düzə – düz, danış.
Nəcəf deyər, bacarırsan, az danış,
Çox danışsan, ona kim verər qiymət,
Olar biisbat.

TƏCNİSLƏR

A QALA, QALA (dodaqdəyməz)

Dərd cahanda səni candan eyləyər,
Ataşı sinəndə a qala, qala.
Yəqin, xəstə salar, qandan eyləyər,
Saqinin dəstindən ağı ala, ala.

Hədər yerə sirrin dedin a yara,
Qələndərsən, sənə axtar, ay ara.
Hərcayılar yenə kəsdi ay ara,
Nazlı yar qəddinə ağ ala, ala.

Çək telinlən, yar yarasın ha sarı,
Nakəslərin dəhr içində hası* arı.
Dərd yeridi, hicran çəkdi hasarı,
Elədi Nəcəfə a qala, qala.

A QARA BAXTIM

Muğan səhrasında, yay zamanında,
Məni qərq eylədin a qara, baxtım!
Hicran dəryasında, qəm adasında,
Az qalıbdı, xəddim ağara, baxtım!

Gözəl, gərək, seyraqubdan yaxına,
Ağ əllərə xub yaraşır a xına.
İqbal üz döndərib, gəlmir yaxına,
Sən niyə yatıbsan, a qara, baxtım?!

Huş dağılıb, ağı başda ay azam,
Əlim tutmur, yar vəsfini a yazam.
Quru yerdə üryan qaldı ay əzam,
Tap gətir, Nəcəfə ağ ara, baxtım!

*hası-hansı.

ALA ÇAL DEYƏR

"Xəddim çıxdı, isbat olu qocalıq",
Qız-gəlinlər mana ala çal deyər.
Turunc üstə kilidlənib yaxalıq,
Buyur, gəl, açarın al aç, al deyər.

Bir söz desən, yar, könlümə toxanı,
Bu dünyada gözü-könlü tox hanı?!
Dirrikçisən, al əlinə toxanı,
Becər bostanını, ala çal deyər.

Nəcəf deyər, günüm oldu nə qara,
Tabıstanda qərq olmuşam nə qara.
Zalım fələk mana verib nağara,
Gətirib çomağı, ala çal, deyər.

AL ALA GÖRDÜM

Səhər-səhər canan çıxıb seyrana,
Bəzənib yaşıla, al ala gördüm.
Dəstə-dəstə dərib tutub dəstində,
Sancıbdı buxağa a lala gördüm.

Şölə çəkər, şam yandırar a yağı,
Zəhmət verib incidirsən ayağı.
Nə gəzirsən göz önündə a yağı,
Cəsəddən canımı ala-ala gördüm.

Sən talibsən heç nə dinə, bilmirəm,
Yar, məqsədin heç nədi nə, bilmirəm.
Nə danışa, heç nə dinə bilmirəm,
Nəcəfəm, dönmüşəm a lala gördüm.

AL ALAGÖZLÜM

Sallanıb naz ilə, durub qarşıda,
Geyinib qəddinə al alagözlüm.
Sübhü şəm, dəmbədəm eylərəm nida,
Alırsan canımı, al, alagözlüm!

Yaraşır qəddinə ala, göz indi,
Girdin dost bağına, ala gəz indi.
Xəstə canım ala-ala gəz indi,
Gəl dolan qarşımda ala-ala, gözlüm.

Mənim kimi ola bilməz sənə var,
Mən yoxsulam, xudam verib sənə var.
Nəcəf deyər, bir gün, gözəl, sənə var,
Çəkməynən sən məni ala, alagözlüm!

AYA, AĞA DƏRDİM

Xəstə canım dözmür yar fəraqına,
Döndərib saatım aya, ağa, dərdim.
Bu gün güzər etdim dostun bağına,
Bir neçə almasın, ayağa, dərdim.

Qəssal gətir, bük qəddimi budu, ağı,
Heç sağalmaz, bax, sinəmin bu dağı.
Əlimdə şərbətim olmuş, budu, ağı,
Az qalır, başımdan a yağa dərdim.

Bülbülün həsrəti gülə çətindi,
Cəhd eylə, əndəlib, gülə çat indi.
Nəcəf deyər, üzüm gülə, çətindi ?!
Bükəcək cəsədim ay ağa dərdim.

AY AĞA, GƏL, GƏL

Düldülün sahibi, Qənbər ağası,
Dərdayam, dadıma, ay ağa, gəl,gəl.
Aləmin sərvəri, mərdin mövlası,
Qoyma qəm başımdan a yağa, gəl, gəl.

Müştaqam qoynunda nara dilimnən,
Düşmüşəm dərdindən nara dilimnən,
Sübh-şəm kəsilməz nara dilimnən,
Piltə tək yanırım a yağa, gəl, gəl.

Yolunda sadağa ala canımı,
Çəkmə bir bu qədər ala canımı.
Qoyma hərcayılar ala canımı,
Salma sən Nəcəfi ayağa, gəl, gəl.

A YAĞI, FƏLƏK

Niyə bəd başladın cavan yaşımdan,
Oldun mənim ilə a yağı, fələk?!
Dərd tüğyan eylədi, aşdı başımdan,
Qatdın şərbətimə ay ağı, fələk!

Dərdim çətin, tez baş tapar az alim,
Bəzircansan, aç mətahın, az alım.
A bimürvət, a biinsaf, a zalım,
Çıxartdın başıma ay ağı, fələk!

Dərdliyəm, dadıma can a yetirdi,
Gün gəldi, günümdən cana yetirdi.
Nəcəf dərd əlindən cana yetirdi,
Geydirdin qəddinə ay ağı, fələk!

A YARIM MƏNİ

Nə müddətdi, nəzərindən salıbsan,
Salmırsan yadına, a yarım, məni.
Bir canım var, sən əlimdən alıbsan,
İncidir qeyrətim, ay arım, məni.

Əvvəldən qeyrətə, ya ara bağlayam,
Dərman yoxdu, açam yara bağlayam.
Əgər meylim qeyri yara bağlayam,
Alın, tərə-dırnaq a yarın məni.

Bülbüləm, demirsən bircə gül mənəm,
Süsənəm, sünbüləm, bircə gül mənəm.
Nəcəfəm, ağlaram, bircə gülmənəm,
İstəsə güldürər a yarım məni.

AYA QINDADI

Göyçə suyu içmişəm, toxunma mənə,
Üstümdə Ələsgər, aya, qındadı.
Elə bir şərbəti içirəm sənə,
Getməz dahanından a, yəqin, dadı.

Zalım fələk mənə baxdı kəm, ana!
Qoymur yetəm, bircə alam kam, ana!
Yenə xədəngini çəkib kamana,
Atmağa sinəmə ayağındadı.

Əl vurma, yıxılmaz, çətindi qala,
Eşq odun sinəmdə çat, indi qala.
Nəcəf bu həyatda, çətindi qala,
Qəm başında, hicran ayağındadı.

AY ARASINA

Ay nazənin, şoxun düşüb cahana,
Yayılib aləmin ay arasına.
Yoxdu gözəlliynə üzr, bəhana,
Qonub qaşlarının ay arasına.

Rüsxət ver, dərdimi deyim sənə, yar!
Həsərət könlüm keçən günün sanayar.
Tabım yoxdu gözləməyə sənə, yar!
Gəl qoyaq ilqarı ay arasına.

Nəcəf deyər, çox pay umma az əldən,
Sağ dəstinlə at mürğünə az al dən.
Bir mərdinən dost olmamış əzəldən,
Axtar xəyalını, ay ara, sına.

AYAZI QALDI

Üç ay payız keçdi çox hörmətinən,
Qışın məşəqqəti, yazı qaldı.
Çəkdim həsrətini nə zəhmətinən,
Gözüm gözləməkdən a yazı qaldı.

Al dəstinə, vur çomağı başa, yar,
Baş qoyanın qoy yolunda baş, a yar.
Heç görmədim dövran sürən başa, yar,
Ömrün çoxu getdi, ay azı qaldı.

Yaxşı gəldi, yaman gündə yaradı,
Unudulmaz, yaddan çıxmaz yar adı.
Nəcəf deyər, nəşq olunub yar adı,
Silinməz, sinəmdə a yazı qaldı.

AYƏ BİR MƏNƏM

Yüz on dörd surəni cəm bilən aşkar,
Oxuyan dilində ayə bir mənəm.
Haqq yanında üzü qara, günahkar
Yenə varmı, yarəb, ayə, bir mənəm?

Gözüm gördü yar dəstində dərməni,
Qul olaram, qəbul etsə dər məni.
Ləblərində var dərdimin dərməni,
Bimürvət, demirsən, " ayə, bir məni əm!"

Nəcəf deyər, var bir ərzim sənə, yar
Soruş dərdim, ortağ olsan sən əyər.
Həsretindən günüm olub sənə, yar!
Dönən dəqiqəsi aya bir mənəm.

AYƏ, KİMİNDİ

Sallana-sallana çıxdı xanadan,
Görəsən, bu gözəl, ayə, kimindi?
Qarşıda kimindi,
Kimsənindi, kimindi.
Söylə görüm, ay fələk,
Bay eylədin kimi indi!?
Gözəl yaranıbdı qalu bələdan,
Tərbiyəsin verib, ayə, kim indi?

Camalında cəm olubdu ayalar,
İlə qoymaz, dərdli canım ay alar.
Qarşıda ay alı,
Mana qurma ay alı.

Həsərətindən Məcnunam,
Dolanıram a yalı.
Rəsmdə eyləyərlər ayalar,
Eləmir dərmanım, aya, kim indi.

Yar ucundan canda yara çətindi,
Təbib neştər vurub yara, çətindi.
Qarşıda çətindi,
Var, mənzilə çat indi.
Yüklə bər-bərxananı,
Çal çatığın çat indi.
Yarın ayrılığın yara çətindi,
Nəcəf də ayrılıb aya kimi indi.

AY ƏMİMİNDİ

Zikrimdə həmişə gedəndə hara,
Əzbərdi dilimdə ayə– "mim" indi.
İnşallah, heç yerdə düşməyəm dara,
Sayəsi üstümdə ay əmimindi.

Ömrüm keçib, yetirmişəm sinə, ağa,
Sən qəddimə qismət eylə sin, ağa,
Sınanmışam, çəkmə məni sınağa,
Çıxarıb sınaqdan ay əmim indi.

Nəcəfəm, həsrəti, bax, diyar idim,
Xudam nəzər saldı, baxdı, yarıdım,
Taleyi ucaydım, baxtı yar idim,
Gəc gəlib iqbalım, ayamım indi

AY İNDİ, SƏNƏM

Nə müddətdi, həsrətini çəkirdim,
Gördüm camalını ay indi, Sənəm!
"Yel əsdi, ürbəndi atdı üzündən,
Elə sandım, doğru ay" indi, Sənəm!

Eynim yaşı üzdə salıb ay ada,
Aman, yarım, əlin vermə a yada.
Nə olar ki, bir salasan a yada,
Deyəsən: "ləbimdən ay indi sən əm".

Oxlayıb sinəmi, yara eləyibsən,
Aparıb ömrümü, yarı eləyibsən.
Şikəstə Nəcəfə, yar, eləyibsən
Günü il, dəyqəni ay indi, Sinəm!

AY ÜZÜM BARI

Dedim məni bağban elə bağına,
Dərim budağından, ay üzüm barı.
Könül müştəq olub gül yanağına,
Sən allah, qoy sürtüm ay üzüm barı.

Qədəm qoydum bağçanızın dərinə,
Dedim görüm, bağban bağdan dəri nə?
Qıya baxdı, məni saldı dərinə,
Qoymadı çalxanım, ay üzüm barı.

Keçirmişəm cavan ömrüm yarıdadı,
Ah eyləyib, hey çəkirəm, yar dadı.
Nəcəf deyər, var ağzımda yar dadı,
Yeməyə yaxşıdı ay üzüm barı.

BİR İNCƏ SİNƏ

Xublar məclisinə güzarım düşdü,
Göründü gözümə bir incə sinə.
Dərd tüğyan eylədi, həddini aşdı,
Könül mayıl oldu bir incəsinə.

Bağ salıb becərdim, aya, nə dərdim!?
Kimsə yox, gətirəm əyanı dərdim.
Artıbdı canımda, ay ana, dərdim,
Olubdu dağların birincə sinə.

Çox eylər Nəcəfə, ay ağa, bu kar,
Olmaya əzəldən, ay ağa, bu kar!
Yuyar qəssal qəddim, ay ağa bükər,
Aparıb qoyarlar bir incə sinə.

BİR KAĞIZ

Bir ləhzə gözümdən olanda kənar,
Yüz eylərsən canda dərdim bir, kağız!
Yaxşı dost dostunun dərdini qanar,
Nitqə gəlib, danışdırsa bir-iki ağız.

Dərində pasiban deyərsə, qallam,
Götürüb bağrımı de yarsa, qallam.
Yaralar sinəmdə deyər sağallam,
Əgər əmsəm ləblərindən bir-iki ağız.

Lütf eylə, üstümə gəl, gətir yazım,
Çəkmişəm cəfasın, gəl, gətir, yazım,
Nəcəfəm, vəsfini gəl, gətir, yazım,
Bir davat, bir qələm, bir də bir kağız.

BU DAĞI MƏNƏ

A bimürvət, a biinsaf, a zalım,
Çəkdi üst-üstündən bu dağı mənə.
Züleyxa camalı, Leyli sevdalı,
Məcnun tək gəzdirdi bu dağı mənə.

Qəfil qəsd elədi cana sən indi,
Çıxar bədənimdən can asan indi.
Yoxladım, cananım, can a sənindi,
Verdi şərbət deyir budu ağı mənə.

Elədi aqlımı başdan ayağa,
Heç kimsə düşməsin başdan ayağa.
Bicarə Nəcəfəm, başdan-ayağa
Geydirdi al yerinə budu, ağı mənə.

BU DAĞI MƏNƏM

Fələyin cəbrindən heç üzüm gülmür,
Tək çəkən hicranı, bu dağı mənəm.
Qəza qəhri məndən hərgiz üzülmür,
Əlində şərbəti budu, ağı, mənəm.

Tabıstan xoş keçir leyli havası,
Nə ilə olardı leyli havası?
Dolubdu sərimə Leyli havası,
Məcnun tək dolanan bu dağı mənəm.

Nəcəfəm, dərs alıb, "sin"ə yetişdim,
Ömür yarı oldu, sinə yetişdim.
Bivəfa ucundan sinə yetişdim,
Geyinən qəddinə budu, ağı, mənəm.

DAL-DALA SİNSİN

Bir kamil ustaddan dərsim alanda,
Oxudum, öyrəndim dal-dala "sin", "sin".
Araya söz atdı iş düzələndə,
Müxənnət gərdəni dal-dala sınısın.

Mərd iyid saxlayar mərdana duru ar,
Mərd oğul qəhrində mərd ana durar.
Mərd iyid meydanda mərdana durar,
Müxənnət çalışar dal-dala sinsin.

Nəcəf deyər: var bir ərzim, ay ağa!
Hərcayının sən qəddini əy, ağa!
Xoş gün görüb, keçirməsin ay, ağa!
Sarsağın sərini daldalasın sin.

DARA, SƏN DARA

Bağlama hər dosta sən etibarın,
Axtar xəyalını da ara, sən də ara.
Tökülüb gərdənə zülfü-şahmarın,
Al şana dəstinə dara, sən dara.

A bimürvət, heç demirsən bu da ərđi,
Mən çəkirəm, heç kim çəkməz bu dərđi.
Mən dərvişəm, mənzilgahım bu dərđi,
Sən şahı-Cəmşidsən, Darasan, Dara.

Al bıçağı, gör dərđimi nədi, yar,
Sakit əyləş, nə el axtar, nə diyar.
Qoy boynuna təqsirini nədi, yar!
Sonra çək Nəcəfi dara, sən dara.

GÖZ DƏRDƏ MƏNİ

O cəllad qaşların alır canımı,
Salıbdı sağalmaz göz dərdə məni.
Müjgan kirpiklərin tökür qanımı,
Əcəlsiz öldürür gözdər də məni.

Tərpənsə yerindən sal, səda salar,
Göz yaşım üzümdə sal ada salar.
İstəsə nəzərdən salsa da, salar,
Gözəlsə hər zaman gözdərdə məni.

Nəcəfəm, həsrətəm şirin yeməyə,
Kəs apar başımı şirin yeməyə.
Əmməyə, bəstanın şirin yeməyə,
Tifil nalə edər, göz dərd əməni.

QALANDIMI, GÖR

İnsan müvəqqəti, gəldi-gedərdi,
Daima dünyada qalandımı, gör.
Duruşun canımda artırdı dərdi,
Atəşin sinəmdə qalandımı, gör?

Sığındım qeyrətə, ara dərinədən,
Kəsmədim dostumdan ara dərinədən.
Axtar xəyalımı, ara dərinədən,
Fitnəni, qovğanı, qalı andımı, gör?

Nəcəf deyər, eynim yaşı a damı,
Qətrə-qətrə üzüm üstə a damı.
Qəsəm olsun, sınıyacam adamı,
Əyləş məclisimdə, qal, andımı gör.

QALDI

Fələk məni tərki-vətən eylədi,
Həs-rət gözüm yolda ay ilə qaldı.
Hicrandan yük tutdu, qəm şələlədi,
Çəkdiyim qovğadı, ay-ilə qaldı.

Qoy boynuma təqsirimi, budara,
Günahkarsan, çəkdir məni bu dara,
Yaxın isən uzaq düşdü, budu ara.
Daha görüşümüz ay, ilə qaldı.

Aldı sinəm üstdən yara, gəlmədi,
Təbib neşdər vurdu, yara gəlmədi.
Nə dedin, ay Nəcəf, yara, gəlmədi,
Gözlərim yolunda ay-ilə qaldı.

NƏ QALAR İNDİ

Nazlı dilbər köç eylədi yanımdan,
Düzüldü yollara nəqalar indi.
Qürbət eldə dərd asıldı canımdan,
Nə gedər vətənə, nə qalar indi.

Yar yaşıl geyinib, qəddin bəzər a,
Səbəb nədi, məni gəttdi bə zara?!
Yusif kimi axır, çıxsam bazara,
Heç kəs ala bilməz, Naqı alar indi.

Nəcəf deyər, yenə geydim nəş ağı,
Qəm çəkənən nə bimarı, nə sağı.
Ala gözlər mana eylər nasağı,
Ataşı sinəmdə nə qalar indi.

NƏ YAZIM İNDİ

Bir əlimdə namə, birində xamə,
Bilmirəm, canana nə yazım indi?
Huş gətirmir, nəğmə çəkim nizamə,
Qorxuram cinasda nəy azım indi.

Dərdim çoxdu, çətin bilər az alım,
Bəzircansan, aç mətahın, az alım.
A bimürvət, a nainsaf, a zalım,
Həsretin məni tək nə azı mindi.

Nəcəf dildə zikr eyləyər neçə ayə,
Ağ buxaqın şoxu düşüb neçə ayə.
İl dolandı, ömrüm yetdi neçə ayə,
Xoş keçmədi qışım, nə yazım indi.

SƏN A DAL

A beymürvət, mən ha candan olmuşam,
"Əlif" qəddim eyləyibsən sən a "dal".
Bilsə idim etibarın belədi,
Bel bağlayıb çevirməzdim sənə dal.

Var sərimdə heç kəsilməz a qalım,
Vaxtım çatıb, sin qazdırım, ağ alım.
Bir qul olum, qulluğunda a qalım,
İnanmırsan, gəl dilimdən sənəd al.

Yazıq Nəcəf, günün keçir azınan,
Səng əzərdi, indi kəsmir azı nan.
Bel bağlayıb bu fələyə az inan,
Hiylə qurub axır eylər sənə də al.

SİNƏ SARIDI

O gözəl dilbərin, mahi-ənvərin
Xəlq olub qüdrətdən, sinə sarıdı.
Sədəf dahanının yoxdu qiyməti,
Ləli kəlmələrin sinə sarıdı.

Elədim sirr sözüm əyana, gəzdim,
Qoydum günahımı a yana, gəzdim.
Dolandım dünyanı, ay ana, gəzdim,
İndiki səfərim sinə sarıdı.

Nəcəfəm, xoş baxtım oyana döndü,
Günüm il, dəqiqəm, oy, ana döndü!
Bivəfa əlindən o yana döndü,
Üzün daldalıdı, sinə sarıdı.

SİNƏSİNƏ BAX

Səyyadısan, seyr edirsən səhranı,
Nəzər sal, dağların sinəsinə bax.
Yayınar şikarın görəndə səni,
Əylən bərəsində, sinə-sinə bax.

Var könlümdə bir həsrətim – Sənəmdi,
O səbəbdən ağlar gözüm, sə nəmdi.
Mən sevmişdim, axır, yadlar səni əmdi,
Bu gənc iqbalımın si nəsinə bax.

Mən Məcnunam, seyrangahım bu dağdı,
Sinəm üstü bu düyündü, bu dağdı.
Nəcəf deyər, qəddimdəki budu, ağdı,
Geyinib gedirəm sinə, sinə bax.

TƏRSƏ DAĞI VAR

Tərsə güzar etdim tərsa seyrinə,
Tər geyb qəddinə, tərsə də ağı var.
Tərsə düçar oldum tərsa qəhrinə,
Tərsanın sinəmdə tərsa dağı var.

Tərsa, gör çeşmimin tərsə nəm üstə,
Tərsə kəs başımı tər sənəm üstə.
Tərsədə dolanır tərsa nəm üstə,
Tər alıb dəstinə tər səd ağı var.

Tər əndamdı, tər köynəkdi, tər sinə,
Tər istər ki, tər köysünə tər sinə.
Tərsə Nəcəf, nə gəzirsən tərsinə,
Tərsənin gəzməyə Tərsə dağı var.

ÜZÜ AĞAM İNDİ

Vəfalı dostuma yalan satmaram,
İlqara doğruyam, üzağam indi.
Əmanət eylədim köhlən atımı,
Nainsaf aldatdı, uzağa mindi.

Yar qəddinə geyinibdi sağ alı,
Layiq deyil, qurma mana sağalı.
Şəfa tapar yaralarım sağalı,
Qoysan üzüm üstə üz, ağam, indi.

Ömür bağın demək olmaz dər yada,
Eynim yaşın eyləyibsən dərya da.
Qıya baxıb qərq edirsən dəryada,
Deyirsən Nəcəfə: üz, ağam, indi.

YAD ELƏ

A bimürvət, tərki-vətən elədin,
Tifil ikən məni saldın yad elə.
İnandırдың, ilqar verib əylədin,
Demədin ki, ya belədi, ya da elə.

Cəng içində neylər mənə bu səy ər?
Az bu qədər izlə məni, bus, a yar!
Mərizinəm, ver ləbindən busa, yar!
Xalq içində ya ehsan qıl, ya da elə.

Nəcəf deyər, sözlərimin budu ağı,
Şərbət deyir mənə verdin budu, ağı.
Elə çəkdi sinəm üstə bu dağı,
İnan, qıyıb çəkməz idi yad elə.

YAXŞI DA GÜLDÜ

Bu gün seyrəğibdən bir söz eşitdim,
Toxundu qəlbimə, yaxşı degildi.
Dostun bağçasından bir qönçə dərdim,
İylədim, doğrudan, yaxşı da güldü.

Sallandı cananım, nəbadə getdi,
Götürdü dəstinə nə badə getdi.
Pozuldu rəvnəqim, nə badə getdi,
Yaman şaqqa çəkdi, yaxşı da güldü.

Nəcəfəm, dolandım Tap diyarını,
Vədə tamam oldu, tap di yarını!
Yetim çox axtardı, tapdı yarını,
Hicran başa yetdi, Yaxşı da güldü.

YARANAN MƏNƏM

Bu çarxı-gərdişin nəş bir çağında,
Zühr edib anadan, yaranan mənəm.
Hicran otağında, qəm otağında
Ləhzədə min kərə yar anan mənəm.

Mənim üçün nə ata var, nə də ana,
Adam gərək nə gizlədə, nə dana.
Dərdbilməzə, dilqanmaza, nadana
Yaltaqlıq eyləyib, yarananmanam.

Bir canım var, ixtiyarı yarındı,
Al bıçağı, doğra bağrım, yar indi.
Ləblərinin xəstəsiyəm, yar, indi,
Demirsən Nəcəfə yaranan mənəm.

DİVANİLƏR

BAX

Sən şeyirdsən, bir ustaddan
Dərsini al, sözə bax.
Qəbul eylə dediyimi,
Nəsyət olsun sizə, bax.
Yəqin bil ki, el içində
Dolanmaq asan deyil;
Aşıqlıq ağır sənətdi,
Sanmagınan məzə, bax.

Öz-özünə mənəm deyib,
İtirməynən sərini;
Məndən sənə müştəri olmaz,
Axtar, tap müştərini.
Əbəs yerə pərvazlanıb,
Yandırmaynan pərini;
Pərvana olub ataşa,
Vurma özünü közə, bax.

İsmimdi Aşıq Nəcəf,
El içində sadəyəm;
Aləm bilir, eşq əhliyəm,
Haqdan dolu badəyəm.
Sağalmazsan, tutsam səni
Bir qurtarmaz qadayam;
Fəhmin olsun, kənar dolan,
Toxanmaynan bizə, bax.

ÇƏP

Sən aşırıqsan, saz çalırsan,
Çəp oxuyub, çalma çəp.
Məndən sənə nəsyət olsun,
Çəp danışib, gülmə çəp.
Həqiqətdən kəlmə söylə,
Eşidən əhsən desin;
Dinəndə çəp sual verib,
Cavabını alma çəp.

Əzbərimdi leyli-nəhar
Ərənlərin sərvəri;
Xizr ilə ruhana girdi,

Gəzdirdi bəhrü bəri.
Sən ki, bir qəvvas deyilsən,
Dolanma nəhrələri;
İşin nədi dəryalarla,
Dərinlərə dalma çəp.

Nəcəf ilə danışanda,
Həqiqətdən kəlmə kəs.
Təriqətdən söz açmağa
Hər zaman göstər həvəs.
Şəriəti yaxşı öyrən,
Zəhmətin olmaz əbəs;
Mərfət hər kəsə gərəkdi,
Bu elm ilə olma çəp.

DANIŞAQ

Cavan aşiq, al sazını,
Gəl, məclisdən danışaq;
Çal, oxuyaq "Baş divani",
Biz təcnisdən danışaq;
Həqiqətdən kəlmə kəsək,
Xalqa mətləb qandırmaq;
Nitqə kələk, zəban açmaq,
Deyək dastan, danışaq.

Layiq deyil, özgəsinin
Arxasınca söz deyək;
Hər bir kəsin nöqsanını
Duraq üzbəüz deyək.
Ataların misalını:
Əyri oturmaq, düz deyək;

Nə yarayar, nə yaraşar
Altdan-üstədən danışaq.

Möhkəm tutaq doğru yolu,
Nə yanılaq, nə azaq;
Sərimiz salamat olar,
Əyridən olsaq uzaq.
Namərđi məzəmmət edək,
Mərđlərə tərif yazaq;
Nə xainin adın çəkək,
Nə xəbisdən danışaq.

Fəhm elə, diqqət yetir
Könlüm təmənnasına;
Əzəl gündən sığınmışam
Mərđlərin mövlasına.
Nəcəf deyər, nəzər yetir
Xəstə könlüm yasına;
Min bir dərđə dava qılan
Biz o kəsdən danışaq.

DURUR

Sidq-dillə sığındığım
Qadiri-sübhan durur.
Dar günümdə dada yetən
Ol şahi-mərđan durur.
Həqiqətə aç zəbanı,
Ver sualı, al cavab;
Bir suala yüz cavabım
Hazırdı, əyan durur.

Dəli könlüm havalanır,
Gahdan bəzircan olur;
Gah geyinir zər-zibanı,
Gahdan da üryan olur.
Nakəs adam gen günündə
Sənlə canhacan olur;
Dar günündə gəc dolanır,
Yan gəzir, pünhan durur.

Müxənnətə bel bağlamaq
Dünyada əfsanədi.
Hərcayıya dəlil demək
Çölə, biyabanədi.
Yazıq Nəcəf dərd əhlidi,
Bilmə ki, divanədi;
Müddətədi, qəm dəryasına
Olub gəştiban, durur.

ƏLİ

Xudam səni xəlq eləyib
Ad verib "aslan", Əli!
Şəninə tərif yazılıb,
Bağlanıb dastan, Əli!
Dar günümdə, dad eylərəm,
Sən yetiş imdadıma;
Kərəm eylə, qurtar məni
Sən bu hərasdan, Əli!

Gecə-gündüz zikr əyləyib,
Səni salan yadına,
Mətləb alar, mətəl qalmaz,

Tez yetər muradına.
Cəmi darda qalanların
Yetişənsən dadına;
İbrahimə sən eylədin
Narı gülüstan, Əli!

Öz nurundan xəlq eyləyib,
Haqq sənə "şirim" deyib;
Mələkələr nitqə gəlib,
Əhsən! Afərin! deyib.
Möminlər damənin tutub,
Sidq ilə "pirim" deyib;
Əlin üzmez məhşər günü
Sən kimi dostdan, Əli!

Mahalımdı Göyçə eli,
Nəcəfdi adım mənim;
Yüksəlib ərşi-əlaya
Ahü fəryadım mənim.
Lütf eylə, ay kərəm kanı,
Sən ver muradım mənim;
Qəlbimi qaradan çıxart,
Könlümü yasdan, Əli!

GƏL

Dəli könül, qafil olma,
Sığın girdigara, gəl;
Aləmləri xəlq eyləyən
Bir pərvərdigara, gəl.
Leyli-nəhar zikr eylə
Həsən-Hüseyn babasın;

Aldanma dünya malına,
Olma üzü qara, gəl.

Yaranmışlar öləcəkdi,
Hərənin bir vaxtı var;
Sorğu-sual, Puli-Sirat
Qabağında haqdı, var.
Xaliq özü divan qurar,
Ədalət bir taxtı var;
Seçərlər çox günahkarı,
Yandırarlar nara, gəl.

Axtarır həsrət gözüm,
Şiri-yazdan hardadı?
Açılmır xəstə könlüm,
Qüssə, qəm-qubardadı.
Yet dada, Şahi-Qəşəmşəm,
Yazıq Nəcəf dardadı;
Kərəm eylə, tut dəstindən,
Çıxart bir kənara, gəl.

GƏL

Əgər mərdsən, bu meydana
Saz götür, mərdana gəl.
Həqiqətdən kəlmə kəsək,
Danış, xoş zəbana gəl.
Mərifətlə məclis apar,
Görənlər əhsən desin;
Hərcayıyla aşna olma,
Sirr vermə nadana, gəl.

Səhrayısan, sərin gəzdir
Qeyrətindən, arınan;
Sərrafısan, aç mətahın,
Sərf et xiridarınan.
Sən ki ovçu deyilsən,
İşin nədi marınan?
Sarsaqalayıb, sayaqalayıb,
Danışma əfsana, gəl.

Göyçəli Aşıq Nəcəfəm,
Aşkar edim elimi;
Məşhurdu əsli-nəslim,
Aləm bilir halımı;
Bir ləhzədə nitqə gəlib,
Açar olsam dilimi,
Ünüm yetər Alosmana,
Səs sallam cahana, gəl.

GƏLMƏDİ

Nə müddətdi, vədə verdi,
Getdi, canan gəlmədi;
Həsretindən nalə çəkdim,
Oldum giryan, gəlmədi.
Gözlədim yollarını,
Zarü heyran, müntəzir;
Uydu əğyarın sözünə,
Dolandı yan, gəlmədi.

Ay ağalar, dərd canımı
Yandırdı səqər kimi;
Huş dağılıb, ağlım çaşıb,

Olmuşam sərsər kimi.
Təbim təlatümə gəlir,
Coşur bəhrü bər kimi;
Üzərində gərdiş üçün
Bir gəştiban gəlmədi.

Mən Nəcəfəm, dərd əlindən
Leyli-nəhar ağlaram;
Qalmayıb canda dəyanət,
Səbrü qərar, ağlaram.
Ölənədək göz yaşımı
Eləyib car, ağlaram;
Əydi cavan qamətimi,
Getdi İman, gəlmədi.

GÖZÜNƏ

Gözəlim icazə ver,
Bağlayım dastan gözünə.
Yaradan zinət verib,
Özü bər qəsdən gözünə.
Ağ üstən qara çəkib,
Altdan, həm üstən gözünə,
Canımı qurban eylərəm,
Sənin o məstan gözünə.

Xələt özü xələş eyləyib,
Səni gözəllər sərvəri.
Gəzmişəm, görməmişəm.
Dolanmışam hər bir yeri,
Şahtaxtı, Şəril, Naxçıvan.
Ola bilməz bərabəri,

Bəsə , Bağdad, küllü İran,
Cəmi Türküstan gözünə.

Təbiət xətti çəkib,
Hilal qoşa, ay qabağca.
Günəş kimi zinət verir,
Zənəxdanın gül yanağa.
Ağdaş, Bərdə, Şəki, Şirvan,
Cəmisi olsun savağa.
Zaqatala, Mahaçqala,
Yeddi Dağıstan gözünə.

Ay zalım bir bu qədər,
Eyləmə naz, ağrın alım.
Görünmə bəd nəzərə,
Daldada göz, ağrın alım.
Gəncə, Qazax, Qarabağ,
Olmaz əvəz ağrın alım,
Tovuz, Tərtər, Qarabağ.
Olmaz əvəz, ağrın alım,
Tovuz, Tərtər, həm Kəlbəcər,
Bütün bu cahan gözünə.

Tovuz kimi cilvələnib,
Çəkəndə görən qorxuram.
Geyinib al qumaşı,
Gəzəndə hərdən qorxuram.
Nəcəf deyər yalan yoxdu,
Mən bu güzardan qorxuram.
Nə qafil xata dəyər,
Düşməndən, dostdan gözünə.

QIRMIZI

Bir ilahi yer üzünə
Verdi fərman qırmızı;
Abu ataş, xaku baddan
Yapdı insan qırmızı;
Mələkələr dəstə-dəstə
Səcdə qıldı onlara;
Baş əymədi Mələk Tavus,
Oldu Şeytan, qırmızı.

Adəmlə Həvva ananı
Ol behiştə atdılar;
Gəzdirdilər hər bir yanı,
Buğdanı görsətdilər:
"Yemək olmaz!" deyib onu
Çox tərbiyə etdilər;
Yedi Həvva, Adəm Ata,
Oldu peşman, qırmızı.

Uydular şeytan felinə,
Haqqa yalan satdılar;
İlahidən hökm olundu,
Onları ordan atdılar;
Nəcəf deyər, axır, onlar
Bir-biriylə yatdılar;
Həvva Ana bir yüz səksən
Doğdu oğlan, qırmızı

LAYİQ DEYİL

Öz dostundan sına könl,
Bitməyin layiq deyil;
Qədirbilməz kölgəsində
Yatmağın layiq deyil.
Bir səməndi saxlayasan,
Ondan bədöy çıxmasa,
Onu dosta tərif edib,
Satmağın layiq deyil.

Bir qətrə sudan yaranıb
Bu cahana gələnlər;
Dolanıb yaxşı-yamanı,
Xeyir-şərin bilənlər.
Bir ustada qulluq edib,
Ondan dərşin alanlar,
Təklif olmamış məclisə
Getməyin layiq deyil.

Nəcəf deyər, et yaxşılıq,
Yoldaş olma pisliyə;
Dərdin demə dərdbilməzə,
Dərman olmaz xəstəyə.
Bir yerə ki varid oldun
Hamı səni istəyə,
O məclisə acı söhbət
Qatmağın layiq deyil.

OLA

Şövq ilə meydana girrəm,
İstərəm mərdan ola;
Sualıma cavab verən
Doğru bir insan ola.
Mərifətdən kəlmə kəsib,
Həqiqətdən söylərəm;
Kəlmələrə "bəli" deyib,
Huş verib, qanan ola.

Aşıqlıqda öz yerim var,
Şairlikdən halıyam;
Təcnis, təxmis cəm etmişəm,
Divanidən doluyam;
Kamil ustad xidmətçisi,
Şahi-Mərdan quluyam;
Təkəbbürə baş əymərəm,
Əgər ki, sultan ola.

Aşıq Nəcəf həcv-hədyan
Danışmağa ar elər.
Qohum-qardaş ayrılığı,
Gen dünyamı dar elər.
Hər ləhzədə xəstə könlüm
Neçə xam xəyal elər;
Yet dada Şahi-Qəşəmşəm,
Qoyma pərişan ola.

OLMASA

Səyyad olan seyrə çıxmaz
Şövqi-şikar olmasa;
Xədəngin çəkməz kamana,
Ovu aşkar olmasa.
Kamil səyyad cəhd eləyər,
Kəsər ov bərəsini;
Ovunu əldən buraxmaz
Ovu bikar olmasa.

İstəyirsən bir mərd ilə
Dost olasan aşkara;
Əvvəlcə qəlbini onun
Dərdindən axtar, ara.
Hərcayıyla aşna olma,
Çək özünü kənara;
Elə dost nəyə gərəkdi,
Dar gündə yar olmasa.

Gəl, biçərə Nəcəf dərdin
Söylə bir əhli-dilə;
Huş-guş ilə qulaq verə,
Bəlkə, çarasın bilə.
Çarx dolanıb, iqbal yatıb,
İş düşəndə müşgülə,
Özgədən düyün açılmaz,
Özündə kar olmasa.

PƏRVƏRDİGAR

Altı gündə xəlq elədi
Dünyanı pərvərdigar;
Abu ataş, xaku baddan
İnsanı pərvərdigar.
"Kaf" kun ilə qərar tutub
İnsü cinnü kainat;
"Fə" kun ilə qopardacaq
Tufanı pərvərdigar.

Leyli-nəhar zikrim sənsən
Ey kərimi-zülcəlal!
İnsü cinnü murü mələx
Hökmündədi bakamal.
Aldanma fani dünyaya,
Olma, dilim, kəcxəyal;
Mehrü mahla rövşən edib
Hər yanı pərvərdigar.

Adil Allah, ədalətsən,
Həm dilimdə carsan;
Xövf yoxdu xilqətində,
Haqq kirdigarsan;
Mürid, müdrük, mütəkəllim,
Hər zaman bidarsan;
Xilas eylə sən Nəcəfdən
Üsyanı, pərvərdigar.

VERİR

Həsrət gözüm qürbət eldə
Yaş yerinə qan verir;
Sədrimdən ataş qalxır,
Sərimə duman verir.
Tut o şəxsin ətəyindən
Aləmə imdad elər;
Mürdəni cana gətirir,
Xəstəyə dərman verir.

Şahi-Mərdan Zülfüqarı
Çəkdi bəhri-sənginə,
Daş yarıldı, bir quş çıxdı,
Yarpaq almış ənginə.
Qafil olma bu fanidə,
Bax səlasil cənginə;
Bəxş eyləyir həm qatarı,
Sailə sərvan verir.

Gəl, biçarə Aşiq Nəcəf,
Bərk tutma bu dünyanı;
Dünyalardan xərac alan
Hanı, İsgəndər hanı!?
Puç eylədi Süleymanı
Xosrovu, həm Xaqanı;
Şairlər dastan bağlayıb,
Tarixlər nişan verir.

YENƏ

Nəqafil qarşımıza,
Bir can olan çıxdı yenə.
Dağıtdı ömrüm qalasın,
Saldı talan, çıxdı yenə.
Şahmar kimi gərdən çəkib
Adam çalan çıxdı yenə,
Mənim kimi fükəranı,
Dərdə salan çıxdı yenə.

Gələndə məclisimə,
Gözünə gözüm sataşdı.
Dərya kimi dalğalandı,
Dərdim, qəmim həddən aşdı.
Can getdi, cəsəd qaldı,
Hüş dağıldı, aqlım çaşdı.
Qoymayın məclisimə,
Gəldi filan çıxdı yenə.

Axtarıram, tapa bilmirəm,
Dərdim açım ər danışım.
Yalan yoxdu, öz-özümdə,
Görmürəm hünər danışım.
Qorxuram nitqə gəlim,
Dəli-dəngəsər danışım.
Nəcəf deyər, ağıl başdan,
Yoxdu yalan çıxdı yenə.

MÜXƏMMƏSLƏR

ÇIXDI YENƏ

Naqafil qarşımıza
Bir canalan çıxdı yenə;
“Dağıtdı ömrüm qəfləsin“,
Saldı talan, çıxdı yenə;
Şahmar kimi gərdən çəkib,
Adam çalan çıxdı yenə;
Mənim kimi füqəranı
Dərdə salan çıxdı yenə.

Gələndə məclisimə,
Gözünə gözüm sataşdı.
Dərya kimi dalğalandı,
Eşqin bəhri coşub daşdı;
Can getdi, cəsəd qaldı,
Dərdü qəmim həddən aşdı;
İnanın bu sözlərimə,
Yoxdu yalan, çıxdı yenə.

Nəcəfəm istəmərəm,
Haqqı qoyum, şər danışım;
Tərif etməyə özümdə
Görmürəm hünər, danışım;
Qorxuram, nitqə gəlim,
Dəli, dəngəsər danışım;
Dinmək olmaz, huşum çaşdı,
Ağlım başdan çıxdı yenə.

DOLANIR

Bugünkü məclisimdə
Gəzib, bir insan dolanır;
Qaş qara, gözlər ala,
Kirpiyi peykan dolanır;
Gözəllikdə yoxdu tayı,
Yusif-Kənan dolanır;
Xəstələrə şəfa verən
Həkimi-Loğman dolanır.

Fəhm elə, dəqiq ilə
Bax qaşının qarasına;
Qolunda qolbağına,
Guşunda güşvarasına;
Görənlər camalını
Bənzədər ay parasına;
Çoxları qamətinə
Olubdu heyran, dolanır.

Nəcəf deyər, çox gəzmişəm,
Belə bir can görməmişəm;
Alını ayna, camalı gül,
Qaşı kaman görməmişəm;
Bu sifətdə, bu simada
Yerdə insan görməmişəm;
Elə bil, behiştədən gəlib
Huriyü qılman dolanır.

DÜNYADI BU

Eşidin, ay camaat,
Bilin, yalan dünyadı bu;
İsgəndəri, Süleymanı
Yola salan dünyadı bu;
Zəhmət ilə yığdığını
Əldən alan dünyadı bu;
Adəmdən Xatəmədək
Kimə qalan dünyadı bu!?

Ürəkdən bel bağlayıb,
Bunu dost bilməyin, adı!
Nə qədər dostluq edəsən,
Biləmməzsən fikri nədi.
Nə qohum-qardaş tanıyır,
Nə aşnanı, nə də yadı;
Hamıya pislik eləyib,
Zərbə çalan dünyadı bu.

Əvvəl, onu dost biləni
İnandırır, al eləyir;
Dediyində duran deyil,
Gündə yüz xəyal eləyir.
O qədər şirin görünür,
Özünü ona bal eləyir;
Müxtəsəri, aqibəti
Zəhər olan dünyadı bu.

Aşığı Nəcəf, kim deyər ki,
Bunda bir insan qalacaq?!
Nə dövlət, nə həşəmət,

Nə qurğu-dövran qalacaq?!
Axırında, bircə özü,
Bircə də şeytan qalacaq;
Bəlkə, yüz yol boşalıbdı,
Yüz bir dolan dünyadı bu.

GƏLİNƏ

Canımı qurban elərəm
Gözləri göyçək gəlinə;
Boy uca, gərdən mina,
Top qarabirək gəlinə;
Başında tirmə şalı,
Əynində ipək gəlinə;
Yaranmışdı yoxdu tayı,
Yer üzündə tək gəlinə.

Baxmışam diqqət ilə,
Buxaqında bir xalı var.
Şirin ləhcə, xoş dili,
Sanki, ləbinin balı var;
Mərifəti, qanacağı,
Ağlı, huşu, kamalı var;
Ağzına yaşmaq alıb,
Yaraşır örpək gəlinə;

Gəzmişəm, gərməmişəm
Onun kimi gözəl xasın;
Qəvvas olub girrəm,
Boylaram eşqin dəryasın.
Nəcəfəm of demərəm,
Alaram dərdü qadasın;

Gözəllər sərdarıdı,
Eyləməyin şək gəlinə;

GÖRMÜŞƏM

Bu günkü səfərimdə
Təzə bir cavan görmüşəm.
Əyləşib taxt üstündə,
Buyurub fərman, görmüşəm.
Mələklər sərdarıdı,
Gözəllərə xan görmüşəm;
Əsldə məlakədi,
Nəsildə insan görmüşəm;
Xəstələrə şəfa verir,
Mürdələrə can görmüşəm.

Yazıq canım oda yanır,
Eşqinin ataşındadı;
Özü kamil, yaşı cavan,
On dörd-on beş yaşındadı;
Gərdəndə qızıl hamayıl,
Güşvaralar guşundadı;
Yanağına gül yapışıb,
Sürmə gözü qaşındadı;
Görənlər hamı çəkir
Əlindən aman, görmüşəm.

Geyinib qamətinə
Ağ üstündən al yaraşır;
Ləblərinə qənd əzilib,
Zənəxtana xal yaraşır;
Düzülüb qüdrətindən

Dahanına ləl yaraşır;
Eyləsə Aşiq Nəcəfi
Xidmətində qul, yaraşır;
Canımı layiq ona
Verməyə qurban görmüşəm.

GÖZƏLƏ

"Canımı qurban elərəm"
Naz ilə gələn gözələ;
Oynadıb qaşlarını,
Gözündən gülən gözələ.
Görənlər hamı deyir:
"Afərin, əhsən" gözələ;
Nə danım, daldalayım,
Vurulmuşam mən gözələ.

Fəhm elə diqqət ilə
Qaşlarının tağına bax.
Düzübdü gərdəninə
Qızıl, boyunbağına bax.
O Leylidi, mənəm Məcnun,
Gəl, sinəmin dağına bax;
Ləbləri şəhd-şəkər,
Xəstəyə dərman gözələ.

Əyləşib taxt üstündə,
O eyləyər divanımı;
Zalım gəlmir bir insafa,
Tökür nahaqdan qanımı.
Eylərəm, layiq bilsə,
Mən ona qurban canımı;

Gözləri qövsi-qüzeh,
Qaşları kaman gözələ.

Dolanmışam hər bir yanı,
Bir yanı Qazax, Qarabağ;
Heç yerdə gözəl yoxdu
Onun kimi durnasayaq.
Allah bir vəsilə salsın,
Biz yanına qədəm qoyaq;
Götürüm sədəfli sazı,
Bağlayım dastan gözələ.

Gözüm gördü mah camalın,
Dərdü qəmim həddən aşdı;
Gəzmişəm, görməmişəm
Onun kimi qələmqaşlı.
Mahalı Kəlbəcərdir,
Kəndi isə Sarıdaşdı;
Nəcəfəm, tərif deyirəm
O ismi Yamən gözələ.

GÖZÜNƏ

Gözəlim, icazə ver,
Bağlayım dastan gözüne.
Yaradan zinət vurub
Özü bərqəsdən gözüne;
Ağ üstdən qara çəkib
Altdan, həm üstdən gözüne;
Canımı qurban elərəm
Sənin o məstan gözüne.

Xilqət özü xəlq eləyib
Səni gözəllər sərvəri;
Gözmişəm, görməmişəm,
Dolanmışam hər bir yeri;
Şahtaxtı, Şəril, Naxçıvan
Ola bilməz bərabəri;
Qurban olsun İrəvan,
Küllü-hayıstan gözünə.

Təbiət xətti çəkib
Hilal qaşa, ay qabağa.
Gör, necə zinət verir
Zənəxdanın gül yanağa.
Ağdaş, Nuxa, Vartaşen
Cəmisi olsun sadağa,
Zakatala, Mahacqala,
Yeddi Dağıstan gözünə.

Tovuz kimi cilvələnib,
Çəkəndə gözdən, qorxuram;
Geyinib al qumaşı,
Gəzəndə hərdən, qorxuram;
Nəcəf deyər, yalan yoxdu,
Mən bu güzərdən qorxuram;
Naqafil xəta dəyə
Düşmandan, dastan gözünə.

QARIYA

Bugünkü səfərimdə
Ürcəh oldum bir qarıya:
Gözü göy, rəngi sarı,

Çox nevənd, kifir qarıya.
Qancıx kimi mırıldayan,
Boynunda zəncir qarıya;
Şeytan deyir: silmə götür,
Ölənədək vur qarıya.

Yığılın, ay həzarat,
Qarıya nasağ eləyin;
Bağlayın dalda yerə,
Zəncirini sağ eləyin;
Çıxardın ölkəmizdən,
Siz bunu uzağ eləyin;
Amandı, çarə qılın,
Çəkin bir fikir qarıya.

Mən burdan gələn deyildim,
Nədənsə, güzarım düşdü.
Ağayar gerdə qalmışdı,
Elə ki, gəldi yetişdi,
Vəziyyətdən halı oldu,
Öyrəndi ki, bu nə işdi;
Xeyli məzəmmət elədi,
Göstərmədi zor qarıya.

Qarı yönəldi silaha,
Əlinə keçdi axtafa;
Yeridim qabağına:
Ay qarı, gəl bir insafa;
Öldürmə Ağayarı,
Bağışla Aşiq Nəcəfə;
Aşiq Pənah fənd tərpendi,
Heç vermədi sur qarıya.

QIRMIZI

Ay gözəl, gəl dolanaq,
Seyr edək bağı qırmızı.
Bir axşam, bir də səhər,
Günortacağı qırmızı.
Göz görüb, könül sevib
Gülgəz yanağı, qırmızı.
Xəstəyəm, ver ağzıma
Əmim dodağı, qırmızı.

Dərdini daldalama,
Dərdü qəmim həddən aşır;
Bəhr tək dalğa vurur,
Qaynayır, derya tək daşır.
Fəhm edin diqqət ilə,
Görün, necə xub yaraşır;
Geyinib qamətinə
Ağ üstdən ağı, qırmızı.

Belə gözəl Alosmanda,
Siz bilin, İranda da yox;
Hayıstan, nə Gürcüstan,
Bu Azərbaycanca da yox;
Şəki, Şirvan, Şamaxı,
Küllü-Dağıstanda da yox;
Gəzmişəm, görmüşəm,
Edib sorağı qırmızı.

Alına baxan kimsə
Ağlı çadır, zayıf olur;
Qaşları canlar alır,

Fəhmi sərsaqayıl olur;
Qəddini, qamətini
Görən necə mayıl olur;
Açılıb lalə kimi
Billur buxaqı qırmızı.

Gəzmişəm, hər bir yanı,
Belə bir can görməmişəm;
Aşkara, yer üzündə
Bu cür insan görməmişəm.
Sözlərim həqiqətdi,
Eşit, inan, görməmişəm;
Nəcəfəm, sinəm üstə
Çəkibdi dağı qırmızı.

SUMAYA

Xudam səni xəlq eləyib
Gözəllər xan, Sumaya!
Ya hurisən, ya pərisən,
Ya da ki qılman, Sumaya!
Ləblərin şəhdi-şəkər,
Xəstəyə dərman, Sumaya!
Üzün görən Məcnun olur,
Əlindən aman, Sumaya!

Yön çevir, bu gözəlin
Yanağının alına bax;
Dahanında abi-həyat,
Ləblərinin balına bax;
Fəhm elə, diqqət ilə
Zənəxdanın xalına bax;

Cəllad olub, canım alır
Bu qaşı kaman Sumaya.

Ay gözəl, camalını
Görən kimsə candan olar;
Dərdindən xəstə düşər,
Dərmanı ha yandan olar?!
Ya Fərhad, ya da Kərəm,
Ya Şeyx Sənandan olar;
Unudar din-imanı,
Bilməz yol-ərkan, Sumaya!

Harda var belə gözəl,
Canına canım sadağa;
Görəni divanə edər,
Məcnun kimi salar dağa.
Aşıqlar tərif eyləyər,
Yoxdu dilinə qadağa;
Gedəndə hansı yana,
Söylər hər zaman, Sumaya!

Ay Nəcəf, diqqət ilə
Bu gözəl qaşına bax;
Düzülüb dahana inci,
Mərcan kimi dişinə bax;
Süzgün baxış canım alır,
Bu zalım işinə bax;
Hər görəndə, sanki, verir
Qətlimə fərman Sumaya.

DEYİŞMƏLƏR

QIZLA DEYİŞMƏ

I

Q I Z

Dolanıb zimistan, gəlibdi bahar,
İndi bizim yerin iş vədəsidir.
Girmə, gədiklərdən əriyibdi qar,
Ellərin yaylağa köç vədəsidir.

N ə c ə f

Hələ tezdi, çıxmaq olmaz yaylağa,
Havalər soyuqdu, qış vədəsidir.
Naşı səyyad nahaq gedir ovlağa,
Ov keçib bərədən, boş vədəsidir.

Q I Z

Bir dərdə düşmüşəm, yoxdu dərmanı,
Od tutar bədənim, alışar, yanı.
Sevərsən Allahı, dindirmə məni,
Görürsən dərdimin beş vədəsidir.

N ə c ə f

Dünyanın vəfasın yaxşı bilirəm,
Bir gün yaranmışam, bir gün ölürəm.
Oynayıram, danışırım, gülürəm,
Halımın bir bala xoş vədəsidir.

Q I Z

Bir şərbət içmişəm, ağzım ağıdı,
Sınəmə çəkilən hicran dağıdı.

Bizim yerin çox səfalı çağıdı,
Demirsən işrətin, heç, vədəsidi.

N ə c ə f

Nəcəf deyər, sən qarşıma işimə,
Hay-küy salıb, eli yığma başıma.
Briqadirin səsi gəlmir guşuma,
Bir az qulağımın dinc vədəsidi.

II

Q ı z

Ey qərib cavanım, əziz mehmanım,
Zəhmət çəkib, bu diyara gəlibsən.
Sən gələn yollara qurbandı canım,
Salıb özün boran-qara, gəlibsən.

N ə c ə f

Alagöz cananım, dinim, imanım,
Bağça bəsləyibsən, bara gəlmişəm.
Cəvahir xirdarım, gövhər misalım,
Sərrafiyam, xiridara gəlmişəm.

Q ı z

Səyahət eyləsən güllü bağım var,
Gözəllər dəstəsi, xub yığnağım var.
Müsafir olarsan, ağ otağım var,
Əcəb çağa, xoş bazara gəlibsən.

N ə c ə f

Çəkmişəm yolunda çox cövrü cəfa,
Uyma müxənnətə, cuğul kəzzafa.

Allahı seversən, bir gəl insafa,
Müştaqam qoynunda nara, gəlmişəm.

Q ı z

Dindir Canalını şirin söz ilə,
Saz ilə, söhbətlə, xoş avaz ilə,
Saxlayaram səni işvə naz ilə,
Buraxmaram bir kənara gəlibsən.

N ə c ə f

Soruş, sən Nəcəfin ərzi-halın bil,
Nə dərdin var, aşkar danış dilbədil.
Gözəl zəhmətini eyləyib qəbul,
Yanmağa ataşa, nara gəlmişəm.

III

Q ı z

Dolanar zimistan, gələr nobahar,
Açılar bənövşə yaz buralarda.
Xoş gələr ruzigar, neysan olar car,
Çalxanar sonalar, qaz buralarda.

N ə c ə f

İxtiyar səndədi, vəfalı dilbər,
Az mənim canımı üz buralarda.
Əgər qəbul etsən, bircə ərzim var,
Dözə bilməzsiz siz buralarda.

Q ı z

Bu məlul könlümü yandırma nara,
Hərcayı sözüylə sən kəsmə ara.

Bir saat gözümdən getmə kənara,
Gey, sallan yanımda, göz buralarda.

N ə c ə f

Səni xəlq eyləyib Kərəmin kanı,
Alıb gözəlliyin, olubsan qəni.
O qaşü göz ilə öldürmə məni,
Qoyma sinəm üstə köz buralarda.

Q ı z

İsmim xəbər alsan, "kaf", "lam"dı, "cim"di,
"Cim", "lam", beş hərf ilə, gör, adım kimdi.
Qəddim əyilibdi, qamətim xəmdi,
Olubdu möhnətim yüz buralarda.

N ə c ə f

Biçarə Nəcəfəm, yetmişəm cana,
Olmuşam dərdindən dəli, divana.
Düşmüşəm səhraya, çöl biyabana,
Gəzirəm əlimdə saz buralarda.

SUMAYA İLƏ DEYİŞMƏ

I

S u m a y a

Qulaq ver sözümə, ay cavan aşıq,
Eləmişəm bir xəyalı, gəzirəm.
Kədərli qəlbimə mənim yaraşığı
Özüm kimi bir qəmxarı gəzirəm.

N ə c ə f

Sən səyyad deyilsən, çıxma səhraya,
Dağlar dəmənində maralı gəzmə.
Salmaynan özünü belə qovğaya,
Heyifsən, bu qədər yaralı gəzmə.

S u m a y a

Sübhü şəm çəkdiyim ahü fəqandı,
Bayqu tək məskənim çöl-biyabandı.
Arasan yükümü, ləlü mərcandı,
Sərf eyləyən xiridarı gəzirəm.

N ə c ə f

Alıb məktubunu, oxudum sözün,
Verirəm qiymətin, görməmiş üzün.
İndi baharındı, açılıb yazın,
Vaxt olar, yolların qar alı, gəzmə.

S u m a y a

Oldum xalq içində mən baxtı qara,
Bulunmaz mənim tək sinəsi yara.
Fələyin əlindən gəlmişəm zara,
Sumayayam, zarı-zarı gəzirəm.

N ə c ə f

Eşit, qəbul eylə sən bu sözləri,
Bizi görənlərin əsir dizləri.
İstəyirsən, tanıyasan bizləri,
Dolaşıb, Nəcəfdən aralı gəzmə.

II

N ə c ə f

Ayrılıq vaxtıdı, gəl halallaşaq,
Könül pərvazlanıb dağa, sevdiyim!
Gəl əyləş, bir ləhzə deyək, danışaq,
Olsun sana can sadağa, sevdiyim!

S u m a y a

Ayrılıq adını tutma yanımda,
Ver dilinə sən qadağa, sevdiyim!
Sənin məhəbbətin mənim canımda
Yayılib, dönübdü yağa, sevdiyim!

N ə c ə f

Yar gərək yarının dərini bilə,
Ağlasa, gözünün yaşını silə.
Əndəlib könlünü veribdi gülə,
Onunçün dolanır bağa, sevdiyim!

S u m a y a

Bir ləhzə gözümdən olanda kənar,
Könlümün sarayı olar tarimar,
Od tutar bədənim, alışar yanar,
Dərdim artıb dönər dağa, sevdiyim!

N ə c ə f

Gözəl gərək ilqarında düz olsun,
Seyraqubun dərdi artsın, yüz olsun.
Nəcəf deyər, qoy, zimistan yaz olsun,
İlqar qoyaq biz yaylağa, sevdiyim!

S u m a y a

Telli sazı ürəyimdə çalıbsan,
Aparıbsan, ixtiyarım alıbsan.
Sumayanı nəzərdənmi salıbsan?
Üz tutursan sola-sağa, sevdiyim!

III

S u m a y a

A bimürvət, a nainsaf, a zalım,
Aparıb canımı yarı, gedirsən.
Çəkir həsrətini xəstə xəyalım,
Alıb əldən ixtiyarı, gedirsən.

N ə c ə f

Vəfalı cananım, incimə məndən,
Salıb yada bir diyarı, gedirəm.
Bu qəmli xəyalım dönərmi səndən,
Salıbsan canıma narı, gedirəm.

S u m a y a

Sən ocaqzadəsən, yaxşı bilirəm,
Ağlayıram, çətin-çətin gülürəm.
Mən ki sənin həsrətindən ölürəm,
Tut əlimdən bircə, barı gedirsən.

N ə c ə f

Təqdiri–qəzanın budu qərarı,
Heç qoymur yarına yetirsin yarı.
Öluncə unutmam sən tək dilbarı,
Sana verib düz ilqarı, gedirəm.

S u m a y a

Nə demişəm, incimisən sözümdən!?
İstəmirəm, ayrılasan gözümdən.
Bir cüt busə lütf eylərəm üzümdən,
Sumayadan al nubarı, gedirsən.

N ə c ə f

Nəcəf deyər, mən dərdini bilirəm,
Həsərətindən saralırım, soluram.
Dolanaram, tezlik ilə gələrəm,
Zikr eləyib girdigarı, gedirəm.

XALİDƏ İLƏ DEYİŞMƏ

I

X a l i d ə

Qəzamı qəhr edib, qədərmi yazıb,
Dolandırıb, bu zamana gəlibsən.
Həyatdan əl üzüb, sağlıqdan bezib,
Qəsd eləyib şirin cana, gəlibsən.

N ə c ə f

Əvvəl, ibtidadan demişəm "bəli",
Ana bədənində cana gələndə.
Allahü, Məhəmməd, – söylədim, –Əli,
Qədəm qoyub bu cahana gələndə.

X a l i d ə

Nə möhkəm tutubsan sən mövhumatdan,
Allahdan, Əlidən və Məhəmməddən?
Qədim ənənədən köhnə adətdən,
Göstər mənə bir nişana, gəlibsən.

N ə c ə f

Bir qətrə mənidən xəlq olub hamı,
Təqdiri-qüdrətin budur nizamı.
Budu, yaxınlaşıb bahar bayramı,
Göstərərəm sən zənana, gələndə.

X a l i d ə

Xalidə xanımın gəl davasına,
Dayanmaz şir, pələng, bil, davasına.
Düşübsən kərgədan, fil davasına,
Bələnərsən qızıl qana, gəlibsən.

N ə c ə f

Cəngdə çox uzun dil lazım deyil,
Kərgədan, şir; pələng, fil lazım deyil.
Nəcəfə dövlətü mal lazım deyil,
Mail olub sən cavana, gələndə.

II

X a l i d ə

Deginən, aşığısan, yoxsa ki xəstə,
Söylə görüm, nə xəyala gəlibsən.
Nitqə gəl, zəban aç sən asta-asta,
Nə səbəbdən bu mahala gəlibsən?

N ə c ə f

Qəzanın qədəri, çarxın gərdişi
Salıb məni gör, nə hala, gəlmişəm?
Məcnunam, dolannam dağ ilə daşı,
Leyli deyib, çox zavala gəlmişəm.

X a l i d ə

Sonalar maildi siyah telimə,
Qumrular heyrandı şirin dilimə.
Əcəb gəldi, yaxan keçdi əlimə,
Sallam səni qeyri hala, gəlibsən.

N ə c ə f

Bu qədər ucalıb, həddini aşma,
Sərhəd qoy sözünə, dolaşıb, çaşma.
Ağlın olsun, hər yetənə dolaşma,
Zənburam, ləbində bala gəlmişəm.

X a l i d ə

Adım Xalidədi, elim – Lənkəran,
Olmayıbdı mənə rubəru duran.
Bəndə salsam, olmaz səni qurtaran,
Döndərrəm dili lala, gəlibsən.

N ə c ə f

Əslim Göyçəlidi, öz adım – Nəcəf,
Əmim Ələsgərdir, bilirsən əcəb.
Sən gəl mənim ilə olma belə çəp,
Düzəldərəm səni yola, gəlmişəm.

MOLLA MURADLA DEYİŞMƏ

M o l l a M u r a d

Məndən salam olsun, ay cavan aşığı,
Səbəb nədir, sən buraya gəlibsən?
De görüm, nəzmində varmı yaraşığı,
Pərvazlanıb nə havaya, gəlibsən?

A ş ı q N ə c ə f

Al cavabın verim, ay duran alim,
Sığınmışam Mürtəzaya, gəlmişəm.
Mürği-ruhum ondan getmir uzağa,
Aşiq olub bir sonaya, gəlmişəm.

M o l l a M u r a d

Aşiq danış, qoy, mən bilim halını,
İtirmə aqlını, huş-kamalını.
Yoxsa, sənin bağladaram qolunu,
Döndərrəm göz yaşın çaya, gəlibsən!

A ş ı q N ə c ə f

Danışmaqla, baş tapmazsan halımdan,
Yar yolunda mən qorxmaram ölümdən.
Mərdlərin mövlası tutub qolumdan,
Salıbdı üstümə saya, gəlmişəm.

M o l l a M u r a d

Dolubdu sərinə bu nə sevdadı?!
İndi tanıyarsan Molla Muradı.
Ah edib, əlimdən çəkərsən dadı,
Döndərrəm qəddini yaya, gəlibsən!

A ş ı q N ə c ə f

Sən, gəl, Nəcəf ilə çəkməynən bəhsi,
Dolubdu sərinə eşqin havası.
Sidq ilə çağıraram qolsuz Abbası,
Cavab verrəm sən gədaya, gəlmişəm.

AŞIQ TALIBLA DEYİŞMƏ

A ş ı q N ə c ə f

Ay Talib, müştəriyəm
Sənin Gülcəmal bacına.
Boy uca, gərdən mina,
Əcəb qəddi-dal bacına.
Başında herat kalağay,
Ağ üzündə xal bacına.
Ay qabaq, billur buxaq,
Dodaqları bal bacına.
Gözləri dan ulduzu,
Qaşları hilal bacına.

A ş ı q T a l i b

Ay Nəcəf, müştəriyəm
O sahib-kamal bacına.
Alaram, geydirərəm
Yaşıl üstədən al bacına.
Götürüb sazı deyərəm
Tərif dalbadal bacına.
Qolumu sallam boynuna,
Vermərəm macal bacına.
Əgər öldürsə, qanıma
Elərəm halal bacına.

A ş ı q N ə c ə f

Göz görüb, könül sevib
Ağ üzündə tellərini.
Tərpədəndə canım alır
Tuti misal dillərini.
Həsretindən Məcnun oldum,

Gəzdim Leyli çöllərini.
Sonralar məskən edib,
Üzər çeşmim göllərini.
Canımı qurban elərəm,
Layiq deyil mal bacına.

A ş ı q T a l ı b

Çox yaraşır qamətinə,
Şəkiddən allam paltarı.
Füruzəqaşlı kəmər,
Qızıl qoşa sırğaları.
Tökülüb dal gərdənə,
Çin-çin olubdu saçları.
Yığılın, toyun eyləyək,
Gəlsin qohum-qardaşları.
On beş qoyun, beş də iri
Ətlik verrəm mal bacına.

A ş ı q N ə c ə f

Ağlımı başımdan aldı,
Ey Xudaya, nəydi gələn?!
Gördüyüm gözəllərin
Hamısından saydı gələn.
Yer üzündə yox əvəzi,
Mələklərə taydı gələn.
Şölə salır hər bir yana,
Sanasan ki, aydı gələn.
Cəm verib gözəlliyi
Həyyi-ləyazəl bacına.

A ş ı q T a l ı b

Sallanıb yüz naz ilə

Hansı baxtavardı gələn?!
Titrəyir var əndamı,
Necə hamavardı gələn.
Qoynu əttar dükanı,
Məmələri nardı gələn.
Gözləri canım alır,
Kirpiyi şahmardı gələn.
Bu gözəllik ona qalmaz,
Baxsın əhli-hal bacına.

A ş ı q N ə c ə f

A bimürvət, həsrətindən
Düşdüm azara, bəsdimi?!
Leyli-nahar ah eləyib,
Gəlmişəm zara, bəsdimi?!
Artırdı dərdlərimi,
Yetdi hazara, bəsdimi?!
Axırda, Yusif kimi
Çıxdım bazara, bəsdimi?!
Al məni qul adına
Züleyxamisa bacına.

A ş ı q T a l ı b

Əslidən ötrü necə
Oda düşdü, yandı Kərəm.
İlahinin qurğusudu,
Qərar qoyub kani-kərəm.
Heç kəs çəkməz bu dərdi,
Yəqin bil ki, tək çəkərəm.
Leyli kimi vədə versə,
Məcnun kimi il gözlərəm.
Gəlməsə, qarğış elərəm,
Yetişər zaval bacına.

A ş ı q N ə c ə f

Qaşlarının təhərində
Var Quranda ayə, deyim.
Gözləri şəbahətdi
Nuri-təcəllaya, deyim.
Hüsnü tənə eyləyər,
Bil ki, Züleyxaya, deyim.
Nəcəfəm, leyli-nəhar
"Afərin" xudaya deyim.
Verib özü qüdrətindən
Bir belə cəlal bacına.

A ş ı q T a l ı b

Çağırır, toyun eyləsin
Şəmşirlə kirvə Bəhmanı.
İslam ilə Məhəmmədi,
Şeyird Söyünlə Musanı.
Aşiq Avaqla Əsədi,
Söyünü, Mirzə, Qaranı.
Gəncə, Qazax, Qarabağ,
Tiflis, Bakı, İrəvanı;
Talıbın toyun eyləyək,
Baxsın hər mahal bacına.

KİŞİ İLƏ ARVADIN DEYİŞMƏSİ

Kişi

Sən allah, bu qədər gəl eyləmə naz,
Dolanıb bu evə gələndə, arvad!
Allaha xoş gedər, dilin qurumaz,
Soruşub dərdimi biləndə, arvad!

Arvad

A kişi, görürəm, yan, baş atırsan,
Əlli üçüncü ilə çatandan bəri.
Dindirib nə desəm, xətrinə dəyir,
Bu il xəstələnib yatandan bəri.

Kişi

Öz həyatım qəti gəlmir xoşuma,
Baxıram yoldaşa, tayü-tuşuma.
Elə bil ki, dünya qopur başıma,
Sən əysik danışib güləndə, arvad!

Arvad

Özün də bilirsən, nə tələşdasan,
Uyubsan qəflətə, hələ duşdasan.
Pirani çağında ovda, quşdasan,
Filankəs buradan ötəndən bəri.

Kişi

Axı niyə inanırsan yalana?!
Az qalır ki, mənim ömrüm talana,
Yata bilməm, yorğan dönür ilana,
Keçmiş yadıma salanda, arvad!

Arvad

Azalıbdı ağlın, çoxalıb yaşın,
Unudubsan özün, itibdi başın.
Bilmirəm ki, nədi sənin tələşin,
Altmış beş yaşına çatandan bəri?

Kişi

İnsanam, ürəyim deyil ki daşdan,
Sənə söz vermişəm mən əzəl başdan.

Yalançı qohumdan, xain yoldaşdan
Hər nə eşidibsən, yalandı, arvad!

Arvad

Tərgidib uşağı, gəlmirsən evə,
Gözləyir yolunu nəticə, nəvə.
Elə bil, başına gəlibdi hava,
Uşaq ətəyindən tutandan bəri.

Kişi

Biz bir-birdən nə incidik, nə küsdük,
Şən həyat keçirdik, duz-çörək kəsdik.
Nəcəf deyər, bir yaxşılıq, bir pislilik
İkisi dünyada qalandı, arvad!

QƏZƏLLƏR

DEDİM, EY DOST, MƏNİ SƏN DƏRDƏ DÜÇAR EYLƏMİSƏN

Dedim, ey dost, məni sən dərdə düçar eyləmisən,
Artırıb dərdü qəmim, canda həzar eyləmisən.

Göstərib gül camalı sən məni candan eləyib,
Yandırıb atəşinə, cismimi nar eyləmisən.

Aşiqə bircə busə vermək üçün canın alıb,
Əl tutub, sövdə vurub, böylə bazar eyləmisən.

Xəstəyəm, ləblərini əmməyə yoxdur məramım,
Açıban sirlərimi, aləmə car eyləmisən.

Toxuyub taleyimi, gör, necə daşdan-daşa sən,
Bu ağ aləmdə mənim bəxtimi tar eyləmişən.

Dərdü qəm, möhnət ilə qəlbimdə bir qala yapıb,
Bərkidib dörd yanını, bürcü hasar eyləmişən.

Mən səndən incimişəm, gör, necə qanım qaralıb,
Tərgidib sən Nəcəfi, özgəni yar eyləmişən.

QOY, BAXIM DIQQƏT İLƏ, GETMƏ KƏNAR, GÖZLƏRİNƏ

Qoy, baxım diqqət ilə, getmə kənar, gözlərinə,
Görüb ayrı düşənin qəlbi yarar gözlərinə.

Yaradan gözlərini, gör, necə göyçək yaradıb,
Bir baxan dönər, dönər, bir də baxar gözlərinə.

Gözəlim, gözlərini göstərməyi vəd eləsən,
Çoxları görmək üçün ay, gün sanar, gözlərinə.

Aləmə şölə salan ərşdəki ol şəmsü qəmər
Baxmağa şərm eləyər, çox utanar, gözlərinə.

Həsərtdi pərvanə könül, qoy, barı bir şövq eləsin,
Şəm kimi şölə çəkən, misli-fənar gözlərinə.

Gör, necə hər görəni tez özünə cəlb eləyir,
Veribdi kani-kərəm böylə hünər gözlərinə.

Nəcəfəm, eşq əhliyəm, gözlərim arifdi mənim,
Könlünün mətləbini baxsa, qanar, gözlərinə.

NÖVRƏS İMAN

Növrəs İman Aşiq Ələsgərin qardaşı Məşədi Salehin oğludur. O, 1903-cü ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olmuş, təhsilini Göyçə mahalının Hüseynquluvağalı (indiki Nərimanlı) kəndində molla məktəbində almışdır.

Növrəs İman Sovet dövründə bir müddət Kəlbəcər rayonunun Seyidlər kəndində Kənd Sovetinin katibi vəzifəsində işləmişdir.

1930-cu ildə əsəb xəstəliyinə tutulmuş İman 1932-ci ildə itkin düşmüşdür.

Növrəs İman Aşiq Ələsgər məktəbinin ən istedadlı nümayəndələrindən biridir. O, hələ uşaq yaşlarından şeir yazmağa başlamış, az bir zamanda ustad aşiq-şair kimi şöhrət qazanmışdır.

Çoxlu sayda qoşma, gəraylı, təcnis, cığalı təcnis, divani, müxəmməs, müstəzad, dodaqdəyməz və s. müəllifi olan Növrəs İman həm də bədahətən şeir söyləmək qabiliyyəti ilə tanınmışdır.

QOŞMALAR

AĞA

Qaldım bu qürbətdə, zindana düşdüm,
Qəbul eylə, bircə əzrim var, ağa!
Bu fani dünyada tufana düşdüm,
Məxluqa gen düyna, mana - dar, ağa!

Mən ha səni çox səslərəm dilinən,
Vəsfini oxuram aynan, ilinən,
İnsafdımı, gözəm bu müşgülünən,
Çəkir məlul könlüm ahü zar, ağa!

Ağada mərhəmət, qulda xata var,
İş tənəzzül, gedib əldən ixtiyar,
Səndən qeyri kimsəm yoxdu, aşikar,
Qoyma qalam belə intizar, ağa!

Mənim səbrim yoxdu, huş gedib sərdən,
Sənin rəhmin çoxdu cəm bəhrü bərdən.
Qorxuram üqbada nari-səqərdən,
Qəhr edə o gündə kirdigar, ağa!

Kimi istər, ola dövlət-varınan,
Kimi doğru gəzər etibarınan.
Mənim bir əhdim var kirdigarınan,
Qılam ziyarətin aşikar, ağa!

Gözüm açdım, mən yetişdim bəlaya,
Aşiq oldum elmi-əmri-xudaya.
Novrəs İman üz tutanda üqbaya,
Şəfaətin üçün ümid var, ağa!

AĞLAMA

Zəlilü natəvan, əlacsız yazıq,
Sən olasan mənim canım, ağlama!
Artırma dərdimi həddən ziyada,
Qoy mən eşq oduna yanım, ağlama!

O ağlar gözünə olum sadağa,
Ahusan, səyyadam, gəl çıxmaq dağa.
Leylisən, Məcnunam, enək bulağa,
Söylə mətləbini qanım, ağlama!

Dünyadan əl üzüb İman aşkara,
Neyləyim bu dərədə mən bəxti qara.
Səni ağladanlar düşsün azara,
Ömürdən beş qalib sanım, ağlama!

AĞLASIN

Göz yaşım naməsi qasid əlində,
Oxuyub, əhvalım bilən ağlasın.
Can verdim istəkli canan yolunda,
Dərdü qəmim xəbər alan ağlasın.

Uçub ruhum getdi, gəlmir nəfəsim,
Yaralı bülbül tək kəsilməz səsim.
Vahidəm, bu eldə yoxdu bir kəsim,
Qərib qayğısına qalan ağlasın.

Qəm coşub sinəmdə, artıb azarım,
Kəsilib ümidim, səbrü qərarım.
Kimlər qazar qürbət eldə məzarım?
Qəbrimin üstünə gələn ağlasın.

İmanam, ah çəksəm, yıxılar dağlar,
Saralar bağçalar, pozular bağlar.
Dəmbədəm yaş tökər, gözlərim ağlar,
Görsün bu halımı, gülən ağlasın.

ARALI

Qəzanın gədişi tərsə dolandı,
Necə düşdüm əziz eldən aralı.
Ömrümün gülşəni yeksər talandı,
Bülbül kimi oldum güldən aralı.

Tənəzzül gətirdi, iş oldu müşgül,
Dərd üz verir, mən ağlaram müttəsil.
Sərgərdan, avara, həm zaru xəcil,
Qalmışam bir şirindildən aralı.

Nə görmür gecələr həsrət gözüm xab,
Eşitsə naləmi, kim eyləyər tab?!
Yarəb, necə oldu alagöz Səhlab?
İman gəzir o səfildən aralı.

AY MARAL

Çarxı-fələk məni yaman oxlayıb,
Axır yaralardan qanım, ay maral!
Mən də sənin kimi yaman dərdliyəm,
İnildəmə, çıxdı canım, ay maral!

Tifil ikən ustad oldum dünyada,
Bir Şirinə Fərhad oldum dünyada,
Çöl-biyaban, səhrada oldum dünyada,
Yoxdu elim, nə məkanım, ay maral!

Sakini-Göyçəyəm, adımdır İman,
Könlüm çox sinqındır, halım pərişan.
Hər nə ki, sirrim var eylədim bəyan,
Dedim sənə hər nişanım, ay maral!

AY ŞƏKƏR

Fəsli-tabistanda bağü bostanda
Novrəstə cavanım, gülüm, ay Şəkər!
Sədrin gülşənində nari-pistanın
Müştaqıdı xəstə dilim, ay Şəkər!

Görsəm camalını, çəkmərəm azar,
Günbəgün şövqündən taparam mədar.
Yaz dərdi-dilini, eşidim nə var,
Eyhamınan qandır, bilim, ay Şəkər!

Gözəlcə xaliqim yaradıb gözəl;
Əndam gözəl, cəsəd gözəl, can gözəl.
Öz canımı qurban eləyim əzəl,
Sonra da əqrabam, elim, ay Şəkər!

Cənnəti-ələda huri, qılmansan,
Eşqin gülşənində gülü reyhansan.
Mən olum sədəqən, əhli-ürfansan,
Bircə xəbər göndər, gəlim, ay Şəkər!

Gülsən, həvəsində mən bülbül ollam,
Hər zaman yanında əhli-dil ollam,
Novrəstə İmanam, özüm qul ollam,
Yoxdu candan qeyri qulum, ay Şəkər!

BAĞIŞLA MƏNİ (bayatılı qoşma)

Yerin, Göyün, ərşin, kürsün nizamı,
Əvvəl, bu cahana bağışla məni!
Alimlər dilində, mömin əlində
Oxunan Qurana bağışla məni!

Mən aşığam cahanı,
Gəzdim qəmli cahanı.
Mədəd eylə, şəfa qıl,
Xəlq eyləyən cahanı!

Xatəm əl-nəbinin taci-sərinə,
Şəmsi-vəzzühaya, il qəmərinə,
Müqərrəb mələyin zərrin pərinə,
Gəzəydi hər yana bağışla məni!

Aşıq deyər, hər aya,
Nəbi oxur hər aya.
Canım xəstə, çağırram
Mərd ağasın haraya.

Sirri-xəfiyyəyə olan sirdaşa,
Yaranmışa şölə verən ataşa,
Dəryana, çeşməyə, dağınan daşa,
Cümlə olan cana bağışla məni!

Mən aşığam dəryaya,
Qəvvas oldum dəryaya,
Rəhmə gəl, bir ilahim,
Məni atma dəryaya!

Beyt əl-müqəddəsə, mədhi-mövlaya,
Məscidül harama olan binaya,
Künbədül Xizraya, məscid Əqsaya
Yığılan mehmana bağışla məni!

Mən aşığam əlaya,
Vəsfın dildə əlaya.
Bağışla beyti-Allaha,
Həmi ərşi-əlaya!

Mədəd eylə, ey kərimi-zülcəlal!
Sənin şənindədi əsli-layəzal.
Xəlq olan heyvana - qoyununan mal,
Cinn ilə insana bağışla məni!

Mən aşığam, sübhanı,
Haqq billəm Quranı.
Müşgül işi düzəldən
Sənsən, kərəmin kanı.

Meraci-nübüvvət, taci-zülkərəm,
Kövkəbü əxtəran, nəcmi-möhtərəm,
Dərgahi-vilayət, şahı-vəlhərəm,
Ol Şahi-Mərdana bağışla məni!

Mən aşığam mərdana,
Doğru gərək mərdana.
Əfv qıl Mustafaya,
Əli-Şahi-Şərdana!

"Kün" dedin, yarandı külli-kainat,
Hökmündə dolanır ərzü samavat.

Qiyamət günündə oxunan ayat,
Qurulan divana bağışla məni!

Aşiq deyər, ilahi,
Gün həsrəti, il ahı.
Hökmün salıb əyana,
Qərar tutan ilahi.

Dəşti-Kərbəlaya, Nəcəf şahına,
On səkkiz min aləm mehrü mahına,
İbrahimxəlilin qibləgahına,
Verdiyi qurbana bağışla məni!

Aşiq deyər, minaya,
Zikr elədim min aya.
Bağışla, kərəm kanı,
Həm Məkkə, həm Minaya!

Yüz iyirmi dörd min cəm ənbiyaya,
Vəliyyi-Xudaya, həm övsiyaya,
Xəməssəl nücəba - Ali-Əbaya,
Şərh olan bəyana bağışla məni!

Aşiq oda qalandı,
Qəlbi aləm dolandı.
O günlərə bağışla,
Cümlə əziz olandı!

Cəlali-şənində eyni-vəlikram,
Qədimi səndədi ümdətül ehkam.
"Kün" dedin, yarandı, həyyi-layənam,
Ərşlə asimana bağışla məni!

Aşıq deyər, ayalar,
İl gərdişdə ay alar.
Sənindi külli aləm,
Hər hökmlər, ayalar.

Biçarə İmanam, ey kərəm kanı,
Bilirəm, axırda dünyadı fani.
Rəhm eylə, bəndənin çoxudu üsyanı,
Cənnəti-Rizvana bağışla məni!

Aşıq deyər, azadam,
Sübüt eylər az adam.
Günahkar, nə günahsız,
Nə xəstə, nə azadam.

BAĞIŞLA MƏNİ

Varilahi, min bir adın eşqinə
Bu əziz axşama bağışla məni!
Dəşti-Kərbəlanın nahaq qanına,
Seyid əlanama bağışla məni!

O şəxsə bağışla, adı Hüseyndi,
Həbibin olmağı bərhəqq, yəqindi.
Əfv qıl Rəsula, sahibi-dindi,
On iki imama bağışla məni!

O yerdə qurulan qərib əsasa,
Zeynəbü Gülsüm qara libasa,
Ələmdari-Hüseyn, rəşid Abbasa,
O qolsuz ağama bağışla məni!

Bağışla novcavan Əkbər yasına!
O tifli-südəmər Əsgər yasına,
Şahzadə Qasımın sərvər yasına,
Verilən nizama bağışla məni!

Sənin rəhmin çoxdu, ey kani-kərəm,
Günahkar bəndənəm, mədəd istərəm.
Əta qılsan, bir zəlilə nökerəm,
Oxunan kalama bağışla məni!

Özün yaradıbsan, ya qadir Allah,
Əlacsız bəndənəm, çəkirəm mən ah.
Səndən qeyri kimə aparım pənah,
Bu gələn ayyama bağışla məni!

Biçarə İmanam, çoxdu üsyanım,
Qalmışam müşgüldə, əriyib canım.
Tövbə bəd əməldən, qadir sübhanım,
Gələcək cəzama bağışla məni!

BAX

Bir "kün" deyib, bu dünyanı xəlq edən,
Nəzər eylə, sən bir bu zamana bax.
Belə zəlalətdə qalmışam nədən,
Olmuşam yad eldə mən əfsana bax.

Gedib ərş üzündə merac eyləyən,
Dəryayi-rəhməti bir-bir boylayan,
Haqqilən danşıb, kəlmə söyləyən,
Sən də mənim tək bir cavana bax.

Dar gündə ümidim, ya Şahi-Mərdan,
Yusif Misirdə qurtaran dardan,
Nitq ver, meydanda qoyma sərgərdan,
Bir günahkar qulun bu İmana bax.

BAX

Nələr gəldi keçdi fani dünyadan,
Dolanan gərdişi-gəcmədara bax.
Yazılıbdı fərman qalu bələdan,
Qurulan nizami-kirdigara bax.

Kimi səyyad, kimi dərviş, kimi xan,
Kimi qəvvas, kimi səyyah-gəştiban.
Kimi alim, kimi həkim xoşzəban,
Kimi cəllad olub, zülümkara bax.

Kimi varlı, kimi varsız dolanır,
Kimi aşiq, eşq oduna qalanır,
Kimi məlul, qəm bəhrində bulanır,
Bir-biriynən olan xub rəftara bax.

BAKİ VİLAYƏTİN MƏSKƏN EDİBSƏN

Bikı vilayətin məskən edibsən,
Cəhd elə, elmindən olgunan halı.
Nə müddətdi, bu ölkədən gedibsən,
Kimin vətənindən dönər xəyalı!?

Bu ərzi-halımız, al oxu bir bil,
Ürəyimiz səndən heç kənar deyil.

Oxu, biliyini artır ilbəil,
Elmin ziyası var, günəş misalı.

Elm, mədəniyyət var o diyarda,
İmanın da könlü çox intizarda.
Buraynan oranın işləri harda!
Başqadı nizamı, cahı cəlalı.

BİLƏSİZ

Gözüm a ıb bu dünyaya g l nd 
Dost tutmadım bu f nanı, bil siz.
Ağlım kəsib xeyri-şəri qananda
Xoşlamadım hər insanı, bil siz.

O da bir nemətdir, g z-g z  baxa,
Arta məhəbbəti, sel kimi axa.
Ata qulluğunda söz yalan çıxa,
Oğul onda çox utanı, bil siz.

Qardaş arasında  rkinaz olur,
Artır məhəbbəti, sərəfraz olur,
Nak s adam s xav td n az olur,
M rdi  ekib imtaha, bil siz.

İnsana g lm sin xain töhməti,
Bir yandan k c işlər, yox mərhəməti.
Mərd boynunda qalmaz mərdin minn ti
D rd  salıb bu İmanı, bil siz.

BİLGİNƏN

Əzizi-mükərrəm, du nuri-eynim,
Oxu dərdim, mətləb ara, bilginən.
Könlüm istəklisi, arizü deynim,
Uzaq düşdü səndən ara, bilginən.

Kani-kərəmindən qadiri-qəffar
Nəzər salsa, uzaq yolları açar.
Gecə-gündüz dildə iltimasım var,
Yalvarıram kirdigara, bilginən.

Elə bilmə, unutmuşam mən səni,
Fikrin hərdən dərdə salır bəndəni.
İncimə, bu yerdə bağışla məni,
Düz çıxaram etibara, bilginən.

Xoş günləri gedib, dönüb zamana,
Kəmənd atır hər tərəfdən insana,
İşi düzəlmir ki, baxsan hər yana,
Salır ləngə, çəkir dara, bilginən.

Həbibim, səslərəm Həbibullahı,
Yetişsin dadına şahların şahı!
Təkcə nicat versə o din pənahı,
İman gələr o diyara, bilginən.

BİLİN SİZ

Ziyadlı elləri, çox salamım var,
Oxuyub eşidin hamı, bilin siz.
Açılsa zəbanım, söylərəm aşkar,
Həqiqətdən dürr kalamı, bilin siz.

Ariflər yığılsın, qılsın tamaşa,
Coş edib sinəmdə yanan ataşa.
O gündən ki könlüm toxunub daşa,
Pozulubdu hər nizamı, bilin siz.

Deməyin ağılsız, kamalsızam mən,
Sözlərimdən mətləb qanar dərdbilən.
Yad eldə aşığa çox olar gülən,
Söyləyər nadandı, namı bilin siz.

İman deyər, bir mövlanın quluyam,
Həqiqətdən, mərifətdən doluyam.
Bir xudanın qədərindən halıyam,
Qərar qoyub sübhü şamı, bilin siz.

BİLMƏDİM

Nə gördüm yuxuda gizlin, aşkar,
Olan sirri-kirdigarı bilmədim.
Olmadım gördüyüm işdən xəbərdar,
Atəşimdən qeyri karı bilmədim.

Bu necə hökmdür, kani-kəramət!?
Eşqə giriftaram, çəkirəm həsrət.
Məni məftun etdi sevda, məhəbbət,
Ayrı saldı fələk yarı, bilmədim.

Novrəstə İmanam, dilimdə dilək,
Qulların imdadı mövlandan gərək.
Vahidiləmyəzəl, özün ol kömək,
Səndən qeyri ümidvari bilmədim.

BİR-BİR

Oturmuşdum səhər çağı bixəbər,
Gözəllər üstümə gəldilər bir-bir.
Əzdlər qəlbimi, etdilər qabar,
Bağrımın başını dəldilər bir-bir.

Ötüşür kəkliklər, səs verir qaya,
Camalın şöləsin bənzətdim aya.
Huridi, pəridi bir bölük maya,
Söylədim dərdimi, bildilər bir-bir.

Olsa bizim yerdə belə nazdılar,
Qulsuz, qarabaşsız saxlamazdılar.
İman ərz eyləyir, şirin sözdülər
Xumar gözlərini süzdülər bir-bir.

ÇAĞIRRAM

Nə zaman ki, dərd canımda çoxalır,
Onda əvvəl, kirdigarı çağırram.
Hərdənbir Rəsula verirəm salam,
İsmi Əhməd, ümidvari çağırram.

Əzələrim yeksər ağrar dəmadəm,
Tamami bəndləri çox gətirir qəm.
Oxuram hər gündə dilimdə mən cəm,
Nadir Əli şahsuvarı çağırram.

Gahi xəstə halam, gahi pərişan,
Gahi şad oluram, gah vaxtı giriyan.
Hərdən darıxanda Novrəstə İman,
Dönüb, bir də Ələmdarı çağırram.

ÇƏTİNDİ

Həqiqi insanın, istəkli canın
Bir-biriynən irəftarı çətindi.
Dostu-mehribanın, düzgün olanın
Bircə zərrə diləfkarı çətindi.

Gərək inciməsin bir kəlmə sözdən,
Nalayıq dilinnən, bədtərin gözdən,
Kəlmə döndərməyə, keçməyə üzdən,
Axtaranda külli-varı, çətindi.

O dinəndə, bu da durub dinməyə,
Hərdəm ucalanıb, hərdəm enməyə,
Ölən vaxtı kimi qəlbi dönməyə,
Ha çalışsan, aşikarı, çətindi.

Dar gündə istəyə, gen gündə nə var,
Təbi nazik, sədaqətli, امیدvar,
Dura bir-biriynən ola köməkkar,
Hər işində cəm inkarı çətindi.

Məhəbbət kənardan gündə çoxalar,
Yaxınlıqda zərrə-zərrə azalar.
Bədəsil anlamaz, dönüb yad olar,
Olmaz onun etibarı, çətindi.

Dost dostun həqiqi tuta əlini,
İş düşəndə dönrəməyə dilini,
Ana-bacı bilə qızı, gəlini,
Saxlamaqlıq o ilqarı çətindi.

Yolunda ürəkdən doğru baş qoyan,
Səhv işi ölümdür, yamandır, yaman.
Fənadən əl üzən biçarə İman,
Gəlmələrinin hər bazarı çətindi.

ÇƏTİNDİ

Gəldi məhərrəmlik, kəsdi qabağı,
Çıxmaq olmaz bir kənara, çətindi.
İstəkli qohumlar, vəfalı dostlar,
Sizdən uzaq düşsə ara, çətindi.

Məlul könlüm düşüb qəm dəryasına,
Əridir cismimi nar havasına.
Gərəkdi, əyləşəm Əkbər yasına,
Ağlamasam Ələmdara, çətindi.

Hər an zikrimdədi ol şahi-əbrar,
Bahar buludu tək yaş eylərəm car.
Həsretin çəkirəm, bir səfərim var,
Orada olmaq üzüqara çətindi.

Mətahım dürrdü, alan yox, satam,
Hüseyni-şəhidin matəmin tutam.
Oğul yolu gözlər binəva atam,
Həsret çəkər o biçarə, çətindi.

Bu dünyanı görən özün öyməsin,
Yaralı qəlbimə ellər dəyməsin.
Tanrı heç kimsədən nəzər əyməsin,
Düşsə İman kimi dara, çətindi.

DAĞLAR

Zimistan dolanıb, bahar çatanda
Al-yaşıl geyinib, bar olan dağlar.
Şaqayıq, nərgizli, gül bənövşəli,
Süsəni, sünbülü var olan dağlar.

Xoş fəslin bahardır, ağır el gəlir,
Açılıb qönçədən lələ, gül gəlir.
Könül, qəmgin olma, əhli-dil gəlir,
Sinəsində aşna, yar olan dağlar.

Bəzənirsən, dağlar, nə gözəl, göyçək,
Çağırır bir-birin qərənfil, çiçək,
Sədrində seyr edir top qara birçək,
Bələnib qumaşa car olan dağlar.

Baharla eylədin əhdinə vəfa,
İman da sinəndə sürdü çox səfa.
Zimistan gələndə çəkirsən cəfa,
Üç ay qışda başı qar olan dağlar.

DANIŞMA

Soruşmamış bir aşığın halını
Dilin açıb həcv, hədyan danışma!
Yaxşı sevirsiniz dünya malını,
İstəmirik deyib, yalan danışma!

Yalan demir, rüşvət yemir telli saz,
Cadu yazmır, fitnə vermir, kələkbaz!
Mollasan, gəl otur, mən deyim, sən yaz
Zikrimdədir şiri-yəzdan, danışma!

Ol şiri-xudaya məhəbbətim var,
Zikrimdə həmişə seyyidi-əbrar,
Car olur dilimdə qolsuz ələmdar,
Verəndi dərdlərə dərman, danışma!

Zəlilə bir qulam, düşmüşəm çölə,
Dinən yoxdu qabağımdan bil hələ.
Novrəstə İmanam, gər gələm dilə,
Eləyəm aləmi heyran, danışma!

DEMƏK OLMAZ

Hamı xəlv olunub bir qətrə sudan,
Hər yetən gədəyə xan demək olmaz.
Yatıb, qəflətdədi, qalxmaz yuxudan,
Nalayıq insana can demək olmaz.

Gün xoş keçsə, ömür başın tacıdı,
Taleyim kəc gəldi, baxt qiyqacıdı.
Bir tənə söz zəhrimardan acıdı,
Qanmayan nadana qan demək olmaz.

Düz çıxar həmişə mərdin ilqarı,
Müxənnətin olmaz heç etibarı.
Yığar qaynağına şah mardan arı,
Çəkməsə nizama, şan demək olmaz.

Əyri olan bilməz yolu, ərkanı,
Saxlayar könlündə şəri, böhtanı.
Bədəsil tanımaz yaxşı, yamanı,
Namərd süfrəsinə nan demək olmaz.

İman yad ellərdə candan usanı,
Hərcayı sözlərdən hər dəm utanı.
Hər gündə cəsədi bir qədər yanı,
Ləlzədə alışıb yan demək olmaz.

DEMƏSİN

Hədyan söz danışan, hədyan eşidər,
İnsan olan mana hədyan deməsin.
Eybim olsa, qoy söyləsin üzümə,
Sonradan dalımca böhtan deməsin.

Əyri sözlə işim yoxdu, yəqin bil,
Doğru yola çalışıram müttəsil.
Çarxı-gərdiş bəd dolanır ilbəl,
Tapılmayır məndə nöqsan, - deməsin.

İman deyər, eşq odunda yanırım,
Özümdən böyükdən çox utanıram.
İşarədən mətləbini qanıram,
Heç kim öz dastuna düşman deməsin.

DEYƏRSİZ

Hələ qələtdəsiz, yatmırsız belə
Sayıb məni bir divanə deyərsiz.
Cəfanız çox olar, yəqin, il-ilə,
Dərdinizi ruhi-cana deyərsiz.

Sərsəri fənaidə qırılar canlar,
Tökülər yaxında çox nahaq qanlar,
Seçilməz haq-nahaq, yolu qananlar,
Məhəttəlik bu divana, - deyərsiz.

Ucalar dillərdə ah ilə fəryad,
Bir tərəfdən olmaz eyləyən imdad.
İstəkli dost dostun etməyəcək yad,
Kəc dolanıb bu zamana, - deyərsiz.

Yanmaz, gecə çox çıraqlar qaralar,
Gərmiş eli bir-birindən aralar,
Pozular bağçalar, güllər saralar,
Səfər edib biyabana deyərsiz.

Ömrə vəfa yoxdu, çoxdu cəfası,
Bərhəm olsun bu dövranın əsası.
Novrəs İmandakı dərindən binası
Qurulubdu doğruyana, - dəyərsiz.

DEYİL

Ağlaram yolunda, şəhri-Lənkəran,
Bu el qürbət eldi, bizim el deyil.
Yaz fəsli olanda, çox olar baran,
Car olur çeşmimdən sel o sel deyil.

Bülbüləm, bağında güllər bitməmiş,
Rəhm eylə, tabıstan fəsli ötməmiş,
Bir qərib cavanam, kama yetməmiş,
Axtarıram gedəm, yol o yol deyil.

Sahibi-əvvəl, həm axırımsan,
Natiqi-ənbiya, hökmü dərinsən,
İnsü cinn ağası, bəhrü bərimсэн,
Görünür ki, İman sana qul deyil!?

DƏRD ÜZ VERİB, NİTQİM SÖYLƏR KALAMI

Dərd üz verib, nitqim söylər kalamı,
Bəlkə, sözüm yatanları oyada.
Səs gəlsə guşuna, alar salamı,
Kişi gərək baxsın dost ilə yada.

Tərbiyə gərəkdi ata-anadan,
Mərifət lazımdı əvvəl binadan.
Yüz də cəhd eyləsən, olarsan nadan,
Xidmətin olmasa kamil ustada.

Özgə zəhmətindən dövlət, var olmaz,
Kimsəyə bir zərrə xeyir-kar olmaz.
Kasıblığı kişi üçün ar olmaz,
Bu şərt ilə, doğru çıxma üqbada.

Qəlbi doğru olan keçəmməz üzdən,
İnsan çox inciyər tənəli sözdən.
Qeyrətsiz oğuldan, binamus qızdan
Sonsuzluq yaxşıdı fani dünyada.

Arif olan, huş ver sən bu sözlərə,
Namərd hər bəlanı gətirər sərə.
Kimdi səyyah olub, düşə çöllərə,
İman kimi gəzə dərin dəryada.

DİLİMNƏN

Bir əldə göz yaşım, birində namə,
Zikr edirəm bir ağanı dilimnən.
Bir gün yetər çarxı-gərdiş tamama,
Səslənərəm o sübhanı dilimnən.

Sərsəri cəfadan düşmüşəm ləngə,
Kəsilib ümidim nam ilə nəngə.
Qəza gətirdi saldı məni bu təngə,
Çağırıram Mustafanı dilimnən.

Xəlq edib nurundan allahüs-səməd,
Məhəmməd dedi ol vahidəl əhəd
Qiyamət şəfisi, namıdı Əhməd,
Söyləmişəm bol üsyanı dilimnən.

Keçib gərdənimə qəza kəməndi,
Gəzdirir aləmi, həm şəhri, kəndi.
Bir şahı-qəzənfər dada yetəndi,
Vird edirəm Mürtəzanı dilimnən.

Sən ey şiri-xuda, heydari-kərrar,
İstəsən, ay ağa, bircə ərzim var:
Bu Novrəs İmanı müşgüldən qurtar,
Vəsf eyləyim bu sövdanı dilimnən.

DOLANNAM

Əylən, bir söz deyim, ey gülüzarım,
Var könlümün bir bazarı, dolannam.
Hərdən, birdən düşür mənim güzarım,
Məhlənizə yol kənarı dolannam.

Üç hərfə nəqş olub ismin ayası,
Oxuram, açılısın qəlbim aynası.
Müxənnət əyyamın yoxdu vəfası,
Verib mana ahu zarı, dolannam.

"Rey" rəhminən xəlq eləyib kirdigar,
"Vav" salıb canıma eşqin aşıkar.
"Sin" salam eylə bir tuti dilin var,
Çox çəkirəm intizarı, dolannam.

Hərcayı insana hədyan deyərlər,
Dərd əhli olana nadan deyərlər,
Götürüb dalınca böhtan deyərlər,
Yox dünyanın etibarı, dolannam.

Şövq əhli, xəyalın, həm özün cavan,
Eşit nəsihəti, sözlərimi qan,
İşarət eyləyir Novrəstə İman,
Saxlamışam düz ilqarı, dolannam.

DOYUNCA

Əziz ata, itgin gedən fərzəndin
Ağla hey düşəndə yada doyunca.
Mənim gərdənimdə çarxın kəməndi,
Dolandırar bu dünyada doyunca.

Məndən dost-qohuma azca gileylə,
Nə qarğa dalımca, nə hədyan söylə,
Əl götür duaya, minacat eylə,
Bəlkə yetəm bir murada doyunca.

Halal qıl İmanı, qohum-qardaşım,
Çəşmim ağlar, qaranlıqdı günəşim.
Əgər bir ilahi düzəltmə işim,
Şad olaram Kərbəlada doyunca.

DURNALAR

Üç dəstə kakili sərdə cığalar,
Çəkilib teliniz qara, durnalar!
Seyrangahınızdı uca səmalar,
Çıxıbsınız novbahara, durnalar!

Göyçəkdi səsiniz, xoş gəlir hava,
Hansı vilayətdə yaparsız yuva?
Varmı əlinizdə elə bir dava,
Eyləyə dərdimə çara, durnalar!

Qış fəsli Bağdadı yada salmasa,
Ayrılib dəstədən, dala qalmasa
Qaynağı poladlı laçın olmasa,
Nə bac verərsiniz sara, durnalar!

Elim, günüm geri yanda qalıbdı,
Sınıq könlüm dərdü-vərəm alıbdı,
Qəza məni qürbət elə salıbdı,
Alışır cəsədim nara, durnalar!

Məcnun tək çıxmışam Leyli seyrinə,
Köçüb gedib, bilməm onun təhri nə?
Novrəstə İmandan Viran şəhrinə,
Bir xəbər aparın yara, durnalar!

DÜŞDÜM

Xaliqin qüdrəti, hökmi-bəyanı
O gün ki zülümət dünyaya düşdüm.
Ağlım başa doldu, verdi fərmanı,
Eşqdən hər qəmli əzaya düşdüm.

Haqq yolunda xeyli eylədim həvəs,
Yığıb hər nizamı, etdim dəsbədəs,
Nalə qıldım mən də misali-məkəs,
İbtida, bir eşqi-mövlaya düşdüm.

Coş verdi, sinəmdə dərdü qəm daşdı,
Doldurdu sərimə, həddindən aşdı.
Dolandım pərişan, gözü qan-yaşdı,
Qəza qəhr eylədi, sevdaya düşdüm.

Könlüm pərvaz etdi, eşqə dolandı,
Gərdiş atdı, hər qəzaya bulandı,
Əyildi iş, baxtım oda qalandı,
Atıldım çöllərə, bəlaya düşdüm.

Gahi çaşdım, gah düzəldim haqq yola,
Ömrüm fəna oldu mənim il-ilə.
Sirri bir xəyalı kim tapıb bilə,
Tərpənəndə ahu nəvaya düşdüm.

Mən gəzdim qəmimlə, xalq dedi "dəli",
Hər fəndi-insana demədim bəli.
Olundum imtahan, qandım əməli,
Qəlbimdə çox fikri-üzməyə düşdüm.

Öz işim, yəqinim məndə aşikar,
Anladım kənarda hər nə əməl var.
Şahiddi hər işdə bir pərvərdigar,
Qəflətdə bulunmaz çaraya düşdüm.

Dünyada görmədim mən bir etibar,
Könüllər qarışıq, olmayıb bidar.

Çətindi bir kəsə olmaq ümidvar,
Axtarib gərdişi, haraya düşdüm.

Gah oldum şadiman, gah da xəcalət,
Ha çalışdım doğru, düzgün, ədalət.
Bir kimsəyə mən etmədim xəyanət,
Axır gün min cürə qəzaya düşdüm.

EYLƏ

Dinin yarpaqları firudindir,
Oruc tut, namaz qıl, ibadət eylə.
Beşdən bir xüms ver, ondan bir zəkat,
Zəlilə, müztərə inayət eylə.

Şərə fitva verib, saxlama dildə,
Qəlbdə möhkəm ol bu doğru yolda.
Məişətdən artıq var olsa əldə,
Həcc qıl, nəfsinə əmanət eylə.

Təvəlla - Əlinin dostunu tanı.
Təbərri - seçgilən küfri-düşmanı.
Qəsb olan yerlərdən dolan pünhanı,
Təmiz tut libasın, xoş adət eylə.

Haqqa tərəfdar ol, nahaqdan-kənar,
Şər işə qarışan axır olar xar.
Haqq səni yaradıb faili-muxtar,
Nə kin saxla, nə də xəyanət eylə.

Novrəs İman, sözün eylə müxtəsər,
Hər işin haqq bilir, olma mükəddər.

Dəşti - Kərbəlaya eylə bir səfər,
Öp qədəmgahını, ziyarət eylə.

EYLƏ

Xəllaqi-möhtərəm, şahi-zülkərəm,
Bu uzun gecəni tez sabah eylə.
Dağıt üstümüzdən çəni, dumanı,
Şöləyi-münəvvər şəmsü mah eylə.

Kərəm qalıb desən yazıqdı onlar,
Təqdiri-qəzaya baş qoyub qollar.
Şəms eylə hər yandan, görünsün yollar,
Viranə şəhrini bizə agah eylə.

İlahi, rəhm eylə İman qəmkeşə,
Sözdən gərək mətləb çıxsa, həm nəşə.
Səndən mətləb istəmirəm həmişə,
Duamı müstəcəb gahbagah eylə.

EYLƏR

Ala gözlü, nə durubsan qarşıda,
Səni görüb könlüm ahü zar eylər.
Salıb cəsədimi yandırdın oda,
El görər bizləri, səngisar eylər.

Sürahi gədənin sərvə-rəvandı,
Hər qıya baxışın min nahaq qandı.
Sədrin çəməngahı mənə dərmandı,
Sağaldar mərizi, xub rəftar eylər.

Səni gördüm, nələr düşdü yadıma,
Dərdim desəm, kimlər yetər dadıma?
Vəfasızlıq uymaz mənim adıma,
Novrəs İman hər vaxt düz ilqar eylər.

EYLƏR

Hərdən-hərdən dərd qaynaşır sinəmdə,
Ağladıb, çeşməmdən sellər car eylər.
Tələtümə gəlir, daşır sinəmdə,
Doldurub cismimi, nə qəmxar eylər.

Qəmli naməm getsin canan elinə,
Yazılsın salamım yar dəftərinə.
Baxanda gözlərim dağlar sərinə,
Dəmadəm coş verib, əşkibar eylər.

Əziz ellərimi salsın yadına,
Dolanıram bir mövlanın adına;
Yetişsin kim olu, qərib dadına!
Dilim gündə zikri-kirdigar eylər.

Əzəl gündən bu qurqular qurulub,
Yad ellərdə nə bir halım sorulub.
Ürəyimə yaman yara vurulub,
Məlul könlüm onçu ahü zar eylər.

Dərd gəlməsin heç iyidin başına,
Toxunmasın qəlbi zülmət daşına!
İman necə dözsün qəm ataşına,
Yaxından məskənin dar məzar eylər.

EYLƏYİR

Üsuli-din demək dinin köküdür,
Tohidi-bir Allah aşkar eyləyir.
Qulhuvəllahidə dəlildi əhəd,
Dildə təkliyini iqrar eyləyir.

İkinci, əddi, ədalət bir ad,
Vəməllah yuridən zülmən lilibad.
Yəni, zülm eyləməz, eyləyəz imdad,
Dolandırıb hərdən ehzar eyləyir.

Üçüncü kəlmədə nübüvvətədi həm,
Yüz iyirmi dörd min peyğəmbərdir cəm,
Əvvəli Adəmdi, axırı Xatəm,
Dəlili-əhvalın ilqar eyləyir.

Məkana Məhəmməd xəlq olub əzəl,
Əba əhəd vardır o nuri-gözəl.
Vəlahu kan Rəsulullahdır əzəl,
Küllü şeyyin elmə hüşyar eyləyir.

Ona təlim verib elmi-ilahi,
Göstəribdi bizə o doğru rahı.
Məhşərdə məxluqat çəkəndə ahı,
Şəfaət o şahı-əbrar eyləyir.

İmamət Əlini haqq bil, inan,
On bir övladıynan ol Şahi-Mərdan
Vəliyyikumullah ayeyi-Quran,
Nisbəti Əhmədi-Muxtar eyləyir.

Mim, yey ölərsən, həm dirilərsən,
Ayın-adil qiyaməti görərsən.
Dal-qurar divanın, onda bilərsən,
Haqq divan bir qəni səttar eyləyir.

"İnna nəhnu nəhyəl mövt" kalamı,
Mənada, müxtəsər, ölmədəki hamı.
Tapmasan axırda dərdə əncamı,
İstəsə heydəri-Kərrar eyləyir.

Aldanıbsan əgər cifəyə hərdəm,
Çəkilər hesabı o gündə möhkəm.
Dilində vaynövsə, könlün alar qəm,
Novrəs İman sizə izah eyləyir.

ƏLİDİR

Ərşü samavatı dövr edib gəzən,
Eyni-dildə o sultanım Əlidir.
Baisi-kün-fəkan, nizamın düzən,
Dolandıran bu cahanım Əlidir.

Mehri-nübüvvətdə qırdı bütleri,
Dağıdıb qoşunu, pozdu səfləri.
Tamaşaya gəldi ol mələkləri,
Kərəm bəhri, səxakanım Əlidir.

Görmüşəm camalın o kərəmkanın,
Nuri-təcəllanın, yədi-beyzanın.
Demədi mətləbin Novrəs İmanın,
Eşqə salan yazıq canım Əlidir.

ƏLİDİR, ƏLİ

İsmi-vəsiyyinən vəliyyi-Xuda,
Şiri-pərvərdigar Əlidir, Əli.
Edən bədənləri sərindən cüda,
Sahibi-Zülfüqar Əlidir, Əli.

Gəlibdi mövcuda külli-kainat,
Vəhş ilə, teyr ilə, insan, heyvanat.
Heç kimsədən yoxdu bir zərrə nicat,
Axırda sahibkar Əlidir, Əli.

Gətirən Məhəmməd dinin aşkara,
Tanıdan məxluqu pərvərdigara.
Uçar ruh bədəndən, gedər məzara,
O gündən xəbərdar Əlidir, Əli.

Siratəlmüstəqim, vəzn ilə mizan,
Səqirən, kəbirən şefeyi-üsyən,
Qismi-nari-cəhim, cənnəti-Rizvan,
Onlara xiridar Əlidir, Əli.

Dünyadır - fanidir, üqbadır belə,
Cəmi məxluqatı salıb müşgülə.
İman, sübhü məsa sən gətir dilə,
Dar gündə mədədkar Əlidir, Əli.

ƏVƏZİNDƏ

Ovsunçuyam bir şahmarın qoynunda,
Yatıram onunla yar əvəzində.
Xəstəyəm, ürəyim yaman istəyir
Yeyirəm bibarı nar əvəzində.

Bu qəmli könlümü bir kimsə bilməz,
Məhşərədək üzüm şad olub gülməz,
Atəşimi daşqın çaylar söndürməz,
Od allam ağzıma qar əvəzində.

İman, sirrin öz qəlbində pünhandı,
Ariflər eşidib, dərdimi qandı.
Ala qarğa öz yerindən tərlandı,
Tərlandı qürbət eldə sar əvəzində.

GƏLDİ

Qaleyi-zəmində mən idim xəstə,
Üstümə mərdlərin ağası gəldi.
Yanında mələklər dəstəbədəstə,
Guşuma "yəmənhu" sədası gəldi.

Göründü gözümə bir mələkzadə,
Misli yox zəmində, ərşü səmada.
Bənzər Züleyxaya, Şirin, Fərhada,
Sərimə cananın havası gəldi.

İmanam, nəgahan düşdüm bu işə,
Könül həsrət çəkir bir də görüşə.
Oxudum dərsimi, yetirdim başa,
"Ha", "mim", "ayın", "sin", "qaf", "taha" sısı gəldi.

GƏLİB GEDİB

Ovçuyam, yolunda gəzirəm naşı,
Nəcə belə dağlar, düz gəlib gedib.
Yandırır cismimi eşqin ataşı,
Yaralı qəlbimdə köz gəlib gedib.

Oyur ciyərimi sanki bir almas,
Viranə könlümdən açılmadı pas.
Ələsgərlə Qasım, Şikəstə Abbas,
Qalan şair hamı üz gəlib gedib.

Qumru tək ləhcəli xoşxandı Qurban,
Türfə gözəllərdi dərdinə dərman,
Nə olsa dilində hazırdı fərman,
Ləfzi, həm mənası düz gəlib gedib.

Yaxşı bəyənmişəm Misgin Abdalı,
Cəm imiş başında huşu, kamalı.
Vaqif qarışdırıb çox qilü-qalı,
Sözlərində gəlin, qız gəlib gedib.

Novrəstə İmanam, huşum dolaşır,
Heyif ki, nəzmimdə yoxdu yaraşır,
Bəyənməz nə seyid, molla, nə aşır,
Dərd olub sinəmdə söz gəlib gedib.

GƏLMƏZ

Dağlıb başımdan qəm ədaları,
Cəhd ilə çalışsam, kamala gəlməz.
Pozulub könlümün hər nizamları,
Tərk olub şövkəti, cəlalə gəlməz.

İçdim yar əlindən mey piyalası,
Dolandırır məni eşqin havası.
Açılsa qəlbimin qəmli ədası,
Sığışmaz aləmə, mahalə gəlməz.

İman zikr eyləyər taha yasini,
Şəninə oxunan hələtasını
Sidq ilə çağırsa qul ağasını,
Qəza tapmaz, ona nə bəla gəlməz.

GƏLMİŞƏM

İbtida, dilimdə olub "bismillah",
Sığınmışam ol xudaya, gəlmişəm.
Mənim əzbərimdi "la-fəta-illah",
Əxz eləyib yüz min ayə, gəlmişəm.

Çəkilib məddimiz doğru ərkana,
Əbəs düşməmişəm mən bu cahana.
Xidmət eyləmişəm Şahi-Mərdana,
Bel bağlayıb mürtəzaya, gəlmişəm.

Get axtar pəşəni, tap bir yaraşlıq,
Qataram halını, olar dolaşlıq.
Külli-Qafqazyanı doldursa aşlıq,
Dil açmaram ilticaya, gəlmişəm.

Əvvəl, sözlərini nəzm eylə sərin,
Hələ dayazdasan, axtarma dərin.
Açaram sinəmin qəmli dəftərin,
Sallam səni ahü vaya, gəlmişəm.

Peyğəmbər nə lazım, gətirmə dilə,
Sən onun əmrinə gəl düzəl hələ.
Novrəstə İmanam, olmuşam belə,
Yön çevirib Kərbəlaya, gəlmişəm.

GƏLSİN

Burada bir səyyadın tor bənası var,
Cəhd eylər, dəstinin tərlandı gəlsin.
Cavandı, sərinin eşq havası var,
Xəstədir, dərдинin dərmanı gəlsin.

Çəkilib qəlbinə ağ üstdən qara,
Dağlar maralı tək düşübdü dara,
Qəza xədəngindən yetişib yara,
Sağalmaz, ha təbib, loğmanı gəlsin.

Dolanıb zimistan, gəlib nobahar,
Gülşənə yağdırır dolu, boran, qar.
Kim desə fələkdən dildə yaram var,
Açmağa dəftəri-İmanı gəlsin.

GƏL YETİŞ

Bir hökmü-xudanın elmin açarı,
Nəzər eylə bu cavana, gəl yetiş.
Küllü-məsəvanın tək şahsuvarı,
Dönübdü ciyərim qana, gəl yetiş.

Şiri-pərvərdigar, vəliyyi-rəhman,
Cəmi müşgül işə verənsən dərman.
Sızıldar cəsədim, gözüm ağlar qan,
Qəddim əyib bu zamana, gəl yetiş!

Bir yaralı qulam, düşmənəm çölə,
Bülbül kimi həsrət olmuşam gülə.
İman deyər, işim dönüb müşgülə,
Rəhim eylə mən cavana, gəl yetiş!

GƏZDİN

Aləmin sərvəri, mərdin mövlası,
Əvkvəlki seyrində asımanı gəzdin.
Payi-təxtin oldu ərşin əlası,
Haqq bildin, o qadir sübhani gəzdin.

Yetişdi Rəsula nuri-hillalın,
Mürşid oldu Cəbrailə kamalın,
Göstərdin çeşmədə Xizrə camalın,
Dolandı dalınca, dünyanı gəzdin.

Haqq səni yaradıb şafeyi-məhşər,
Bir ismi-pakındı yerlərə ləngər.
Qul ağasın istər, ağa qul istər,
Harda yatmış idi, İman gəzdin.

GƏZİRDİM

Arif əhli, bir söz deyim, qınama,
O zaman ki, bu dünyanı gəzirdim.
Həsret oldum elə, ata-anama,
Dolandırıb yazıq canı, gəzirdim.

Dilimdə kəlmeyi-ayeyi-Quran,
Fikrü zikrim oxumaqdı hər zaman.
Eşit sözlərimi, doğru bil, inan,
Adı gözəl bir mövlanı gəzirdim.

Nagahdan bəlaya tuş oldu sərim,
Axtarmadı, qohum-qardaş, ellərim.
Könül qəmli, qanlı yaşlı gözlərim,
Seyr eləyib gülüstanı gəzirdim.

Ha deyim dərdimi, nə gələr başa,
Aç sinəm dəftərin, eylə tamaşa.
Əzalarım düşdü yanar ataşa,
"Yahu", - deyib, bir cavanı gəzirdim.

Bir mələk misallı, tutidil, cavan,
Axır getdi, məni etdi bağı qan.
Demir necə oldu Novrəstə İman!?
Mən də o pür dürlisanı gəzirdim.

GÖR

Bel bağlayıb, bu dünyaya gül olan,
Gözün aç qəflətdən, sən vəfasın gör.
Varmı bircə sidq-dilnən kam alan,
Ara, axtar; sən də bir cəfasın gör.

Əvvəl gəlib Səfiyullah cahana,
Sahibləndi, hökm qıldı hər yana,
Nə qaldı əlində o hökmrana,
Axır gündə olan qəmxanasın gör.

Getdi Adəm, Nuh yetişdi dünyaya,
Cəlalət gəmisin saldı dəryaya,
Zəhmətin puç etdi, döndərdi zaya,
Necə oldu sökdü hər binasın gör.

İsa gəldi, çox zəlalət yetişdi,
Gəşt eylədi, hər bəlaya tutuşdu,
Neçə müddət haqq işinə qarışdı,
O da getdi, gələn intəhasın gör.

Hökm oldu Musaya, yeridi Tura,
Kəlmə verdi tək o adı min birə,
Gəh çobanəm dedi dildə kafərə,
Heyf oldu, hanı, xoş sədasın gör.

Xəlilullah gəldi, nə cəfa çəkdi,
Gahi fəqan edib, göz yaşı tökdü,
Oğlun qurban verdi, haqq evin tikdi,
Qoydu bizə bircə nişanasın gör.

İskəndər dünyadan cəm aldı xərac,
Cəmi dəryalardan o aldı həm bac,
Gərmiş dolandırdı, bəxt oldu qiyqac,
Gəl, sən də o şəhin bu vəfasın gör.

Xəlvə eylədi xaliq o Süleymanı,
Verdi ixtiyarın cinü insanı,
Cəlalı, dövləti, hikməti hanı!?
Tərk olubdu, yoxdu, macərasın gör.

Müxtəsər, nə lazım, nəzmi tul demək,
Nə şəhlər dolanıb, puç oldu gərək.
Hər kəsə nə lazım, böhtan söyləmək,
Fikr eylə, dünyanın bu mənasın gör.

Çoxlar həvəs eylər şanü cəlalə,
Kimi düşər gündə bir qeyri hala.
Əgər haram qarışdısa halalə,
Ha çalış, axırda dərd-bəlasın gör.

Ey qəflətdə baş yetirən türaba,
Durarsan axırda haqq-hesaba,

Boyun qoy sən, hər günahdan qıl tövbə,
Əldə əməl saxla, haqq arasın gör.

Gedən getdi, gələn işdən ol halı,
Gedər, əldə mal-dövlətdən nə qalı!?
Qəlbini şər işdən sən eylə xalı,
Götür doğru işdən sin hərasın gör.

Sal yada, qabaqda haqdı, ölüm var,
Qaranlıq guşədə tək qalı məzar,
Sual, Sirat, mizan, cəhənnəm aşkar,
Olacaq biz üçün nar havasın gör.

Nə lazımdı qəlb incitmək, şər demək,
Küfrü böhtan, həcvü hədyan söyləmək.
Nakəsə yar olma, odu binəmək,
Qonşu xətrin saxla, təmənnasın gör.

Haramdan halala sən eylə diqqət,
Divani-məhşərdə olma xəcalət.
Novrəs İman, gələr ədlü ədalət,
Öz işin saf eylə, iltimasın gör.

GÖRDÜM

Ol mahi-şəbanın iyirmi beşində,
Aləmi-röyada bir halət gördüm.
Qiblə tərəfindən bir bərq lame
Yayıldı cahana, əlamət gördüm.

Havalar olmuşdu noi rəngbərəng,
Buludlar bir-birə etmişdi dirəng,

Zülmət içrə aləm olmuşdu bir səng,
Tamamən müşriki xəcalət gördüm.

Hava tirə döndü, aləm tutdu şur,
Sandım ki, qiyamət eyləyib zühur,
Dünya qaranlıqda manəndi-qübur,
Yerişir məxluqat, zəlalət gördüm...

GÖRƏYDİM

Gərmiş hərlənəydi, çarx dolanaydı,
Gedib bir də yar ovlağı görəydim.
Car olur hər yana dağlar köksündən,
Kövsər kimi var bulağı, görəydim.

Bir yanda dolana türfə gözəllər,
Dəstə tutub, car tərəfi gəzələr,
Ağ buxaqa lalə, nərgiz düzələr,
Seyr edələr solu, sağ, görəydim.

Yetişəydi gül-çiçəklər zamanı,
Gələydi şikara gözəllər xanı.
Ətri-gül vuraydı hərdən insanı,
Məskən qılıb, o yaylağı görəydim.

Macal verə əcəl, gün gəlib yetə,
Baş verə şaqayıq, yasəmən bitə.
Şövqə gəlib, bağda əndəlib ötə,
İman deyər, bu damağı görəydim.

GÖRMƏDİM

Bəşər tarixini mən vərəqlədim,
Əzəldən axıra gülən dərmədim.
Hər kimə "can" dedim, canımdan keçdim,
Qədir-qiymətimi bilən görmədim.

Yediyim, içdiyim zəhrimar oldu,
Yerim isinmədi, şaxta, qar oldu.
Sındı balü pərim, tərimar oldu,
Qolumdan tutmağla gələn görmədim.

Çoxları varlandı, qurquya doldu,
Qiyam yaddan çıxdı, sorğu yad oldu.
Yalan qiyamətləndi, doğru bad oldu,
İmanam, qüسسəsiz ölən görmədim.

GÖRMÜŞƏM

Həsərət ahu kimi gözüm intizar,
Xab içində Mürtezani görmüşəm.
Sağında, solunda neçə min mələk,
Bu nişanda şövkət-şanı görmüşəm.

Görmüşəm xudanın əsil şirini,
Təkcə o bilirdi dünya sirrini.
Nə qədər axtarsan dəyaz-dərini,
O verəndi çox fərmanı, görmüşəm.

Həm mövla görmüşəm, həmi cananı,
Heyf ola, bilmədim nədi gümanı.
Həsərət, intizarlı qoydu İmanı,
Ahu nalə, mən fəqanı görmüşəm.

GÖRÜNMÜR

Bir maralı əldən gedən səyyadam,
Hey gəzirəm bu dağları, görünmür.
Həsretindən çox qəmginəm, naşadam,
Var sinəmdə nə dağları, görünmür.

Firqətli Məcnunam, Leyli sorağım,
Ləhcəli bülbülüm, zinətli bağım,
İstəkli cananım, işrətli çağım
Unudubdu yaylaqları, görünmür.

Xudaya, rəhm eylə, özün təhrə çək,
Zikr olur kalamın dilimdə tək-tək.
Belə intizarlı Novrəs İman tək
Gözü yolda var ağları, görünmür.

GÖRÜNÜR

Həyat bir dövrəndi, iki üzlüdü,
Qarası görünür, ağı görünür.
Hər sözün, söhbətin öz məqamı var,
Çürüyü görünür, sağı görünür.

Bir barlı bağçaydım, barım kəsildi,
Vaxtsız xəzan oldu, karım kəsildi,
Vətənimdən etibarım kəsildi,
Qürbət ellər mana yağı görünür.

Novsər İman haqdan istər payını,
Haqq götürsün müxənnəti, xayını;
Yemə çörəyini, içmə çayını,
Namərd süfrəsində ağı görünür.

GÖRÜŞDÜK

Necə könlün intizarım çəkirdi,
Şükür haqqa, aşikarı görüşdük.
Heyif, məni bir zəlalət götürdü,
Könlüm aldı qəm qübarı, körüşdük.

Bir yandan fələyin zülmü, sitəmi,
Salıb nə bəlaya mən bəxti kəmi.
Doldurub sinəmə möhnəti, qəmi,
Dolandırır bu rüzgarı, görüşdük.

Ayrıldıq, salamat qal, xüdahafız,
Mətləbin xudadan al, xüdahafız,
Yazıb göndərirəm hal, xüdahafız,
Sizi hifz eyləsin tarı, görüşdük.

Nə müddətədi, cəfa verdim, bilirəm,
Göz yaşımı sədrim üstə ələrəm.
İman deyər, bir də haçan gələrəm,
Məskən qılam bu diyarı, görüşdük.

GÖZƏLDİ

Bir dilbəri bəsləyibdi anası,
Vəsfı düşüb bu cahana, gözəldi.
Canana tay olmaz gölün sonrası,
Bəzək verib cismü cana, gözlədi.

Savalan qarıdı onun sinəsi,
Gövhərđi kalamı, ləldi kəlməsi.
Dinəndə, insana xoş gəlir səsi,
Şəkər əzib dil-dahana, gözəldi.

Gözdən qoymaq olmaz belə sirdaşı,
Nə gözəl çəkilib, qaradı qaşı.
Tər lan tamaşalı, xublarn başı,
Dəyişmə rəm ol qılmana, gözəldi.

Mahalda, obada heç tayı yoxdu,
Qəmzələri neştər, kirpiyi oxdu.
Bu dünya üzündə gözəllər çoxdu,
Doğrudan da, bu bir dana gözəldi.

Xəstəyəm, dərdimə ləbləri şəfa,
Bir kərə gəlmədi mürvət, insafa,
Hər zaman yolunda çəkirəm cəfa,
Cövrü sitəm bu İmana gözəldi.

GÖZƏL QIZ

Ağ libasın, tər əndamın, gül üzün
Nə yaşayır bir-bir üstə, gözəl qız!
Xoş yerişin, şux gülüşün, dür sözün.
Ayaq saxla, get ahəstə, gözəl qız!

Əylən, bircə qəmli könlüm şad elə,
Şirin aşna olub verək əl-ələ.
Həsretin çəkməkdən döndüm bülbülə,
Dəstinə gül götür dəstə, gözəl qız!

Könül ərəb atdı, haçan yorular?!
Bağrımın başına millər vurular.
Eşq oduna yanar, yanar, qovrular
Aşıq İman kimi xəstə, gözəl qız!

GÖZLƏR

Aman allah, sevgi necə şirindi,
Məcnun Leyli deyin bu dağı gözlər.
Leyli vədə verdi, gələrəm dedi,
Bir ildi sərbəsər bulağı gözlər.

Məcnun gözü qaldı Leyli qaşında,
Yazıq canı yandı eşq ataşında,
Çöl quşları yuva saldı başında,
Tutulmuşdu nitqü qulaqü gözlər.

İman baxtı Leyli, Məcnun baxtıdı,
Yarın hökmü şahü xaqan taxtıdı.
Zimistan keçibdi, yaylaq vaxtıdı,
Gələn qəflə-qatır ulağı gözlər.

HAQDAN CƏBRAİLƏ YETİŞDİ FƏRMAN (Meracnamə)

Hardan Cəbrailə yetişdi fərman,
Nəzər eylə, bax sən əmri-xudaya.
Ey peyki-dərgahım, sən ol yol rəvan,
Yetir salamımı ol Mustafaya.

Saxla hörmətini, xidmətində dur,
Mənim haqq rəsulum, istəklim odur,
O şahı-ümmətə məqsudum budur,
Müraciət qılsın ərşi-ələya.

Eşitdi Cəbrail əmri-ilahi,
Endi yer üzünə, tutdu o rahı,

Haqq salamın verdi, gördü ol şahı,
Buyurdu: can sana gəldi fədaya.

Xatəməl-mürsəlin aldı salamı,
Qəbul etdi haqq dini-nizamı,
Üz tutdu dərgaha dildə kalamı,
Tamaşa qıl sən bu sirri-üzmayə.

Həbib-i-ilahi mindi Buraqı,
Mələkələr tutdu solunan sağı,
Yüz min ikramilən əziz qonağı,
Açdı bulud pərin, xub saldı sayə.

Peyğəmbər yetişdi dördüncü göyə,
Əmr oldu hatifdən küllən mələyə,
Vurdular zinəti ərşi-fələyə,
Həm xəbər verildi cəm ənbıyaya.

Tamamən ənbıya qaldılar heyran,
Dil açdı, hamısı söylədi bəyan.
Bu necə cəlalı, ey qadir sübhan,
Nə şurdur, düşüb ərzi səmaya!?

Cəmi ənbıyalar verdilər salam,
Aldı rəsuli-haqq yerbəyer tamam.
Yenə suvar oldu o fəxrül ənam,
Mindi İrəfrəfi, getdi vəfaya.

Ərşi-ilahidən qüdrəti-rəhman
Öz hikmət əliylə apardı əyan.
Dayandı hicabda o şahı-cahan,
Haqdan salam gəldi, bil, iqtidaya.

Sual-cavab, çox sirrlər danışdı,
Əl-əhdi-vəfadən xeyli tutuşdu,
Ümmətin halını bildi, yetişdi,
Dil açdı biz üçün rəbbi-əlaya.

Şəfaət, risalət rəsuli-üməm
Ümidvar yolundan qəlbi olub cəm.
Kəlmə kəsdi, haqq söylədi dəmbədəm,
Bilindi meracı, cəm gəldi ayə.

Qoyuldu hüzura taami-ləziz,
Əta qıldı xaliq bir alma əziz,
Tək meyl etmədi, bilginən hənzuz,
Gör sirri-xudanı, gəl tamaşaya.

Bir əl gəldi kömək pərdə dalınnan,
Eşit hökmü peyğəmbərin dilinnən.
Yedilər taamı, böldü əlinnən,
Verdi yarı alma yədi-beyzara.

Şəhadət söylədi fəxri-kainat,
Şad oldu, ümmətə cəm aldı barat.
İstədi xudadan, tapmışdı nicat,
Üz tutdu mənzilə qılsın qəzaya.

Əmiri-möminin, aləm sərvəri
O da gəzmiş idi, yəqin, göyləri.
Kəsdi qabağını ol peyğəmbəri,
Necə vəhmə saldı, durdu haraya.

Şir donunda aldı xatəmin yəqin,
Gəldi rəsul-Allah mənzilə həmin,

Sirrini açdı ol zati-bərgüzin,
Söylədi işləri ol Mürtəzaya.

Ol şahi-zülkərəm göstərdi xatəm,
Buyurdu: əmoğlu, çəkməyəsen qəm,
Alma bölən, taam yeyən, bil, mənəm,
Sirr qaldı peyğəmbər əmri-mövlaya.

Biçarə İmanam, söylərəm aşkar,
Əl üzmrəm ətəyindən, kirdigar,
O şahın haqqına nə günahım var
Bağışla gələndə ruzi-cəzaya!

HAQQA SÜBHANƏHÜ CƏLLƏ ƏLANIN

Haqqa sübhanəhü cəllə əlanın
Hikmətə vəlisi, şir-aslanısan.
Məhəmməd dinində xilqət olanın
Dar gündə yar olub saxlayanısan.

Mədhi-fətahnada Qurandı dəlil,
İstəyən qulunu qoymasın zəlil.
Cənnəti-ələda Abi-Səlsəbil
Təhtha ələnarın paylayanısan.

Xoş gələn sədana qurbanam, Əli!
Vəsfini yazmağa demişəm bəli.
İman ümidvarı, ağası gəli,
Qul olan zindanın yoxlayanısan.

HANI

Cənnəti-əlanın hökmüranıdı,
Mən gördüyüm şiri-kirdigar hanı?
Kərəm nişanlı, səxa kanıdı,
Belində dü sərli Zülfüqar hanı?

Ayeyi-əlməcidin nazimi-Quran,
Müşgülü həll edən, dərdlərə dərman.
İbrahim Xəlilə narı-gülüstan
Eyləyən o şahı-tacidar hanı?

Dilimin əzbəri şahı-heydərdir,
Sirri-xəfiyyədi, şəqq qəmərdir.
Gedəcək İmanın, uzaq səfərdir,
Görünmür bu yerdə, nazlı yar hanı?

HANI, GÖRÜNMÜR

Bu keçən gərdeşin, çarxı-nizamın
Əvvəlki dövranı hanı, görünmür!
Pozulub işrəti, şanı dünyanın,
Solub gülüstanı, hanı, görünmür?!

Qalmayıbdı, yəqin bil, Süleymana,
Etibarı yoxdu bircə insana.
Bu duran binalar, bu mehmanxana,
Yığnağı, mehmanı hanı, görünmür?!

Can qoyan mərdana dostum yolunda,
Seçilmiş oğlanlar sağü solunda,

"Mahur", qəzəliyyat, nəğmə dilində,
Saz əldə Qurbanı* hanı, görünmür?!

Gün kimi tərifi tutan mahalı,
Dillərdə söylənən cahü cəlalı,
Hanı kərbəlayı sərdar Dəli Alı,
Qalibmi nişanı, hanı, görünmür?!

İmanın dilində oxunan əzbər,
Gövhər kalamından cəm olan dəftər.
Vəsfən eyləmişdi Aşıq Ələsgər,
O gözəl pıranı hanı, görünmür?!

HAYIF

Dilimin əzbəri, könlüm imdadı,
Yad olan dilimdən Quranım hayıf!
Fələyin dolanan gəc ruzigarı
Pozubdu işrətli dövrənim, hayıf!

Əvvəl, zikrim idi mövlanın adı,
Axır, bu dünyanın zülmü qoymadı.
Sübhi-şəm çəkərəm ahü fəryadı,
Kəsilən ümidim, gümanım hayıf!

Çox cəfalar çəkdim, axır puç oldu,
Hicrandan ürəyim gül kimi soldu.
Novrəs İman dərdü qəmə tuş oldu,
Şad olmadı könli-viranım, hayıf!

* Novrəs İmanın qardaşı Aşıq Qurban.

HEY

Hicran yürüş etdi, qəm aldı canım,
Ağlar gözüm, qanlı yaşlar tökər hey.
Dərdü möhnət bürüyübdü hər yanım,
Qoşub dildə qəm kotanı əkər hey.

Kim mənim tək tənə sözlər götürdü?
Zəhmət çəkib, çox cəfasın itirdi?
Dərd artdı sinəmdə, həddin ötürdü,
Hesabınan dağı-daşı çəkər hey.

Əzəl gündən mehman oldum yad elə,
Dərdim Qafa döndü, göz yaşım-selə.
Novrəs İman, işin düşdü müşkülə,
Cavan qəddin yar fəraqı bükər hey.

HƏBİB, SƏN

Əvvəl, İlahidən diləyim budur,
Üzün tut, get bir ağaya, həbib, sən.
Cəfasız səfa gör fani dünyada,
Ol istəkli bir xudaya, həbib, sən.

Bədxahın gülləri açmamış solsun,
Xalığın nəzəri üstündə olsun!
Qaynasın ruzunuz, xanəniz dolsun!
Kəsb eylə halaldan maya, həbib, sən.

Ağlar eşq ucundan biçarə İman,
Zamana qəddini eyləyib kaman.
Şahların şahından istəyir dərman,
Görərsən üstündə sayə, həbib, sən.

HƏM KANI-SƏXAVƏT, MÜŞGÜLĞUŞASAN

Həm kani-səxavət, müşgülguşasan,
Sahibi-Düldülsən, xaceyi-Qənbər.
Aləmi-sirrsən, vəlxəfiyyəsen,
Mövcuda səbəbsən, aləmə sərvər.

Şəriyə rəhbərsən, hafizi-iman,
Xilqəti-nofələk, zəmin, asiman.
Behiştə zivərsən, rəvnəqi-Rizvan,
Zinət alıb səndən şəmsilən qəmər.

Məhdi-hələtəsan, mayeyi-qeyrət,
Dillərdə əlasan, qasimi-rəhmət.
Nəşətül əvvəlin kaşifi-nüsrət,
Rövşəni-leylisən, tarami-əxzər.

Namərdin boynun əy, mərdə ol pənah,
Nəqş etdin, qərarın tapdı qibləgah.
Ver dərsə oxuyum ya əbədullah,
Vird olsun dilimdə, eyləyim əzbər.

İman, söylə pünhan, həm aşikardan,
Zikrimsən, ya ağa, assalar dardan.
Bircə qurtar məni bu intizardan,
Çəkmişəm yolunda nə xovfi-xətər.

XƏLQ OLANDA NURİ-XƏTƏMİ-ƏNBIYA

Xəlq olanda nuri-xətmi-ənbiya,
Səda gəldi, necə cumdu dəryaya.
Gedəndə meraca ol şahi-lölak,
Yetişdi nəzəri əvvəl Musaya.

İstəsən tamamən hökmi-rəbanı,
Söylərəm, əzizim; məddi-mənanı.
Əl atma şahbaza, hərifin tanı,
Çəkər qaynağına, qalxar havaya.

Novrəs İman dil açanda biləsən,
Qorx o gündən, ağlayasan, güləsən.
Yaxşı odur, bizə qarşı gələsən,
Razı deyil canım belə qovğaya.

İMAMÜL MÜTTƏQİN ÖVLADİ-ƏLİ

İmamül müttəqin övladi-Əli
Məhəmməd əl-Mustafaya nayıbdı.
Məddi-kafahıda olsa əncəli,
Ona inanmayan şərri-qayıbdı.

Qurani-münzəldə övsafi-dindi,
Ruzü şəb zahirdi, həqdi, yəqindi,
Haşimi xalları ol məhcəbindi,
Deyirlər Rəsula çox müsayıbdı.

Dəyəndə zülfünə şaneyi-xunxar,
Məlul könlüm yenə oldu tarü mar.
İman, qəm eyləmə, şahi-mədədkar
Sənin də işini belə sayıbdı.

İNCİMƏZMİ

İstəyirəm, ərzi-halım danışım,
Bu qürbətdə məndən el inciməzmi?!
Bir kəsım yox, nə də dostum, tanışım,
Tənə sözdən əhli-dil inciməzmi?!

Dünya malı çox şirindi insana,
Canım qurban arıflərə, qanana!
Adətindi sənin, çarxı-zamana,
Çarx əysə, ağadan qul inciməzmi?!

İman, dərdir dəryalara qatılıb,
Zər mətahın mis yerinə satılıb,
Şeyda bülbül dar qəfəsə atılıb,
Onun naləsindən gül inciməzmi?!

İSTƏR

Zimistan fəslində qəm alan canım,
Dolanıb gəlməyə yeni yaz istər.
Ürəkdə mətləbin kəm alan canım,
Etməyə könlünü sərəfraz istər.

Səfərim xatalı, gülşənim barsız,
İşləmir mətahım, olub bazarsız,
Gövhəri-sərrafım dolanır karsız,
Açmağa balü pər bir şahbaz istər.

Gah zaman oluram pərişanxəyal,
Üruc edir ruhum bir laçın misal.
Çıxa bir kənara, götürə cəngal,
Gətirə əldə bir sərvinaz istər.

Nəfsiz ticarətçi olsa, qəm çəkər,
Arsız bu dünyanın dərdirin kəm çəkər.
İman cümlə qayğı, sübhü şəm çəkər,
Kim versə cavabım, tezcə yaz istər.

KAGIZ

Göyçə mahalına bir salam yetir,
Eylə mən əvəzdən ərzi-hal, kağız!
Danış, soruş, xeyli qəm yüngül götür,
Dostların halına xəbər al kağız!

Əvvəl pir atama bir salam eylə,
Gedərgi yollarım sübhü şam eylə.
Qələm götür, sözün yaz, tamam eylə,
Keçən günlərimi yada sal, kağız!

Yatıram gecələr, kəsilibdi xab,
Dövrün əzabına gətirmirəm tab.
Yazdığım məktuba almıram cavab,
Nə qədər yazıram dalbadal, kağız!

Əyib cavan qəddim çarxın sitəmi,
Gah mənə üz verir könlümün qəmi.
Gah olur, açillam qızılgül kimi,
Gah olur, çəkirəm qilü-qal, kağız!

Kəmtale yarandım mən əzəl başdan,
Can dərddən ayrılmır, könül ataşdan.
Elimdən, günümdən, qohum-qardaşdan
Yetir bu İmana bir əhval, kağız!

KƏRİMİ-XUDASAN, İRƏHMI-KƏRİM

Kərmi-Xudasan, irəhmi-kərim,
Çarasız dərdimə sən eylə əlac.
İskəndərə verdin qurqu-büsatı,
İstədi dünyadan alaydı xərac.

Qəhrin hər kimsədə başa gələrsə,
Əriyər, dayanmaz, daşa gələrsə.
O hüsni-qüdrətin coşa gələrsə,
Sayılmaz sailə geydirərsən tac.

İki mələk leyli-nəhar üstümdə,
Qiyamətə nə aparım dəstimdə?!
İmanam, getməkdi mənim qəsdim də,
Kərbəla, Məşhədi, qismət olsa, hac.

KƏSİLDİ

Çarx dolandı, üz döndərdi zamana,
Əvvəl olan düz ilqarı kəsildi.
Əcəb bəla nazil oldu insana,
Getdi əldən, xoş qərarı kəsildi.

Müslimanam deyən oldu cəfakar,
Qəza hər nizamın etdi tarümar,
Şirin ağzı olan oldu zəhrimar,
Yaxşı günü, xoş mədarı kəsildi.

Çox dövrən sürənlər axır zay oldu,
Gədalar da gəldi şaha tay oldu,
Bəylərin, xanların işi ah-vay oldu,
Hər tərəfdən mədədkarı kəsildi.

Getdi bu dünyadan nə gözəl canlar,
Pozuldu bağçalar, şux gülüstanlar,
Qaldı əl qoynunda neçə bağbanlar,
Qurudu ağaclar, barı kəsildi.

Kəsildi aramım, səbrü taqətim,
Dağıldı başımdan huş, dəyanətim.
Novrəstə İmanam, eyşü işrətim
Getdi, heyif, ömrüm yarı kəsildi.

KÜLLİ-KAINATA VERƏN NİZAMI

Külli-kainata verən nizamı,
Gəl yetiş imdada, ağa, ya Əli!
Mehrabi-ibadət məscid əlhəram,
Vəsiyyi-Mustafa, Allaha vəli.

Yunisə dəryadan sən verdin nicat,
Şəninə hidayət zikr oldu ayat.
Bədənin şahısan, ey zal kəmlat,
Veribsən çeşmimə nuri-gözəli.

Bir haqq şir olubsan qəni sübhana,
Şəfaətkarsan mərdü zənana,
Bu intizar bəsdə Novrəs İmana,
Müşgül açarısan, ey sincəli.

QALDI

Qərib bağban idim, çox çəkdim cəfa,
Dərilməmiş güli-bostanım qaldı.
Gəlmədi bimürvət fələk insafa,
Dərdli, qəmli günüm, dövrənim qaldı.

Qəza rəfiq oldu, mənİLƏN gəzdi,
Ümidim, əlacım hər yandan üzdü.
Fələk öz əliynən rəvnəqim pozdu,
Qəm mətali dolu meydanım qaldı.

Bəxti kəm olmuşam mən əvvəl başdan,
Can qəmdən ayrılmaz, didəm qan-yaşdan.
Qurtarmadım bircə oddan, ataşdan,
Xəstəyəm, dərd üçün dərmanım qaldı.

QARDAŞ

Fərasət, fəhminən, dərin əqlinən
Sən yazıbsan ərzi-salamı, qardaş!
Mədən dəryasından çəkib qəvvası,
Gövhərdi sözünün kalamı, qardaş!

Möminlər dilində oxunan ayat,
Cavansan, qiymısın kani-kəramət.
Bilinməz dərdinə etsin şəfaət,
Çağırırım qadir mövlamı, qardaş!

Qorxma, köməkdərdi ələmdar Abbas,
Fəryada yetməyə onda var əsas.
Qurtarsın bələdan, eyləsin xilas,
Əsrin qaib olan imamı, qardaş!

Qəza qədərini mən tək almışam,
Tapılmaz dərmanım, dərdə qalmışam,
Xəzan əsmiş güllər kimi solmuşam,
Sənindir bu oba-el, hamı, qardaş!

Sən iki gözümün nur-ziyasısan,
Sərraf bazarında zər kimyasısan,
İmanın qəlbinin pak aynasısan,
Alimlər alimi, ülamı, qardaş!

QAZAĞA

Səyyah idim, dolanırdım dünyanı,
Mürği-ruhum etdi cövlan Qazağa.
Axtarırdım, bulum yaxşı, yamanı,
Neçə gündə gəldim pünhan Qazağa.

Əyləşdim məxvidə, mən oldum xamuş,
Azca gedişata yetirirdim huş.
Baxın, a yoldaşlar, olun fəramuş,
Gör necə yaraşır dastan Qazağa.

Şagirdlərin səsi, qızlar dəstəsi,
Bir-biriynən eylər müəllimlər bəhsi.
Uzaqdan baxanın gəlir həvəsi,
Görməyənlər qalib heyran Qazağa.

...Götürüb nazimlər desin kalamı,
Gözəl elm oxumuş, anlamış hamı.
Bir işrətli gündür Mayın bayramı,
Çağrılıb aşıqlar mehman Qazağa.

Çəməngahlı məclis - nə gözəl işrət!
Baxanın qəlbində qalmaz küdurət.
Alınsın nəzərə, çəkməsin həsrət,
Gəlibdi bu Novrəs İman Qazağa.

QƏLƏM, AĞLA

Düşübsən zimistan boran, qarına,
Gözlərsən, açılmaz yaz, qələm, ağla.
Yalvar bu gərdişin kəc mədarına,
Eyləsə bir qədər naz, qələm, ağla.

Bitişməz ciyərim, para-paradı,
Mənim əzəl gündən bəxtim qaradı.
İncimə, sən allah, sinəm yaradı,
Nə edim, dincəlmir az, qələm, ağla.

Həmişə yas tutub, ağla İmana,
Səvabdır, hörmət et qərib cavana.
Xəttim yaxşı deyil, gəlmə fəqana,
Rəhm eylə, dərdimi yaz, qələm, ağla.

LEYLİ

Dağıstan havası bəd gəldi sana,
Gül üzün çevirdin arana, Leyli!
Bülbüləm, ay zalım, rəhm qıl mana,
Salma, belə dərdi-giryana, Leyli!

Cismimi yandırdın eşq ataşına,
Baxmadın didəmin gedən yaşına,
Məcnun tək çıxartdın dağlar başına,
Saldın zimistanda borana, Leyli!

İman intizardı, rəhm qıl, bir gəl,
Düz ol ilqarında, zülfü müsəlsəl.
Od tutsun Qarabağ, alışsın əzəl,
Görəydim olubdu virana, Leyli!

MƏN

Övladi-Məhəmməd, nəqli-ələdan
Almışam qeybdən bir nişanı mən.
Rücum bəli deyib qalu bələdan,
Bəyənmişəm doğru yol-ərkanı mən.

Zatım da nəcibdi, özüm də nəcib,
Dərd əhliyəm, necə yoxdu bir təbib.
Rəsuli-mükərrəm, xaliqə həbib,
Tutmuşam ürəkdə Mustafanı mən.

Qılınc çəkməsəydi bir Düldülsüvar,
Olmazdı Məhəmməd dini aşikar.
Vəliyyi-xaliqdi, şiri-kirdigar,
Haqq iman bilirəm Mürtezanı mən.

Onu tərif edib haqq olan Allah,
Etiqadı olan aparır pənah,
Necə ki ömrüm var, heç olmaz kütah,
Min də vəsf eyləsəm o mövlanı mən.

Necə xələl qatım əmri-sübhana,
Lazımdı tanımaq hər bir insana.
Uymayın dünyada həcvü hədyana,
Allam çoxlarından imtahanı mən.

Aşıqlar düşübdü şeytan yoluna,
Baxınız onların fəndü fəlinə!?
Bircə haqq kəlməsi gəlməz dilinə,
Görmüşəm yaxşını, həm yamanı mən.

Yazıbdı bir xaliq onu gözümə,
Hər gəda bir hədyan deyir üzümə.
Hər kəs inanmasa mənim sözümə,
Göstərim Quranda hələtanı mən.

Novrəs İman gəlib bu fənaya bəs,
Mənim işim qana bilməz bircə kəs,

Oynamır məxluqat, ha çəkırəm səs,
Axtarıram yeni bir cahanı mən.

MƏNƏM

Tıfıl ikən sənsən yar olan cana,
Çox çəkən yad eldə zəlalət mənəm.
Binadan sevməyən fani dünyanı,
Axtaran həmişə ədalət mənəm.

Bivəfa dünyada olmadım bidar,
Özüm öz işimi bilmədim aşkar.
Bir şərməndə, üzü qara, günahkar,
Haqqın dərgahında xəcalət mənəm.

Novrəstə İmanam, dərđi bihesab,
Ağlar gözüm, təkər qətrə-qətrə ab.
Hər an vürdümdədi əziz bir kitab,
Edən haqq yoluna itaət mənəm.

MƏNƏM, MƏN

Tərk edən vətəni, əl üzən eldən,
Qürbət eldə bir avara mənəm, mən.
Taleyi kür gələn ruzi-əzəldən,
Sinəsi səd həzar para mənəm, mən.

Nə müddətdi, yad ölkələr qulamı,
Oxuyan dilində əziz kalamı.
Göndəribsən neçə dəfə salamı,
Yeni gələn bu diyara mənəm, mən.

Tifil ikən bir mövlaya qul olan,
Həsret çəkib, dərdü qəmnən bol olan,
Ovçu kimi dağlar üstə yol olan,
Axır, həsrət qalan yara mənəm, mən.

Hələta dilimin bir əzbəridi,
Məni dolandıran haqq əsəridi,
Mövlam bu dünyanın tək sərvəridi,
Bel bağlayan o sərdara mənəm, mən.

O şiri-davərin, nami-heydərin,
Zəminin sütünü, ərşə ləngərin,
Dil açıb söyləyən vəsfi-dəftərin,
Novrəs İman aşıkara mənəm, mən.

MƏNİ

Sinəm tiğü xəncər, ox nişanası,
Təbibsiz incidir yaralar məni.
Könlüm olub bayquş viranxanası,
Vaxtsız zimistanam, qar alar məni.

Dilim yaraladı, istər Abbası,
Başıma vurubdu Əkbər havası.
Uçdu can cəsəddən, yoxdu binası,
İstər mənzil üçün haralar məni?

Baxtım yan dolandı, taleyim qıyqac,
Mənim bu dərdimə tapılmır əlac.
İman bir xəstədi, dərmana möhtac,
İstəsə, cəngindən yar alar məni.

MƏNİ

Dilim açıb, hər nadana yar desəm,
Eşidəndə, qınamazmı yar məni!
Bir düşəndə ixtiyarım var desəm,
Əgər qoysa namus, qeyrət, ar məni.

Bədəsildən hərgiz sana yar olmaz,
Müxənnət dilində etibar olmaz.
Yüz haramdan kəsb eyləsən, var olmaz,
Tərk etməz öluncə bu qərar məni.

Çox çalışdım, cəfa çəkdim əlimnən,
Bircə kimsə incimədi dilimnən.
Aqibətdə cüda düşdüm elimnən,
Alıbdı üqürbətdə intizar məni.

Çox çalışmaq cana qəsd eylər necə,
Bəxtin yatsa, işlə hər gündüz, gecə.
Bir ruzi qərardır vaxtın yetincə,
Möhkəm bil bu işdə aşikar məni.

Biçarə İmanam, huş gedib sərdən,
Əlac yoxdu qələm, kitab, dəftərdən.
Hərəsanım çoxdu ruzi-məhşərdən,
Atdıra ataşa girdigar məni.

MƏNİ

Fərmani-qüdrətdən, hökmi-xudadan
Tapdı nahaqdan qəzalar məni.
Gərdişi-dünyadan, qəhri-qəzadan
İncidir bədəndə əzalar məni.

Sitəmi-bələdan, zülmi-cəfadan
Mənim qismətimdi əvvəl binadan.
Ayrıldım işrətdən, zövqi-səfadan,
Götürüb hər yana yazalar məni.

Bir yandan ayrılıq, elin fərağı
Yandırır cismimi atəş sayacağı.
İmanam, ömrümün novrəstə çağı
Üzür işgəncələr, cəzalar məni.

MƏNİM

Fələk bəxş eyləyib nə hamayıldı,
Çıxmadı iqbalım bir yana mənim.
Nə qəlbim açıldı, bir kəs sayıldım,
Nə sözüm xoş gəldi insana mənim.

Xoş günə həsrətəm, dərd qabağında,
Həmi qəm şərikim solü sağında.
Biçarə Məcnunam, zəlil çağında,
Könlüm səfər edir hər yana mənim.

Qürbətdə qovruldu, oldum füqərə,
Ayrılıb vətəndən düşdüm kənara,
Növrəstə İmanam, mənəm biçara,
Həsrətdi gözlərim dərmana mənim.

NƏ

Nalayıq məclisdən, qanmazlıq yerdən
Yüz də cəhd eyləsən, xeyr-karı nə?
Nadanı qandırmaq olarmı birdən,
Nakəsin ürəkdə etibarı nə?

Zatı nəcib olan özü olar nəcib,
Məlhəmi yaraya eyləyər təbib,
Urbasız övladın iştə binəsib,
Onun namusu nə, qeyrət, arı nə?

Hər sözdə düz olmaz, axtar, az inan,
Seçilə dünyada yaxşıynan yaman.
Bu çarxı gərdeşin, Novrəstə İman,
Kim belin bağlayıb ruzigarinə.

NƏ BİLSİN

"Əlif" dən dərs alıb, əbcəd bilməyən,
Ərəbi nə bilsin, farsı nə bilsin.
Oxumayıb "əlif", "beyi", "tey", "sey"i,
Sən verən öyüdü, dərsi nə bilsin.

Özgəsin nə bilsin özün bilməyən,
Əyrini nə bilsin düzün bilməyən.
Danışanda düzgün sözün bilməyən,
İşin uyğununu, tərsi nə bilsin.

İman, haqq yolunda cəza etməyən,
Bu sınıq könlümə şəfa etməyən,
Kəbəni, Məkkəni vəfa etməyən,
Şamı, Ərzrumu, Qarsı nə bilsin.

NƏ DEDİN

Çarx atıbdı məni eldən qırağa,
Kəc dolanan bu zamana nə dedin?
Kimdi hörmət qoyan qərrib qonağa,
Az qalır cəsədım yana, nə dedin?

Gözəl əyyam, xoş zamana bəd olub,
Əysik işə müxənnətlər şad olub,
Məhəbbət azalıb, dostlar yad olub,
Qalır dildə çox bəhanə, nə dedin?

Bu qərib canımın dil əzbərisən,
Eşitmişəm, mərd oğlunun birisən,
Xoş ləhcəli, məclislərin şərisən,
Söylə görüm, mən cavana nə dedin?

Nə elsizəm, nə arsızam, nə dəli,
Nə yoxsulam, nə karsızam, de bəli.
Kişi üstə iş düşəndə mərd gəli,
Axır sözdə bu İmana nə dedin?

OLA

Könül bağlayanda bir şux gözələ,
Baxtın kəsə, bir istəkli yar ola.
Əndazədən düzgün, ağılda kamil,
Dinməmiş könlündən xəbər dar ola.

Açıla gül üzü nobahar kimi,
Sinəsi dağlara yağan qar kimi,
Dikələ məməsi təzə bar kimi,
Necə ki budaqda yetkin nar ola.

Gülərüzdü, şirin dilli, xoşqabaq,
Dolana başına pərvanə sayaq.
Qismət et, ilahi, qoyma sən uzaq,
Bəlkə, İmana da xidmətkar ola.

OLA

Könlüm həsrət intizarı bu imiş,
Bir təzə yetişmiş novcavan ola.
Huş-kamalı, mərifəti yerində,
Dinəndə mən ilə həmzəban ola.

Ağlı kamil, qabiliyyətdə yetişə,
Dil açanda qumrular tək ötüşə,
Güləruzlə, xoş dil ilə danışa,
Günbəgün mehriban, canhacan ola.

Qamətdə sənubər, lalə yanaqlı,
Hüsündə səmənber, qönçə dodaqlı,
Dilbər ala gözlü, bəyaz buxaqlı,
Bircə işarətdən sözqanan ola.

Bir ayna qabaqlı, bir siyah telli,
Bir sər v qamətli, bir incə belli,
Bir gümüş biləkli bir nazik əlli,
Novrəs İman dəyər, bu nişan ola.

OLDU

Misgin Abdallıya səfər eylədim,
Başıma nə gəldi, əlamət oldu.
Güzarım düşmüşdü bir şam bazarı,
Qarışdı əhvalım, qiyamət oldu.

Ev yiyəsi-qarı fərman buyurdu,
Gəlini gətirib xamır yuğurdu.
Ələyi, tabağı bir-birinə vurdu,
Asıldı qazanı nəhayət oldu.

Dedim: sarımsağı şorunan döymə,
Döysən də mən üçün xəngələ tökmə,
Dedi: qonaq, bəsdı, özünü çəkmə,
Aralıqda xeyli ədavət oldu.

Qarı çox aldadıb, yenə tökdü şor,
Fasiqü biəməl, özü gorbagor.
Deyirdi, hərdən bir götür elə hor,
Ləzzəti dilimdə nəqahət oldu.

Utandım, bir-iki qıstəm götürdüm,
Əlimi ağzıma güclə yetirdim,
İki yol qatladım, bir yol ötürdüm,
İki duz sinəmdə hərərət oldu.

Açıb söyləmədim, incidi bədən,
Hərdən bu İmana gülürdün nədən.
Qarı, qonağına hörmət elə sən,
Açıldı bir könlüm farağat oldu.

OLDU

Gərdişi-fənaya səfəa eylədim,
Nə yaman bəlalı bir səfər oldu.
Dərdim açıb, hər nadana söylədim,
Günbəgündən artdı, bəhrü bər oldu.

Yaralarım bir-bir üstədən sızıldar,
Çətindi belə dərd, ömür azaldar.
Müşgül olan işi xaliq düzəldər,
Bilmədim ki, mənə nə qəhər oldu.

Ey həlli-müşgülat, Nəcəfin şahı,
Aləmin sərvəri, islam pənahı.
Düşəndə yadıma, çəkirəm ahı,
Dil sənin vəsfində qələndər oldu.

Mərdlərin mövlası, yetiş haraya,
Məlul könlüm necə batmış qaraya.
O gün ki düşmüşəm zülmət saraya,
Nə bilən dərdimi, nə rəhbər oldu.

Sənsən yol göstərən Xızır İlyasa,
Səbəbsən behiştə olan əsasa.
Verəndə ləngəri tiği-almasa,
Bölünən dü para ol Əntər oldu.

Hələta, qulkəfa, taha şənində,
Külli məsavalar olmaz eynində.
İmanın yadına düşən günündə,
Nə qələm, nə kitab, nə dəftər oldu.

OLMAZ

Bu şanü bu şövkət, bax bu şərafət
Heç bir gözəllərdə aşikar olmaz.
Bu hüsni-vəcahət, bu qədd-qamət,
Səndədir, bir kimsə bərabər olmaz.

Bu gövhər kamalın, bu xətt-xalın,
Bu əbri-hilalın, bu gül camalın,
Açılmış xəyalın, qurqu-cəlalin
Bir kəsdə tapılıb, bərqərar olmaz.

Bu hörmət, bu zinət, həm bu məhəbbət,
Bu ülfət, sədaqət, böylə mərhəmət,
Bu eşqi-cərağət, qəmzə, nəzakət
Verəsən İmana, kəcilqar olmaz.

OLU

Dedim, könül, belə dərdi çökənin
Ya yoldaşı, ya qüvvəti, gücü olu.
Sökülər hasarın, dağlar bürcün,
Bağlanar darvazan, bir dar baca olu.

Alim gərək haqq yolunda düz dura,
Kəlməsindən ləlü gövhər süzdürə.
Bir adam ki, son sözünü azdıra,
Nütfəsindən, loğmasından kəc olu.

İman gərək bu sözlərdən götürə,
Elmi kamil dərəcəyə yetirə.
Bir kimsə ki nanü nəmək itirə,
Ha çalışsa, bina tutmaz, ac olu.

SƏMƏDİL VAHİDDİ, FƏRDİ-YƏHVADI

Səmədül vahiddi, fərđi-yəhvadı,
On səkkiz min aləm cəm ona möhtac.
Doğmayıb, doğulmaz, vələmyəkullah,
Küfuvən əhədə yoxdur ehtiyac.

Bir gözəl camaldı, lami-Məhəmməd,
Dilimdə Mahmuddu, zikrimdə Əhməd,
Vahidi xudadı, özü mərhəmət,
Xudam əmr eylədi, quruldu merac.

Biçarə İmanın dildə ağası,
Külli-ənbiyanın kərəm səxası,
Əyib cavan qəddim fani dünyası,
Kəc gəlib taleyim, olubdu qiyqac.

SƏN ALLAH, GÖZƏLİM, GƏL GÖRÜŞƏK BİR

Sən allah, gözəlim, gəl görüşək bir,
Qəlbimin aynası paralanmamış.
Mən illər xəstəsi, bir də təzədən
Hicran oxlarıynan yaralanmamış.

Süleyman mülkünə yoxdur etibar,
Bir xəzan gözləyir hər nazlı bahar.
Gəl apar könlümü, saxla yadigar,
Yolları kəsilib, qar alanmamış.

Yaradan dərd əhli yaradıb məni,
Yandırma odlara İman xəstəni.
Dayanma, mələyim, gəl görüm səni,
Can cəsəddən çıxıb aralanmamış.

SƏN AYƏ

Yoxkən ərşü kürsü ərzü-samavat,
Nuri-həqdən xəlq olubsan, sən, ayə.
Alimlər dilindən oxunan ayat
Qırx min ilcə qərar qoymuş sənayə.

Varanda seyranə Mina düzündə,
Bəyan oldun Xizrə çeşmə gözündə,
Qalanda Cəbrail dərya üzündə,
Ustad olub öyrədibsən sən ayə.

Sənsən intizarda qoyan İmanı,
Sirri-xab içində, ya kərəmkanı.
Musa səndən aldı elmi-xudanı,
Ondan sonra getdi Turi-Sənaya.

SƏNDƏN

Kəbeyi-Beytullah, kani-şərafət,
İstərəm dərdimə davalar səndən.
Çoxları mənim tək alıblar nicat,
Əxz olub onlara ətalar səndən.

"Kəbeyi-Beytullah" çağrılır adın,
İbrahim Xəlildi qılan bünyadın.
Ey piri-ustadım, sən ver muradım,
İstəyən bulubdu çaralar səndən.

Ey qədri hesabsız, nütfəsi ali,
Sənsən həll eləyən hər müşgül halı,
Divanə sərime sən ver kamalı,
İman da görməsin bələlar səndən.

SƏNİ

Üz vermə nadana, sirr vermə pisə,
Bir gün nəzərindən salacaq səni.
Özgənin malına gözünü dikmə,
Dərin dəryalara dalacaq səni.

Fanidi bu dünya, olmuşuq qonaq,
Nə qədər ucalsan, yenə yerə bax.
Göylər atadırsa, anadır torpaq,
Axırda qoynuna alacaq səni.

Mərd olmaq istəsən, əlini qısmə,
Daldan deyilənə çox qulaq asma,
Yatmış bir ilanın quyruğun basma,
Qəfildən qayıdıb çalacaq səni.

Ahıla, qocaya çox hörmət elə,
Zəlilə, yetimə inəət elə,
Qəribə, mehmana sən xidmət elə,
Nə əməl eyləsən, bulacaq səni.

Halalı unudub, harama qaçma,
Haqqın düz yolunu unutma, çəşma.
İman deyər, şər-böytana qarışma,
Qarışsan da bir gün tapacaq səni.

SƏN OLDUN

Ya rəbbi tala, sahibül ehkam,
Xəlq eləyən bu dünyanı sən oldun.
Hökmünlə yaranıb insü cin tamam,
Dolandıran masəvanı sən oldun.

Xatəm əlvradı həbib-i-rəhman,
Ümməti-Rəsula yarandı Rizvan.
Söylədi əssəlam huriyü qılman,
Mədh eləyən o sultanı sən oldun.

Qırx min il fənadən həyyüləmyəzəl,
Vücuda gətirdin nurundan gözəl.
Nami-şiri-xuda söyləndi əzəl,
O səbəbdən kərəm kanı sən oldun.

Əşhədü şahidəm laməkri-xuda,
Xaliqim sən oldun, eylərəm nida.
Günüm şad olmadı fani dünyada,
Nəqş eyləyən bol üsyanı sən oldun.

Rəhm qıl bəndənə, ey kərəm kanı,
Əzəl "kün" yazıbsan fani dünyanı.
Salan dəryalara Novrəs İmanı,
Nəzmə verən bu sevdanı sən oldun.

SƏNSİZ

Könlüm məhəbbəti, qəlbim aynası,
Neylərəm bu şövkət, bu şanı sənsiz!?
İsmayıl zəbhun Məkkə, Minası,
Deyirlər, kəsilməz qurbanı sənsiz.

Sığışmaz dərdim var, bəhrü bər olsa,
Tutmaz, yazmağınan, min dəftər olsa.
Müğri-ruh uçmağa balü pər olsa,
Dolanıb gəzərmi dünyanı sənsiz!?

Vüsəlın həsrəti, yar, intizaram,
Yazıq canım candan getdi, nə çaram.
Təbibsiz, əlacsız çoxalıb yaram,
Gəzirəm tapılmaz dərmanı sənsiz.

Məcnun olan gedər dolanar dağa,
Qəlbi Leylisində düşməz irəğa.
Nə qədər hörmətlər olsa qonağa,
İstərmi qəsirlər mehmanı sənsiz!?

Eşqin şərabını içmə, zəhərdir,
Təqdiri düzəldən qəza-qədərdir.
Səndən ayrı gəzmək xeyli xətərdir,
İman da istəmir bu canı sənsiz.

SƏRVI, SƏN

Sallanıb nazınan, xoş avazınan
Üz tutubsan nə məkana, Sərvi, sən?!
Vəsfən deyim doqquz telli sazınan,
Tək gəlibsən bu cahana, Sərvi, sən.

Hərdəm dolananda solü sağımda,
Artırırsan dərdim bu fəraqımda.
Bu yad ölkələrdə, qərrib çağımda
Saldın məni nə tufana, Sərvi, sən!

Dil istər, vəsfini əzbər söyləyə,
Yazdıra qələmə, dəftər eyləyə.
Coşa kərəm kanı, nəzər eyləyə,
Yar olsan mən cavana, Sərvi, sən!

Ol Şahi-Mərdana zəlil nökerəm,
Mətləbimi o mövladan istərəm.
Qismət olsan, mən nazını çəkərəm,
Əhd eyləsən nə zamana, Sərvi, sən.

Yaralı ov kimi düşmüşəm çölə,
Halım kim soruşa, dərdim kim bilə,
Bax bir nəzərinən mən əhli-dilə,
Məhəbbət qıl bu İmana, Sərvi, sən.

SİDQİNƏN ÇAĞIRDIM ŞAHLAR ŞAHINI

Sidqinən çağırdım şahlar şahını,
Düşdüm yola izni-kirdigarınan.
İstədim tanıyam nikü bədləri,
Seyr etdim çox yeri bu qərarınan,

Quluyam həmişə Şahi-Mərdanın,
Odur mədəkarı hər bir insanın.
Kəsilməz nəzəri quldan ağanın,
Qoymaz qulu gözə ahü zarınan.

Novrəstə İmanın ələmdarı var,
Dilində həmişə şahsuvarı var.
Gəzməyə dünyanın xoş bazarı var,
Heyf ola, dolandı intizarınan.

TOMAXLILAR

Mən qiyməmə sizə hədyan deməyə,
Bircə ərzi-halım var, tomaxlılar!
Bu qaydada sizə insan demərəm,
Olsun sizin üçün ar, tomaxlılar!

Dilimi açmadım mən hədyan sözə,
İyid istəyir ki, dastana dözə.
Qərib idim, qonaq gəlmişdim sizə,
Etdiniz dünyamı dar, tomaxlılar!

Aşıqlar gördüyün söylər həmişə,
Necə qəhət oldu bir qeyri peşə?!
Müxtəsər, nə deyim çarxı-gərmişə,
Eylədi tərlandı sar, tomaxlılar!

Mərd iyidlər çörək verər, ad alar,
Namərd süfrəsinin nə dadı olar!?
Yazaram bu işi, axıra qalar,
Olarsız aləmdə xar, tomaxlılar!

Eşq əhliyəm, özüm bir nocavanam,
Anlamaz nə bilir, yaxşı, yamanam.
Bağçası qurumuş Novrəs İmanam,
Gətrməz budağım bar, tomaxlılar!

VAXTIDI

Əzəl gündən mənə mehriban əmi,
Əhvalımın çox pərişan vaxtıdı.
Ah çəkərəm, ağlayaram qan, əmi,
Cəsədimin lap alışan vaxtıdı.

Üzürdüm, gəzirdim bəhr ilə bəri,
İndi yaman yatıb baxtım təkəri.
İndicə yuxuda gördüm Şəkəri,
Əqlim çaşıb, huş qarışan vaxtıdı.

Qara iqbal İman üçün yağıdı,
Axırda ağlımı başdan dağıdı.
Axşam olur, şamlar yanan çağıdı,
Sevgililər tez barışan vaxtıdı.

VAR

Yaralı gəlmişəm fani dünyaya,
Mənim sağalmağa dərmanımı var!?
Əzrayıl gələcək canım almağa,
Onu verməməyə fərmanımı var!?

Sana qurban olum, a mehribanım,
Bu qəmü möhnətə necə dayanım!?
Kim bilə dərdimi, kim kəsə yanım,
Mənim Ələsgərim, Qurbanımmı* var!?

Mənim ahım ərzü səmanı tutar,
Sən məni eylədin Sənandan betər.
Bu hicran odundan İmanı qurtur,
Yolunda sadağa bir canımmı var!

VAR

Gözün açıb, bu dünyaya gül olan,
Demə ki, nə yaxşı xoş səfası var.
Ucaltma kəndini, bir noi dolan,
Səfası varsa da, çox cəfası var.

Yaxşı dostu satma dünya malına,
Rəhim olsun füqəralar halına.
Əvvəlcə fikr eylə işin dalına,
Dərk eylə sərinin hər xanası var.

Hər yetənlə ülfət qılma, kənar gəz,
Həqiqi dost olan qəlbini əyməz.
Yüz namərd yığılsa, bir dərdə dəyməz,
Məhəbbət əhlinin bir vəfası var.

Çıxma haqq yolundan, axtar doğru yol,
Hərcayı sözləri eyləmə qəbul.
İstəyənlə ilqarında möhkəm ol,
Hərdəmxəyallığın nə bənası var.

*Qardaşı Aşıq Qurban

Hər gədaya bel bağlama mütəssil,
Görərsən isbatın, olarsan xəcil.
Bədəsil kimsəyə yüz versən dəlil,
İman, söylə, nə bir intəhası var.

VAR

Ey mələksimalım, qəddi minalım,
O sərxoş baxışda əlamətin var.
İskəndər cəlallım, hatəm səxalım,
Eşqindən başımda qiyamətin var.

Dilimin kəlməsi ayeyi-Quran,
Telinə sadağa varımdı bir can.
Qılıbsan aləmi hüsnünə heyran,
Yusif-Kənana şəbahətin var.

Dahanın çeşmeyi-abi-Səlsəbil,
Verib qüdrətindən cabbarü cəlil.
Ədalətdə sənsən, söylərsən dəlil,
Məhşərdə möminə şəfaətin var.

Yüz desəm vəsfini, gəlməz hesaba,
Cəbinin təşbehdi qövseyniqaba.
Qədəmindən öpən batar səvaba,
Yazılmış sinəmdə hekayətin var.

Səni xəlq eyləyib qadiri-sübhan,
Cəmi gözəlliyin nişanbanışan.
Pərtövü camalın şövkəti-rizvan,
İman tək quluna hidayətin var.

VAR

Vəliyyi-şahi-din, saqeyi-Kövsər,
Eşqindən sərimin bir havası var.
Seyyidi-aləmin, Sirata rəhbər,
Mədhində kafü ha, qulkəfası var.

Xətmi-ənbiyaya vəsiyyi-mütləq,
Dini-Məhəmmədi eyləyib bərhəqq.
Aləm ondan tapıb hər nəzmi-nəsəq,
Sahibi-əvvəldi, həm üqbası var.

Çarx dolandı, necə döndü zamana,
Qəhrində bağrımı döndərib qana.
Nə eylər bu gərmiş Novrəs İmana,
Ağası Əldidir, nə hərası var!

VAR

Cəhardəh məsumin bir qəni səttar
Doğru bilələrin çox hörməti var.
Musa, İsa, Xəlil, Adəmə aşkar,
Xətəmi-ənbiyanın mərhəməti var.

Uçar ruh bədəndən olunar kənar,
Nuri-haqq gözündən qətrə olar car.
Qurasız beş vaxtı beş dəstamazlar,
Qabaqda göstərən beş niyyəti var.

Mürüd, müdrük, mütəkkəllim atasız,
Nə cismi, nə cövhər, sadıq anasız,
Nə mürəkkəb, ərəz, nə də binasız,
Ləşərik qəlbə haqq isbatı var.

Alimdir, qadirdir, hikməti-rəhman,
Dəlilin göstərir ayeyi-Quran.
O on beş şey ki var vacib əl-insan,
Beşdən bir xüms ver, on zəkati var.

Novrəs İman səslər mərd ağasını,
Düzəldər hesabın cəm əsasını.
Beş səhvin, beş şəkkin, beş qəzasını
Yerinə yetirənin ləyaqəti var.

VAR

İyidlər sultanı Məşədi Qədimdi,
Gövhər tək başında cəm kamalı var.
Könlüm istəklisi, dil əzbərimdi,
Deməyə dilimdə hər əhvalı var.

Həqiqətdən, mərifətdən halıdı,
Əxz eləyib, təriqətdən doludu,
Qəlbində dolanan haqqın yoludu,
Elmi-şəriətdə bu imisalı var.

Hər işdən xəbərdar, elmdən halı,
Zərrəcə gözündə yox dünya malı,
Sərdar şücaətli, hatəm səxalı,
Dosta şirin dili, xoş camalı var...

VAR MƏNİM

Dolandım cahanı həsrət, intizar,
Əli kimi şahsuvarım var mənim.
Dilimdə kalami-həqqi-kirdigar,
Açılbıdı, dürr bazarım var mənim.

Yusif-Misirdən eşqim ziyada,
Nə Məcnun, nə Kərəm gəlmirmi yada?
Yetim, Lələ, Sənan, cavan Fərhad,
Onlardan istəkli yarım var mənim.

Bağban olan bağça-barın axtarır,
Namusü qeyrətin, arın axtarır.
Səyyadı İmanın darın axtarır,
Bu saatda yaxşı karım var mənim.

VAR MƏNİM

Ay ağalar, mən bu dərədə neyləyim,
Gözü yolda intizarım var mənim.
Sinəm dolu dərdü qəmdən ayrılmaz,
Bu bazara xiridarım var mənim.

Yenə könlüm oldu bayqü viranı,
Fələk qoymaz böylə yolda duranı.
Çarxı-gərdiş uzaq salıb aranı,
Səyyad idim, bir şikarım var mənim.

Leyli, Məcnun, Şirin, Fərhad necoldu!?
Kərəm yandı, Əsli dərin ucaldı.
Novrəs İman belə vaxtsız qocaldı,
Şəkər kimi biilqarım var mənim.

VARMOLA

Gecə-gündüz qaldım zülmət içində,
Mənim tək zülmətdə qalan varmola?!
Əzəldən "can" deyib, "can" eşidəndən
Heç bircə yanıma gələn varmola?!

Heyif ola, əlim əldən üzüldü,
Mənim üçün bir saatı yüz ildi.
Xəzan oldu, bağda güllər pozuldu,
Mənim tək gülşəni solan varmola?!

Novrəs İman soraqlayır gələndən,
Ağlayanda göz yaşını siləndən.
İstəkli dostlardan, qədərbiləndən
Bircə məni yada salan varmola?!

YAXŞIDIR

Mövlanın əlindən badə içəndən,
Xəbər alsan, əmi, halım yaxşıdır.
Yaxşını, yamanı bilib seçəndən,
Yerindədi huş-kamalım, yaxşıdır.

Namə yaz həmişə, mətləbi qanım,
İstərəm, hər zaman oduna yanım.
Dost yolunda gedər başınan canım,
Uğurunda qilü-qalım yaxşıdır.

Əyyublu elində sakin olubsan,
Həmişə dostları yada salıbsan.
Bilinmir cavansan, ya qocalıbsan,
İman deyər, bu sualım yaxşıdır.

YALƏMÜL-ƏXFADI, BİR ŞAHİ-LÖVLAK

Yaləmül-əxfadı, bir şahı-lövlak,
Yaranmış aləmin tək ağasıdı.
Eşqindən xəyalım olubdu qəmnak,
İşləyən sərində nə havasıdı?!

Gəlibdi şəninə ayə vəzzüha,
Məsədi cəlalı olubdu kaha.
Eyni-nübüvvətdi, yasini-taha,
Qulkəfa vəsfinin bir bənasıdı.

Əlif, lam, mim verir mənə mükəmməl,
Xəlq olub vücudu aləmdən əzəl.
Xitabi-qüdrətdən həyyi-ləmyəzəl,
Qıl rəbbihəm inna fətəhnasıdı.

Xətmi-ənbiyadı, sahib əl bəqa,
Şafeyi-ünnasdı o yoməl cəza.
Qəsimünnarü həm cənnətül əla,
Rəsuli-möhtərəm Mustafasıdı.

Söyləyir mövlana ərəbül əcəm,
Yədulla, babulla, nüsretulla cəm.
Novrəs İman vəsfin söyləyə hərdəm,
Pərişan könlünün xoş səfasıdı.

YARA DƏRMANI

Ağalar ağası, şahların şahı,
Qadir sübhan verir yara dərmanı.
İmamlar sərdarı, ellər pənahı,
Şahi-Mərdan verir yara dərmanı.

Salam alır Cəbrayıldan, gerçəkdən,
Mən ölürəm, yaralıyam bir cəngdən.
Lalədən, nərgizdən, güldən, çiçəkdən
Eləyib gülüstan yara dərmanı.

Mən qurbanam belə həkm-loğmana,
Ömrümün sevdası dönübdür qana.
Görən, rəhm elərmi qərib mehmana,
Bulacaqmı İman yara dərmanı?

YAZIB

Nuri-çeşmin, tacı-sərim Həbibdi,
Dostluq salamını hər zaman yazıb.
Nə demişəm, məndən o inciyibdi,
Toxanıb qəlbimə, çox yaman yazıb.

Həqiqət oxudum, oldum "hərcayı",
Tənə sözlər mən eşitdim havayı.
İstəsəniz mən bu "nadan" gədayı,
Nədir bu toxanma, o qanan yazıb.

Fəslin isti vaxtı, bu odlu çağ
Üz tutub arana, kim atar dağ!?
Bir tərəf ayrılıq, elin fərağı,
Eləyib halımı pərişan, yazıb.

Heç kimsə gülməsin mən dərdi vara,
Qəhr eləyib fələk, yandırır nara.
Qəza vurub, mən olmuşam füqərə,
Məlumdur, elimdə yox yanan, yazıb.

Nə desəm, dilimdən inciməyin siz,
Bir elsiniz, məni saxlayın əziz.
Ərzi-halım çoxdu, siz üçün hənz
Novrəs İman kimi bağı qan yazıb.

YETİR SƏN

Mənim irəhbərim, Əli Əkbərim,
Bu müşgül dərdimə çara yetir sən.
Qəlbimdə sərverim, dildə əzbərim,
Qurtar məni, ya da dara yetir sən.

Ürəkdən baqiyəm, nə dildə fanı,
O səbəbdən istəmirəm cahanı.
Mən ki qəbul etdim qürbət məkanı,
Apar məni, bir diyara yetir sən.

Xudadan özümə istəmədim hoy,
Əsərim çox oldu, qaldırmadım boy.
Ya kəsdir başımı, ya gözlərim oy,
Ya doğrult İmanı, yara yetir sən.

YETİRSİN

Zəminü-asıman, külli-kainat
Mənim bu çağıma özü yetirsin!
Quranda yazılan inna şəfaat
Qoymasın müşküldə, tezi yetirsin!

Sultani-Qeyisə yetişdi hardan,
Əyyubu qurtardı o, intizardan,
Yunisi mahdan, Xəlili nardan,
Gülüstan eyləyən közü, yetirsin!

Təriq əl-vəfanı, rumiən qiyas,
Özün buyurubsan ayeyi-vənnas.
Müşgül müntəzirə guş versin Abbas,
Paylanan saqiyə bizi yetirsin!

Dağılsın başların çisgin, dumanı,
Çıxsın könüllərin şəkki, gümanı,
Qurulsun Mehdinin haqqi-divanı,
Əyrini ayırsın, düzü yetirsin!

Novrəstə İmanın tutulmaz yası,
Oxunmaz üstündə Quran ayası.
Yerin, göyün, ərşin, kürsün bənnası
Budu sənətkarın sözü yetirsin!

ZƏLİLÜ MÜZTƏRƏM, DİVANƏ SƏRƏM

Zəlilü müztərəm, divanə sərəm,
Varmı mənim kimi bir dərdi baqı?!
Xəllaqi-möhtərəm, şahı-zülkərəm,
Sönübü, könlümün yanmır çırağı.

Günü-gündən bircə baxtı kəm mənəm,
Yığan bir-bir üstə dərdü qəm mənəm.
Nə acizəm, nə də huşu cəm mənəm,
Tökülüb bağçamın qolu, budağı.

Qət oldu, hər yandan üzüldü çaram,
Necə bülbül kimi güldən kənaram.
Həmi şərmisaram, həm günahkaram,
Mən üçün lazımdı bir qəm otağı.

Tale kitabımda qaradı yazı,
Kim bilər dərdimi, kim çəkər nazı?!
Xaliqi-ləmyəzəl, olma irazı
Səbəb nədi, mən çəkərəm fəraqı?!

Qəzanın qəhrindən dağıldı huşum,
Açılmadı qəmdən bir ləhzə başım.
Biçarə İmanam, axdı göz yaşım,
Fələk kəmənd atdı, qurdu duzağı.

QULAQ VER SÖZÜMƏ ARIFÜ GÖZƏL (müstəzad)

Qulaq ver sözümə, arifü gözəl,
Ərz edim qulluğna bir neçə ayat.
Kəlmə əl-kəlimat, müaqqilli dil,
Xoş dərin görünür ol vələdiyyat,
Nədi vəssəffat?

Zərəbə zərbətən, zaribün zərəb,
Mütrübü mütübün, yəni müntələb.
Əşhədi məşudin, şahidün ləqəb,
Xoş olar, mənası eylə iltifat,
Nədi səkarat?

Bir bəlaya düşdü Novrəstə İman,
Çox dərdü qəminən oldu yol rəvan,
Gördü bir əcayib dəryayi-ümman,
Car olur ayaqdan çeşmeyi-həyat,
İçmədi, heyhat!

TƏCNİSLƏR

A YARA, MƏNDƏN

Vaxt dolandı, gəldi eçdi zamana,
Niyə əl çəkmədin, a yara, məndən?!
Nə əcəl gəlmədi, yetmişəm cana,
Nə xəbər yetmədi, a yara məndən.

Can deyən Fərhaddı, Şirin daha nə?
Əsb əlində söylər şirin dəh ana.
Gəlibdi ləblərin şirin dahana,
Görmüşəm ləzzətin, a yar, əməndən.

İman qələm çalır, nə xoş səfadi,
Nə nizam yoxumdu, nə xoş səf adı.
Pərişan xəyalım naxoş səfadi,
Xain bəd qandırıb a yara məndən.

AY MARAL, MARAL

Ovsunçusan, mənle dərdə yarısan,
Ovsun sal dağlara, ay mar al, mar al.
Əndəlib gülüsən, bağça barısan,
Zənbur tək sinəmdən ay mar al, mar al.

Durubdu qarşımda hər zaman gözəl,
Vurubdu sinəmə hər zaman göz əl.
İşarət eyləsən hər zaman, gözəl,
Kərəm et dəstinlə, ay Maral, Maral!

Ovçu gəldi keçdi səndə kəməndə,
Yolum dağda keçdi səndə kəməndə,

Novrəs İman keçdi səndə kəməndə,
Gəzir göz önündə ay maral-maral.

AY ÜZƏR, ÜZƏR

Camalın şöləsi gəzir cahanı,
Necə ərş üzündə Ay üzər, üzər.
Həsret dolanmağın yandırır canı,
Demə ki, danışır ay üzər, üzər.

Qəmər hüsnün seyraqubdan daldala,
Oxuyan sinəmi, çalar "dal" "dal" a.
Sənin fikrin mana gəldi dal-dala,
Tək çəkə bilmirəm, ay üzər, üzər.

Geydim ayağıma hicran çəkməsin
Qəm başımdan tutub, hicran çəkməsin.
Heç kəs İman kimi hicran çəkməsin,
Axırda ömrünü ay üzər, üzər.

MARALI DAĞLAR

Kəmənd əldə, səyyad ov bərəsində,
Ovçusu da ağlar, maralı da ağlar.
Oxun sədasından, güllə səsindən
Hürküşüb əylənməz, maralı dağlar.

Mənim dərdim budu, öz bəlası nə?
Gözəl məni saldı öz bəlasına.
Yaranan qıyarmı öz balasına,
Ox dəysə tiflinə, maralı dağlar.

İman, nə dərdir var, yar, a mändədi,
Ləzzəti gözəlin yar əməndədi.
Təzə, köhnə nə var yara mändədi,
Zənbür tək sinəmdən mar alı dağlar.

HARA HEY YANAR

Sədada səd mənəm, qəm bənasıyam,
Hicranda cəsədim nara hey yanar.
Cavanlar əzbəri, xoş səfasıyam,
Xəstə can ağlayar nara hey yanar.

Xəstə meyl eyləyər heyvaya, nara,
Canım, möhnət ara, hey vay an, ara.
Səqərdə cəsədi, cismi yanara
Verər bəndələrə nə ara, hey yanar.

İman, çağır dada, ay ağa yetər,
Dolanar xoş günün ayağa yetər.
Cəsəd cansız qalar, ay ağa yetər,
Yar çəkər dilindən nara, hey yanar.

NƏ DANAM İNDİ

İki şəş fasildə tifi-pistanam,
Altıda yox atam, nə də anam indi.
On ikidə yetişmiş bağü bostanam,
On üçdə yox barım, nə danam indi.

Şəm idim əzəldən, yara işıqıydım,
Leyli, Məcnun kimi yar aşığıydım.
Məclislər zinəti, yaraşığıydım,
Söz keçmir isbata, nə danam indi.

İman eşqin nə az verib, az alar,
Can dərdə gələndə titrər əzalar.
Dost yad olsa, məhəbbətlər azalar,
Qalmaz sel yerində nə də nəm indi.

SAĞLAM GEDƏM

Qəfil bir ox atdın, tökdü qanımı,
Qoymadı gəzməyə sə qalam, gedəm.
Sənin fikrin xəstə saldı canımı,
Ümid var, ellərə sağalam, gedəm.

Gətirdin rəngimə sarı, gözəl, sən,
Rəhm eylə, yaramı sarı, gözəl, sən!
Mərhəmət qıl bizə sarı, gözəl sən,
Həsretəm, ölməmiş sağ alam, gedəm.

İyidlər meydanı, dağı şirindi,
Çəkdirən Fərhadə dağı Şirindi.
İman deyər, ləbində ağı şirindi,
Gözün deyir: xəstə, sağal, əm, get əm.

SƏDƏQƏSİNNƏN

Nə gözəl, mənalı, oxu, sən də bax,
Bir qəzəl yazıbdı sədəqə "sin"nən.
Deyirlər gəzməyə gedirmiş ancaq
Ağa nökrəynən sədəqəsinnən.

Vəfalı yar, mənim meylim sənədi.
Min doqquz yüz iyrim səkkiz sənədi.
Qul olaram sənə, verrəm sənədi,
Əgər versən hüsnün sədəqəsinnən.

İman görüb saqi, qədəh, cəm elə.
Xaliq bir nəzərlə baxar cəm elə.
Otuz altıynan on yeddini cəm elə,
Səsləsən, səs verər səd ağa sinnən.

SƏNƏM, AL

Ey təzə şahbazım, həm sərvnazım,
Qulluğuna bir ərzim var, Sənəm, al!
Yolunda sadağa candı niyazım,
Layiq deyil qurban kəsəm sənə mal.

Götürmüşəm çox sağalmaz yara mən,
Qəm çəkərmə ləblərindən, yar, əmən!?
Layiq olsam qulluğunda yara mən,
Geydirərəm al üstündən, Sənəm, al.

Novrəs İman, günün gəldi nə qara!
Bad əsdi, zimistan oldu nə qara.
Çarxı-gərdiş yenə çaldı naqara,
Ay, gün kəmənd atdı, qurdu sənəm al.

YAXŞI DANIŞAR

Bir yaxşı məclisə yaxşı varanda,
Yaxşı söhbət eylər, yaxşı danışar.
Yamanlar yığılıb, yaman yozmasa,
Yaxşılar guş versə, yaxşı danışar.

Hər zaman olasan yaxşı yanında,
Yaxşı məclisində, yaxşı yanında.
Yaxşı xidmət etsə yaxşı yanında,
Yaman da öyrənər, yaxşı danışar.

Novrəs İman deyər, bir halal olsa,
Halaldan törəyən bir halal olsa.
Bir kəsin nütfəsi bir halal olsa,
Musa peyğəmbər tək yaxşı danışar.

YANANI GÖZDƏ

Sərəfraz gəzirsən büllur otaqda,
Qıraqdan oduna yananı gözdə.
Hədyan söz danışma ağır yığnaqda,
Ya namuslu gözdə, ya nanı gözdə.

Cəsəd üstə təşbeh olub ziya da,
Eşidənlər nifrin eylər ziyada.
Məhəbbət əhlinin eşqi ziyada,
Ataşı ürəkdə, yananı gözdə.

İman dildə cəm saxlayar asarı,
Kəmənd əldə, at xədəngin, ha sarı.
Çəkəndə nəqqaşı sirri-hasarı,
Dedi: vaxta kimi yan, anı gözdə.

YARALANMAMIŞ

Tərən könlüm qaynağında şir istər,
Gətirə şikarın yaralanmamış.
Maral pistanından ovçu şir istər,
Xəstə yetirməmiş, yaralanmamış.

Elmim bəhrü, helmim dərya havadan,
Dür danışar, sər açılsa havadan.
Coşub sinəm, deyir qalxıb havadan,
At xədəngin ovu ya aralanmamış.

Mərd iyidlər verərsə nan deyirlər,
Qatli-mövlaya sən an, deyirlər.
Yetim, Fərhad, Kərəm, Sənan deyirlər,
Onlar da İman tək yar alammamış.

YARALI MƏNƏM

Fələyin əlindən, qəhri-qəzadan,
Dolanan sinəsi yaralı mənəm.
Alışıb dumanı qalxan əzadan,
Qurduğun həmişə, yar, alı mənəm.

Ovu getsə çəkər qəm bazarından,
Gələrmə məclisə qəmbaz arından!?
Yüklənən karvanı qəm bazarından,
Geyinən qəddinə, yar, alı mənəm.

Səyyad heyran olub ovu daşdadı,
Gözlədim, fələyin ovu daşdadı.
Biçarə İmanın ovu daşdadı.
Səslənib gəl deyir yaralı mənəm.

YASIN NƏM AĞLAR

Mənim kür taleyim, bu kəc iqbalım,
Pozulan könlümün yasın əmi ağlar.
Günbəgün qarışıq gələn əhvalım,
Dilimdə söylənən yasin, əmi, ağlar.

Qəhrim çoxdu, sən də qurma ay alar,
Əcəl gəlsə, vaxtsız canım ay alar.
Düşəndə yadıma əziz ayalar,
Ah çəkər, gözlərim yası nəm ağlar.

Novrəs İman, könlün alsa, yar alı,
Geydirib qəddimə qəmdən yar alı.
Maral südlü vaxtsız ovçu yaralı,
Deyər vaxtı gözlə, ya sin əm, ağlar.

YÜZDƏ MİNDİMİ

O gözəl varağın, xətti-camalı
Özü bir, mətləbi yüzdü, ə, mindimi?
Cəm olub şairin bunda kamalı,
Oxuyanlar anlar, yüzdə mindimi.

Mürğünə dəstində atı gözəl dən,
Yaman xədəng oxu atı göz əldən.
Hicranın qəmindən atı, gözəldən
Dərindən alanlar yüzdə mindimi?

Əlif allah, bey bir, hey hara sinsin,
Bey bağışlar onda hey hara sinsin.
Qənzədə İmanam, hey hara sinsin,
Bir ismə intizar yüzdə mindimi.

QEYRİ SİNAYƏ (cığalı təcnis)

Beş gəlmə sin ilən bir lam içində
On dörddü cəmində qeyri sinayə.
Aşiq dildə sinayə,
Üç nisbətədi sin ayə.
Yeddi beşlən mücəssəm,
İki tək bir sin ayə.
Səkkiz onu istər biri lam içində,
Bir qətrəsi olur qeyri sinayə.

Dildə əzbər, əldə ləngər bir ayə,
On səkkizdən iyirmidi bir ayə.
Aşiq oxur bir ayə,
Dörd mənzildi, bir ayə.
Altıdan beşi çıxdım,
Yerdə qaldı bir, ayə.
Şux camaldan zikr elədim bir ayə
O üç kəlmə bənzər qeyri sinayə.

Səd sal, seyr elə sən seyri-yasində,
Bir gülə təşbehdi seyri-yasində.
Aşiq seyri-yasində,
Könül seyri-yasində.
Qırx kənarında, altı əldə,
Ruhum seyri-yasində.
İman qəm bəsləyir seyri-yasində,
Üç gülə bəstəyəm, qeyrisi nayə?

HARAYA QƏRƏZ (cığalı təcnis)

Ərşin sütununda, mehrac evində
Adəmi yazdılar haraya qərəz?
Mən aşığam haraya,
Səda gəldi haraya.
Buyurdu Cəbrailə,
Təklif oldu hər aya.
Üç min kəlmə gəldi ol Mustafaya,
Sürdü səməndini haraya qərəz.

İbtida katiblər ayə yazdılar,
Külli-kainatı ayə yazdılar.

Mən aşığam, yazdılar,
Oxudular, yazdılar.
Əmr olundu Osmana,
Ol Quranı yazdılar.
O kim idi, mənəm, mənəm söylədi,
Saldılar şahpərin haraya qərəz?

Al əlinə mərd iyidin əlini,
Sərdar gördüm Şahi-Mərdan Əlini.
Mən aşığam, Əlini,
İsmi heydər Əlini.
Darda çağır haraya
Şahi-Mərdan Əlini.
Novrəs İman, üzmə haqdan əlini,
Çəksələr də səni haraya qərəz.

QALA, YAR, QALA (dodaqdəyməz təcnis)

Nə keçdi cəsədin çətin çəngələ,
Gəl canı ataşa qala, yar, qala.
Həsərətindən dərdin yazan dal-dala,
Çəkər sənin təki qala, yar, qala.

İgid girsə cəng içində at alar,
Xədəngini cəng içində atalar.
Çəkər dərd əhlinin dərdin atalar,
Çətindi zindənda qala, yar qala.

Çarx hərləndi, qara gəldi sənə yaz,
Xatalı gərmişdən axtar sən ay az.
Novrəs İman dərdin desin sənə, yaz,
Həsreti sinəndə qala, yar, qala,

NƏ QALA SƏN, SƏN
(dodaqdəyməz təcni)

Gəldi sərin cəngə, titrər əzalar,
Nə dərdə qalarsan, nə qala sən, sən.
Sinə eşqin ataşından az alar,
Nə dincəl, ətəklə, nə qala sən, sən.

Dərs alanlar zikr eləyər hər aya,
Gedəcəkdə, gedəcəksən haraya.
Çağırar ağasın, yetər haraya,
Nə qala ləşgərin, nə qalasan sən.

İman, səni gəndi çəkər ay ala,
Alar canın, həsrət qalar əyala.
Nə səngsən, nə səngərsən, a yala,
Nə hasar deyilsən, nə qalasan sən.

SİN AYƏSİNƏ
(dodaqdəyməz təcni)

Axtaran dəricə dəryalar təkin,
Dərs aldı, yetişdi “sin” ayəsinə.
Çətin yaralıdı, candan əl çəkin,
Sağalar, yetişsə sinayə sinə.

Laçın seyrə çıxsə, qaz alar nədən?
Nədən qədər gəlir, qəzalar nədən?
Şirincə yaxşıdı qazalar nədən,
Yaxınca gərəkdi sin, ayə, sinə.

Səyyadlar seyr eylər dağlar sərində,
Qışda gərmiş eylər dağlar sərində.

Dərd əhli İmanın dağlar sərində,
İstər ki, sinədən sinayə sinə.

DAL ƏYƏR-ƏYƏR
(dodaqdəyməz cığalı təcnis)

Çən gəlsə dağlara, yellər əsdirər,
Qışda çətin gəlsə, dal əyər-əyər.

Aşiq deyər əyərdən,
Nə gətirdin Əyərdən?
Laçın getsə şikara,
Gətirərsə əyər dən.

Elin səsin qayalardan kəsdilər,
Eşitsə qəddini dal əyər, əyər.

Yəqin kəsər zəhri, zəhri sal salı,
Qəza cana zəhri, zəhri sal salı.

Aşiq deyər sal salı,
Yar qəddinə sal salı.
Canan cana nəzərdən
Əyər yaxşı sal salı.

İçəndə qardaşı zəhri Salsalı,
Səslərdi dilində Dal əyər, əyər.

Yazıq cana, canan, gətdin, aya, nə?
Nahaq yerdən sirrin saldın ayanə.

Aşiq deyər ayanə,
Dilin eşqə a yanə.
Xain nədən qaralı,
Gəzər eldən a yanə.

Növrəs istər cahan gəzə, ay anə,
Yaralı sinəsi dal əyər, əyər.

DİVANİLƏR

AĞA

İbtidadan sirrin aldın
Həyyi-davərdan, ağa!
Nəqş olunub xilqətimiz
Nuri-ənvərdən, ağa!
Əşrəf oldun kainata
Bəhrü həm bərdən, ağa!
Bir ilahi xətti çaldı
Gərdişi-əflakına,
Zikr olmasa ismi-pakın,
Düşər ləngərdən, ağa!

Verdi xaliq qüdrətindən
Küllü həmlən insafı;
Cəmi aləmə rəhbərsən,
Təkcə kafisan, kafi;
Əmr verdin məxluqata,
Gəldi etdi təvafı;
Salmanınan seyrə varıb,
Gəzəndə kuhi-Qafi,
Pişvaz etdi ins, cinn,
Həm mələklərdən, ağa!

Müjdə verdin öz atana,
Necə göyərtidin narı;
Eşqə gəlib bir ləhzədə
O da gətirdi barı.
İdrisi Rizvana verib,
İsaya asdın darı.

Məhəmmədə bir xanədə
Dəryanı etdin carı;
Orada aldın saqiyalıq
Abi-Kövsərdən, ağa!

Sən ki vurdun Zülfüqarı,
Bəhr içində böldü səng;
Əxbərannan Xavərəndə
Doqquz ildə oldu cəng;
Divə etdin bir işarə,
Nəhsi oldu bəndi-təng;
Fəth qıldın Səlasəli,
Sailə oldun dirəng;
Bəxş elədin həm qatarı,
Keçdin Qəmbərdən, ağa!

Bir tərəfdən sinnim cavan,
Bir tərəf dünya fani;
Bir tərəf işrəti-dövrən,
Bir tərəfdən üqbanı;
Bir tərəfdən eşqi-mövla,
Dil istər bir cavanı.
Ölüm haqdır, çəkəcəklər
Həm səvabı, üsyanı;
Xilas eylə sən İmanı
Ruzi-məhşərdən, ağa!

BAX

Qafil olma, dəli könül,
Göz aç, bir kənara bax;
Aləmləri xəlq eləyən

Bir pərvərdigara bax;
Xətmi-mürsəl, dini-əşrəf
Əhmədi-muxtara bax.
Çəkəndə "Allahi əkbər",
Gavü mahi titrədən
İsmi Heydər, babi-nüsrət
Bir Düldülsəvara bax.

Sevmə belə şanü şöhrət,
Geymə ali-fəxfuru.
Qüdrətindən zərrə şölə
Saldı, yandırdı Turu.
Yatmamışdı, müdrik idi,
Həm gecə-gündüz görü.
Mansır gələr, dağlar atar,
Çalar İsrafil suru,
Küllü-aləm lərzə eylər,
Olar tarimara bax.

Necə ki bu dünya var,
O dünya da gələcək;
Günahların hesabdarı
Cəm axtarıb biləcək;
Əzrailin qəzəbindən
Gül irəngin solacaq;
Gər istəsə, bir nurani
Şəxs daxil olacaq;
Əzəl gündən müvəkkildi,
Heydəri-kərrara bax.

Həm keçəcək, həm gələcək
Ərşdə yazılıbdı loh;

Yer tutmazdı qərargahın
Əgər olmasaydı kuh;
Sovmu səlāt, nitqi zəban,
Xaliq verib bir də ruh;
Yatma belə naz ilə sən,
Eylə tövbə, tənəbböh;
Vaxt yetəndə məskən olan
Qaranlıq məzara bax.

Göydən enibdi dörd kitab,
Sən tutubsan Quranı;
İsbat edər xeyir-şəri,
Hökmi-qadir sübhanı.
Göstəribdi doğru yolu,
Haqqı, dini, ərkanı.
Ey xudaya, nəzərinde
Saxla Novrəs İmanı,
Hövləkdı, qəzəbindən
Titrər o biçarə, bax.

BAŞABAŞ

Müqərrərdi, gərdiş vurur
Çarxı-dövrən başabaş;
Bir gün gələr, vaxt yetişər,
Olar viran başabaş.
Gecə-gündüz Şəmü Qəmər
İşiq salır cahana;
Zinət verir xak üstünə
Əbrü baran başabaş.

Yüz iyirmi dörd min nəbi
Tən Pənci-Ali-Əba;
Altı əfzəl, beş ülüləzm
Yazılmışdır kitaba;
On iki imam caharidəh
Məsumin gəlir hesaba;
Onları əşrəf yaradıb
Bir hökmran başabaş.

On səkkiz min aləm ki var
Alimlərin dilidir;
Ustadlığı izhar edən
Şahi-Mərdan Əlidir.
Yetmiş iki millət ki var,
Haqq islamın yoludur;
Mənada bir əlif ğain
Olub Quran başabaş.

Hər zaman ki məscidlərdə
Oxunar əziz kalam,
Məhəmmədi istəyənlər
Verər salavat, salam.
Hər işlərdən agah olur,
Bilir həyyi-layənam;
Qərar qoyub hər nizamı
Odur quran başabaş.

İnsü cinnü murü mələx
Vəhşi, teyrü heyvanat,
Hurü qılman, narü Rizvan,
Nuri-ənvər, kainat,
Dağü daşü bərrü bəhrü

Hökmi-ərzü samavat,
Beş kimsədi, səbəb olub
Ləngər duran başabaş.

Rəsulullah merac etdi,
Gətirdi oruc, namazı,
Mömin olar tutub qılan
Xoşdur dildə avazı;
İki mələk müvəkildir,
Səvab-üsyanan yazı,
Günahkarı yandıracaq
Nari-niran başabaş.

Bu dünya ki qərar tutmuş
Gavü mah üstündədir;
Haqqı bilmək xəyalında,
Doğru rah üstündədi.
Novrəs İman nə qəm çəkir,
Bir Allah üstündədi;
Xəlq eləyib, nitq verib,
Olub imran başabaş.

BAŞ ENDİRİR

Namaz qılan səcdəgaha,
Sübhana baş endirir;
Kəlmə kəsir həqiqətdən,
Ərkana baş endirir;
Niyyət tutur, qiyam edir,
Təkbirilən həmd oxur,
Qülh deyir, salam edir,
Mərdana baş endirir.

Müqarnat doqquzdursa,
Yeddisi oldu tamam;
Qünutilən rəkidə
Oxunar əziz kalam.
Hər işlərdən agah olur,
Bilir həyyi-ləyənam;
Sidqi olan kimsənələr
Divana baş endirir.

Altı şey var təharət tut,
Abi-dəst al mədəni;
Zail eylə nəcasətdən,
Təmiz saxla bədəni;
Ört ədəbin, vaxtı tanı,
Dürüst gözlə Kəbəni;
Növrəs İman haqq işində
Hər yana baş endirir.

BEL BAĞLAYAR

Müxənnətlə bel bağlayan
Əfsana bel bağlayar;
Doğru yoldan əlin üzən
Şeytana bel bağlayar;
Bu dünyanın işrətini
Sidq dilnən dost tutan
Tərk eyləyib axirəti,
Böhtana bel bağlayar.

Əsli-zatı olmayanın
Düz olmaz etibarı;
Yaxşı bilər özü üçün

Saxlayar kini barı;
Naşı bağban bağçalarda
Nə bilir heyva, narı;
Tağ içində qarpız görüb,
Bostana bel bağlayar.

Huşu olmayan ustadının
Əməyin zay eyləyər;
Bədəsillər elin, günün
İşin ah-vay eyləyər;
Qədirbilməz qara pulu
Mərcana tay eyləyər;
Nakəs olan haqq itirib,
Hədyana bel bağlayar.

Əyrilikdə əli olan
Haçan dönər düz yola;
Ürəyində rəhmi olmaz,
Düşər oğrun xəyala.
Nütfəsində doğru olan
Düşməz bircə bəd hala,
Dostu özünə dost bilib,
Mərdana bel bağlayar.

Bu dünyanın şövkətinə,
Simü zərə aldanan;
Qəlb incidib, şər axtarmaz
Nəzmdən əhval qanan;
Deyirlər ki, olacaqdı
Bir gün ədalət divan;
Şahi-Mərdan rəhm qılsa
İmana, bel bağlayar.

BİSMİLLAH

Dərs alanda mən dil açdım
Ol Qurana, bismillah.
Şəriətdə şərtədi bizə-
Müsəlmana "bismillah".
Aç yükünü, göstər görüm,
Nədir mətahın sənin;
Söylə görüm, bələdsənmi
Yol-ərkana, bismillah.

İbtidadan dərs alanda,
Oxumuşam yeddi "sin".
İki "lam"dı, səkkiz "cim"di,
Bir "əlif"di, yeddi "sin".
Arif olan, hesab eylə
Bu ayənin yeddisin;
Sərrafsansa, ləl seçməyə
Gir meydana, bismillah.

Gör, biçarə Novrəs İman
Könlü viran əyləşib.
Qiymətin mizanında
Haqq-divan əyləşib.
Baxdın, gördün bir məclisdə
Əhli-ürfan əyləşib;
Təcnis, təxmis, divanidən
De qanana, bismillah.

DANIŞAQ

Sidq-dildən sığınmışam,
Kirdigardan danışaq;
Möminlərin dadrəsi
Şahsuvardan danışaq;
Ənbiyalar sərvəridi
Ol Məhəmməd Mustafa,
Nitqə gəlib onun kimi
Tacdardan danışaq.

Xəlq eləyib məxluqatı,
Qərar qoydu bir xudam;
İnsü cinni, külli-aləm
Tapdılar ondan nizam.
Məhəmmədin ümmətinə
Göydən endi xoş kalam;
Eynimizdə gizli deyil,
Aşikardan danışaq.

Yalan deyən hesab günü
Olacaqdı lal kimi;
Dili tutmaz, başı çəkər
Onda qilü-qal kimi;
Ölən vaxtı qarşımızda
Bizə var sual kimi;
Bağıl dildən, odlu gürzdən,
Dar məzardan danışaq.

Bir gün olar, əcəl gələr
Ağrı yetişər sərə;
Hər əməlin öz nəfinə

Yazılacaq dəftərə.
Vay halına bu dünyada
Qarısan böhtan-şərə;
İman deyər, doğru yoldan,
Düz ilqardan danışaq.

DURUR

Çarx hərlənir qərar ilən,
Gərdişi-dövrən durur.
Məhəmmədə nazil olan
Ayeyi-Quran durur.
Məkkə durur, Mina durur,
Xaki-Xorasan durur.
Kərbəladə dəfn olunan
Bir şahı-ətşan durur.
Al nəzərə möcüzatın
Ol Nəcəfül əsrəfin,
İkibaşlı Zülfüqarı
Ol Şahi-Mərdan durur.

Gələn çoxdu, qalan yoxdu,
Deyim bir-bir aşikar;
Hanı Adəm məxluqatın
Valideyn irsi var.
Hanı Nuh ki kainata
Söyləyirdi kirdigar;
Həmi etdi hökmranlıq,
Həmi oldu tar-mar;
İkiminci ata oldu,
Artdı şanı çeşməsar;
Nuh gedibdir, qərbi vardır,
Xəbəri-tufan durur.

Musa idi Tövrat ilən
Xalqa haqqı qandıran;
İsrailə zəhmət çəkib,
Canın oda yandıran;
O da gedib, görünməyir,
Yoxdu bir inandıran;
İsa oldu uruhullah,
Gəldi xalqa hökmran;
Nə cəfalar çəkdi, axır,
Hikməti etdi əyan;
Özü getdi bu fənadan,
İncili əyan durur.

Hanı Şəddat, hanı Nəmrud,
Hanı Firon biəyan?!
Nə həşəmət cəlal ilən
Bəsləyirdi cismi-can;
Ruhaniyyət iddiası
Eylədilər hər zaman;
Axır gündə məhv eylədi,
Xaliq etdi kün-fəkan;
Getdi əldən hər cəlalı,
Qalmadı zərrə əyan;
Onları yoldan çıxardan
Bir ləin şeytan durur.

İskəndər Zülqərneynin
Danışılır büsatı;
Bu cahanda şahlıq edib,
Yoxdu indi isbatı;
Dəryalardan xərac alıb,
Axır gəzib zulmatı;

Qismət olub, həzz tapıb,
İçsin Abi-həyatı;
Ona xaliq verməyibmiş,
Qalıb dildə heyhatı;
Adı qalıb kitablarda,
Nitq ilə zəban durur.

Fani dünya yola salıb
Neçə min peyğəmbəri;
Övliyanı, övsianı,
Tamam ali heydəri;
Süleyman tək şah necolub,
Aparıb ol sərvəri.
Məhəmməd əl-Mustafa tək
Kainatın rəhbəri
Özü edib ərşə merac,
Alıb haqdan xəbəri;
Bizə qoyub getdiyi bir
Doğru yol, ərkan durur.

Şeyx oğluydu, Səfəviyyə
Nəsli Şah Abbas hanı?
Ədalətli hökumət idi,
Cənnət olmuş məkanı.
Ondan sonra neçə kəslər
Gəldi, tutdu dünyanı;
Nadir aldı zülm əliylə
Mülki-Çini-xaqanı,
Ad artırdı xeyli müddət.
O da sürdü dövranı;
Köçüb gedib, Nadir hanı?
Çin ilə xaqan durur.

Hansı birin danışım mən
Sığışmaz bu kalama;
Neçə günlər söyləsəm də,
Axır yetməz tamama.
Mollalarımız xələl qatdı
Şəri*-dinə, nizama;
Halal işi tərək eylədik,
Meyl eylədik harama.
Bir gün olar, şükür qılaq
Biz bu gələn əyyama;
Gələcəkdi qarşımıza
Dərdü qəm tüğyan durur.

Necə deyim, əldən getdi,
Heyif oldu dini-can;
Dinü məzhəb haradaydı,
Kim idi oda yanan;
Millət özü atmış idi
Haqqı bütün, bil, inan;
Biri yeyib, mini baxan
Aşkara, həm bəyan;
İrəlidən yersiz işlər
Nişanbanışan durur.

Peyğəmbərin buyurduğun
Məhv elədi mollalar;
Pünhan-pünhan kəbin kəsdi,
Çox artırdı zinalar.
Cadügərlik, ruhanilik
Artırırdı bəlalar;

* Şər – qanun

Vara tərəfə yüyürdülər,
Yaddan çıxdı ayalar;
Aramızda söylənilən
Şər, həmi böhtan durur.

Alim olan kimsələr
Dandı elmi-ehkamın;
Gözlədilər ciblərini,
Atdı şəirin nizamın;
Sələm almaq, rüşvətxorluq
Yəndi dinin islamın;
Füqəraya zülm olundu,
Zalimlər aldı kamın;
Çoxları yüz dərdə düşdü,
Bulammadı əncamın;
Keçən əsrin işlərinin
Zülmü nümayan durur.

Göyçə elli Novrəs İman,
Sözlərində möhkəm ol.
Məsləhətin bildi xaliq
Özü, etmədi qəbul.
Eylə fəna ruzigarı
Yıxmağına çəkdi qol
İnşallah ki, bir gün gələr,
Millət tutar doğru yol;
Ümidvaram bir Allaha,
Qəlbimdə güman durur.

ƏZƏL

Bu dünyadan əqdəm olan
Təkdi bir Allah əzəl;
Öz nurundan xəlq eyləyib
Ol Rəsulullah əzəl;
Şiri-davər ismi oldu
Bir vəliyullah əzəl;
Ərşə, kürsə bais oldu
Onların nuru, qələm,
Əşədənnə la ilahə,
Yazdı, illəllah əzəl.

Adəm getdi, Şeys gəldi,
Nuh gəldi dünyaya həm;
Cəfa çəkdi haqq yolunda,
O çalışdı müstəkəm;
Gah yalvardı, gah nəsihət
Söyləyirdi dəmadəm.
Haqqı dandı, yolu azdı,
Millət üz döndərdi cəm;
Qopdu tufan, etdi nida
Ol Nəbiyullah əzəl.

Musa düşdü dəryalara,
Fironu qərq eylədi;
İsa gəlib çıxdı dardan,
Xalqa dəlil söylədi.
Xəlilullah haqq evini
Yapmağa bir boyladı;
Nəmrud atdı od içinə,
Qeyzinən alovladı;

Eştdi bərdən salamı,
Söndü narullah əzəl.

Bu dünyanın yox vəfası,
Qalmayıb Süleymana;
Xeyli müddət ömür sürdü,
Hökm qıldı hər yana;
O da getdi, necə oldu,
Döndü çarxı-zamana.
Daşdan gəldi Zülfüqarnan
Düldül Şahi-Mərdana;
Əntər kimi pəhləvanı
Böldü seyfullah əzəl.

Xətmi-mürsəl əşrəf oldu
Küllü-aləm bildi düz,
Dinimizə rəvnəq verən
Doğru kalamdı hənuz.
Qafil olma, bu fənada
Nə gəlsə cəfaya döz.
Novrəs İman, qəm eyləmə,
Etiqadın qıl təmiz;
Qorxma o gündən hərarətin
Verər şəmsullah əzəl.

GƏDA **(dodaqdəyməz)**

Səyyadısan, get şikarın
Al Dağıstandan, gəda!
Səyyarısan, seyrin eylə
Seyri-cahandan, gəda!

Dindirəndə həqiqətdən,
Təriqətdən ərz elə;
Saxla dilin hərcayıdan,
Hərzə, hədyandan, gəda!

Ər iyidsən, cəng içində
Danışarsan darınan;
Atılırsan ərsəgaha,
Alışarsan narınan.
Kişi gərək sər gəzdirə
Qeyrətinən, arınan,
Əlin çəkə şər işlərdən,
Hər nahaq qandan, gəda!

Şər işlərə qarışanın
Axı, nədir xəyalı;
Gəndə işə qarışanın
Gəndi rəngi saralı.
İnsansansa, yaxşı danış,
Eşidən nəzər salı;
Novrəs İman salar səni
Şökəti şandan, gəda!

GƏL

Dəli könül, qafil olma,
Sığın girdigara, gəl.
Aləmləri xəlq eləyən
Bir pərvərdigara, gəl.
Gecə-gündüz zikr eylə
Həsən, Hüseyn, Abbası,
Aldanma dünya malına,
Olma üzü qara, gəl.

Yaranmışlar öləcəkdi,
Hərənin bir vaxtı var.
Sorğu, sual qabaqdadı,
Puli-Sirat haqdı, var.
Xaliq özü divan kəsir,
Ədalət bir taxtı var;
Seçəcəklər günahkarı,
Atacaqlar nara, gəl.

Axtarır həsrət gözlərim,
Ümid ol Heydardadı.
Açılmır qüssədən könlüm,
Qəmdədi, qübardadı.
Yetiş dada, Şahi-Mərdan,
Yazıq İman dardadı;
Kərəm eylə, tut dəstindən,
Sən çıxart kənara, gəl!

GƏRƏK

Kişi üçün əzəl gündən
Başda çox kamal gərək;
Sərf etməyə doğru yola
Əsəldən zülal gərək.
Həqiqətdən əxz eyləyə,
Mərifətdən anlaya;
Məhşər günü olmayacaq
Ona dövlət-mal gərək.

Kimi alar hökmranlıq,
Ədalətdən danışar.
Mərdin əli açıq olar,

Səxavətdən danışar.
Kimi məlul-müşgül gəzər,
Şikayətdən danışar.
Bu işlərə qərar qoyan
Həyyi-layəzal gərək.

Mala, mülkə bel bağlayıb,
Kimnin var həvəsi.
Həcv eləyib yoxsulları,
Tutma aç ilə bəhsi.
Cəhənnəmdən betər olur
Bu dünyanın tənəsi.
Qurulanda haqq divanı,
Verə bir macal gərək.

Novrəs İman, cəfa çəkmə,
Bu dünyadı bivəfa.
Vaxt yetişsə, mələk əl-mot
Bircə gəlməz insafa.
Açıq söylə kəlmələrin,
Sat mətahın sərrafa;
Qədirbilən qiymət qoyub
Ala dalbadal gərək.

HEY

Əvvəl meydana girəndə,
Sığındım ustada hey.
"Əlif", "lam"dı, bil, əzbərim,
Çox tez düşür yada hey.
Çağırram Şahi-Mərdanı,
Yetişər imdadıma;

"Aydın", "qayın" oxumayan
Nə qanar dünyada "hey".

Kaha, taha, həm fətəhna,
"Nun"dir vəl Quranı.
Və şəmsi, vəl qəməri,
Yadında saxla bunu.
Vənəccəm vəşşəmsi qara
Əzbər söyləyən onu.
Bil, həmişə olacağıq
Biz də bu sevdada hey.

Sən bilginən, yazıq İman
Hər zaman çəkir cəza.
Həl ətasan, qul kəfasan,
Şahi-Mərdan Mürtəza!
Müşgül işə nicat versin
Məhəmməd əl-Mustafa;
Kimsəm yoxdu, dar günümdə
Məni salar yada hey.

İBTİDA (tərs əlifbey)

"Ye" - yarandı nuri-Əhməd
Dərdə dərman ibtida.
İbni-əmmi-Mustafadır
Şiri-yəzdan ibtida.
"Lam - əlifla" lailaha
İlləllah laşərik.
"Vav" - vilayət şahı oldu
Şahi-Mərdan ibtida.

"He" - hərasim yoxdu dildə
Bilsə haqqın kalamın.
"Nun" - nidasın, "mim" - Məhəmməd
Aldı qüdrət ilhamın.
"Lam" - lal olsun istəməyən,
Tapmasın dərd əncamın!
"Kaf" - kəramət dərgahına
Mənəm qurban ibtida.

"Qaf" - qiyamət əzabından
Titrər canım sərbəsər.
"Fe" - fədasın Kərbəlanın
Şahı ağlar, qul gəzər.
"Ğeyn" - qəffar rəzmkardı,
Ver salavat hər səhər
"Aydın" - adil padişahdı
Qurub mizan ibtida.

"Za" zalımlar qatilisən,
İlla əmri-Əntərin.
"Ta" - talibən xidmətində
Açam sinəm dəftərin.
"Zad" - zəmirin nuri-pakdı,
Həm dayazdı, həm dərin.
"Sad" - səbri yox, dərdim olub
Bəhrü ümman ibtida.

"Şin" - şamdan sübhə kimi
"Sin" - səvalım yaddadı.
"Ze" - zavala getməz ömrüm,
Ah ilə fəryaddadı.
"Re" - rəvadır yandırarlar,

Yazıq canım oddadı;
"Zal" - zəlilin rəhbərisən,
Eylə dərman ibtida.

"Dal" - dava qıl dərdimizə,
Ey əmiri-lafəta!
"Xe" - xudadan nazil oldu,
Şanıdadı hələta.
"He" - haliyəm cəhənnəmdəm,
Qorxuram qeyzin ata;
"Cim" - cavabın verəmməyən,
Çoxdu üsyan ibtida.

"Se" - sabitdi neçə əncüm,
Neçədi səyyarələr?
"Te" - təbarək, təyin etdi,
Gəldi Xurşidü Qəmər.
"Be" - bir Allaha əyandı
Cümlə olan sirrlər;
"Əlif" - onu zikr eyləyir
Dildə İman ibtida.

MƏNİM

Ay ağalar təngə gəlib,
Bu yazıq canım mənim.
Təqət yoxdu cəsə dimdə,
Quruyub qanım mənim.
Axtarıram hər tərəfi,
Yoxdu mənə əhli-dil;
Nə xəstəyəm, nə salamat,
Gələ dərmanım mənim.

Üç il keçid, bu sevdaya,
Düşmüşəm, arif olan.
Mənə gülməz bu kalamdan
Zərrəcə mətləb qanan
Nə azarım bilən oldu
Nə halım xəbər alan;
Artdı dərdim, çıxdı üzə,
Sirri-pünhanım mənim.

Yatmış idim xəb içində,
Gəlib bir canan dedi:
– Nə yatıbsan, ey cavanım,
Yuxudan oyan, – dedi;
Al şərabı, iç əlimdən,
Atəşiyənən yan, - dedi.
Gecə-gündüz var yolunda
Çəşmi-giryanım mənim.

Hər zaman ki, yada düşər
Qəlbim niyə coşmasın.
Yəqin dönər zəfərana,
Necə, rəngim qaçmasın?!
Dəyməyəsiz, zəif könlüm-
Qəm qalası uçmasın;
Hər ləhzədə min dilinən
Var ağlayanım mənim.

İman deyər, ox dəyibdi,
Sinəm olub yaralı.
Səməndərlər, pərvanələr
Gəlsə, məndən nar alı.
Çarxı-fələk qəhr eylədi,

Düşdüm eldən aralı;
Görünür ki, haqq yanında
Çoxdu üsyanım mənim.

ÖTƏRİ

Allah dünya xəlq eləyib
Peyğəmbərdən ötəri;
Ona Quran göndəribdi
Bu bəşərdən ötəri;
Biz bəndəyik, şükr eyləyək
Dinə dürdən ötəri;
Çünki onun hörməti var,
Bağışlayar ümməti;
Ümmət onu unutmasın
Simü zərdən ötəri.

Qiyamətin günü dünya
Olar varaq və varaq;
Yanar, sönər, elə bil ki,
Olmayıbdı təm-təraq;
Qocalar da, cavanlar da,
Hamı olsa da oyaq,
Dil tutular, qulaq batar,
Soruşarlar min soraq,
Ağam Əli cavab verər
Hər müztərdən ötəri.

Novrəs İman, dərd əhlisən,
Canın zəlil, həm xəstə;
Səndə olan bəlaları
Görməmişəm heç kəsdə;

Kərim, rəhim padişahı,
Ondan köməyin istə;
İnşallah, heç kəsi qoymaz
Nə zülmə, qəfəsdə;
Nisar et canını şahı-
Qəzənfərdən ötəri.

PƏRVƏRDİGAR

Xəlq eyləyib, nitq verib
İnsanı pərvərdigar;
Göstəribdi doğru yolu,
Ərkanı pərvərdigar.
Hər nə tutsan dəftərində
Cəm olunur, bil, yəqin;
Çəkəcəkdə həm səvabı,
Üsyanı pərvərdigar.

Necə ki bu dünyamız var,
O dünya da həqqdir;
Cənnət var, cənnənməm var,
Bilmək olmaz, kim gedir.
Hər kimsə ki yoldan azıb,
Dini-islamı tərkdir,
Əməlinə baxıb verər
Fərmanı pərvərdigar.

Nütəfəsindən nöqsan olan
Haçan haqdan ar elər?!
Öz-özünə böhtan deyib
Danışmağı xoş bilər.
Cəsəd gedər dar məzara,

Əməl əldə cəm gələr;
Özün saxla pənahında
İmanı, pərvərdigar!

ŞAİRLƏRDƏ ƏSƏR ÇOXDU... (əlifbey)

Şairlərdə əsər çoxdu,
Hər biri bir yanədir;
Hökmi-şəri isbat edən
Sidqimiz Quranədir;
İstəyirsən, əbcəd axtar,
İyirmi səkkiz hərf var;
Min dil ilə fəsf qılsam,
Məhz bir sübhanədir.

"Əlif" - əvvəl, ismi-Allah,
Etiqad et, sən də qan.
"Be" - birliyin izhar edir,
Bundan axtar, bil, inan.
"Te" - təbarək, təkdi onun
Hikmətində insü can;
"Se" - sabitdi, sübutu var,
Bilməyən biganədir.

"Cim" - cəlildi, həm cabbardı,
Çox ucadı cəlali.
"He" - halıdı hər əhvalatdan,
Bilir haram, halalı.
"Xe" - xaliqdi, xidmətində
Yoxdu xofi xəyalı.
"Dal" - dəlalət, dəlil verib,
Doğru din, ərkanədir.

"Zal" - zül kərəm, zati-pakı,
Zaliki olmaz zəlil;
"Re" - rəhmətədi, rəhm eyləyib,
Rayət raha səbil.
"Ze" - zavalə getməz özü,
Zay eylər zəhmətlə, bil.
"Sin" - səlamət, səhl sanma,
Sualın əyanədir.

"Şin" - şamildi, şəms gedib,
Şəm olub gərmişdə gər.
"Sad" - sadıqdi, səhhət verib
Söhbətlərə səbr elər.
"Zad" - zəlalət, yoxdu onda,
Zamindi olsa zərər.
"Ta" - tahirdi, tələb eylər,
Qəlbə yeganədir.

"Za" - zalımlıq yoxdur onda,
Zahir olmuş büsatı.
"Ayn" - adil padşahdı,
Eyndə var isbatı.
"Ğayn" - qəffar, qafil deyil,
Hər zamandı həyatı;
"Fe" - faildir, fəna eylər,
Nisbəti dövranədir.

"Qaf" - qadirdi, qəhhar deyil,
Qüdrəti var, qəhr elər.
"Kaf" - gün deyib kani-kərəm,
Qərar tutmuş bəhrü bər.
"Lam" - ləngərdi, leyli-nəhar,

Hər yana eylər nəzər.
"Mim" - müdrikdir, mütəkkilim,
Mürüddü bir xanədir.

"Nun" - nisbəti yoxdu onun
Nə cismə, nə cövhərə.
"He" - hamildir, hamı gələr
O gün ruzi-məhşərə.
"Vav" - varlığı şəbahətdə
Yəni nuri-ənvərə.
"Lam - əlifba", ləşərikdir,
Məhz ləməkanədir.

"Ye" - yaradıb yoxdan yeri,
Göyləri tarı, yəqin;
Xəlv eləyib, nitq verib
Məxluqata, bil həmin;
Gecə-gündüz, ayılən il,
Dörd fəsil olmaz kəmin;
Bu isbata inanmayan,
Aşikar, divanədir.

Novrəs İman bir mövlanın
Ətəyindən çəkmə əl;
Nakəs ilən kəlmə kəsmə,
Yar olma nadana, gəl;
Gər istəsən oxuyarsan
Hər növü şerü qəzəl;
Hamısına bais olan
Kəc gələn zamanədir.

ÜÇ

Dörd fəsildi, hansı olsa
Özü bir, ayları üç;
İki ayın dəstamızı
Yüz səksən qərarı üç;
Otuz cüzi müqəddimat,
On yeddi rəkət cəmi;
Əlli təkbir zikr olunur,
Günü bir, bağları üç.

Beş vaxtdır, hər birinin
Qeyri bir məqamı var;
Daşsız, susuz, nə göz görməz,
Dildə xoş nizamı var;
Vacib olub hər insana,
Axirət əncamı var;
Bir xaliqdi şəhadətim,
Olur ayaları üç.

Dərs alırsan ustadından,
Dolu başa müstəkəm;
Üz tutursan hansı yana,
Olur sənle dəmbədəm.
Novrəs İman, xəbər dar ol,
Çəkməginən zərrə qəm;
Bir ay oruc bayramıdı,
İki əhyaları - üç.

YA ƏLİ

Saxla "Əli" deyənləri
Ahü zardan, ya Əli!
Çıxart qəmli könülləri
İntizardan, ya Əli!
Kim ki sənə şəkk eylədi,
Özü düşdü azara;
Kim sənə pənah gətirdi,
Çıxdı dardan, ya Əli!

Tək getdin zülmət içinə,
Cinnlər davasına.
Bir dəfəlik zərbə vurdun
Xeybərin qalasına.
Yığdılar dünya yükünü
Qarının torbasına;
Qaldırdın "əhsən!" dedilər
Hər bir yerdən, Ya Əli!

Özün saxla pənahında,
Dolandır bizləri sən.
Yer üzündə müsəlmanın
Ən şirin sözləri sən.
Yazıq bu Novrəs İmanın
Dilinin əzbəri sən.
Darda qalıb, yetmiş dada,
Şahi-Mərdan, ya Əli!

YA ƏLİ

Şiri-davər, ismi heydər,
Şahi-mərdan, ya, Əli!
Fəthi-Xeybər, qətli-Əntər,
Mərđi-meydan, ya Əli!
Tifil vaxtı əjdahanı
Şəqq edən kəhvarədə;
O səbəbdən bir adındı
"Şiri-Yəzdən", ya Əli!

Ustad olan Cəbrailə,
Şəksiz, sənsən, ağa!
Ol Adəmin təlimini,
Yəqin, verənsən, ağa!
Ənbiyalar rəhbərisən,
Müşgül görənsən, ağa!
Yəqin, billəm, sən verəsən
Dərdə dərman, ya Əli!

Bu dünyaya gəlməmişdən
Ağ devin bəndin çatan;
Qərran kimi şir donunda
Merac yolunda yatan;
Qeyrət ilə qul adına
Özün Bərbərdə satan;
Şəninizə nə deyilsə,
Yoxdu böhtan, ya, Əli!

Nə ki darda qalan olsa,
Səndən gözləyər nicat.
Məhəmmədin dinin açan,

Sərvəri cəm kainat.
Xəlilullah od içində
Səndən istədi imdad;
Möcüzəndən ataş oldu
Şux gülüstan, ya Əli!

Ol Xudadan nüsrət oldu,
Sən yeridin göylərə;
Möcüzatın bəyan oldu,
Yetişdi Peyğəmbərə.
Novrəs İman dərdi dildə
Yazar vəsfin dəftərə;
Zəlil qoyma məhşər günü,
Çoxdu üsyan, ya Əli!

YA SİNDİMİ

Cəlili-əla, ya Məhəmməd,
Bir ismin yasindimi?
Şəninə gəlibdi ayat,
Sureyi-"yasin" dimi?
Mədəni-vücudi-səxa
Zikr olur dildə səməd;
Bir ustaddan dərş almışam,
"Əlif" di, ya "sin" dimi?

Şəfaətin kəsmə bizdən,
Ya Rəsul, sağ əlin,
Mən sənin aşiqinəm,
Gələndə bədri-ünün.
"Kaf", "lam" kəlmə içində
Oxunur şahı-səfin,

Mən sənin ismi-şərifin,
Noheyi-yasindimi?

Novrəs İman əndəlibdi,
Gülşəndə fəqan edər;
Zərrəcə görsə camalın,
Can sana qurban edər;
Ruzi-məhşər olanda,
Şafeyi-üsyən edər;
Ömür gəldi başa yetdi,
Aqibət ya sindimi!?

MÜXƏMMƏSLƏR

BAX

(müxəmməs-bəhri-təhvil)

Bu duran şux gözəlin
Ol mahi-ruxsarına bax.
Boy çəkir yüz nazınan,
Hüsnlə didarına bax.
Gözləri aldı canım,
Dilbərin dildarına bax.

Aşiqəm camalına,
Müştaqəm xətti-xalına.
Çəkir xəyalım arzu,
Yetə onun vusalına.

Özün bir alma tağı,
Qoynundu cənnət bağı.
Öpüm o gül yanağın,
Qoysan, bimürvət yağı!

Qaşların afat,
Ləblərin xəyyat.
Al məni bircə
Qoynuna, sən yat.

Dil deyir, qolboyun ol,
Əm dodağın ləzzət elə,
Aç yaxa düyməsini,
Sədri üstə narına bax.

Qəddinə nəqş olunub,
Sərvü sənubər kimidi.
Gərdəni tovuz təki,
Sinəsi mərmər kimidi.
Danışa, kəlmə verə,
Ləzzəti şəkər kimidi.

Qurbanam bu cavana mən
Olmuşam bir divanə mən.
Görüb onun nəzakətin,
Qalmışam yana-yana mən.

Qədəm qoyanda hərdəm,
Qıya baxanda birdəm,
Könül deyir, ilahi,
Ola mən ilə həmdəm.

Xoşdur görüşmək,
Alıb-verişmək;
Bir oynamaqnan
Gözəl öpüşmək.

Siz görün, ay camaat,
Varmı yeri sözlərimin;
Bigünah can alanın
Bircə o gülzarına bax.

Əyləşib naz ilə bu,
Qumru tək avaz eləyir;
Gah baxır, gah döyünür,
Gah qış, gah yaz eləyir.
Gah bizə qəmzə satır,
Ağlımı gah az eləyir.

Bunun kimi gözəl hanı!?
Gəzmişəm xeyli dünyanı.
Görün necə bu intizar
Qoyubdu Novrəs İmanı.

Ay qız, gəl, insafı elə,
Doğru dil ilə söylə.
Al bir məni qucağa,
İstəklicə qul eylə.
Canım canından,
Getməm yanından.
Əmim şərabi,
Ver pistinandın.

Qolunu boynuma sal,
Qat canımı sən canına,
Gör səfa, eylə vəfa,
İşrəti-ruzigarına bax.

BAXIN

Bu taxt üstündə əyləşən
Nazənin cavana baxın;
Gül üzü qönçələnib,
Gəlibdi xəndana, baxın;
Şölə verir, işıqlı nur,
Mehri-dirəxşana baxın;
Qaməti, şirin dili
Durubdu mərdana, baxın;
Bir belə gözəl hanı,
Axtarın, hər yana baxın.

Onun tamam nişanası
Təşbehdi Cənnət bağına;
Düzülübdü, diş yaraşır
Onun əhmər dodağına;
Maşallah, səd afərin
Deyin ayna qabağına;
Qüdrətdən nəqş olunub
Xallar büllur buxağına;
Buna nəzər qılın, həmi
Cənnəti-Rizvana baxın.

Deyirlər ki, behiştə var
Əsas huri, həm mələk;
Bunun bərabəri, yəqin,
Tapılmaz orda biz deyək.
Qədəmlərinə canları
Tutub sədəqlər verək;
Açsınlar behişt qapısını,
Baxıb, gözəllərin görək;
Oradakı huriyə, həm
Beylə gözəl cana baxın.

Sallanıb tovuz kimi
Hərdən çıxanda seyranə;
Məxluqata şur salır,
Dolanır bir ağayana;
Xoşqədəm, ol möhtərəm
Qəsd eyləyir bu cahana;
Huş gedir, fikir çaşır,
Ağıllar olur əfsanə;
Haqq özü deyir, gəlin,
Bir belə insana baxın.

Novrəs İman, aşikar,
Budur sözünün binası;
Fərəhlənsin, inciməsin
Bu sözdən ata-anası;
Baxanda gül camalına,
Ollam alışıb yanası;
Məhəbbətində cəm dolur
Sərimə eşqin havası;
Məni yara həsrət qoyan
Gərdişi-dövrana baxın.

BAXIN

Huş verin kalama siz,
Belə bir zamana baxın;
Aləmə qərar qoyan
Əkbəri-sübhana baxın;
Fərş olan cəlalətə,
Zinəti-cahana baxın;
Çarxı-dövrən nizamına,
Əzrlə asimana baxın;
Qüdrəti-ilahiyə,
İns ilə heyvana baxın.

Axtarın tavarixi,
Tapın büsati-ləngərin;
Necə keçibdi dövrlər,
Bilin qəzayi-sərsərin;
Ərş, kürs, lohi-aləm,
Qələm yazan xəbərlərin;
Xəlq eləyibdi Adəmi,
Yazıbdı hali-dəftərin;

Çox olan binasına,
Axırda virana baxın.

Şəmsi Qəmər salır
İşıq bu çarxı-əxzərə;
Qətrələr coşub gözəl,
Hökm olunur əbrlərə;
Moc ilə nida qılır,
Yağır buluddan hər yerə;
Ol günü yada salın,
Qəzəb etdi bəhrü bərə;
Nuha, həm gəmisinə,
Qarışan tufana baxın.

Oxudun keşislərə,
Görün nizami-İncilin;
İsaya nə zülm olub,
Deyirdi milləti dəli;
Çıxartdı dardan aşikar
Gəlibdi əvvəl sincili;
Firon deyirdi allaham,
Məxluqat deyirdi bəli.
Firona dəryaya, həm
Musa bin İmrana baxın.

Zəbura nəzər salın,
Oxudun Davud əhvalın;
Qırx oğul fəda verib,
Tutub haqq ilə xəyalın;
Gör necə kərəm kanı
Əydi onun qəddi-dalın;
Axırda rəhm ilə baxıb,

Düzəltdi möhkəm cəlalın;
Bəxş eyləyib Süleymanı,
Eylə hökmrana baxın.

Xaliqin nizamanı
Kim deyir yetirrəm başa;
"Kün" deyib, xəlq eləyib,
Qərar qoyub dağa, daşa;
Min ilə katib yaza,
Zərrəcə olmayır haşa;
Nəmruca, Şəddata bax,
İbrahimə qıl tamaşa;
Haqq yolunda şövq ilə
Verdiyi qurbana baxın.

Qırx min il bu dünyadan
Qabaq yaradıb Əhmədi;
Ol vücüdi-əvvəlin
Xətmi-Rəsul Məhəmmədi;
İbni-əmmi-Mustafa,
Şiri-dilavər Əsədi;
Cismimə nəqş eləyib
Həmdi - Allahüssəmədi,
Vəsflərində zikr olan
Ayeyi-Qurana baxın.

Ələm zalikəl-kitabı
Lareybə fihi hədən;
Axırda xəcalətədi
Belə kalamı tərək edən;
Kaf ha ya eyni sat
Taha və yasində gedən;

.....* onun
Övladı bərhəqdir nədən;
Beylə bir cəlal ilən
Vəsfı o sultana baxın.

Şöleyi-camalına
Xətm olunubdu vəzzüha;
Misilsiz vücuduna
Nazil olubdu qulkəfa;
Qəlbinə şəbahətdir
Vəlnəcm iza həva;
Sat vəl quranidə
Müsdərdi həm qıl innəma;
Halətada vəsf olan
Ol Şahi-Mərdana baxın.

Mədh ol mövlələrə
Yetirin huş siz həmin;
Cəngdə nüsrət tapıb,
Fəth eləyib Xavərzəmin;
Kim deyirdi bir dəfə
"Allahi-əkbər", bil, yəqin,
Zülfüqarı çaldı bəs,
Açdı bizə dini-mübin;
Qətl olan kəfərlərə,
Həm cəngi-tüğyana baxın.

Hər işin tamamına
Yetişmək olmaz, müxtəsər;
Bir ilahi olmasa,

* oxunmur.

Dünya olardımı mægər;
Həm ölür, həm dirilir,
Gərdişi durur sərbəsər;
Bir dənə milçəkçə, gör
Yaratmağa yoxdur hünər;
Aləmi əldə tutub,
Xəlq olunan cana baxın.

Qafil olma, gəl ayıl,
Millət, oyan, qan işlərin;
Vur başa, təfəkkür et,
Axtargınan gərdişlərin.
Səhl sanma, axırda
Xaliq bilir hər işlərin.
Nəzmənin büsatına
Vergilən huşu guşlərin;
Dünyada bir qəhr çəkən
Bu Novrəs İmana baxın.

GÖZƏL

Bir ilahim xəlq eləyib
Tək gəlib cahana Gözəl;
Hüsndə şəbahətədi
Yusifi-Kənana Gözəl.
Ariflər, huş yetirin,
Nə gəlir dastana Gözəl;
Qamətin ər-ər kimi,
Duruşun məstana, Gözəl!
Əhsən, əhsən deyirəm
Sən kimi cavana, Gözəl!

Çəkilib əbrulərin
Qüdrəti-xudadı, yəqin;
Qumru tək lisanının
Ləfzi tamaşadı, yəqin;
Afərin ustadına!
Çox kamil ustadı, yəqin;
Ləblərin yaqut kimi,
Gözlərin şəhladı, yəqin;
Vəsfinə nəzmə deyib,
Yazaram hər yana, Gözəl!

Boy-büsatın nəqş olub,
Dəndanın dürr dənəsidir.
Süzülüb şəhdi-şəkər,
Dahanın mey xanəsidir.
Bir dinib danışmağın
Gövhərin xəzanəsidir.
Cisminə zərbət vuran
Eşqinin pərvanəsidir.
Xəstəyəm, insafa gəl,
Bir yetir dərmana, Gözəl!

Yanağın təşbih olur
Dağların gül, laləsinə.
Bəstəyəm Məcnunsifət
Çeşminin piyalasına;
Lütf qıl, mərhəmət et,
Bax könlümün nalasına.
Hər kimə nazınan baxsan,
Düşər eşqin bəlasına;
Kəfər baxsa, gələr dinə,
Sən kimi insana, Gözəl!

Cisminə bir ləhzədə
Nəzər salıb kərəmkanı;
Xoş bilib, əndamına
Nəqş eləyib zərəfşanı.
Bimürvət, bir dön bəri,
Gör bircə bu binəvanı;
Sən niyə tənə qılıb,
Görmürsən Novrəs İmanı?!
Utanmadınmı, bəs necə
Sanırsan divanə, Gözəl!?

KİMİDİR

Təzə bir cavan görmüşəm,
Hüsndə insan kimidir;
Bu, gözəllik oxşarından
Huriü qılman kimidir;
Ləyaqəti, şəbahəti
Mehri-dirəxşan kimidir;
Xoş ləhcəsi, şirin sözü
Ləli-Bədəxşan kimidir;
Dillərdə vəsfi söylənən
Yusif-i-Kənan kimidir.

Mən gəzmişəm Qafqazyanı,
Onun kimi gözəl hanı!?
Məhbubluqda yoxdur tayı,
Tək yaradıb kərəmkanı;
Xəlv eləyib bir ilahi
Yer üzünün Süleymanı.
Hərdəm dolanıb nazınan
Gələndə, nazənin canı

On dörd gecəlik bərq verən
Ol mahi-taban kimidir.

Əlif qəddin, qələm qaşın
Üstündən ayna qabağı;
Şəhla gözün, narın üzün
Xub yaraşır gül yanağı;
Qulac qolun, nazik belin
Sədr üstən büllur buxaqı;
Zənəxdanın yaraşığı
Lalə tək əhmər dodağı;
Bir-birindən gözəlliyi
Şövkəti-Rizvan kimidir.

İsmindən həya qılıram,
Aşkar demədim məbada;
Dağlıq Qarabağdı eli,
Özüdür bir mollazada.
Görəndə günəş camalın,
Dərd olur həddən ziyada
Mən ki pərişanhal olub,
Qəmli dolanan dünyada;
Onun da bir məhəbbəti
Bu Novrəs İman kimidir.

YERİDİ

Min üç yüz otuz birdə
Hakimi-pünhan yeridi.
İşləyə hökmi-ilahi
Əlində fərman yeridi;
Millətin binası dönüb,

Bəla nagahan yeridi;
İki rəfiq qədri-qəza
Düzlərə cövlan yeridi;
Onların köməkdarı
Qadiri-sübhan yeridi.

Min üç yüz otuz ikidə
Tel çəkildi Rusiyadan;
Bir tərəfdən firəng gəlib,
Bir tərəfi Yaponiyadan;
Eşitdi Çornuqornuya,
Qoşun gəldi İtaliyadan;
İngilisdən şalon gəlib
Addıyanda Fransadan,
Serbiya nizam verdi,
Ləşgəri-üdvən yeridi.

Xülasə, xaçpərəst nə var
Kömək gəlib bir-birinə;
Hesabı Xəlil verdi
Yazanların dəftərinə;
Nizamilən səf düzülüb
Qüdrətin bəhrü bərinə;
Yeriyəndə bənzəyirdi
Qəşəmşəmin Xeybərinə;
Hesabına yetmədik,
Xak ilə yeksan yeridi.

Bu tərəfdən xəbər gəlib
Yetəndə Həmid Sultana,
O halda zabit, əsgəri
Çalışdı mərdü mərdana;

Münşiləri namə yazıb,
Göndərdilər Alosmana;
Cəm olub qoşun gəldi,
Hər biri bənzər aslana;
Germaniya kömək verdi,
Cəmi Türkünstan yeridi.

O qoşuna nizam verən
Qüdrətin qəzası gəlir;
Vuruldu şeypur, baraban,
Aləmə nidası gəlir;
Bir tərəfdən səf qurulub,
Bir laçın balası gəlir;
Nərəsi bənzər Ənvərə,
"Ya Əli!" sədası gəlir;
Dəstəsinin qabağında
Ol Şahi-Mərdan yeridi.

Paşalar qoşun çəkib,
Hər tərəfə nizam qurub;
Möhkəm eyləyib səngəri
Həm qabaq-qabağa durub;
Xülasə, dava başlanıb,
Bir-birinə hər bə vurub;
Kənardə olanlar xeyir,
Yaxında olanlar görüb;
Min üç yüz otuz üçdə
Sel yerinə qan yeridi.

Min üç yüz otuz dördə
Nə qədər əsgər qırılıb;
Puç oldu qoca, cavan,

Tamam səflər qırılıb;
Bəzi tərəf salamatdı,
Qalanı yeksər qırılıb;
Viran olsun Sarıqamış,
Neçə min əfsər qırılıb;
İlahidən hökm olundu,
Dağlara tufan yeridi.

Min üç yüz otuz beşdə
Tərk oldu, Niqalay hanı!?
Ənvər bəyin köməkdarı
Yaşasın Nuru paşanı!
Tərlan kimi qanad çalıb,
Gəlib aldı Qafqazyanı;
Müşriki kor eyləyib,
Şad eylədi müsəlmanı;
Yazılıb, vəsfi düşüb
Dillərə, dastan yeridi.

Min üç yüz otuz altıda
Qarıxdı millətin başı;
İyid olan düşdü çölə,
Dolandı dağının daşı;
Anasının oğlu olan
Seçmədi bacı-qardaşı;
Qarıxdırıb düz aranı,
Nahaqdan saldı savaşı;
Büğz-ədavət eylədi,
Ortada şeytan yeridi.

Min üç yüz otuz yeddidə
Erməni çaldı islama;

Zay oldu Əhmədin dini,
Baxmadıq hala-havama;
Oturub nəzmə vuram,
Çoxdu, sığışmaz kalama;
Bəndələrdən qorxu gəlib
Şəriətdə olan nizama;
Haqq götürüldü aradan,
Şər ilə böhtan yeridi.

Min üç yüz otuz səkkizdə
Başladı millət davası;
Xaçpərəst güc gətirdi,
Üzüldü islam çarası;
Xudanın nəzəri dönüb,
Qara oldu xoş havası;
Belə zülmə dayanmadıq,
Çox oldu dərdü bəlası;
Qaçanda Göyçə mahalı,
Dalınca boran yeridi.

Min üç yüz otuz doqquzda
Hərə düşdü bir diyara;
Həmişə xanlıq eyləyən
İndi oldu günü qara;
Göz kəsildi hər tərəfdən,
Olmadı nə bircə çara;
Boranda ölən ölmüşdü,
Qalanı düşdü azara;
Heyif oldu, qırılanın
Qatili aran yeridi.

Min üç yüz qırxımcıda
Az qaldı dünya dağıla;
Padişahlar taxtdan enib,
Bəyləri döndü sayıla;
Nuru paşa özü gəldi,
Bəlkə, milləti ayıla;
İş başında əyləşənlər
Sözün qoymadı qayıla;
Üz döndü, Rusiyadan
Bolşevik pünhan yeridi.

Gəlib yetişdi bolşevik,
Alanda Gəncəbasanı,
Zülm edib "xayınlara",
Qırdırdı neçə min canı;
"Oğrunu", "əyrini" kəsib,
"Düzəltdi", cəmi dünyanı;
Qanunu möhkəmləndirib,
"Nizama saldı" hər yanını;
Üz verib kasıblara,
Beylə hökmran yeridi.

Min üç yüz qırx bir ildə
"Düzəltdi" millət əmrini;
Çoxları başa düşmür
Bu müşgül işin sirrini;
Min üç yüz qırx ikidə
Qanıbdı xeyir-şərini;
Qırx üçdə səddi çıxıb,
Eşitdi bu xəbərini;
Vətənin yada salıb,
Biçarə İman yeridi.

BAĞLAMALAR

BEŞİ NƏ

Yeddi "lam" seçmişəm ayeyi-Quran,
Biri "əlif" biri "bey" di, beşi nə?
Yeddi kimsənədi məxluqa pənah,
Biri Allah, biri Əli, beşi nə?

Könül, qafil olma, axtar, a yazı,
Təbib olan dərdə dərman, a yazı.
Yeddi mələk aləmlərdə, a yazı,
Bir ölüm, biri dirim, beşi nə?

Novrəs İman, nə düşübsən gümana,
Özünü qərq etmə dərya, ümmana.
Yeddi şeydi vacib olan insana,
Biri günah, biri səvab, beşi nə?

BİR AY ƏMİNDİ

Könlümün növrağı, şəmsü çırağı
Qəlbi natəvanım, bir ay əmindir.
Dedim: dilbər, məni salma fərağa,
Dedi: cəbr eyləsən, bir ay əm indi.

Dedim: bu bülbülün bağçası bir gül,
Dedi: aldanıbsan, bağçası bir gül.
Dedim: al bəzənmiş bağçası, bir gül,
Dedi: bağbanı var bir ayə mindi.

Dedim: yeddi üçün tağı beşdimi?
Dedi: onun gərdən bağı beşdimi?

Dedim: bir budağın tağı beşdimi?
Dedi: aç a bilsən, bir ayə mindi.

Dedim: bu on birin yoxla on üçün,
Dedi: doqquz qəbul olub on üçün.
Dedim: üçü alacaqdı on üçün,
Dedi: İman, doğru bir ayə əmindir.

BU DƏRİNDİ BU

Bu gün səfər etdim, bir xanə gördüm
Beş qapısı, bağlı, bu dərindi bu.
Beş qapısı bağlı, beşi açılmış,
Beşi cavab verdi: bu dərindi bu.

Beş zərdan bazarı, beşi anbarı,
Beş zərdan mətəhi, beşi xirdarı,
Beş tərəfdə olur beş çeşmə carı,
Beşini boyladım, bu dərindi bu.

Beş minbərdi, hər birində beş ayə,
Beş tərəfdən zikr olunur beş ayə,
Beş yerində mən oxudum beş ayə,
Beşi ism eylədi, bu dərindi bu.

Beş alim əyləşib beş məqam üstə,
Beşi var qocalmış, beşi novrəstə,
Beşi ayaq üstə, beşi bir dəstə,
Beşi səda eylər: bu dərindi bu.

Beşi ağayana, beşi mərdana,
Beşidir divanə, beşi məstana,

Beşidir İmana, beşi hər yana,
Beşi nalə edər, bu dərindi bu.

MƏNİM

Əvvəl, fikrim bir Xudadan
Zikr eylər pünhan mənim;
Bişərkdi, həm müqərrər,
Odu biməkan mənim;
Dürr mənim, gövhər mənim,
Mayeyi-iman mənim;
Əhəd mənim, Əhməd mənim
Küllü-insü can mənim;
Ərşü kürsü lohü qələm,
Gərdişi-asman mənim.

Altı, səkkiz, doqquznan bir
Yetər on dörd yerinə;
Yeddi, səkkiz on ikiynən
On dolanar sərinə;
Beş dolanır yeddi ilən,
On gəlir üç yerinə;
Altı dördün müttəsili,
Gah salır çox dərinə;
On nəfərdə on iki dil,
On gəlir asan mənim.

Altı beşlə doqquz üçün
Bir nəfər rəhbər gəlir;
Beş mükəddər, bir mütəhhər
Zikrimə əzbər gəlir;
Üç beşilən dörd məqama

Min səkkiz yüz ər gəlir;
Bu işlərdən, Novrəs İman,
Ağlına sərsər gəlir;
Yeddi sərvar, beş qulamı,
Yeddi dərfətərxan mənim.

NƏDƏNDİ

Doyurubsan məni cana Qeysəri,
Mərdin namus, qeyrət, arı nədəndi?
Nə lazım biz üçün o kirdigara?
Qurulan nizamı, karı nədəndi?

Şəmsi-vəzzühadan, zülfü tiladan,
Ayeyi-əfnadan, bəhri-bələdan,
Xatəmül övradan, rəbbi-ələdan
Biz üçün qənimət varı nədəndi?

Novrəstə İmanın bu müəmması,
Şikəstə könlünün bürçü-qalası,
İşləyir sərində zənbur nalası,
Nə istəyir, ahü zarı nədəndi?

ON YEDDİ

Bir ağacda üç budaq var, beş gilə
Cəm eylədim, oldu bağı on yeddi.
On yeddi bəndi var, on yeddi camı,
Hərdən nuş eylər sağı on yeddi.

On yeddisi durub dəsbədəs bütün,
Onyeddisin allam istəsəm satın.

On yeddi ləngərdir, otuz dörd sütun,
Otuz dörd sütunun tağı on yeddi.

Altmış səkkiz qulu nuri-dirəxşan,
On yeddiyə xidmətkardı hər zaman,
Gah enir, gah qalxır, gətirir fərman,
Qarası bir olub, ağı on yeddi.

On yeddisi əldə tutubdu sazı,
On yeddisi elər qumru avazı,
On yeddisi gözəl nəqş edir yazı,
Yazılan işərtli çağı on yeddi.

Novrəs İman on yeddiyə qul olmuş,
On yeddisi mənle dilbədil olmuş,
On yeddi dərvişə bir mənzil olmuş,
Şölə verən var çırağı on yeddi.

VAR

Dəryayi-həyatda bir qala gödüm,
Madərə buyruqçu cümlə dəsi var.
Minlərlə məxluqat, hamı bir donda,
Haram yeməz, hala bir süfrəsi var.

Havaya qalxanda əl-ələ vurur,
Bənnasız, kərpicsiz bir bina qurar,
"Vay" deyər oturur, "vay" deyər durur,
Bilməm kimə tutmuş köhnə yası var.

Onun hər loğması yetsə dahana,
Ruhu təzələyər, can verər cana.

Görən heyran qalır sirri-sübhana,
Novrəs İmanın da iltiması var.

VAR

Əsli-müəmmmanın bəhsi momuda,
Taptap aləmində nə hikməti var?
Zikr elə mərmərə, əsli-şohuda,
De, o şux kəlmənin nə qüdrəti var?

Şəhabi-ləbyəzə, külli-kainat,
Tohuru cəm aləm səmiyyən nicat.
Eynül ədəb hami, sirri-xəfiyyat,
Verəsən cavabın, nə nüsrəti var.

Qatilül zad külli-fəsad fəsada,
Hüsini, tosini səhni-səhrada.
Açmayan kəlməni qəlli-ustada
Qoymuşam boynunda çox minnəti var.

Biçarə İmanın yoxdu idarası,
Qitətül məsrakin rəsil əcası.
Nahidi-məcmərə yəl-yəl mənası,
Coş edir sinəmdə, nə firqəti var.

VAR

Bir şəhərdə altı dərviş,
Onun pak əsası var;
Daş gətirib kərpic verən
On nəfər bənnası var
Bir şəhərində qırx səkkiz min

Səkkizyüz səksən səkkiz sərvəri,
Yeddi min iki yüz quldu,
Haqdan nişanası var.

O qulların altı dəstə
Var qabaqda ləşkəri;
Hər birisi yeddi mindən,
İki yüzdü səfləri;
Min səkkiz yüz pəhləvanı
Əvvəl bağlar səngəri;
Yeddi min səf, iki yüz cəm
Açılan aynası var.

Altı min yüz iyirmi ər,
Min səkkiz yüz dəstəsi;
Min səkkiz yüz doqquz yüzə
Odu fövcün bəstəsi;
On iki min iki yüz qırx
Qoşunun şikəstəsi;
Altı min yüz iyirminin
Min səkkiz yüz xası var.

On dörd min qırx şəm-çırağı
Hökm edər min səksənə;
İki nəfər rəzm içində
Ona baxar, gah sənə;
Bir hakimi müqərrərdi,
Dilin açar əhsənə;
Beş beş yetər iyrim beşə,
Beşin çox mənası var.

Bu gün mən istərəm açam
Ər aşıqlar meydanı;
Pirim mana nüsrət versə;
Tək alaram dünyanı;
Toxunmayın, incitməyin
Siz bu Novrəs İmanı;
Tifil ikən dərd əhlidi,
Canda qəm dəryası var.

QƏZƏLLƏR

* * *

Bilsə idim ki, canan bivəfadı, sevməz idim,
Eşq aləmində böylə çox cəfadı, sevməz idim.

Bilsə idim ki, əgər etibari-dünyanı,
Ol yari-möhtərəmi kəmsəxadı, sevməz idim.

Oldum ümid ilə mən bəstə eşqi-mövlayə,
Bilsəm cahanda böylə puç səfadı, sevməz idim.

Çəkdim nə qədər cəfa, zilləti rəva bildim,
Bilsəm ki, axırı puç, çox qəzadı, sevməz idim.

Yad ölkələrdə keçir ömrüm ahü zar ilən,
Bilsəm ki, zəhmətimi, - mən, - fənadı, sevməz idim.

Qismət deyilmiş əzəl gün vüsali məhbubun,
Görsə idim mən üçün birəvadı, sevməz idim.

Çarxın vəfasın gör, aldı yarı dəstimdən,
Olsa əyan mana bu müddəadı, sevməz idim.

Qəlbimdə arzu, həm gözdə həsrəti-didar,
Ey tarı, bilsə idim nasəzadı, sevməz idim.

Hüsnü cahana, verən, cəmi müşgülə dərman,
Olmuş İman ki böylə binəvadı, sevməz idim.

* * *

Bu cahan ağı olana bircə ibrətxanədir,
Cəm ola bir gənc zər, insan üçün əfsanədir.

Eynilə behcət fəzadır rəvnəqi-elmi-yəqin,
Elmdə nöqsan olan bir üzrsüz divanədir.

Fikr qılsan qəlbdən, lazım deyil rəncidə dil,
Qəlbə dəymək dəmbədəm kəm ağıl bipərvanədir.

Növbəti-nəfsi bilən, doğru, ölüm var bizələrə,
Gəlsə gər yüz min bəla, bu qənzədə İmanədir.

* * *

Düşdün bəlalı çöldə yenə yadə, dilbərim!
Yetdi fəqanım aləmi-icadə, dilbərim!

Etdin ənis dərd ilə, hicran ilə mənə,
Viranələrdə, mənzili-məvdə, dilbərim!

Könlüm düşübdü zillətə, həm qalıbdı intizar,
Daim gələr bu növ ilə fəryada, dilbərim.

Fikrim həmişə səndədi, ey sərvi-xuraman,
Qəm bəstərində, aləmi-röyadə, dilbərim!

Saldın diyari-qürbətə həsrətlə canımı,
Qaldım qəm ilə zülmət dünyadə, dilbərim!

Bülbül necə davam eyəlsin gül fəraqına,
Oldum zəmanədə necə naşada, dilbərim!

Etdi kənar gərmiş, ey yari-möhtərəm,
İman öləndə qəbrinə gəl sada, dilbərim!

* * *

Ey dil, qalıbdır, gör, necə avara əndəlib,
Hədəf olubdu tənəyi-əğyara əndəlib.

Gül dəstlərdə küçeyi-bazarlar gəzir,
Cəh-cəh vurur qəfəsdə o biçarə əndəlib.
Hər şəb olanda şəm gəzər pərvanələr məgər,
Bazari-eşqdə alışır nara əndəlib.

İmani qəmzədəyəm, olmuşam qəribi-vətən,
Olaydı bir səfər, kaş, o dağlara, əndəlib.

* * *

Əvvəl, ey qəlbi-qəmxiarım, açıb nitqin bəyan eylə,
Gətir əşar ilə şövqə, məni bir xoşzəban eylə.

Nədir bu küfürlən hərdəm gəzirsən eyşi-dünyanı,
Kənar et şəri-şeytanı, özün tərki-cahan eylə.

Nədir bu fikirlən, ey dil, tapırsan qəmli halətlər,
Çəkib əl zövqi-işrətdən, belə ahü fəqan eylə.

Unut, bu fanidən, könül, danışma həcvü hədyanı,
Təfəkkür bir xudavəndə, düzəl, sidqin əyan eylə.

Nədir qəflətdə, ey qafil yatırsan, nə xəyalın var,
Gözün aç bax, fəna dəhrin nəzərdə sərnışan eylə.

Böylə iş olmaz, ey məzlum, düşübsən eşqi-sövdayə,
Hanı zahirdə bir asar, məni az növhəxan eylə.

Bəlalıdır, yəqin, dövrü-qəzayi-zülm bünyadın,
Düşüb dami-bəla içrə, özün az bağıraqan eylə.

Necə zülmətdə zərgərdan qalıbsan ahi-həsərdə,
Görüb indi tedarüklər, durub sən yol rəvan eylə.

Düşübdür qəri-dəryaya mənim könli-pərişanım,
Mədəd, ey xaliqui-davər, - deyib, - zikrində can eylə.

Gətir sən yadına hərdəm Rəsuli-xətmi-ərvahı,
Əl üzmə dəməninədən bəs, dil aç, nalə Kənan eylə.

Yetir şövqi-vüsal iylə, özün at xaki-payına,
Edib busə ayağından, danış, bir imtahan eylə.

Necə yaddan kənar olsun fənanın hər cəfa, qəhri,
Pozuldu rəvnəqi-islam, qalıb dərdi-nihan eylə.

Gedib əldən, hanı Quran, qalıbdı dünya zülmətdə,
Hanı məzhəb, hanı iman, puç oldu hər nişan eylə.

Unutmuş rahi-ərkanı, hamı yoldan kənar olmuş,
Gəl, ey Düldülsüvar oğlu, özün bir şadyan eylə.

Necə həllali-müşgülsən, verənsən dərdlərə dərman,
Çəkir can nazü həsrətlər, yetiş, dərddən rəhan eylə.

Qalıbdır intizar içrə, düşüb dil eşqi-övsafə,
Necə açsın sinəm dəftər, bilinmir qədri-şan eylə.

Edən hər tənə, böhtanı qəbul Novrəs İmanam,
Nə izah eyləmiş könlüm, nə durmuş həcvyan eylə.

* * *

Qərbi-qürbətəm, aya könüldə intizarım var,
Sinəm coşub, sərım tutqun, açılsa, xoş bazarım var.

Hərə öz fikrü zikrində, tutub bir rahi-dünyanı,
Mənim bir mədhi-mövladı, həmi bir kirdigarım var.

Kimi tutmuş xəyalında səfayi-işrəti-dövrən,
Sənayi-Əhmədi-Muxtar, Rəsuli-tacidarım var.

Kimi möhkəm qılıb sidqin kömək əqvami-insarə,
Mənim hər ləhzə qəlbimdə Əli-Düldülsəvarım var.

Kimi işrət, kimi ləzzət, kimi nüsrət tələb eylər,
Mənim hər dəm büsatımda Hüseyni-qəmgüsarım var.

Kimi aşiqdi əmlaka, kimi qadirdi övlada,
Mənim eşqi-Əli Əkbər sərımdə zərnigarım var.

Kimi mətləb, kimi dövlət, kimi hikmət ola istər,
Mənim, tək ol rəşid Abbas - vəfalı namidarım var.

Kimi dil arzusunda, xudadan mal edir cuya,
Mənim həsrət gözüm ağlar, necə səbrü qərarım var?!

Bilin ey fani dünyada yatan qəftəldə icadı,
Nə zər-ziba sevir könlüm, nə bir şey ixtiyarım var.

Təfəkkür qıl, vurub başa, ara mətləb, bil, ey əyyam,
Sənin bu dövrünə nisbət mənim bir xoş mədarım var.

Nə qədər ömr var olsa, ona lazımdı bir həmdəm,
Nə taqət, həm dəyanət yox, ənsü həm nə yarım var.

Əzəl günədən bəla görmüş fənada Novrəs İmanam,
Mənim qəhri-qəza ilə olan bir xoş didarım var.

* * *

Qəza yazıb sərimə eşq o gülzara, gözəl,
Səbəb odur, ciyərim oldu para-para, gözəl!

O nazü qəmzə ilə baxmağın salıb dərdə,
İnsaf eylə, məni salma ahü zara, gözəl!

Bu dərdin öldürər axır qəribə canımı bəs,
Mürüvvət et, sinəmə burma bir də yara, gözəl!

Bu didəmin qəzalısən, ey ahuyi-didətər,
Səyyadınam, təzədən gəlmişəm şikara, gözəl!

And olsun canuva, gər məndən məhəbbət kəssən,
Başımı alıb gedərəm ayrı bir diyara, gözəl!

Görmə rəva, çəkirəm aruziyi-didarın,
Lən eyləyim bu zaman mən bu ruzigara, gözəl!

Eşitsən ərzini sən gər bu Novrəs İmanın,
Müştaqdır gözüm ol gözün, bəs nədir ki çara, gözəl!?

DEYİŞMƏLƏR

ŞƏKƏRLƏ DEYİŞMƏ

Şəkər*

Xoş gəldin bu bağa, Novrəs İmanım,
Səndən ötrü intizarı çəkmişəm.
Sən yada düşəndə üzülüb canım,
Mansır tək Hələbdə darı çəkmişəm.

İman

Ağlama, ağlama, ay Şəkər xanım,
Şama pərvanayam, narı çəkmişəm.
Ağlayırsan, qalmır dinim, imanım,
Dağlarda çox boran-qarı çəkmişəm.

Şəkər

Arifü pürkamal, qəşəngü qəllaş,
Axtardın dünyanı, gəzdin başabaş.
Mal-dövlət nə lazım, mən sana peşkaş
Qoynumdakı bir cüt narı çəkmişəm.

İman

İsmin yad eylədim, kərrari-kərim
Çaşıb dolaşanda oldu rəhbərim.
Fikirim, zikirim, dildə əzbərim,
Allahi-əkbəri carı çəkmişəm.

Şəkər

Şəkərəm, söyləyim bəyanbabəyan,
Arifsən, sözümün mətləbini qan.

* Şerin hər ikisini İman özü demişdir.

Naşı sərraf bilməz ləli-Bədəxşan,
Mətahıma sən xirdarı çəkmişəm.

İman

Novrəs İman deyın mənım adıma,
Xızır peyğəmbəri saldım yadıma,
Sidqinən çağırdım, yetdi dadıma,
Onun kimi mədədkarı çəkmişəm.

USTA ABDULLA İLƏ DEYİŞMƏ

İman

Ya mənım adımı, ya öz adını
Tut, böyük qardaşım ol əvəzində.
Ayırma kənara məndən yadını,
Gəzərəm dəryanı çöl əvəzində.

Abdulla*

Əzizi-mükərrəm, ey nuri-eynim,
Duraram əmrində qul əvəzində.
Vücudi-bibəla, mühit ehtiram,
Geyərəm girbasın şal əvəzində.

İman

Əvvəl iltimasım, bil, səndən budur,
Aç de mətləbini, mən görüm nədir?

* Ustada Abdulla Göyçənin Zod kəndindəndir. Onun əsas məşğuliyyəti dülgərlik olduğuna görə, el arasında ona "Usta Abdulla" deyirdilər. İman təzə tikdirdiyi otağın döşəmə və tavanını vurması üçün Abdullaya müracət etmiş, lakin o, verdiyi vədə gecikmişdir. İman həmin münasibətlə bu qoşmanı yazmış, Abdulla da ona cavab qaytarmışdır.

Əgər ki, verməyə olmasa məğdur,
Kəs götür başımı pul əvəzində.

Abdulla

Namə yazdın, məni saldın dərinə,
Sərim qurban mərd iyidin sərinə.
And olsun müsafa, şərbət yerinə
İçərəm zəhrini bal əvəzində.

İman

Elə bildim, yatıb mənim iqbalım,
Qar alıb qapını, qarışıb halım.
Qabağına qatmağa olmasa malım,
Apar sat İmanı qul əvəzində.

Abdulla

Abdullayam, düşdüm haqqı-sayına,
Qadir mövlam, fürsət vermə xayına!
Döşərəm üzümü xaki-payına,
Gəzərsən xanəndə pol əvəzində.

ƏHMƏDLƏ* DEYİŞMƏ

İman

Məzlumlar ağası, mərdin mövlası,
Şəninə zikr olan hələtəsi, gəl!
Xəstələr bənası, din müdərəsi,
Aya, taha, yasin, qülkəfası, gəl!

* Əhməd Kəlbəcər rayonunun Seyidlər kəndindən idi. İman həmin kənddə kənd şurasının katibi işlədiyi vaxt (1920-ci illərdə) bu qoşmalar yazılmışdır.

Əhməd

Bey bir Allah, mim Məhəmməd, ya Əli,
Səndədi müşgülün var şəfası, gəl!
Qəribi-xəstənin mərizi-dili,
Mənim tək qulların sən ağası, gəl!

İman

Göstərən dəryada rahi-Cəbrail,
Yunisi bələda qoymayan zəlil.
Al gətir əlindən Abi-Səlsəbil,
Şirindi qullara hər badası, gəl!

Əhməd

Hüseynin dəstində bir badə yetir,
Rey rəviyə gələr, nun nida yetir,
Hey haray eyləyər, sin səda yetir,
Almamış cismimi sin sədası, gəl!

İman

Ahu tək mələrəm mən, dağ-daş ağlar,
Didəmdən tökülən qanlı yaş ağlar,
Nə ana can dəyər, nə qardaş ağlar,
Novrəs imanda var eşq havası, gəl!

Əhməd

Axdı dərdim, oldu dəryayü ümman,
Zamanə Əhmədə tuş tutub kaman.
Mehdi zühur eylə, sahib əz-zaman,
Aləmin imdadı, Mustafası, gəl!

QEYSƏRLƏ DEYİŞMƏ*

Qeysər

Qəza kəməndinə olubsan düçar,
Dolandırıb bu zamana, gəlibsən.
Çəkərsən əlimdən yaxşı ahü zar,
Boyanarsan əlvən qana, gəlibsən.

İman

Dilimdə Məhəmməd, kani-zülkərəm,
Əzbərimdi, bu cahana gəlmişəm.
Bağlayıb ürəkdən sidqü etiqad,
Onun kimi səxa kana gəlmişəm.

Qeysər

Binəva, nə lazım, darı mən quram,
İstəmirəm, sənə rubəru duram,
Heyifsən, bənd edib, zindana vuram,
Rəhm edərəm sən cavana, gəlibsən.

İman

Söyləmə zindanı, zalım Qeysəri,
Çağıraram Həsəni, şahi-heydəri.
Hər zaman canına salı ləngəri,
Doyduraram səni cana, gəlmişəm.

Qeysər

Qeysərəm, nə zaman cəngdə durdum,
Neçə cür aşığa damü tor qurdum,

* Aşıqların söyləməsinə görə, İman guya Rum elinə səfər etmiş, orada Qeysər adlı bir aşıqla qarşılaşmış və onunla deyişmişdir. Əslində isə belə bir səfər olmamışdır. Oxuculara təqdim olunan bu deyişmələrin hər iki tərəfi İmanın öz yaradıcılığı olduğu kimi, söylənilən əhvalat da onun xəyalının məhsuludur.

Sazın alıb, özün zindana vurdum,
Axır sənsən, bu məkana gəlibsən.

İman

Bil, mənəm ol şahı-heydər aşiqi,
Hüseyni-şəhidin əkbər aşiqi.
Novrəstə İmanam, dilbər aşiqi,
Nə dəliyəm, nə divanə, gəlmişəm.

II

Qeysər

Düşübsən nəgahın cəngi-dəstimə,
Az vaxta çəkərəm dara mən səni.
Od vurram, yanarsan başdan-ayağa,
Atdırram alova, nara mən səni.

İman

Sidqinən dilərəm Şahi-Mərdanı,
Gətirərəm ahü zara mən səni.
Yetişsə quluna şahın fəramanı,
Salaram bir özgə kara mən səni.

Qeysər

Mənəm bir əjdaha, kamım açılsa,
Aləm yanar atəşimdən saçılsa.
Qeyzə gəlib, gül irənkin qaçılsa,
Eyləyərəm günüqara mən səni.

İman

Beçeyi-şahbazam, şikarım ovlar,
İstəsəm ağamdan, qılıncım sovlar.

Ataram, canına düşər alovlar,
Yandırırım ataşa, nara mən səni.

Qeysər

Qafilsən işimdən, Rumi-Qeysərəm,
Qara yellər kimi əsən sərsərəm.
Bənd eyləyib, axır, başın kəsərəm,
Göndərərəm dar məzara mən səni.

İman

Eşidəsən, quli-Şahi-Mərdanam,
Qeybdən dərs alan Novrəs İmanam,
Belə cəng içində mərdi-meydanam,
Tərlandı, döndərrəm sara mən səni.

III

Qeysər

Fərşi-züumurun neçə nizamı,
Neçədi cəsədi, canı neçədi?
Neçədi təhtində səhvətül xuram,
Neçədi əfzəli, xanı neçədi?

İman

Fərşi-züumurun beşdi nizamı,
Cəsədi yeddidi, canı üç oldu.
Üç varlıq təngində fərşi göstərin,
Əfzəli ikidi, xanı üç oldu.

Qeysər

Ayeyi-vəlnəcmi-iza havadan,
Nə olur aşikar o vəzzühadan?

Vəl şəmsi, vəl leyli iza yaxadan,
O əziz ayənin sanı neçədi?

İman

Vəl nəcmi-Rəsulun qəlbi münəvvər,
Vəzzüha camalı, hüsnü müəttər
Vəl leyli şəmindən alındı xəbər,
Şeş guşə ayətin sanı üç oldu.

Qeysər

Momudu şintiya İlya Taptap,
Naibi mərmərə əbzədül şəhab.
Tohiri-ələdir amasil xitab,
Qatili-huşanın şanı neçədi?

İman

Momudu şintiya Rəsuli-əla,
Taptap-Əlidir, nami-İlya.
Mərmərə şahabim şahı-Mürtəza,
Qatili-huşanın şanı üç oldu.

Qeysər

Qeysərəm, sözümdən qaldı bir kalam,
Harda bu işlərə verildi əncam?
Sən de, mən eşidim yerbəyer tamam,
Neçədi mənzili, xanı neçədi?

İman

Tohiri-ələdir imamül hüda,
Uzatma, kəs dilin, sözün et cüda.
Bənd elərəm səni, istəsə xuda,
İman deyər, axır sözün heç oldu.

IV

Qeysər

Xaliqu-ləmyəzəl əvvəl, ibtida,
Nə yaratdı, bu suala xəbər ver?
Nə oldu vücudu, nə oldu cüda?
Nə gəldi o işdən hala xəbər ver?

İman

Rəhmətilin aləm nuri-hidayət
Xatəmül ənbiya xəlq olunubdu.
Vəsiyyi-Mustafa nurundan cüda,
Tamamən ənbiya xəlq olunubdu.

Qeysər

Haqq nədən yaratdı ərşi-əlanı?
Yer nədən yarandı, bəhri-dolanı?
Lohü kürsü qələm xilqət olanı
O göstərən qilü-qala xəbər ver.

İman

Xudam xəlq eylədi ərşi cövhərdən,
Bizə nişanadı yarısı yerdən.
Lohü kürsü qələm oldu bir-birdən,
Bir-birindən cüda xəlq olunubdu.

Qeysər

Nə üstə dolanır külli-kainat?
Neçədi sovmda səhvi-şəkkiyyat?
Qeysərəm, əlimdən çəkərsən heyhat,
Zikr elədim bu məqalə xəbər ver.

İman

Aləm xidmət edir hərə bir yola,
On beş səhv ilə şəkkiyyat ola.
Novrəstə İmanam, çağırram mövla,
Bir gündə masəva xəlq olunubdu.

V

Qeysər

Əvvəl vacibatdan kim gəldi cana?
Məhəmmədi əmin oldu aşikar?
Kim gətirdi xudanın hökmün əyana?
Kim aldı, o işdən oldu xəbərdir?

İman

İbtida göndərdi həyyi-layənam,
Vacibdir şəhadət cümlə cahanı.
Xatəmən mürsəlin rəsuli-əkrəm
Bildirdi hökmləri, etdi bəyanı.

Qeysər

Nəyinən işlədi hökmi-layəzal?
Nə üstə olundu cümlə qilü-qal?
Bizə lazım olan əmri dalbadal
Neçə şeylər onu eylər istivar?

İman

Hökmün aşikara gətirdi Zülfüqar,
Din üstə kafəri qıldı tar-mar.
Vacibdir süludin, firudin-bunlar,
Möhkəm eylər oruc, namaz insanı.

Qeysər

Ər gördüm, sərində nizamı beşdi,
Beş içində gəzir, məqamı beşdi,
Gah gördüm o şahın qulamı beşdi,
Qeysəri kim bilsə, çəkməz ahü zar.

İman

Sovmdur sərində rövneqi-islam,
Pənci-Ali-Əba, on iki imam.
İluli-əzmdir əhmədə qulam,
Ağası öyrədib Novrəs İmanı.

AŞIQQ SADIQLA DEYİŞMƏ*

I

Sadiq

Hikmət məclisində əyləşən alim,
Əvvəl, mana yamənhudan xəbər ver.
Ərşin sütununda, merac evində
Söz nə keçdi, goftü gudan xəbər ver.

İman

Bir ilahim Cəbrailə buyurdu,
Yamənhu - mən kiməm, tanı deməkdir.

* Deyilənlərə görə, İman bir məsələ ilə bağlı olaraq Tiflisə gedibmiş. Bir az dincəlmək üçün çayçıya dönən İman divardan asılı bir saz görür, öz sazını onun yanından asır və çay içməyə başlayır. Bu zaman qapıdan girən Aşıq Sadiq burada başqa bir aşıq olduğunu bilir, bundan qəzəblənir və saz sahibi ilə deyişmək üçün onu meydana çağırır. İman sazını götürüb, onun qarşısına çıxmağa məcbur olur. Deyişmə vaxtı Aşıq Sadiq Xəstə Qasımın buradakı bağlamalarını oxuyur, İman da ona cavab verir.

Aşıqlar bu rəvayəti bir dastan şəkilində danışirlar.

Aşıq Sadiq belə bir hadisənin olduğunu təsdiq etmirdi.

Üç min kəlmə peyğəmbərə danışdı,
Gizlin, aşkar o sübhanı deməkdir.

Sadıq

O kim idi, yerə çaldı mayanı,
Su ikən bərkitdi səngü qayanı?
Be altında de noqdanı bəyanı,
Bərü bəhrü səngü sudan xəbər ver.

İman

Hikməti-xudadan maya vuruldu,
Be-bərkidi, haqq nizamı quruldu.
Və gün dedi, xak sudan duruldu,
Dağ, daşı, cismi, canı deməkdir.

Sadıq

O kim idi, zərnişanı oxudu?
Kim idi, peyğəmbərə kəfən toxudu?
Adəmdən irəli siğə yoxdu,
Vəznü vəştü ənkəhudan xəbər ver.

İman

Əzrayıl oxudu lövhi-məhfuzu,
Peyğəmbər kəfənin toxudu özü.
Cəbrailə dedi, siğə qıl bizi,
Adəm ilə o Həvvanı deməkdi.

Sadıq

O kim idi, bir məkana yetmədi?
O kim idi, əyri yolu tutmadı?
O nələrdi, öz həddinə çatmadı?
Həftü həştü sivü dudan xəbər ver.

İman

Musa haqqın hesabına yetmədi,
Salman idi, əyri yolu tutmadı.
Cənnət, cəhənnəmdi, həddə çatmadı,
Aydı, gündü, otuz sanı demədi.

Sadiq

O kim idi, yetişmədi nisaba?
Kim idi, peyğəmbərə oldu əsaba?
Xəstə Qasım, özün yetir hesaba,
Bərrü, bəhrü səngü sudan xəbər ver.

İman

Arif sözlərinə huş verdi sərim,
Hər yana yetirir mənə gözlərim.
Coşdurur sinəmdə qəmli dəftərim,
Çox incidir bu İmanı deməkdi.

II

Sadiq

Adəmdən Xatəmə
Natiqi-quran mənim.
Din mənim, məzhəb mənim,
Yol mənim, ərkan mənim.
Gül mənim, bülbül mənim,
Sünbüllü reyhan mənim.
Yerdə insan, göydə qılman,
Ərşdə aslan mənim.

İman

İbtidadan intəhaya
Gərdişi-dövran mənim.

Nuri-əhməd xəlq olandan
Axır əz-zaman mənim.
Dil mənim, Zəbul mənim,
Qabili-tuban mənim.
Heydər mənim, Səfdər mənim,
Ol Şahi-Mərdan mənim.
Nuri-ənvər, Şəmsü Qəmər,
Rakini-iman mənim.

Sadıq

Abü ataş, xakü baddan
Yaratdı sübhan bizi.
Altı mindən altı yüzü
İsbat qıldı üç yüzü.
Dörd yüz arxa bağladı
Dəryada qırx dörd dənizi.
Yetmiş üçün mən biriyəm,
Altıмышın qırx səkkizi.
Beş içində altı məkkə,
Səkkiz yüz fərman mənim.

İman

Ab, ataş - odda, sudu,
Xak - torpaq, bad - yel.
Altı mindən doqquz yüzdü
Həmdin nizamı bir il.
Sünnət əmri nəhyi məkrüh,
Dörd yüz qırx dörd, onu bil.
Sovm içində müqəddimat,
Məkkə səkkiz yüz səbil;
Bu elmədə xaliq verib
Dərsimi pünhan mənim.

Sadıq

Yeddi eyvan, səkkiz seyvan,
Qırx sütun, bir ləngəri.
Yeddi molla, yeddi dərviş,
Yeddi püst, yeddi dəri.
Yeddi min qırxdan irəli,
Səkkiz yüz dörddən bəri;
Bi işləri cəm edənin
Sərinə əsər gəli.
Pir mənim, ustad mənim,
Yol mənim, ərkan mənim.

İman

Yeddi eyvan - cəhənnəmdi,
Səkkizdi Rizvan səda;
Ənbiyalar, övsiyalar
Qırx sütun ləngər xuda.
Yeddi səhvi, yeddi şəkki,
Yeddi ruz, yeddi nida.
Yeddi min qırx - keçən tarix,
Səkkiz yüz dörddü cüda;
Həm bənasız, həm vəfasız,
Nə olsa viran mənim.

Sadıq

Bistü həştü nisb içində
Yar məni isbat edər;
Bir mürəkkəbdə oxunan
Sureyi-əyyat edər.
Altı min altı yüz
Otuz dördü zat edər;
İncil, Zəbur, Söhvü Tövrət,
Ayeyi-Quran mənim.

İman

İslamiyyət aləmində
İyirmi səkkiz hərf var;
Xaçpərəstdə altı arıq,
Otuz dördür aşıkar.
Bir tərəfdə nəzər qılsa,
Heydər - Düldülsəvar;
O eyndə nitqə gəlsə,
Əfv olunan can mənim.

Sadıq

Xəstə Qasım Tikmədaşlı,
Sahibi-cümlə xata.
Var ümidi taci-merac,
Billəm ki, eylər əta.
Gəlsə dəftər, olsa rəhbər,
Şahsuvar innafəta;
Nə qədər günahım olsa,
Əfv eylər rəhman mənim.

İman

Novrəs İman Göyçə elli,
Sidqi şahi-heydərə;
Ərşi-ələdan mədh gəldi,
Biz də yazdıq dəftərə;
Tifil ikən məhd içində
Hökm qıldı əjdərə;
Xaliq özü şəfaətçi
Yazdı ruzi-məhşərə;
Qorxum yoxdu qurulanda
Ədalət divan mənim.

AŞIQ MUSA

Aşiq Musa Aşiq Ələsgərin qardaşı Məşədi Salehin kiçik oğludur. Onu Ağkilsəli Aşiq Musa Səfər oğlu ilə eyniləşdirmək olmaz. 1830-cu ildə anadan olmuş Aşiq Musa Səfər oğlu Aşiq Ələsgərin təxminən həmyaşıdı və uşaqlıq dostu olmuşdur və onun özü haqqında bu çox-cildliyimizin 1-ci cildində ətraflı məlumat vermiş, şeirlərini həmin cildə daxil etmişik. Kitabımızın bu cildinə daxil etdiyimiz Aşiq Musa isə 1909-cu ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olmuşdur və Alməmməd ocağının yetirmələrindəndir.

Aşiq Musa saz havalarının gözəl ifaçılarından olmuş, yeri gəldikcə aşiq şeirinin müxtəlif şəkillərində şeirlər yazmışdır.

Bir çoxları, o cümlədən Aşiq Hüseyn Cavan aşiq saz-söz sənətinin incəliklərini məhz Aşiq Musadan öyrənmişdir.

Aşiq Musa çox erkən, 1948-ci ildə avtomobil qəzasında dünyasını dəyişmişdir. Məzarı Ağkilsə kənd qəbiristanlığındadır.

QOŞMALAR

AÇILDI

Zülmün ataşında yanan bir zaman,
Zalımlar bağlayan qollar açıldı.
Sürək səfasını, gözəldi dövran,
Çarşablar atıldı, tellər açıldı.

Mollalar deyirdi, qadınlar gərək,
Çıxmasın işığa üzünü görək.
İndi şad olubdu pərişan ürək,
Qopardıq zənciri, əllər açıldı.

Klublarda əyləşirlər sərəfraz,
Danışır dilləri, xoş gəlir avaz.
Səkkiz mart bayramı, bir də gözəl yaz,
Baş verib rişədən, güllər açıldı.

Səkkiz martdı arvadların bayramı,
Keçirirlər necə gözəl zamanı.
Lenin açdı qız-gəlinə dövranı,
Zülümdən əyilmiş bellər açıldı.

Musayam, başladım kefə-damağa,
Gəzirəm Vətəni başdan-ayağa.
Hər tərəf bürünüb bağçaya, bağa,
Səhrələr oyanıb, çöllər açıldı.

QARDAŞ

Qəlbim qan ağlayır, didəm yaş tökür,
Gözlərəm yolunu, gələrmə qardaş?!
Həsreti, möhnəti bu canım çəkir,
Bəs, dərdi olan da gülərmə, qardaş?!

Əzizim, sənsizəm, olmuşam xəstə,
Gözüm yollardadı, qulağım səsdə.
Üzünü görəydim bu son nəfəsdə,
Daha özgə dilək dilərmə qardaş?!

İtirmişəm, axtarıram maralı,
Ovçu bərəsindən getdi yaralı.
Qəm çəkənlər mənə kimi saralı,
Təbib olsa, dərdim bilərmə, qardaş?!

Çağır şahlar şahı yetişsin dada,
Qüسسə-kədər olsa həddən ziyada.
Fələk mənə ağlar qoydu dünyada,
Gözümün yaşını silərmə qardaş?!

Musa məhbəsdədi, yoxdu hayanı,
Neylədin İmanı, ay kərəmkanı?!
Mən onsuz dünyada neylərəm canı,
Tükənməz dərdimi bölərmə qardaş?!

TƏCNİS

AY AĞA, SİNƏ

Ömür istəmirəm, xudaya, səndən,
Yetir haqq evinə, ay ağa, sinə.
Fələk bu zülmünü almadı məndən,
İnsaf deyil, yaxşı, ay ağa, sinə.

Səndə bir etibar, haşa, görmədim,
Qəza qəhrin həddən aş, görmədim.
Kimlər dövran sürdü başa, görmədim,
Çoxları yalvardı ay ağasına.

Musanın da dərdi sinayə qaldı,
Yetmədi mürdələr, sin, ayə, qaldı.
Oxudu dərslərini, “sin” ayə qaldı,
Qoymadın yetişə, ay ağa, “sin”ə.

HƏŞİM

Həşim Aşıq Ələsgərin nəvəsi, Bəşirin oğludur. 1912-ci ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olmuşdur.

Həşim saz-söz sənətinə çox erkən maraq göstərmiş, orta təhsilini başa vurduqdan sonra, 1930-cu illərdə doğma Ağkilsə və qonşu Böyük Qaraqoyunlu kəndlərində müəllim işləmişdir.

1940-cı illərdə Sovet ordusunda hərbi xidmətə çağırılan Həşim Böyük Vətən müharibəsində iştirak etmiş, 1942-ci ildə ağır döyüşlərin birində yaralanaraq ordudan tərxis olunmuşdur.

Doğma yurda qayıtdıqdan sonra Həşim uzun müddət kənd sovetinin sədri, kolxoz sədri və s. kimi rəhbər vəzifələrdə çalışmışdır.

1988-ci il hadisələri - Qərbi Azərbaycanlıların sonuncu soyqırımı ilə əlaqədar doğma yurddan didərgin düşən Həşim bir müddət Qazax rayonunun Musaköy kəndində yaşamış, sonra isə Daşkəsən rayonunun Bayan kəndinə köçmüşdür.

Həşim 1989-cu il noyabın 3-də Bayan kəndində dünyasını dəyişmişdir.

GƏRAYLI

SƏNİ SEVƏN QOCALARMI?

Siyah telli Sərvnazım,
Səni sevən qocalarmı?
Sinəmə yazılıb yazın,
Səni sevən qocalarmı?

Ləbi şəkər, boyu bəstə,
Gəl yaşayaq bu həvəsdə.
Al başımı dizin üstə,
Səni sevən qocalarmı?

Meh dəyəndə tel dolaşır,
Qolunu boyunumdan aşır.
Gözəllik sənə yaraşır,
Səni sevən qocalarmı?

Yar, hüsnün gözəldi, gözəl,
Bir busə ver, insafa gəl.
Sən mənimsən axır-əvvəl,
Səni sevən qocalarmı?

Bir dərdimdən olsan halı,
Həşim sevmir dünya malı.
Eləmə özgə xəyalı,
Səni sevən qocalarmı?

QOŞMALAR

BƏSDİ BƏS

Cəsəd tab gətirmir, ay qara baxtım,
Can dayanmır bu yaraya, bəsdı, bəs.
Əgər vaxtımdırsa, köçür üqbaya,
Ya da yetir bir davaya, bəsdı bəs.

Dərdim əzalarda məskən salıbdı,
Mürği-xəyal qəm bəhrinə dalıbdı.
Qoca anam gözü yolda qalıbdı,
Tab gətirmir ahü-vaya, bəsdı bəs.

Ey xudaya, necə bədbəxt insanam,
Mənim ki, həyatda yoxdu təmənnam.
Zəlalətdə qalan bir müsəlmanam,
İmdad eylə, gəl haraya, bəsdı bəs.

Çəkibsən sinəmə dağ üsdən dağı,
Kəsibsən bərəni, bəndi, ovlağı.
Yediyim taama qatırsan ağı,
Naləm çatır ərş-ələya, bəsdı bəs.

Qəmnak yaranmışam, çəkirəm qəmi,
Mən ki, görməmişəm söhbəti, dəmi.
Sağ göstərdin mənə sən cəhənnəmi,
Tüstüm qalxır bax havaya, bəsdı bəs.

Hər arzu-diləyim qaldı gözümdə,
Qurtarıbdı söhbətim də, sözüm də.
Həyatıma nə deyim ki özüm də,
Həşim düşüb çox bələya, bəsdı bəs.

VƏDƏSİNDƏ

Ey divanə könül, bu nə xəyaldı,
Köçürsən arana dağ vədəsində.
Həmi həqiqətdi, həmi misaldı,
Bağbanlar becərər bağ vədəsində.

Eşqi-məhəbbətlə olma giriftar,
Satmağa mətahın tap özgə bazar.
Nəşə al həyatdan düşəndə güzar,
Dövrən sür canının sağ vədəsində.

Cavanlıq həyatın vurubsan başa,
Dərdə mübtəlasan, dostlardan haşa.
Tutduğun işlərə elə tamaşa,
Həşim, saqqalının ağ vədəsində.

QƏLƏM

Könlümün sirdaşı, həm köməkdirim,
Dediyim sözləri yazırsan, qələm!
Sana qurban olsun dövlətim, varım,
Yazmağa hər ləhzə hazırsan, qələm!

Ürəyimdən keçənləri bilirsən,
Ağlayanda göz yaşımı silirsən.
Nə zaman gülürəm, sən də gülürsən,
Mənimlə hər yanı gəzirsən, qələm!

Bərabərin deyil dünyanın varı,
Heç vaxt unutmursan əhdi, ilqarı.
Dərdimi, qəmimi bölürsən yarı,
Ağrıma, acıma dözürsən, qələm!

OLA

Kimdi mənim kimi cavanlığından
Ağara saqqalı, qəddi xəm ola?!
Keçirə həyatın ahü fəğanla,
Huşu çaşa, ağı sərdə kəm ola.

Əl çək məndən, bəsdı, ay acı həyat!
Baxtım, oyan, bu qəflətdə sən az yat!
Kərəmkanı mənə eyləyə barat,
Qardaşlarım ətrafımda cəm ola.

Həsretdi, mənimlə görüşsün ana,
Doğrudan, şirindi ana insana.
Həşim istəyir ki, gələ zəmana,
Yemək-içmək ola, söhbət, dəm ola.

SƏN

Köhnə yaram qövr eylədi, qanadı,
Yenidən toxundun, yaraladın sən.
Yazılsa həyatım, bir macərədi,
Ruhumu cəsəddən araladın sən.

Mənim arzularım qaldı gözümdə,
Sənlə getdi söhbətim də, sözüm də.
Əvvəldən həyatı belə sanmadım,
Bəd bəxtimə nifrət etdim özüm də,

Taleyi bürcündən qaraladın sən.
Bu fani dünyadan bir şey qanmadım,
Çəkdiyim cəfadan heç usanmadım,
Dərdlilər yanında sıraladın sən.

Dedim, sənlə alım dünya kamını,
Yandırdın qəlbimin din-imanını.
Verdin ayrılığın sərəncamını,
Kəsdin ürəyimi, paraladın sən.

İÇİNDƏ

Nazlı canan bu gün qarşı gəlibdi,
Ruhum təzələnib güllər içində.
Danışdırıb, əhvalımı bilibdi,
Qurbanam dilinə dillər içində.

Xaliq düzəldərsə, iş gələr başa,
Özün et məsələhət qohum-qardaşa.
Məcbur edib, məni salma savaşa,
Bəlkə, bir xoş il var illər içində.

Hanı sənin kimi qaməti ər-ər?
Yazıram vəsfini indi sərəsər.
Bircə qədəm saxla, üz bəri döndər,
Görüm ay qabağı tellər içində.

O TAYDADI

Bu müşgül dərdimə dərman dilərəm,
Nə qədər həsrətim var, o taydadı.
Əlim yetsə, şad olaram, gülərəm,
Nicat arzulayan yar o taydadı.

Namə yazdım, yetişmədi yara, – mən,
Firqətindən çəkilirəm dara mən.
Nə deyim bağı daş hökmdara mən,
Cəllad o taydadı, dar o taydadı.

Kaş, bu Araz hədd olmaya arada,
Gecə-gündüz sızıltı var yarada.
Dərdi verən özü versin çara da,
Əqrəb o taydadı, mar o taydadı.

İnsan necə çəkər bu qədər qəmi,
Dilimdə əzbərdir könül həmdəmi.
Hicran odu yandırdı sinəmi,
Sinə bu taydadı, nar o taydadı.

Ellər deyir, Mahir, nə xoş avazdı,
Bir əlində qələm, birində sazdı.
Bura gül-çiçəkdi, bahardı, yazdı,
Boranlı zimistan, qar o taydadı.

DEDİM, DEDİ

Dedim: gözəl, üzün ay parasıdı,
Dedi: desən, yanağında al nədi?
Dedim: yeni açan dağ lalasıdı,
Dedi: bir bax, ləbimdəki bal nədi?

Dedim: sinən üstə bir cüt şamama,
Dedi: onu görən yetişər kama.
Dedim: tamarziyam, məni qınama,
Dedi: səndə olan boş xəyal nədi?

Dedim: qurban olum qələm qaşına,
Dedi: niyə, söz qəhətdi başına?!
Dedim: mən yanırım eşq ataşına,
Dedi: sən dəlisən, bəs abdal nədi?

Dedim: həsrətindən oda yanırım,
Dedi: aqlın yoxdu, mən inanıram.
Dedim: bəddi, fikirini qanıram,
Dedi: mana cavan gərək, çal nədi?

Dedim: dərd əhliyəm, kal almamışam,
Dedi: dərdə sən mən salmamışam.
Dedim: mən Mahirəm, qocalmışam,
Dedi: qəddin xatrladın «dal» nədi?

EHTİYACIM VAR

Məcnun xəyallıyam, divanə sərəm,
Hüsnün vüsalına ehtiyacım var.
Eşqindən yanırım, gəl eylə kərəm,
Həbəşi xalına ehtiyacım var.

Sən məni edibsən divanə, dəli,
Billür buxaqlısan, ləbi məzəli.
Mən necə sevməyim sən tək gözəli,
Yanağın alına ehtiyacım var.

Mən Mahirəm, gözəl, sizə qurbanam,
Qələm qaşa, şəhla gözə qurbanam.
Qəmər üzə, şirin sözə qurbanam,
Ləbinin balına ehtiyacım var.

YARAŞIĞI

Bu mələk misallı, həbəşi xallı,
Hara ceyranıdı çöl yaraşığı?
Ağ yanağı allı, ləbləri ballı,
Sular sonasıdı, göl yaraşığı.

Geyinib naxışdı, maral baxışdı,
Gözümə sataşdı, xəyalım çaşdı.
Dərdim həddən aşdı, dilim dolaşdı,
Hörüklər gərdəndə bel yaraşığı.

And verdim ilqara, olmadı çara,
Oldum baxtı qara, qaldım avara.
Vurdu mana yara, o mahipara,
Qəmər üzdən alır tel yaraşığı.

Bir eşit Mahiri, a nazlı pəri,
Sərraf seçər zəri, tanı müştəri.
Üzün çevir bəri, oldum sərsəri,
Qoy alsın hüsnündən el yaraşığı.

XOŞUMA GƏLDİ

Çox dərddən keçdim, çox dağdan aşdım,
Əyricə yaylağı xoşuma gəldi.
Gəzdim oba-oba, eli dolaşdım,
İyidlər ovlağı xoşuma gəldi.

Elin xoş adəti, saf məhəbbəti,
Mərdin səxavəti, dost ünsiyyəti,
Beçənin ağ şanı, əmliyin əti,
Pendiri, qaymağı xoşuma gəldi.

Həşim Mahir gördü çox gözəlləri,
Ağ nəcib əlləri, siyah telləri,
Lala yanaqları, tuti dilləri,
Hurilər sayacağı xoşuma gəldi.

A YAZA GÖZƏL

Əcəl xədəngini tutub üstümə,
İmkan yox, dərdimi a yaza gözəl.
Mən yanırım; kimsə baxmır tüstümə,
Dərdə tab gətirmir ay əza, gözəl!

Dərə xəlvət, tülkü olub şir indi,
Fərhadın dərdinə dava Şirindi.
Elimizin xoş havası şirindi,
Çıxdıq zimistandan a yaza, gözəl!

Həşim gəzib aranı, dağı da,
Sinəm görüb düyünü də, dağı da.
Kərəmkanı tufanasın dağıda,
Əgər doğru yoldan ay əza gözəl!

A YAZIQ ANA

Daha bəsdı, çəkmə dərdı bu qədər,
Taleyin bəd olub, a yazıq ana!
İnsan xəlq olunub faili-muxtar,
Gərək yayı, qışı, a yazı qana.

Qış dolandı gəldik çıxdıq a yaza,
Çox istəmə, kifayətlən ay əza.
Səhər tezdən özün vermə ayaza,
Təsir eylər yazın ayazı qana.

Yazıq Həşim anlamazdan nə qandı,
Yar, saldığın ortalığa nə qandı?
Necə dəyib o kağıza, nə qandı?
Yazdıqca qarışır a yazı qana.

AY ATA, SƏNSƏN

Həyatım varlığı, didəmin nuru,
Qəlbimin çırağı, ay ata, sənsən.
Gərək gözləyəsən, çata məqamı,
Ovu bərəsində ay atasan sən.

Çox çəkibsən dünya dərdü balasın,
Ana olan çox istəyər balasın.
Şərbət qoyun, başın üstən bal alsın,
Bəlkə, şirin yuxu a yatasan sən.

Həşim, ürcah oldun dərdə, azara,
Daha məni sən az axtar, az ara.
Yetişıbsən, budu, qalib az ara,
Suvar olacaqsan ay ata, sən, sən.

BU DAĞI NİYƏ

Zalım fələk, mana sitəm elədin,
Çəkdin sinəm üstə bu dağı niyə?!
Məcnun kimi saldın səhraya, düzə,
Axır məskən etdin bu dağı niyə?!

Səhv etdin, «qafar»ı sən qara yazdın,
Yolumu borana, sən qara yazdın.
Taleyimə çirkin, sən qara yazdın,
Yazdın özgələrə budu ağı niyə?

Mahir həsrət qaldı yara, ağladı,
İncitdi canını yara, ağladı.
İstədi cərrahlar yara, ağladı,
Qatdın qərbətinə budu ağı niyə?!

QAR QARA

Sənə dedim, get şikara, ov gətir,
Demədim ki, tər lan itir, qarqa ara.
Təbiət sirtinə bir nəzər yetir,
Kim görübdü göydən yağa qar qara.

Dərdim artıb, tab eyləmir sər indi,
Dər gülləri, sədrin üstə sər indi.
Bizim yerin havası çox sərindi,
Qalır köhnə qar, qarışır qar qara.

Eşq ucundan yenə tapıb sər əsər,
Can verənə, Mahir, can ver, sərə-sər.
Qocalıqda əl titrəyər, sər əsər,
İstər yaza «qar», yazılar «qar» «qara».

YA DA ƏLİ

Müşgüllüyə düşüb, darda qalanda,
Səsləyərsən ya Məhəmməd, ya da Əli.
Yoxsulluq üz verib, qəmə dalanda,
Adın qalar ya divanə, ya dəli.

Min doqquz yüz altmış doqquz sənə, yaz,
Xoş gəlmədi mana payız, sənə yaz.
Nəsihətədi, gəl mən deyim sənə, yaz,
Dar günündə qohum olmaz yad Əli.

Mahir qəm bəhrində ay üzdü, gəlin!
Dərdü qəm canını ay üzdü, gəlin!
Aləmə nur saçır ay üzdü gəlin,
İnsaf deyil, ona dəyə yad əli.

DİVANİLƏR

GÖZLƏ, GÖZLƏ SƏN

İnsan oğlu, abır, həya,
Arı gözlə, gözlə sən.
Gülşənində dolanmasın
Xarı gözlə, gözlə sən.
İkiüzlüdən kənar dolan,
İnanma yaltaqlara,
Genişlikdə dostam deyər,
Darı gözlə, gözlə sən.

Görən kimi aşırıq olma
Gözəlin camalına.
Öyrən nəsil nacəbətini,
Bələd ol kamalına.
Həvəslənmə ağ buxağa,
Nə yanağın alına;
Aldatmasın qız adına
Qarı, gözlə, gözlə sən.

İnsan möhkəm iradəli,
Düzgün etibar gərək.
İtirməyə mənliyini,
Pozulmaz ilqar gərək.
Hər kəsin özünə layiq
Bir vəfalı yar gərək.
Qul olma dünya malına,
Yarı gözlə, gözlə sən.

Bədxahlara nifrət elə,
Haqqın tərəfində dur.
Məzlumlara rəhmin olsun,
Əsil insanlıq budur.
Şər danışma, böhtan demə,
Nə kimsəyə tələ qur.
Yandırməsın cəsədini,
Narı gözlə, gözlə sən.

Bir məclisə varid oldun,
Öz yerini biləsən.
Layiq deyil ki, mənasız
Danışasan, güləsən.
Halal vara haram qatma,
Halal ruzi dilə sən.
Haram gələr əldən alar
Varı, gözlə, gözlə sən.

DƏRDİN ALIM

Şeirə maraqlısan,
Yazıram al, dərdir alım.
Nə desən sən haqlısan,
Dərin kamal, dərdir alım.
Buxağı büllur kimi,
Mələk misal, dərdir alım.
Hüsnünə mayıl olub
Bu el, mahal, dərdir alım.
Yanağı dağ lalası,
Qaşı hilal, dərdir alım.

Mən necə yazım yaraşa
Sənin hüsnü camalına.

Sən məni gətiribsən
Divanələrin halına.
Məcnundan gözəl sorsalar,
Leyli gələr xəyalına.
Fərhad keçdi canından
Yetə Şirin vüsalına.
Sənanı, Əsli, Kərəmi
Bir yada sal, dərdin alım.

Molla Cuma kimi sənin
İsmi pünhan deyirəm.
Sən mana hər nə desən,
Cavabını «can» deyirəm.
Bir dəfə görüşməyə
Gör neçə qurban deyirəm.
Kərəm et, sən Mahirin
Qeydinə qal, dərdin alım.

MÜXƏMMƏSLƏR

KÖNÜL

Bəs deyilmi, bir bu qədər
Edirsən fəğanı, könül?!
Həyatından şikayət
Eyləmə hər anı, könül!
Bir gün yetirər əhdinə
Səni kərəm kanı, könül!
Bir xaliqin əlindədi,
Cəm dərdin dərmanı, könül!
Hər şeydən əziz saxla,
Lazım olar canı, könül!

Səhər-səhər çıx səhraya,
Al təmiz havada, dolan.
Vermə öz ürək sirrini
Qadına, nə yada, dolan.
Səy elə elmə, biliyə,
Bir də ki, savada, dolan.
Gül olma dünya malına,
Sən bir təmiz ada dolan.
İncik etmə özündən
Qocanı, cavanı, könül!

Al qələmi, öz xəttinlə
Yaz ki, nəsihətədi sənə.
Sən ki, faili-muxtarsan,
Bəs bu minnətədi sənə?
Bu dünyanın xoş səfası
Behiştədi, cənnətədi sənə.
Ən vacib bu dünyada,
Bil ki, səxavətədi sənə.
Səxavətsiz tapmaq olmaz
O gözəl məkanı, könül!
Bu eşq-məhəbbətədi,

Gəl etmə tamaşa belə.
Bir vaxt olacaq ki, özün
Düşəcəksən başa balə.
Daha çox ümid bağlama
Qohuma, qardaşa belə.
Çaşmasın huşun sərdən
Düşəndə savaşa belə.
At getsin birdəfəlik
Bu qəmi-hicranı, könül!

Əvvəl gündən mən fağırın
Qara gəlibdi iqbalı.
Əl çəkib qohumlarım,
Olmadı dərdimdən halı.
Hər iş gəlibdi başıma,
Mən görmüşəm hər mələli.
Həşim bilmir ki, haraya
Gedəcək bu işin dalı.
Lənət de, sən tərək elə
Qəlbindən şeytanı, könül!

KÖÇÜM

Ay fələk, bəsdə kələk,
Mən yazıq ha yana köçüm?
Qoymadın danışaq gülək,
Qaldım yana-yana, köçüm.
Kəc gəlibdi zamana,
Yetişmişəm cana, köçüm.
Özgə ölkədə var, bəlkə,
Etibar insana, köçüm.
Kərəm kanı mən xəstəni
Yetirsin loğmana, köçüm.

Hey çalışdım, yetişmədim
Dosta, nə də ki, düşmana.
Od tutub alışır bədən,
Tüstü qalxır asimana.
İnsan sözü deməlidi
İş bilənə, dərd qanana.
Getsəm fanidən üqbaya,
Nə qalar məndən nişana?

İndi mən anlayıram,
Dolannam əfsana, köçüm.

Bədən xəstə, ruhum çaşqın,
Bilmirəm indi nə yazım.
Yoxdu əhvalım soruşan,
Xoş gəlmir xalqa avazım.
Quruyub çeşmə-bulağım,
Görünmür ördəyim, qazım.
Nə isə, qəbul olmadı
Qurbanım, nəzir-niyazım.
Məcburam səhralara,
Ya da ki, virana köçüm.

Tarix mənə müxənnətdi,
Qəvi düşmən, yağ, yazım.
Sinəmdə hər tərəfli
Var fələyin dağı, yazım.
Cavanlıq həyatımı
Zay edən fərağı yazım.
Yoxdu dərdimin davası,
Budu sözün sağ, yazım.
Bura cəhənnəmdi, Həşim,
Cənnəti-rizvana köçüm.

MƏNİ

Gözəlin tərpanişi
Salır qeyri hala məni.
Qəmzəsi, şux yerişi
Döndərib abdala məni.
Gecələr sübhə kimi

İncidir ah-nalə məni.
Nə ola, bircə dəfə
Gətirə xəyala məni.
Qul kimi satılam,
Kaş, bəyənə, ala məni.

Gözəllərin sultanıdı,
Bunu yaradana şükür.
Dərdimin dərmanıdı,
Yetirib zamana, şükür.
Ağ üzü, şəhla gözü
Nur saçır cahana, şükür.
Gözəlliyi cəm veribdi,
Qadiri-sübhana şükür.
Yetirsin kərəm kamı
O günəş camala məni.

Yanaram pərvanə tək
Gecə-gündüz ataşına.
Yalvarım, daxil düşdüm
Bacısına, qardaşına.
Elə bil, nurdan yaranıb,
Qələm çəkilib qaşına:
Belə gözəl görməmişəm,
Səd afərin naqqaşına!
Mahirəm, bir ilahi
Yetirsin vüsala məni.

AŞIQQ ƏLİ

Aşıq Əli Əşrəf oğlu İmamquliyev 1927-ci ildə Göyçə mahalının Zərzibil (sonralar Zərkənd) kəndində anadan olmuşdur. Aşıq Ələsgərin qardaşı Məşədi Salehin nəvəsidir.

O, kiçik yaşlarından saza-sözə böyük maraq göstərmiş, uzun müddət Aşıq Nəcəfin və Aşıq Talıbın yanında şeyirdlik etmişdir. Aşıqlıq sənətinin sirlərini dərindən mənimsəyən Aşıq Əli el arasında ustad aşıq kimi ad qazanmışdır.

Aşıq Əli özü də, bir ustad aşıq kimi, şeyirdlər yetirmiş, onlara aşıqlıq sənətinin incəliklərini öyrətmişdir. Mahir saz ifaçısı kimi tanınan Aşıq Ədalət Nəsimov məhz Aşıq Əlinin şeyirdlərindəndir.

Aşıq Əlinin ailəsi 1942-ci ildə doğma Göyçədən köçərək Azərbaycanın indiki Goranboy rayonu ərazisinə gəlmiş, burada Qızılhacılı kəndində məskunlaşmış, bir müddətdən sonra isə Naftalan şəhərinə köçmüşdür.

Gənc yaşlarından şeir yazan Aşıq Əli bir çox kamil şeirlər müəllifidir. Adi alver üstündə şərə-böhtana düşərək, bir müddət həbsdə yatan Aşıq Əlinin yaradıcılığında günahsız məhbus ah-naləsi xüsusi yer tutur.

Aşıq Əli 1990-cı il aprelin 23-də Naftalan şəhərində dünyasını dəyişmişdir.

GƏRAYLILAR

AĞRIMA, CANIM, AĞRIMA

Böyük Allahın eşqinə,
Ağrım, canım, ağrım.
İrəhm eylə mana hələ,
Ağrım, canım, ağrım.

Könlüm həzin çalan neydi,
Tutqunlaşıb başım, keydi.
İnsaf, mürvət yaxşı şeydi,
Ağrım, canım, ağrım.

Nə gizlədim, niyə danam,
Az qalırım, oda yanam.
Nə atam var, nə də anam,
Ağrım, canım, ağrım.

Yazılmamış yazım qalır,
Deyilməmiş sözüm qalır,
Körpə oğlum, qızım qalır,
Ağrım, canım, ağrım.

Mənə eləyib zülümü,
Tez-tez göstərmə ölümü.
Gözləyənim var yolumu,
Ağrım, canım, ağrım.

Qış dolanıb, indi yazdı,
Aşırı Əli dərdir yazdı.
Arzu çoxdu, zaman azdı,
Ağrım, canım, ağrım.

BƏS NEYLƏSİN

Bu günümdə nazlı yarım
Ağlamasın, bəs neyləsin?
Qan veribdi yaralarım,
Bağlamasın, bəs neyləsin?

Qürbət elə gedir yarı,
Çox çəkəcək intizarı.
Al yerinə qaraları
Bağlamasın, bəs neyləsin?

Salar Əlinin bəhsini,
Ağlar, çıxarmaz səsini.
Qəm oduna sinəsini
Dağlamasın, bəs neyləsin?

YAXŞILIQ ELƏ DOSTUNA

Yaxşılıq elə dostuna,
Bilməsə də, qoy bilməsin.
Dar günündə üz tut ona,
Gəlməsə də, qoy gəlməsin.

Bu sözümü düşün dərin,
Yadda saxla, var hünərin.
Şad günündə düşmənlərin
Gülməsə də, qoy gülməsin.

Əli, tanı sirdaşını,
Dosta qurban ver başını.
Ağlayanda, göz yaşını
Silməsə də, qoy silməsin.

KƏRƏM KANI

Müşgülə düşübdü işim,
Yetiş dada, kərəm kanı
Neyləyim ki, çatmır əlim
Heç bir zada, kərəm kanı!

Qəza yaranmışa haqdı,
Bir əlacım darıxmaqdı.
Səndən qeyri kömək yoxdu,
Bu dünyada, kərəm kanı!

Doğru yolumdan ki, çaşdım,
Çox çəkmədi, mən dolaşdım.
Xoş günümdən uzaqlaşdım,
Getdi bada, kərəm kanı!

Yolum düşüb uzaqlara,
Bilmirəm, mənzilim hara?
Fikir məni çəkir dara,
Çat imdada, kərəm kanı!

Əliyəm, indi qanıram,
Əməlimdən utanıram.
Gecə-gündüz hey yanıram
Düşüb oda, kərəm kanı!

GÖYÇƏLİYƏM

Əziz dostlar, qulaq asın,
Açıq dərli göyçəliyəm.
Qəniminə bac verməyən
Pur hünərli göyçəliyəm.

Çox möhkəm tökülmüş himi,
Sənətdə saymıram kimi.
Nəcəf veribdi dərsimi,
Dolu sərli göyçəliyəm.

Ulu sənətkarı çoxdu,
Yaranmışdan gözü toxdu.
Sözlərinə qiymət yoxdu,
Ləl-gövhərli göyçəliyəm.

Əliyəm, əhdimə varam,
Öz sözümdə düz ilqaram.
Nəvəsiyəm, sənətkaram,
Ələsgərli göyçəliyəm.

MƏNİM

Nə deyim, nə danışam mən,
Qurtarıbdı sözüm mənim.
Hər yetənə dost deməkdə,
Günahkaram özüm mənim.

Qəmi-möhnət qəddim əydi,
Tutqunlaşıb, başım keydi.
Namərdləri görməyəydi,
Kor olaydı gözüm mənim.

Ürəyimə qüssə dolub,
Ona görə rəngim solub.
Könlüm kimi dustaq olub,
Daha çalmır sazım mənim.

Yenə kəməndə ilişdim,
Hər kəsi tanıdım, seçdim.
Əliyəm, borana düşdüm,
Çox sərt gəldi yazım mənim.

MƏNİM

Ağrıyır bədənim, başım,
Azalıbdı qanım mənim.
Düşmüşəm illər xəstəsi,
Yerdə qalıb yanıfım mənim.

Özüm korladım işimi,
Vurub tökdüm bişmişimi.
Vaxtsiz ağartdı başımı,
Bəd gələn zamanım mənim.

Keçmişim ki, düşür yada,
Alışıb yanırım oda.
Özü yetişsin imdada,
Qadiri-sübhanım mənim.

Küsmüş baxtım çətin, gələ,
Bu da mana azdı hələ.
Axtarıram, keçmir ələ,
İtmiş hər imkanım mənim.

Əliyəm, çox çəkdim cəfa,
Doyunca sürmədim səfa.
Öz əhdinə qıldı vəfa,
Alagöz cananım mənim.

NƏYƏ LAZIM

Ələsgər çox doğru demiş,
Aşiq elsiz nəyə lazım.
Baharın ilk müjdəçisi
Bülbül gülsüz nəyə lazım.

Zamanı dəyişib fələk,
Əsilzadə qalib tək-tək.
Qadın olsa huri, mələk,
Şirin dilsiz nəyə lazım.

Nə axtarmaz, nə də anmaz,
Onu yadına da salmaz.
Qızıl olsa qaşıl almaz,
Şana telsiz nəyə lazım.

Kimsənin dadına yetməz,
Dilək diləsən də tutmaz.
Yalvarsan da, kərəm etməz,
Adam dilsiz nəyə lazım.

Aşiq Əli, səbr eylə, döz,
Dərdin artıb olsa da yüz.
Atalar sözüdü bu söz,
Sona gölsüz nəyə lazım.

OLMASA

Sözlərini söyləmə sən,
Alan xiridar olmasa.
Heç kimsədən əlac yoxdur,
Şahlar şahı yar olmasa.

Vəfalı ol bu dünyada,
Ləkə vurulmasın ada.
İlqar, iman gedər bada,
Namus, qeyrət, ar olmasa.

Aşıq Əli söyləsin, bil,
Dünya bizə qalan deyil.
Fəğan etməz şeyda bülbül,
Gül üstündə xar olmasa.

HƏRDƏN-HƏRDƏN XƏYAL MƏNİ...

Hərdən-hərdən xəyal məni
Yenə çəkir uzaqlara.
Könlüm ziyarət eyləyir
Dolaşdığı oyaqlara.

Dərdü qəmlər qəlbim oydu,
Nə dünyadan gözüm doydu.
Fələk məni həsrət qoydu
Sərin sulu bulaqlara.

Qırılıb qanadım, qolum,
Seyrəkləşib sağu solum.
Bir də düşəcəkmə yolum
Göy çəmənli yaylaqlara?

Kimsə mənim tək solarmı?!
Tökülən bir də dolarmı?
Yazığı gələn olarmı
Mənim tək qəlbi aqlara?!

Aşıq Əli cavanlaşar,
Sevinci qaynayar, daşar.
Şövqə gəlib şeir qoşar,
Yolu düşsə o dağlara.

ŞÜKÜR OLSUN

Azadlığın iyisini
Duydum daha, şükür olsun!
Yerə, göyə, ərşə, kürsə,
Şəmsə, maha şükür olsun!

Sirlər ürəkdə xəlvətədi,
Haqqın özü ədalətədi.
Həm əymişdi, həm düzəltdi,
Hər sabaha şükür olsun!

Belə ağa görməmişəm,
Zikr etməkdir mənim peşəm.
Bir adı Şahi-Qəşəmsən,
Yadullahə şükür olsun!

Əgər düşüb yansam oda,
Sığınmışam minbir ada.
Nəzər salsa, çatan dada,
Qibləgaha şükür olsun!

Üz çevirib getsən hara,
Əli, sığın girdigara.
Ondan başqa yoxdu çara,
Bir allaha şükür olsun!

AY HƏKİM

Ağlı az olanın günü gün olmaz,
Günahkaram mənim özüm, ay həkim!
İstəyirəm qələm alıb əlimə,
Dərdimi mən sizə yazım, ay həkim!

İxtiyarım yoxdu, onu qanıram,
Bəlalı canımdan çox usanıram.
On beş gündür, qızdırmadan yanıram,
Özün söylə, necə dözümlü, ay həkim!?

Baxtınızda külli-ixtiyar olsun,
Şəfalı əliniz daim var olsun.
Şahlar şahı özü sizə yar olsun,
Eşidilsin bu avazım, ay həkim!

Gödəldib dilimi bax bu dar zindan,
Məni məhv eylədi bivəfa zaman.
Sənin şərəfinə deyərdim dastan,
Əlimdə olsaydı sazım, ay həkim!

Gör mən nələr əkdim, bitdi, nə dərdim?
Əliyəm, ayrılıq, möhnət becərdim.
Olmazdı fikirim, nə də ki, dərdim,
Yadigar qalsaydı sözüm, ay həkim!

ASTA-ASTA

Əməlin dünyada yadigar qalar,
Əgər qoyubsansa iz asta-asta.
Uzaq yaxınlaşar, iki üç olar,
Daha gücdən düşər diz asta-asta.

Hər kəsin işini haqq özü görür,
Dayanmır zamana, karvanın sürür.
Ürəyin hökmünə dil cavab verir,
Düzülür qatara söz asta-asta.

Könlümün şəhrini etdi virana,
Üzümə bəd gələn çərxi-zamana.
Bu qəmi-möhnətə, belə hicrana,
Aşiq Əli, dayan, döz asta-asta.

BİLMİRƏM NİYƏ

Könülsüz işləyir əlimdə qələm,
Ürəyim darıxır, bilmirəm niyə,
Dörd ilə yaxındı, dərdə düşmüşəm,
Canım oda yanır, bilmirəm niyə?

Könlümün gəmissi qərq olub lile,
Yaş axır gözümünə hey gilə-gilə.
İşi çərxi-fələk salıb müşkülə,
Dünya kəc dolanır, bilmirəm niyə?

Əliyəm, dərdimə kim olar şərik?
Qohum-qardaş yad olubdu üstəlik.
Kəsilmir umudum mənim hələlik,
Bu, yerində qalır, bilmirəm niyə?

QƏRİBLİK

Yetiş dada, usta Kərim, amandı,
Eyləyib günümü qara qəriblik.
Ha yana baxıram, yoxdu bir kəsim,
Məni salıb ahu zara qəriblik.

Ovçu gözümlə hey axtarır maralı,
Bu sınıq könlümü alsın, yar alı.
Qohumdan, qardaşdan, eldən aralı,
Çəkirmənliyimi də qəriblik.

Haqlı-haqsız, nəşə, çəkirmən cəza,
Əl çəkmir yaxımdan, tutubdur qəza.
Ciyərparam olan oğula, qıza,
Bir də həsrət qoyub yara qəriblik.

Hanı el şənliyi, toyu, busatı?!
Cavanlar minərdi, çapardı atı.
İtirdim əlimdən mən bu həyatı,
Bilmirəm ki, getdi hara, qəriblik!

Aşıq Əli, sığın pərvərdigara,
Bəlkə də, dərdinə eyləyə çara.
Üz tutub mən gedim hansı diyara?
Məni edib baxtı qara qəriblik.

YERİNDƏDİ

Vəfasız deyiləm, nazlı mələyim,
Mən sənə verdiyim söz yerindədi.
Səndən ayrılalı üzüm gülməyib,
Özgəyə baxmayıb, göz yerindədi.

Hansı səmtə, hara düşsə güzarım,
Çıxmırsan yadımdan, a nazlı yarım!
Səninlə etdiyim əhdim, ilqarım,
Bir ara qəlbimi, öz yerindədi.

Havadarın olsun qadiri-sübhan!
Ay gözləri yolda, halı pərişan.
Səni öz canı tək çox sevən canan,
Aşiq Əli, səbr et, döz, yerindədi.

NECƏSƏN?

Nə müddətədi, həsrətini çəkirəm,
Bir namə yaz, görüm nə var, necəsən?
Gecə-gündüz qanlı yaşlar tökürəm,
Xəbər göndər, a nazlı yar, necəsən?

Bağışla, olubsa əgər günahım,
Sənsiz asimana uçalıb ahım.
Ey Məkkəm, Mədinəm – ey qibləgahım,
Məndə yoxdu səbrü qərar, necəsən?

Görüm, qüسسə, kədər sənən yad olsun,
Ləbin şirin, dəhanında dad olsun.
Əhvalımı soruş, qəlbim şad olsun,
Məni qoyma gəl intizar, necəsən?

Atıbsan sinəmə elə sən oxu,
Nə bilirsən, onu elə sən oxu,
Oxu sözlərimi elə, sən oxu,
Arifdir dərdimi qanar, necəsən?

İnsafsız, mürvətsiz bu çərxi-fələk,
Qoymadı doyunca şad olaq, gülək.
Aşiq Əli deyər, a nazlı mələk,
Ləbi püstə, sinəsi qar, necəsən?

NİYƏ

Yersiz sayma, sualıma cavab ver,
Məndən inciyirsən, küsürsən, niyə?
Mənim əlacım yox, nə çarə edim,
Sən də ki, tərsinə əsirsən, niyə?

Bircə xəyalım var, ürəyimdədi,
Məşəl kimi yanar, ürəyimdədi.
İnanmırsan gəl yar, ürəyimdədi,
Bilmirəm, sən kimə əsirsən, niyə?

Gəl Aşıq Əlini salma nəzərdən,
Sana qurban olum, ay mina gərdən!
Özün öz əhdini unudub hərdən
Mənimlə ülfəti kəsirsən, niyə?

SƏNSİZ YAMAN DARIXDIM

Üç ay on gün keçdi, görüşümüzdən,
Sənsizlədim, sənsiz yaman darıxdım.
Müştərisiz qalan dəyirman kimi
Dənsizlədim, sənsiz yaman darıxdım.

Sırlər agahdı qadir-sübhana,
And içirəm haqqa, dinə, ərkana.
Bu aləmdə dönüb şeyx Sənana,
Dinsizlədim, sənsiz yaman darıxdım.

Əliyəm, ox oldum namərd yayında,
Mürvət olmaz nanəcibdə, xayında.
İsinə bilmədim bu yay ayında,
Günsüzlədim, sənsiz yaman darıxdım.

TƏCNİS

YARA MƏN

Bivəfa nainsaf, ay zalım dünya,
Səndən aldım çox sağalmaz yara mən.
Mənim ahu-naləm ərşə dayanar,
Xeyir görməz ləblərindən, yar, əmən.

Yaxşı canı gərəkdir ki, can ana,
Xəstə sızıldayar, deyər: «can, ana!»
Bu gündə ki, əlim çatdı canana,
Şükür haqqa, gərək oldum yara mən.

Naşı bağban gülü bağdan dərdimi?
Aşiq Əli, o görünən dərdimi?
Ürəyimdən atmaq üçün dərdimi
Sığınmışam böyük olan yara mən.

DİVANİLƏR

BU GÜNDƏ

Bir nəzər sal, şahlar şahı,
Yetiş dada bu gündə.
İrəhm eylə mən fağıra,
Çat imdada bu gündə.
Qürbət eldə fikir məni
Üzüb, əldən salıbdı.
Ömrüm hicranlar qoynunda
Gedir bada bu gündə.

Vətənimdən cida düşdüm,
Necə dözüm bu dərdə.
Tab gətirmir canım canda,
Yoxdu sözüm bu dərdə.
Kərəm kanı bir səbir ver,
Dözüm özüm bu dərdə.
Sidqi-dilnən sığınmışam
Minbir ada bu gündə.

Yaxşılardan bu dünyada
Gərək olmasın nəsi.
Alçaqların, namərdlərin
Görüm, kəsilsin səsi.
Zaman elə dəyişib ki,
Seçmək olmur heç kəsi.
Sirr vermək çox çətinləşib
Dosta, yada bu gündə.

Haqq sirrini başa düşməz
Hər yaranmış, hər insan.
Geri qaytarmaq çətindi,
Nə yazılıb binadan.
Ax, nə deyim bu gərdişə,
Əzab çəkir dərddanan.
Az-az dəyir gözə, qardaş,
Halalzada bu gündə.

Bu halımdan yox bir kəsin,
Bilirəm ki, xəbəri.
Düşünəndə az qalırım,
Olum dəli, sərsəri.
Aşiq Əli gecə-gündüz

Gözəl keçən günləri
Sızıldayıb qəmli-qəmli
Salır yada bu gündə.

ƏCƏM QIZI

Mən yanırım eşq oduna,
Sən də yan, əcəm qızı!
Söyləyirəm mətləbimi,
Eşit, qan, əcəm qızı!
Mən ki, səndən dönməyəcəm,
Əgər sən məndən dönsən,
Qənim olsun sənə ilqar,
O iman əcəm qızı!

Göz görəndə gül camalı,
Ürək alışır nara.
A bimürvət, insafa gəl,
Bu gündə yetiş kara.
Çərxi-fələyin sitəmi
Günümü edib qara.
İrəhm eylə, sən dərdimə
Ol dərman, əcəm qızı!

Axı, bizəmi qalıbdı
Dünyanın qəhri-qəmi?!
Səfa sürək, gün keçirək,
Ol Əlinin həmdəmi.
Zaman ötər, yaş çoxalar,
Gedər cavanlıq dəmi.
Bil ki, bir ələ düşməz
Bu dövran, əcəm qızı!

MÜXƏMMƏS

GƏLMƏDİN

Ay nainsaf, sən söz verdin
Düzgün ilqara gəlmədin.
Həsretinən gözlərimi
Dikdim yollara, gəlmədin.
Nazu-qəmzən yazıq canım
Yandırdı nara, gəlmədin.
Sözünün yalan olduğu
Çıxdı aşkara, gəlmədin.

Nazlı mələk, kaş ki, sən
Verdiyən söz düz olaydı.
Aralıqda etibarın,
Sədaqətin yüz olaydı.
Bütün ürəklər insana
Açıq, üzbəüz olaydı.
Onda bilərdin ki, kimlər
Oldu bikara, gəlmədin.

Aşiq Əli sevir səni,
Necə xəstə nar arzular.
Məhəbbəti bilən adam
Nə dövlət, nə var arzular.
Leyli-nahar mənim könlüm
Sənin kimi yar arzular.
Mən bilmədim niyyətini,
Sən bir qərara gəlmədin.

DEYİŞMƏLƏR

SALAHLI PAŞA İLƏ DEYİŞMƏ

Salahlı Paşa

Aşıq Əli, özün yaxşı bilirsən,
Dostun dost yolunda cəfası vardır.
Sənin hər dərdinə şərik oluram,
Hər dərdin sonradan şəfası vardır.

Aşıq Əli

Dinlə, bir-bir deyim, qardaşım Paşa,
Sənlə dostluğumun binası vardır.
İnsanlıq, sədaqət, ilqar, etibar –
Bu dörd sözün sizdə mayası vardır.

Salahlı Paşa

Ayrıla bilmirəm səndən bir anlıq,
Dostun nökrüyəm, axtarmam xanlıq.
Hər şeydən üstündür səndə insanlıq,
Duyuram, qəlbində səfası vardır.

Aşıq Əli

Kamil xirdarısın şeirin, sənətin,
Arzum var, günbəgün artsın hörmətin.
Qəlbində yurd salan saf məhəbbətin
Günəş kimi parlaq ziyası vardır.

Salahlı Paşa

İstərəm, xoş olsun baharın, yazın,
Ucalsın göylərə gözəl avazın.
Məni xəndan edib çaldığın sazın,
Eli heyran edən havası vardır.

Aşıq Əli

Həqiqi dost üçün qoyarsan canın,
Öluncə pozulmaz əhdin, peymanın.
Təmizdir ürəyin, safdır vicdanın,
Qəlbinin çox təmiz aynası vardır.

Salahlı Paşa

Çoxları dostluğu eləmiş üzdən,
Mən səni seçmişəm əllidən, yüzdən.
Dost olanlar indi dərs alsın bizdən,
Desinlər bir-birənə vəfası vardır.

Aşıq Əli

Ellər aşiqiyəm, qəlbim təmizdi,
İnsanlıq hər şeydən mənə əzizdi.
Hər cəfaya dözmək adətimizi,
Dostluğun belə bir qaydası vardır.

Salahlı Paşa

Namərd pis işindən daim baş əyər,
Mərdin mərdlik işi yüz minə dəyər.
Paşanı imtahan eyləsən əgər,
Dostun hər dərdinə davası vardır.

Aşıq Əli

Yüz qovğaya düşsə Əlinin başı,
Sönməz ürəyindən dostun ataşı.
Onun sizi kimi əziz qardaşı,
Bir də Əli kimi ağası vardır.

UĞURLU SALMANLA DEYİŞMƏ

Uğurlu Salman

Beş gün müsafirəm fani dünyada,
Aza şükr eyləyib, çoxu görmüşəm.
«Ürəyimdə yüz dərmanatsız yaram var»,
Kitab tək varaqla, oxu, görmüşəm.

Aşıq Əli

Qulaq as sözümə, qardaşım Salman,
Mənim tək ağlayan çoxu görmüşəm.
Bivəfa dünyanın, zalım fələyin,
Hey dəyib sinəmə oxu, görmüşəm.

Uğurlu Salman

Namərdin işidi məni incidən,
Varlığımı üzən, qəlbimi didən.
Varına qıymayıb hər dilənçidən
Sədaqə istəyən «toxu» görmüşəm.

Aşıq Əli

Köç qayıdıb, axsaqlar da sazalıb,
Səksən yaşındadı, cavan qız alıb.
Namərdlik çoxalıb, mərdlik azalıb,
Nə deyim, gözümünən axı görmüşəm.

Uğurlu Salman

Salman, ömrün başa yetdi, bilmədin,
Xoş günlərin gəlib ötdü, bilmədin.
Necə gəldi, necə getdi, bilmədin,
Elə bil, yatmışdım, yuxu görmüşəm.

Aşıq Əli

Əliyəm sözümü deyirəm qəti,
Namərdin həmişə budur adəti:
Birinə etdiyi xətir-hörməti
Axırda başına qaxı görmüşəm.

İSMİXAN

İsmixan Müseyib oğlu Məmmədov Aşıq Ələsgərin qardaşı Məşədi Salehin nəvəsidir. O, 1930-cü ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində dünyaya gəlib. İsmixan hələ gənc yaşlarından şeir yazmağa başlamışdır.

İsmixan doğulub boya-başa çatdığı yerləri, min büsatlı daşları unuda bilmir. Bahar vaxtı güllərini dərdiyi dağlara borcludur, ona tərif yazmalıdır, çünki o, dağların ozanıdır. Şair yazır:

Güllərini bahar çağı,
Üzəniyəm bu dağların.
Tərtibini inci kimi
Düzəniyəm bu dağların.

Dumanları yara-yara,
Əlim çatır buludlara,
Səsim düşüb uzaqlara,
Ozaniyəm bu dağların.

Şairin «əs, başına dönüm sənin» gəraylısı da bu şeirlə səsləşir. Müəllif burada da yurduna, yuvasına olan məhəbbətini göstərir.

Gətir vətən havasını,
Dərdlərimin davasını.
Könül istər obasını,
Əs, başına dönüm sən!

İsmixan yaradıcılığında sevgi, məhəbbət şeirləri özünəməxsus yer tutur. Şeirin «Allah, Allah», «Qurban olum», «Yasəmənim bilməz səbir», «Gözüm qaldı» kimi şeirləri bu

qəbildəndir. Müəllif sevdiyi mələyi belə təsvir edir:

Bu biçimdə olmaz mələk,
Rəvayətdir, allah, allah!
Can nə şeydir, əsirgəmək,
Cinayətdir, allah, allah.

Şair sevgilisini «ipək saçları qucaq-qucaq», «təzə açılmış gül», «al yanaqlı» kimi təsvir edir. Müəllif eyni zamanda bu şeirdə («Gözüm qaldı») maraqlı, yaddaqalan əlvan bir lövhə yaratmışdır:

Öpüb telin qarasını,
Meh dağıtdı sırasını
Örtdü üzün parasını,
Parasında gözüm qaldı.

İsmixan burada mehın sevgilisini qara saçlarının sırasını dağıtdığına görə onun saçlarının üzümün bir hissəsini ötdüyündən üzünün parasının göründüyünü ustalıqla yaratmışdır.

Şairin maraqlı şeirlərindən biri də «Bir tərəfdə» adlı qoşmasıdır. Şerdə əksikliklər – xeyir-şər qarşılığı böyük ustalıqla verilmiş, bu əksikliklərin bir vəhdətdə olduğu göstərilməklə dünyada xeyirlə şərin bərabər var olduğunu xatırladılmışdır. İndii həmin qoşmaya diqqət yetirək:

Dünya başdan-başa yarış meydanı,
Şahmat bir tərəfdə, nərd bir tərəfdə.
Alçaq adamlarda etibar hanı?!
Didir bir-birini dördbir tərəfdə.

Bu torpaqda qızıl da var, misdə var,
Əbsus, əbsus, yaxşı da var, pis də var.

Dərman saxla, çox sağalmaz xəstə var.
Loğman bir tərəfdə, dərd bir tərəfdə.

Kimi pay paylayır, kim alır nəzir,
Biri haqq bağırır, biri sər gəzir.
Çəsmə kənarında durur müntəzir,
Quzu bir tərəfdə, qurd bir tərəfdə.

İsmixan dünyada aşmaz həddini,
Gözlər ədəbini, keçməz səddini.
Gah əyilir, gah düzəldir qəddini,
Namərd bir tərəfdə, mərd bir tərəfdə.

Şeirdə qeyd edilən antonimlər (qızıl, mis; yaxşı, pis; dərman, xəstə; loğman, dərd; pay, nəzir; haqq, sərd; quzu, qurd; əyilmək, düzəlmək; namərd, mərd) onun bədiiliyini qüvvətləndirsə də, müəllif bununla xeyir-şər dualizminin qoşalığının dünyada daim mövcudluğunun təbiət qanunu olduğunu insanların diqqətinə çatdırmağı unutmamışdır. Şairin «Xoşdu» qoşması başdan belə vətənə, məhəbbətə, yurd sevgisiylə doludur. Müəllif bu şeirdə öz elinin, obasının doğmalığını, eyni zamanda uzaq ellərin şəfasından dağların havasının xoş olduğunu, ellərin bayram libası geyinməsi ni dilə gətirir, hər kasıbın komasının özünə isti olması, hər quşun tikdiyi yuvasının ona xoş gəldiyini özünəməxsus boyalarla verir:

Cənnət olsa qürbət oba, yad diyar,
Könlünə öz eli, obası xoşdu.
Səfalı yer çoxdu uzaq ellərdə,
Mənə bu dağların havası xoşdur.

Elnən geyinirəm bayram libası,
Elnən keçirirəm şənliyi, yası.

İstidi hər kəsin kasıb koması,
Hər quşun tikdiyi yuvası xoşdu.

Ağrılar qəlbimi didsə də pünhan,
İsmixanam, sırım etməyəm bəyan.
Yad elin can verən cərrahlarından,
Nənənin məlhəmi, davası xoşdu.

İsmixanın təcisləri, cığalı təcisləri onun qabil sənətkar olduğunu göstərməklə bərabər, müəllifin dilimizin incəliklərinə bələdliyini də təsdiqləyir. Müəllif bir təcisində («Bir aya söylə») məşuqundan şikayətlənir. O, ona xitabən deyir ki, səninlə ilqar eləyəndə vədəni bir aya verdik, ama aradan il keçdi. Sən verdiyin vəddə – sözü əməl etmədin. Dərdini demədiyindən bu dostluqdan könül doyub yazmadı. Çünki mən çox sevsəm də, sən az sevdin. Müəllif yarım dərşini az alanlara bənzədir:

Bir insan ki, dərşin ala yarım, az,
Zikr ed bilərmi bir ayə, söylə.

Şair şeirin möhürbəndində yarına eşq bəhrinin dərdin-dayaz deyil, özünəməxsusluğunu, yay, payız, yaz fəsillərində dərd çəkib ağlamamağı tövsiyə edir. Qışda aya baxıb ərzi-halını ona söyləməyi tapşırır:

İsmixan de, nə şərh elə, nə də yaz,
Eşqin bəhri nə dərinde, nə dayaz.
Nə yay dərd çək, payız ağla, nə də yaz,
Hərdən ərzi-halın bir aya söylə.

İsmixanın «Qədd əyər» adlı cığalı təcisi də maraqlıdır. Şair şeirin birinci bəndində yaxşı arvadla pis arvadı müqayisə edib, üstünlüyü yaxşıya verir: o əri yaxşı saxla-

yır, pis arvad «qədd əyir». Müəllif həm də III misradadır («Bir yaxşıya qurban olsun min yaman»). Yaxşının yaxşı sifətini xeyli qabardıb sonuncu misrada onu ərə, mərdə qiymadığını, onu dərdə düşməyə qoymadığını ümumiləşdirmişdir.

Yaxşı arvad yaxşı saxlar kişini,
Yaman arvad saç ağardar, qədd əyər.
Yox aşiq, qəddim əyər,
Mərd qoymaz qəddim əyə ər.
Dostum yaxşı sədası,
Düşmənin qəddim əyər.
Bir yaxşıya qurban olsun min yaman,
Yaxşı qiymaz, dərdə düşə qəddə əyə ər.

Şairin «Yaxşı yada mən», «Nə dara məni», «Əndəndi» kimi şeirləri orijinal cinasları, deyim tərzini, ləngərli misralarıyla adamı özünə çəkir. Müəllifin istedadından, təcrübəli şair kimi geniş söz ehtiyatını, poetik imkanlarını özündə əks etdirir. İsmixan bu qəbil şeirlərinin birində («Nəndəndi») bir ürəkdə (əslində öz ürəyini də nəzərdə tutur) üç sevginin bərqərar olduğunu söyləyərək bunlardan ikisini (qardaş, övlad) açıqlasa da birini söyləmir, ancaq şeirin cığasında bu suala da «könül sevən dünyada bir dənədir, bir dənə» şəklində savab verir:

Üç sevgi var bir ürəkdə bir dənə,
Bir qardaşı, bir övladı, bir də nə?
Mən aşığam bir dənə,
Səkkın olar birdən ə!
Könül sevən dünyada
Bir dənədir, bir dənə.

Könül quşu müştəq olub bir dənə,
Nə acıdı, nə şirindi, nə dəndi.

Bizə elə gəlir ki, İsmixanın ədəbi irsi, şeirləri gələcəkdə və tədqiqata cəlb ediləcək, onun yaradıcılığı haqqında yeni-yeni axtarışlar aparılacaqdır.

GƏRAYLILAR

ALLAH, ALLAH

Bu biçimdə olmaz mələk,
Rəvayətdir, allah, allah!
Can nə şeydir, əsirgəmək
Cinayətdir, allah, allah!

Sızıldayan bir simdir o,
Sehirləndim, tilsimdir o.
Bu hüsn ilə hər kimdir o,
Qiyamətdir allah, allah!

O gözlərdə sönüb qalmış,
Bir dastana dönüb qalmış.
Məhəbbətdən donub qalmış,
Hekayətdir allah, allah!

O da soyuq, mən də soyuq,
Bağrım olur oyuq-oyuq.
Baxışlardan düşdüm duyuyq,
Şikayətdir allah, allah!

BU DAĞLARIN

Güllərini bahar çağı
Üzəniyəm bu dağların.
Tərifini inci kimi,
Düzəniyəm bu dağların.

Dumanları yara, yara,
Əlim çatır buludlara.
Səsim düşür uzaqlara,
Ozaniyəm bu dağların.

Obalarda qonaq qalıb,
Qayalarda yuva salıb.
Dövrəsində qanad çalıb,
Süzəniyəm bu dağların.

Nəfəsim od, sinəm sipər,
Əlim qabar, alnımda tər.
Düşməni birər-birər,
Əzəniyəm bu dağların.

Dərələri gəzə-gəzə,
Çəsmələrdən içib məzə,
İsmixanam, təzə-təzə,
Yazaniyəm bu dağların.

QURBAN OLUM

O titrəyən dodaqların,
Həsretinə qurban olum!
Həyat verən nəfəsinin,
Şəfqətinə qurban olum!

Gözümə dəyəcək surətin,
Dinmək mənə olur çətin.
Dili bağlı məhəbbətin,
Hikmətinə qurban olum!

Ulduz kimi axışının,
Şimşək kimi çaxışının,
Baxışımla baxışının,
Söhbətinə qurban olum!

Şöhrətişən diləyimin,
Qüvvətişən biləyimin.
Ürəyinlə ürəyimin,
Vəhdətinə qurban olum!

Sonasisən bizim gölün,
Qönçəsisən bizim gülün.
Bu könüllə o könülün,
Ülfətinə qurban olum.

O bəxtimin əzəlinin,
O söhbəti məzəlinin,
Azərbaycan gözəlinin,
İsmətinə qurban olum!

ƏS, BAŞINA DÖNÜM SƏNİN

Savalandan əsən külək,
Əs, başına dönüm sənini!
Saçlarıma əlini çək,
Əs, başına dönüm sənini!

Gətir vətən havasını,
Dərdlərimin davasını.
Könlüm istər obasını,
Əs, başına dönüm sənini!

Yadlar bizi çapdı, çaldı,
Araz coşdu, haray saldı.
Vüsal hansı günə qaldı
Bəs, başına dönüm sənini!
Əs, başına dönüm sənini!

YASƏMƏNİM BİLMƏZ SƏBİR

Yasəmənim bilməz səbir,
Gəlməz amana, amana.
Oxlarını çəkib bir-bir
Qoyar kamana, kamana.

Dedim, bəlkə, göydən enə,
Od-alovu bir az sönə.
İnadından, bəlkə, dönə,
Düşdüm, gümana, gümana.

Gözlər öpdü gözlərini,
İçdim şirin sözlərini.
Gördüm yanar üzlərini,
Gəldim imana, imana.

Bir gün yenə dəydi ara,
Könül sındı, olmaz çara.
Tüstüm çıxdı buludlara,
Döndüm dumana, dumana.

İsmixanam, oldum ozan,
Gun tək açsın möhüb düzən.
Yarımasın əhdi pozan,
Lənət yamana, yamana!

GÖZÜM QALDI

Aman allah, gözlərə bax,
Qarasında gözüm qaldı.
İpək saçlar qucaq-qucaq,
Sırasında gözüm qaldı.

O bir güldür, açıb təzə,
Al yanaqlar bənzər közə,
Kirpikləri düşüb üzə,
Arasında gözüm qaldı.

Öpüb telin qarasını,
Meh dağıtdı sırasını,
Örtdü üzün parasını,
Parasında gözüm qaldı.

Çox yalvardım qəlbi daşa,
Arzularım çıxdı boşa.
Çənə üstə xallar qoşa,
Orasında gözüm qaldı.

İsmixandan aralandı,
Sandım qəlbim paralandı.
Baxışımnan yaralandı,
Yarasında gözüm qaldı.

O DAĞLARDA

Aşıq Hüseyn Cavana

Zirvələri alıb duman,
O dağlarda, o dağlarda.
Şimşək çaxır zaman-zaman,
O dağlarda, o dağlarda.

Üfüqləri əngin-əngin,
Pənbə bulub əlvan, rəngin.
Çəmən, çayır olar zəngin,
O dağlarda, o dağlarda.

Göy kişniyə, bulud ağlar,
Tər çiçəklər qönçə bağlar.
Şəlalələr coşar, çağlar,
O dağlarda, o dağlarda.

Könül bizim, ürək bizim,
Arzu bizim, dilək bizim.
Yarpaq bizim, çiçək bizim,
O dağlarda, o dağlarda.

Koroğlunun qalası var,
Xətəinin balası var.
Xançobanın nalası var,
O dağlarda, o dağlarda.

SAZIMIZDA, SÖZÜMÜZDƏ

Yurdumuzun şöhrəti var,
Sazımızda, sözümüzdə.

Dədələrin qeyrəti var,
Sazımızda, sözümüzdə.

Qırat kişnər, meydan açar,
Misri qılınc alov saçar,
Koroğlunun cürəti var,
Sazımızda, sözümüzdə.

Xətəilər uca dağlar,
Qurbanilər coşar, çağlar,
Ələsgərin qüdrəti var,
Sazımızda, sözümüzdə.

Neçə aşiq peyman bağlar,
Kərəm ağlar, Əsli ağlar.
Leyli-Məcnun ülfəti var,
Sazımızda, sözümüzdə.

Savalanın zirvəsi qar,
Ətəyindən keçər yollar.
İsmixanın həsrəti var,
Sazımızda, sözümüzdə.

SİNƏMDƏ

Vətən eşqi, el havası
Var sinəmdə, var sinəmdə.
Şaxələnb əzəl gündən,
Kök atıbdır ar sinəmdə.

Xəyal şirin, gecə gödək,
Minbir arzu, minbir dilək.

Ağ köpüklü şəlalə tək
Axır, olur can sinəmdə.

Üz verəndə qüssə, kədər,
Cəsarətlə köysünü gər.
Məhəbbət var dağlar qədər
Bu balaca, dar sinəmdə.

QOŞMALAR

BİR TƏRƏFDƏ

Dünya başdan-başa yarış meydanı,
Şahmat bir tərəfdə, nərd bir tərəfdə.
Alçaq adamlarda etibar hanı?!
Didir bir-birini dörd bir tərəfdə.

Bu torpaqda qızıl da var, mis də var,
Əfsus, əfsus, yaxşı da var, pis də var.
Dərman çoxsa, çox sağalmaz xəstə var,
Loğman bir tərəfdə, dərd tərəfdə.

Kimi pay paylayır, kim alır nəzir,
Biri haqq bağırır, biri şər gəzir.
Çeşmə kənarında durur müntəzir,
Quzu bir tərəfdə, qurd bir tərəfdə.

İsmixan dünyada aşmaz həddini,
Gözlər ədəbini, keçməz səddini.
Gah əyilir, gah güzəldir qəddini,
Namərd bir tərəfdə, mərd bir tərəfdə.

GƏZDİRİR

İnsan var, aləmdə gəzib dolanır,
Var onu bir dərddə salan, gəzdirir.
İnsan var, kökləyib eşqin sazını,
Arayıb axtarır çalan, gəzdirir.

İnsan var, görəndə xoş gələr sana,
Bir gün yoldaş olsan, doyarsan cana.
Ömrünü həsr edir şərə, böhtana,
Qoynunda yatağan ilan gəzdirir.

İnsan da var, bağban deyil, bar anır,
Milçək kimi süfrələrə daranır.
Kimi başda görsə ona yaranır,
Gündə bir ulağa palan gəzdirir.

İnsan var, məhrumdu hissə, duyğuya,
Satır varlığını bir içim suya.
Güclülər yanında dönür quzuya,
Şahidli, sübutlu yalan gəzdirir.

Dostlar çəkər İsmixanın bəhsini,
Yaşadar qəlbində könlüm səsini.
Qorxma, mən öləndə qəm şələsini,
Görərsən, yerimdə qalan gəzdirir.

GƏLMİŞƏM

Mənzil uzaq, könül yaxın, qəlb yaxın,
Qardaşlığın sorağına gəlmişəm.
Müqəddəsdir dədələrin məskəni,
Üz sürtməyə torpağına gəlmişəm.

Ellər məni peymanımda sınısın,
Dönük çıxsam, tənə vursun, qınasın.
Hansı oğul yada salmaz anasın,
Qızınmağa qucağına gəlmişəm.

Kəpəzə bax, göydən uca başı var,
Göy gölqədər gözlərinin yaşı var.
Çinarların dünya boyda yaşı var,
Bir quş olub, budağına gəlmişəm.

Hər kişiyə mərhəm olar kimsəsi,
Şirin olar vətən səsi, el səsi.
Kəbəm, qibləm Nizaminin türbəsi,
Baş qoymağa ayağına gəlmişəm.

İsmixanam, qurbanıyam dillərin,
Saçlarımda naxışı var illərin.
Ələsgərə ilham verən ellərin,
Xoş gününə, növrağına gəlmişəm.

OLSA DA

Əhdə sədaqətdə tapılmaz mən tək,
Dönüb olmasa da, dönüm olsa da.
Dostluq müqəddəsdir, qoruyum gərək,
Mənim olmasa da, mənim olsa da.

Adi bir baxışdan anlaram himi,
Min mahnı bəstələr könlümün simi.
Çaxcağım çıqqıldar dəyirman kimi,
Dənim olmasa da, dənim olsa da.

Ellər ürəyimdir, neçə ki, sağam,
Onun sayəsində damağı çağam.
Başı buludlara dəyən bir dağam,
Çənim olmasa da, çənim olsa da.

Öz yurdunda toy eləmək, ac olmaq
El içində təmiz adla qocalmaq.
Nə yaxşıdır zirvələrə ucalmaq,
Enim olmasa da, enim olsa da.

İsmixanın coşub-daşır ürəyi,
Yaxşı dostdur yaman günün gərəyi.
Nankor ayaqlayar duzu, çörəyi,
Qənim olmasa da, qənim olsa da.

ORDADI

Aşıq Əmrah Gülməmmədova

Ay aşığı, çal oxu, susma, sən allah,
Ölərəm, amandı, canım ordadı.
O simlərdə neçə ürək döyünür,
Minbir dərdə bir dərmanım ordadı.

Dədəmiz Qorquddan qalib yadigar,
Dərdli aşıqlərin ah-naləsi var.
Orda Səhnəbanı şivən qoparar,
Ələsgər tək gövhər kanım ordadı.

Yenə dərd qalandı dərdlərim üstə,
Məcnun faciəli, haqqa pabəstə,
O kama yetməyən qərib Növrəstə
İtgin düşən din-imanım ordadı.

Dilqəmə qasiddi səba yelləri,
Axdı gözlərindən bahar selləri.
Ərşə bülənd oldu alov dilləri,
Yanıq Kərəm, Əsli xanım ordadı.

Məcəzi de, ustadımız həngi de,
Bəlkə, mənim könlüm odu səngidi.
Xətəidən, Koroğludan cəngi de,
Neçə-neçə qəhrəmanım ordadı.

Eşq əlindən divanəsər olmuşam,
Hicran girdabında itər olmuşam,
Sənandan, Məcnundan betər olmuşam,
İsmixanam, İsmixanım ordadı.

ÖZ YERİ

Demə fəsillərin qışı yamandı,
Qışın öz yeri var, yazın öz yeri.
Qəmli gündə həmdəmimiz kamandı,
Tarın öz yeri var, sazın öz yeri.

Abad sevməz, bayquş yaşar viranda,
İblis oynar dosta kələk quranda.
Düşmənin gözündən sərrast vuranda,
Odun öz yeri var, közün öz yeri.

Həm quş, həmi siçan yarasalardı,
Zirvədə qartaldı, yamacda sardı.
Cahanda aslan da, tülkü də vardı.
Bülbülün öz yeri var, qazın öz yeri.

Elə dost bul, məlhəm olsun ağrına,
Nə yağır ol, nə dəysinlər yağrına.
Dünyanı dörd əlli basma bağrına,
Çoxun öz yeri var, azın öz yeri.

İsmixan dostları anar qəlbində,
Tənə söz yarası qanar qəlbində.
Aqıl baxsa görər, yanar qəlbində,
Oxun öz yeri var, sözün öz yeri.

XAIN XOFLU OLAR

Xain xoflu olar, oğru şübhəli,
Xəfgir adam kölgəsindən xəflənər.
Xəbis adam xanənişin dolanar,
Künc-bucaqda nəm çürüdər, kiflənər.

Yelbeyini arvad sözü uçurar,
Ağzıboşlar sirr saxlamaz, qaçırar.
Doğru kəslər sadə həyat keçirər,
Təmiz addan hörmət tapar, nəflənər.

Tamahkarın ha söz gəlsin üzünə,
Qəpik versən, dürtüsdürər gözünə.
Qarınqulu korluq verməz özünə,
Nisyə içər, iki dəfə keflənər.

İsmixan çox görüb avam-naşını,
Alimlik eyləyər, dartar qaşını.
Barmaqgirməz yerə dürtər başını,
Bir tərəfə keçə bilməz, kəflənər.

XOŞDU

Cənnət olsa qürbət oba, yad diyar,
Könlümə öz eli, obası xoşdu.
Səfalı yer çoxdu uzaq ellərdə,
Mənə bu dağların havası xoşdu.

Elnən geyinirəm bayram libası,
Elnən keçirirəm şənliyi, yası.
İstidi hər kəsin kasıb koması,
Hər quşun tikdiyi yuvası xoşdu.

Ağrılar qəlbimi didsə də pünhan,
İsmixanam, sirrim etmərəm bəyan.
Yad elin can verən cərrahlarından
Nənəmin məlhəmi, davası xoşdu.

TƏCNİSLƏR

BİR AYA SÖYLƏ

Ay insafsız, sənlə ilqar eyləyib
Vədə vermədikmi bir aya, söylə?
İl də keçdi, peymanına gəlmədin,
Demədin dərdini bir, ayə, söylə.

Bu dostluqdan könül doymaz; yarımaz,
Mən çox sevdim, heyif, sevdi yarım az.
Bir insan ki, dərsin ala yarım, az,
Zikr edə bilərmi bir ayə, söylə.

İsmixan, de, şərh elə, nə də yaz,
Eşqin bəhri nə dərindi, nə dayaz.
Nə yay dərd çək, payız ağla, nə də yaz,
Hərdən ərzi-halın bir aya söylə.

QƏDD ƏYƏR

Yaxşı arvad yaxşı saxlar kişini,
Yaman arvad saç ağardar, qədd əyər.
Yox aşıq, qəddin əyər,
Mərd qoymaz qəddin əyə ər.
Dostun yaxşı sədası
Düşmənin qəddin əyər.
Bir yaxşıya qurban olsun min yaman,
Yaxşı qıymaz, dərdə düşə qədd əyə ər.

Elin nəzərindən bir düşən ağlar,
Vədəsiz əyilib bir düşən ağlar.
Yox aşıq, düşən ağlar,
Yıxılıb düşən ağlar.
Düşmən gözünə düşsün
Saçına düşən ağlar.
Saqqal yüz ağara, bir düşən ağlar,
Kim qocalar, əyilməsə qədd əyər.

Dağlar xal-xal olar, yazı gözləyər.
Yox aşıq, yazı gözlər.
Qış keçər, yazı gözlər.
Gözlərimin ağına
Yazıbdır yazı gözlər.
İsmixan hər xırda yazı gözləyər,
Nə kağız var, nə də qələm qəddəyər.

YAXŞI YADA MƏN

Bəd qohuma sirr söylədim, car oldu,
Açdım ürəyimi yaxşı yada mən.

Yox aşiq yaxşı da var,
Pis də var, yaxşı da var.
Pis qohumdan yaxşıdı
Qapında yaxşı davar.

Qohum var, qazıyb atır yolumu,
Nədən xoş gəlirəm yaxşı yada mən.

Dərdimə dərmanı Safa gətirdi,
Gəlişi cismimi safa gətirdi.

Yox aşiq safalıdı,
Geyimi saf alıdı.
Dost qapısı mən üçün
Cənnətdən safalıdı.

Dostum, mehribanım səfa gətirdi,
Xoşbəxtəm, düşmüşəm yaxşı yada mən.

Pisə töhmət yazdım, yaxşıya nama,
Qeyrətin bəllidi, yaxşı, yanama.

Yanadın, yaxşı yana,
Çəkilmə yaxşı yana.
Yaxşı ölsə, pis yanmaz,
Pis ölə, yaxşı yana.

İsmixan, zənn etmə yaxşı yanma
Yaxşıyam pisə də, yaxşıya da mən.

NƏ DARA MƏNİ

Qərib bir mehmanam, ay gözü xumar,
Nə toxun, nə incit, nə dara məni.
Mən aşığam nə dara,
Dost düşməsin nə dara
Tam etmədi dünyanı
Nə Cəmşid şah, nə Dara.
Hal əhliyəm, gözəl, sanma yabançı
Namusa, qeyrətə, nə də ara məni.

Hərdən süzüləndə ala gözlərin,
Az qalır, canımı ala gözlərin.
Mən aşığam, ala göz,
Çəkmə məni ala, göz!
Qəmzən yükünü çəkən
İnciyərmi, alagöz?!
Yoxsa çəkir məni ala gözlərin,
Salıb kəməndinə, nə dara məni.

İsmixanam, yönüm düşdü yad elə,
Nələr etdin, eləməzdi yad elə.
Mən aşığam yad elə,
Yad ölkəyə, yad elə.
Dedim, mənə sirdaş ol,
Sağlığında yad elə.
Mən öləndə yaddan çıxart, yad elə,
Nə ağla, nə axtar, nə də ara məni.

NƏDƏNDİ

Üç mətahın tamarzısı, acıyam,
Kimsə bilməz nə nemətdi, nə dəndi.

Mən aşığam nədəndi,
Danışmırsan nədən di.
Mən ha sənə qurbanam,
Bu dönüklük nədəndi?

Həmdəm üçün naləm ərşə dayanır,
Dost duymayır əfğanımı, nədəndi?

Üç sevgi var bir ürəkdə bir dənə,
Bir qardaşdı, bir övladdı, bir də nə?

Mən aşığam bir dənə,
Şəkkin olar bir dən ə!
Könül sevən dünyada
Bir dənədir, bir dənə.

Könlüm quşu müştəq olub bir dənə,
Nə acıdı, nə şirindi, nə dəndi.

Yaxşı dolan, baxma iblis sözüne,
Kişi gərək sərhəd qoysun sözüne.

Mən aşığam sözüne
Şirin, şəkər sözüne.
Nakəslərin dünyada
Özü nədir, sözü nə.

İsmixanın təzə düşür sözüünə,
Görən deyir saçındakı nə dəndi?

KİTABIN İCİNDƏKİLƏR

ALMƏMMƏD	3
<i>Qoşmalar</i>	
İnsan.....	6
Şirin-şirin.....	6
<i>Divanı</i>	
Görmədim.....	7
ŞAİR MƏHƏMMƏD	8
<i>Gəraylılar</i>	
Saldın.....	13
Birdi.....	13
Sənin.....	14
<i>Qoşmalar</i>	
Yırğalanmasın.....	15
Ay qız.....	16
Ayıbdı.....	16
Ay Sənəm Sənəm.....	17
Bu qız, bu qız.....	17
Deyər sana.....	18
Yetişməz.....	18
Mən.....	19
Olan canım.....	19
Qalım mən.....	20
Eyləyim.....	20
Baxın.....	21
Bu dağlar mənim.....	21
Gedim mən.....	22
Gördüm.....	22
Görəndə.....	23
Eylədi.....	23
Düşsün.....	24

Qılışdılar.....	24
Ola.....	25
Verəm.....	26
Yazaram.....	26
Yeddidi.....	28
Yetişməz.....	29
Zeynalın	29
<i>Təcnislər</i>	
Ayağa, ayağa.....	30
Ay «sin»ə, «sin»ə.....	31
<i>Divanilər</i>	
Fələk.....	31
Fələk.....	34
Birə.....	36
Yahyoğlu.....	38
<i>Müxəmməslər</i>	
Göyçənin.....	40
Artıqdır.....	42
Betər.....	45
<i>Mərsiyyə</i>	46
<i>Qəzəl</i>	48
<i>Deyişmələr</i>	
Fələklə deyişmə.....	49
Reyhan xanımla deyişmə.....	50
BƏŞİR	55
<i>Qoşmalar</i>	
Kimi.....	58
Səhər ertə.....	58
Mən.....	59
Qadan alım.....	60

AŞIQ QURBAN.....	61
<i>Qoşmalar</i>	
Yetirsin.....	63
Getməsəm olmaz.....	64
Köç vədəsində.....	64
<i>Təcnis</i>	
Ay ana düşər.....	65
<i>Müxəmməslər</i>	
Yaraşır.....	65
ŞAİR ƏBDÜLƏZİM.....	68
<i>Qoşmalar</i>	
Keçdi.....	71
Göstərir.....	72
Mən oldum.....	73
Bizə.....	73
Çəkə bilməz.....	74
Oldum.....	75
<i>Təcnislər</i>	
Sədrinə sədri.....	76
Qala, sən qala.....	77
<i>Divanilər</i>	
Beş.....	77
Şirin.....	79
<i>Müxəmməs</i>	
Mənim.....	80
AŞIQ TALIB.....	82
<i>Gəraylı</i>	
Dolanır.....	83
<i>Qoşmalar</i>	
Oldu.....	84
Qərib.....	84
Bizə.....	85

Görüşdük.....	85
<i>Divani</i>	
Baxın.....	86
AŞIQ NƏCƏF.....	88
<i>Gəraylılar</i>	
Baxtım.....	89
Bilmirəm.....	89
Bir gün.....	90
Boylana-boylana.....	90
Bu dünyada, bu dünyada.....	91
Dağlar.....	92
Dağlar.....	93
Dağlar.....	93
Demədimmi.....	94
Dolanır.....	95
Dönüb.....	96
Dönüb.....	96
Düşdü.....	97
Düşdü.....	97
Düşərsən.....	98
Düşmüşəm.....	98
Eylədi.....	99
Əlindən.....	99
Gülə-gülə.....	100
Kimi.....	100
Könlüm.....	101
Kubra.....	102
Mən.....	102
Mən də.....	103
Mənim.....	103
Mənnən.....	104
Oldu.....	105
Olmasa.....	105

Sallanıb, naz ilə gələn.....	106
Səni.....	106
Tellərin.....	107
Üstünə.....	107
Üstünnən.....	108
Yalvara-yalvara.....	108
Yar gəlmir.....	109
Yoxdu.....	109
<i>Qoşmalar</i>	
Ağlama.....	110
Ağlama.....	110
Ağlaram.....	111
Ağrı dağı.....	111
Axtarıram.....	112
Axşam çağı.....	112
A qardaş.....	113
Aldı, getdi.....	113
Apardı.....	114
Arvadın əlindən.....	114
Aşiq olmuşam.....	115
A bimürvət, məlul durma, sən allah.....	116
Ay həkim	116
Ay qaraqaş, əyil öpüm qaşından.....	117
Ayə, bir mənəm.....	117
Ay qələm, dərdimi.....	118
Ayrılmır.....	118
Ayrısıyam.....	119
Bacı.....	119
Bağışla məni.....	120
Bağlıyam.....	121
Baxtından.....	121
Barı.....	122
Bazarında.....	122
Beləsinə.....	123

Bənövşə.....	123
Bəsdimi.....	124
Bəs, hanı.....	125
Bəzənibdi.....	125
Biləsən.....	126
Bir də gül.....	127
Bir gün.....	127
Bir yanımda.....	128
Bizim dağların.....	129
Bizim kişi.....	129
Bu dağı mənə.....	130
Bu dünya.....	131
Çağıldı.....	131
Çağında.....	132
Çatmadım.....	132
Dağı məndədi.....	133
Dağıtsın.....	134
Dağlar.....	134
Dağların.....	135
Danışdın.....	135
Deyərlər.....	136
Deyiləm.....	136
Deyilsən.....	137
Deyim.....	137
Deyim mən.....	138
Deyir.....	139
Dəlləyin.....	140
Dərdimi.....	140
Dəyməmiş.....	141
Dolaşdım.....	141
Dolaşmışam.....	142
Doyunca.....	143
Dönübdü.....	143
Dünyada.....	144

Dünyanın.....	144
Düşdüm.....	145
Düşərmi.....	145
Düşmüşəm.....	146
Düşmüşəm.....	146
Düşmüşəm.....	147
Elədi.....	147
Eləyibdi.....	148
Eylər.....	148
Eylərəm.....	149
Eyləyibsən.....	149
Əmi.....	150
Əmim oğlu.....	150
Əmim oğlu.....	151
Əmoğlu.....	151
Əzizim.....	152
Fəridə.....	153
Filankəs.....	153
Filankəs.....	154
Gedibdi.....	154
Gedirəm.....	155
Gedərsən.....	156
Getdi.....	157
Getdi.....	158
Gəl.....	158
Gəldi, getdi.....	159
Gələndə məclisə bir mələkzadə.....	159
Gəlibdi.....	160
Gəlibdi.....	160
Gəlmədi.....	161
Gəlmədi.....	161
Gəlmişəm.....	162
Gərəkdi.....	162
Gəzir.....	163

Gəzmə.....	164
Görəndə.....	164
Görünür.....	165
Görünür.....	165
Gözəl qız.....	166
Gözlərim.....	166
Gözləyəər.....	167
Gözünnən.....	167
Gülcəmal.....	168
Gülə-gülə.....	168
Göyüş.....	169
Hərcayıyla həmrah oldum dünyada.....	169
İnciməynən.....	170
İndən belə.....	170
İntizarı.....	171
İtirməz.....	171
Kağız.....	172
Kağız.....	172
Kənarında.....	173
Kimdi.....	173
Kimi.....	174
Külli-kainatı dolandıran var.....	175
Qadasın aldığı.....	175
Qalmadı.....	176
Qalmadı.....	176
Qalmayıb.....	177
Qarabağlı.....	177
Qardaş.....	178
Qardaşım.....	179
Qayıtdı.....	179
Qəriblik.....	180
Qınar səni.....	181
Qız.....	182
Qızım, sana bu nəsihəti deyirəm.....	182

Qızlar.....	183
Qızların.....	183
Qocaldım.....	184
Qoymadı.....	185
Qoyub fələk.....	185
Qurbanı.....	186
Qurtarasan.....	186
Lazımdı.....	187
Lənət.....	188
Mehralı.....	188
Mehralı.....	189
Mənəm.....	189
Mənəm.....	190
Məni.....	190
Məni.....	191
Məni.....	191
Məni.....	192
Məni.....	193
Məni.....	193
Mən gedim.....	194
Mənim tək.....	194
Mənim olsun.....	195
Mənim üçün.....	195
Mənim üçün.....	196
Mənim üçün.....	196
Məşəqqət, soyuqdan, qar havasından.....	197
Misaldı.....	197
Münəvvər.....	198
Mürği-ruhum getməz səndən irəğa.....	199
Nədəndi.....	199
Nədən küsübsən.....	200
Nə mənası var.....	200
Nə pis olarmış.....	201
Niyə gəlmədi.....	202

Oğul.....	202
Ola bilməz.....	203
Olandadı.....	204
Olan mənəm.....	204
Olan vaxtı.....	205
Olarmı.....	205
Olar onda.....	206
Oldu, getdi.....	206
Olmasın.....	207
Olmayan.....	207
Olmaz.....	208
Olmaz.....	208
Olmuşam mən.....	209
Olsun.....	209
Olsun.....	210
Olsun.....	211
Olsun.....	211
Olsun sizə.....	212
Olu.....	212
Pəri.....	213
Salamat qal.....	213
Salıbdı.....	214
Sallana-sallana çıxdı xanadan.....	214
Sallana-sallana çıxdı xanadan.....	215
Sevdiyim.....	215
Sevdiyim.....	216
Sevdiyim.....	217
Sevdiyim.....	217
Sən allah, sevgilim, gəl, görüm səni.....	218
Sən məni.....	218
Sən də deyirsən.....	219
Sən olmadınmı.....	219
Sənsən.....	220
Sənsiz.....	220

Səmayə.....	221
Sumaya.....	221
Şagird gərək el içində ad ala.....	222
Şorcada.....	223
Tapılmaz.....	223
Tapılmır.....	224
Tapşırram səni.....	225
Tərsa dağı var.....	225
Toxunma.....	226
Ucundan.....	227
Var.....	227
Var.....	228
Var.....	228
Var.....	229
Var.....	229
Var.....	230
Vədəsində.....	231
Vədəsində.....	232
Yadıma düşdü.....	233
Yaxşıdı.....	234
Yanınca.....	234
Yarası var.....	235
Yaraşır.....	236
Yaraşmaz.....	236
Yatıb.....	237
Yavaş-yavaş.....	238
Yavaş-yavaş.....	239
Yazıram.....	239
Yetir.....	240
Yetirdim.....	241
Yetirrəm.....	241
Yetirsin.....	242
Yetirsin.....	242
Yetişdim.....	243

Yetmədi.....	243
Yoxumuş.....	244
Yol kənarında.....	245
Yolunda.....	245
Zülfün.....	246
<i>Müstəzad qoşma.....</i>	246
<i>Təcnislər</i>	
A qala, qala.....	247
A qara baxtım.....	248
Ala çal deyər.....	249
Al ala gördm.....	249
Al ala gözlüm.....	250
Aya, ağa, dərdim.....	250
Ay ağa, gəl, gəl.....	251
A yağı, fələk.....	251
A yarım məni.....	252
Aya, qındadı.....	252
Ay arasına.....	253
Ayazı qaldı.....	253
Ayə bir mənəm.....	254
Ayə, kimindi.....	254
Ay əmimindi.....	255
Ay indi sənəm.....	256
Ay üzüm barı.....	256
Bir incə sinə.....	257
Bir kağız.....	257
Bu dağı mənə.....	258
Bu dağı mənəm.....	258
Dal-dala sinsin.....	259
Dara, sən dara.....	259
Göz dərdə məni.....	260
Qalandımı, gör.....	260
Qaldı.....	261
Nəqalar indi.....	261

Nə yazım indi.....	262
Sən a dal.....	262
Sinə sarıdı.....	263
Sinəsinə bax.....	263
Tərsə dağı var.....	264
Üzü ağam indi.....	264
Yad elə.....	265
Yaxşı da güldü.....	265
Yaranan mənəm.....	266
<i>Divanilər</i>	
Bax.....	266
Çöp.....	267
Danışaq.....	268
Durur.....	269
Əli.....	270
Gəl.....	271
Gəl.....	272
Gəlmədi.....	273
Gözünə.....	274
Qırmızı.....	276
Layiq deyil.....	277
Ola.....	278
Olmasa.....	279
Pərvərdigar.....	280
Verir.....	281
Yenə.....	282
<i>Müxəmməslər</i>	
Çıxdı yenə.....	283
Dolanır.....	284
Dünyadı bu.....	285
Gəlinə.....	286
Görmüşəm.....	287
Gəzələ.....	288
Gözünə.....	289

Qarıya.....	290
Qırmızı.....	292
Sumaya.....	293
<i>Deyişmələr</i>	
Qızla deyişmə.....	295
Sumaya ilə deyişmə.....	298
Xalidə ilə deyişmə.....	302
Molla Muradla deyişmə.....	304
Aşıq Talıbla deyişmə.....	306
Kişi ilə arvadın deyişməsi.....	309
<i>Qəzəllər</i>	
Dedim, ey dost, mənə sən dərdə düşər eyləmişən.....	311
Qoy, baxım diqqət ilə, getmə kənar, gözlərinə.....	312
NÖVRƏS İMAN.....	313
<i>Qoşmalar</i>	
Ağa.....	314
Ağlama.....	315
Ağlasın.....	315
Aralı.....	316
Ay maral.....	316
Ay Şəkər.....	317
Bağışla mənə.....	318
Bağışla mənə.....	321
Bax.....	322
Bax.....	323
Bakı vilayətin məskən edibsən.....	323
Biləsiz.....	324
Bilginən.....	325
Bilin siz.....	325
Bilmədim.....	326
Bir-bir.....	327
Çağırram.....	327
Çətindi.....	328

Çətindi.....	329
Dağlar.....	330
Danışma.....	330
Demək olmaz.....	331
Deməsin.....	332
Deyərsiz.....	332
Deyil.....	333
Dərd üz verib, nitqim söylər kalamı.....	334
Dilimnən.....	334
Dolannam.....	335
Doyunca.....	336
Durnalar.....	337
Düşdüm.....	337
Eylə.....	339
Eylə.....	340
Eylər.....	340
Eylər.....	341
Eyləyir.....	342
Əlidir.....	343
Əlidir, Əli.....	344
Əvəzində.....	344
Gəldi.....	345
Gəlib gedib.....	345
Gəlməz.....	346
Gəlmişəm.....	347
Gəlsin.....	348
Gəl yetiş.....	348
Gəzdin.....	349
Gəzirdim.....	349
Gör.....	350
Gördüm.....	352
Görəydim.....	353
Görmədim.....	354
Görmüşəm.....	354

Görünmür.....	355
Görünür.....	355
Görüşdük.....	356
Gözəldi.....	356
Gözəl qız.....	357
Gözlər.....	358
Haqdan Cəbrailə yetişdi fərman.....	358
Haqqa sübhanəhü cəllə əlanın.....	361
Hanı.....	362
Hanı, görünmür.....	362
Hayıf.....	363
Hey.....	364
Həbib, sən.....	364
Həm kani-səxavət, müşgülguşasan.....	365
Xəlq olanda nuri-xətəmi-ənbiya.....	365
İmamül müttəqin övladi-Əli.....	366
İnciməzmi.....	366
İstər.....	367
Kağız.....	368
Kərimi-xudasan, irəhmi-kərim.....	368
Kəsildi.....	369
Külli-kainata verən nizamı.....	370
Qaldı.....	370
Qardaş.....	371
Qazağa.....	372
Qələm, ağla.....	372
Leyli.....	373
Mən.....	373
Mənəm.....	375
Mənəm, mən.....	375
Məni.....	376
Məni.....	377
Məni.....	377
Mənim.....	378

Nə.....	378
Nə bilsin.....	379
Nə dedin.....	379
Ola.....	380
Ola.....	381
Oldu.....	381
Oldu.....	382
Olmaz.....	383
Olu.....	384
Səmədil vahiddi, fərđi-yəhvadı.....	384
Sən allah, gözəli, gəl görüşək bir.....	385
Sən ayə.....	385
Səndən.....	386
Səni.....	386
Sən oldun.....	387
Sənsiz.....	388
Sərvi, sən.....	389
Sidqinən çağırđım şahlar şahını.....	390
Tomaxlılar.....	390
Vaxtıdı.....	391
Var.....	391
Var.....	392
Var.....	393
Var.....	394
Var.....	394
Var.....	395
Var mənim.....	395
Var mənim.....	396
Varmola.....	396
Yaxşıdır.....	397
Yaləmül-əxfadı, bir şahı-lövlak.....	397
Yara dərmanı.....	398
Yazıb.....	399
Yetir sən.....	400

Yetirsin.....	400
Zəlilü müztərəm, divanə sərəm.....	401
Qulaq ver sözümə arifü gözəl.....	402
<i>Təcnislər</i>	
A yara, məndən.....	403
Ay Maral, Maral.....	403
Ay üzər, üzər.....	404
Maralı dağlar.....	404
Hara hey yanar.....	405
Nə danam indi.....	405
Sağlam gedəm.....	406
Sədəqəsinnən.....	406
Sənəm, al.....	407
Yaxşı danışar.....	407
Yananı gözdə.....	408
Yaralanmamış.....	408
Yaralı mənəm.....	409
Yasın nəm ağlar.....	409
Yüzdə mindimi.....	410
Qeyri sinayə.....	410
Haraya qərəz.....	411
Qala, yar, qala.....	412
Nə qala sən, sən.....	413
Sin ayəsinə.....	413
Dal əyər-əyər.....	414
<i>Divanilər</i>	
Ağa.....	415
Bax.....	416
Başabaş.....	418
Baş endirir.....	420
Bel bağlayar.....	421
Bismillah.....	423
Danışaq.....	424
Durur.....	425

Əzəl.....	430
Gəda.....	431
Gəl.....	432
Gərək.....	433
Hey.....	434
İbtida.....	435
Mənim.....	437
Ötəri.....	439
Pərvərdigar.....	440
Şairlərdə əsər çoxdu.....	441
Üç.....	444
Ya Əli.....	445
Ya Əli.....	446
Ya sindimi.....	447
<i>Müxəmməslər</i>	
Bax.....	449
Baxın.....	451
Baxın.....	453
Gözəl.....	457
Kimidir.....	459
Yeridi.....	460
<i>Bağlamalar</i>	
Beşi nə.....	466
Bir ay əmindir.....	466
Bu dərinli bu.....	467
Mənim.....	468
Nədəndi.....	469
On yeddi.....	469
Var.....	470
Var.....	471
Var.....	471
<i>Qəzəllər.....</i>	473
<i>Deyişmələr</i>	
Şəkərlə deyişmə.....	479

Usta Abdulla ilə deyişmə.....	480
Əhmədlə deyişmə.....	481
Qeysərlə deyişmə.....	483
Aşıq Sadıqla deyişmə.....	489
AŞIQ MUSA.....	495
<i>Qoşmalar</i>	
Açıldı.....	496
Qardaş.....	497
<i>Təcnis</i>	
Ay ağa, sinə.....	498
HƏŞİM.....	499
<i>Gəraylı</i>	
Səni sevə qocalarmı?.....	500
<i>Qoşmalar</i>	
Bəsdə bəs.....	501
Vədəsində.....	502
Qələm.....	502
Ola.....	503
Sən.....	503
İçində.....	504
O taydadı.....	504
Dedim, dedi.....	505
Ehtiyacım var.....	506
Yaraşığı.....	506
Xoşuma gəldi.....	507
A yazıq gözəl.....	508
A yazıq ana.....	508
Ay ata sənsən.....	509
Bu dağı niyə.....	509
Qar qara.....	510
Ya da Əli.....	510

Divanilər

Gözlə, gözlə sən.....	511
Dərdin alım.....	512

Müxəmməslər

Könül.....	513
Köçüm.....	515
Məni.....	516

ƏŞİQ ƏLİ.....518

Gəraylılar

Ağrıma, canım, ağrıma.....	519
Bəs neyləsin.....	520
Yaxşılıq elə dostuna.....	520
Kərəm kanı.....	521
Göyçəliyəm.....	521
Mənim.....	522
Mənim.....	523
Nəyə lazım.....	524
Olmasa.....	524
Hərdən-hərdən xəyal məni.....	525
Şükür olsun.....	526
Ay həkim.....	527
Asta-asta.....	527
Bilmirəm niyə.....	528
Qəriblik.....	528
Yerindədi.....	529
Necəsən?.....	530
Niyə.....	531
Sənsiz yaman darıxdım.....	531

Təcnis

Yara mən.....	532
---------------	-----

Divanilər

Bu gündə.....	532
Əcəm qızı.....	534

<i>Müxəmməs</i>	
Gəlmədin.....	535
Deyişmələr.....	
Salahlı Paşa ilə deyişmə.....	536
Uğurlu Salmanla deyişmə.....	538
İSMİXAN.....	539
<i>Gəraylılar</i>	
Allah, Allah.....	544
Bu dağların.....	545
Qurban olum.....	545
Əs, başına dönüm sənin.....	546
Yasəməninin bilməz səbir.....	547
Gözüm qaldı.....	548
O dağlarda.....	549
Sazımızda, sözümüzdə.....	549
Sinəmdə.....	550
<i>Qoşmalar</i>	
Bir tərəfdə.....	551
Gəzdirir.....	552
Gəlmişəm.....	552
Olsa da.....	553
Ordadı.....	554
Öz yeri.....	555
Xain xoflu olar.....	556
Xoşdu.....	557
<i>Təcnislər</i>	
Bir aya söylə.....	557
Qədd əyər.....	558
Yaxşı yada mən.....	559
Nə dara məni.....	560
Nədəndi.....	561

Hüseyn İsmayılov.
Göyçə aşıqları və el şairləri,
III cild,
Bakı, “Nurlan” nəşriyyatı, 2011.

Nəşriyyat direktoru:
Nadir Məmmədli

Kompüterdə yığdı:
Səadət Əliyeva

Korrektoru:
Günəl Ələkbərli

Kompüter tərtibçisi və
texniki redaktoru:
Ramin Abdullayev

Kağız formatı: 60/84 1/16
Mətbəə kağızı: №1
Həcmi: 36,5 ç/v
Tirajı: 584
Qiyməti müqavilə ilə.

Kitab AMEA Folklor İnstitutunun
Redaksiya-Nəşriyyat şöbəsində yığılmış, səhifələnmiş,
“Nurlan” nəşriyyatında hazır diapozitivlərdən
ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.